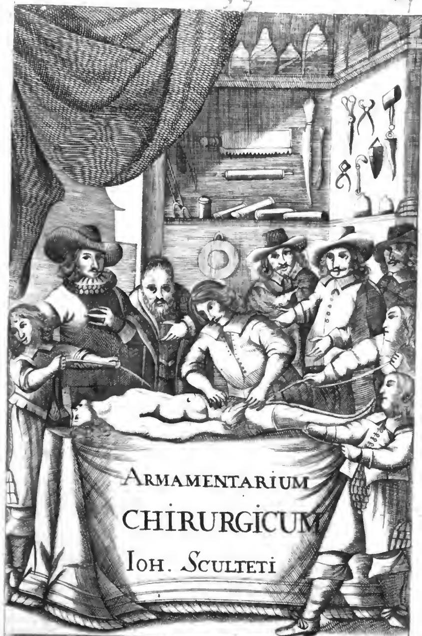
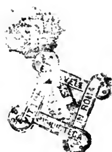

UENETIIS
Typis Combi & La Nou

IN ROMA

ΧΕΙΡΟΘΗΚΗ
SEV
D. IOANNIS SCVLTETI,
Physici & Chirurgi apud Vlmenses olim felicissimi

ARMAMENTARIVM CHIRVRGICVM

XLIII. Tabulis Æri elegantissimè incisis, nec ante hac visis, exornatum.

OPVS POSTHVMVM,

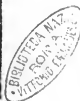
Medicinæ pariter ac Chirurgiæ Studiosis perutile & necessarium,

In quo tot, tam Veterum ac Recentiorum instrumenta ab Authore correcta, quàm nouiter ab ipso inuenta, quot ferè hodiè ad vsitatas operationes manuales feliciter peragendas requiruntur, depicta reperiuntur, cum annexa breui Tabularum descriptione, & sequentibus cautionibus ac curationibus Chirurgico Medicis per omnes ferè corporis humani partes externas obseruatis.

Cum triplici Instrumentorum, Curationum, rerumque memorabilium Indice.

Editio Quinta.

VENETIIS, M.DC.LXV.

Typis Combi, & LaNoù.

SVPERIORVM PERMISSV, AC PRIVILEGIO.

PRÆCLARISSIMO,

atque Excellentissimo

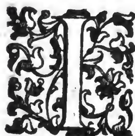
VIRO,

D. IVLIO MALVICINO

MEDICO, PHYSICO,

CHIRVRGOQVE

Eximio, Percelebri, Peritissimo.

VRE quidem in vniuersa Deorum turba, quibus tam impensè vetustas obsecuta est, Vir Excellentissime, nobile Tutelaris Numinis cognomentum sibi eum comparasse legimus, qui dùm viueret, aliquam siue artem, siue scientiam excogitauit, coluit, perfecit, posterisque ad commodum reliquit. Sic omnino Apollinem, Æsculapium, cæterosq. reparandæ vitæ auctores,

ob artium, quibus de genere humano beneme-
riti sunt, excellentiam, ex hominibus in cælum
tulit Antiquitas, & mox è cælo ascitos in pa-
tronos tandem elegit. Quibus autem de mor-
talibus optimè iam tu non mereris, Vir Præ-
stantissime, qui & physicam, & medicam, & chi-
rurgicam artem adeo scitè calles, & communi
saluti exerces, vt alijs dum paras medicamina,
immortalitatis pharmacum tibi conficias? Et
has quidem artes hereditario iure à Parentibus
accepisti, nam Iulius Placentinus, olim tuus ex
Matre Auus, Anatomen Paduæ summâ cum
gloriâ coluit, Paterq. tuus (quem eximiæ re-
cordationis Virum honoris gratia nomino) in
Medica, & Chirurgica quoscumq. peritissimos
non ægrè antecelluit. Sed quod egregio Viro
dignum est, non de aliorum radijs te pulchrum
facis, nec maiorum lucem tanti æstimas, vt illi
tenuas addere nouam; cum quidquid in te ali-
unde transfusum est, maioris doctrinæ iubare
augeas, & exornes. Et reuera quis iam præ cæ-
teris non te videt solertem in detegendis mor-
borum generibus? peritum in depellendis?
acutum in profligandis? vt non sit ampliùs in-
uidendum Apollini, qui arcu, & sagitta obar-
matus Pythonica monstra vulneribus conficie-
bat. Hinc puto non inepto cognomine MAL-
VICINVM te indigitari, vsqueadeo morborũ
lues,

lues, cum prope adsis, aliò emigrare cogis, & ne redeant ampliùs, Phæbeo telo, seu manu medica, chirurgicaq. confodis. Inde fit, Vir Præclarissime, vt mihi Tutelare sis Numen, & artium, quas tu mirificè calles, in Patronum eligaris; dummodo humillimæ deuotionis obsequia tuis meritis debita non dedigneris. Hoc itaq. Armamentarium solerti Sapientum industria fabrefactum obsequentissimè tibi dico, vt contra morbos, qui ad humanam sese obarmant perniciem, discat, si tuum fuerit, vel pugnare; vel arma sufficere ad pugnandum. Chirurgicum opus est, gaudetq. tuas in manus deferri, cum satis nouerit, quàm bene chirurgicam tractes. Penu instrumentorum est, adeoque tuum, qui arcendæ mortis falci tot medicæ artis instrumenta opponis. Denique mei cultus, obseruantiæ, venerationis argumentum est, voluitque sub chirurgici operis titulo ad te deferri, vt ea cum arte, quę cor etiam perscrutatur, me tibi ostenderet ex corde intimo deuotissimum. Igitur ad immortale huius rei authoramentum,

Domin. tuæ Excellentissimæ

Obsequentissimus addicor

Ioan: La Nou.

PRÆFATIO AVTHORIS.

SVmmo à Numine, parentes nostros primos corporis perfectione insignes, æqualitate temperamentorum beatos, oleaginosi humidi purissimaque vitę flammula impręgnatos, ossium robore decoratos, atq; omnibus numeris absolutos, conditos & creatos fuisse, vel infallibili hoc argumentum pre e proponit, quoniam in Statu innocentię, illis licuisset, hanc sui corporis molem, sine vllo mortis periculo gubernare, & calore consumptum humidum illud radicale, eadem bonitate, eademq; copia restaurare, imò ad immortalitatem perducere, nisi Serpentis astutia decepti, de vetita gustassent arbore, & ita, & ipsi morti obnoxi, & posteros sibi similes progenerassent.

Verum & hi, ante diluuium, ortui suo propinquiores, vitæ sanctimonia, & esculentorum è vegetabilibus petitorum innocentia simplicitateq; alij eorum ad millesimum fermè annum; ali ad secula aliquot præfixum vitæ terminum (respectu secundarum causarum, quibus Deus cursum suum relinquit, mutatq; prout ipsi visum fuerit,) protraxerunt, & distulerunt. Subsequentibus attamen temporibus, cum mortales gulæ incontinentia

ad

ad varia ferculorum genera inuitaret, illicitusq; veneris vsus illorum pedetentim corpora debilitaret, exhaurir-retq;, miro modo vitę periodus abbreuiata, & dies centum & viginti annorum fuerunt. Vt enim densa nubes solares radios excipit & obscurat: ita vitiosa corporis dispositio vitæ nostræ lucernam tanquam corporis lumen, obnubilat. Hæc ergo quotidiana necessitas, Therapeuticæ Medicinæ initium præbuit, & Euporista sanitatis, atque domestica, auxilia, sibi suisque circumspectos patres familias comparare coegit, vt lethi festinam inclementiam retardarent.

Quantum vis autem solius naturę robore, & sex rerum non naturalium conuenienti obseruatione, vel alterantium atq; purgantium medicamentorum debita administratione, tanquam per duo humanæ salutis præsidia, plures morbi expugnentur: dantur tamen alij, qui hæc spernentes nullo alio modo, nullaq; ratione, corrigi & emendari possunt, nisi manuali aut chirurgica operatione (continuum videlicet diuidendo, disjunctum vniendo, & p.n. superfluum extirpando, iuxta verissimum nostri Senis effatum, sec.8 aph.6. *Quæcunq; non sanant medicamenta, ea ferrum sanat: quæ ferrum non sanat, ea ignis sanat; quæ ignis non sanat, ea incurabilia putare oportet.*

In quibus Chirurgicis operationibus, & olim & nunc, passim verè infiniti & industrij Medicinæ cultores, Aegypti, Græci, Arabes, Latini cum Italis, Galli, & omnium fermè nationum, ob ineuitabilem necessitatem & generis humani commodum, per integrum vitæ suæ cursum, ita sedulò sudarunt, vt nihil non intentatum reliquerint, vsque dum & huic Medicinæ parti maiorem perfectionem adiecerint, eandemq; scriptis, aureisque lucubrationibus, posteritati sacrarint. Præsentes igitur XLIII. Tabulæ chirurgicæ, ob accuratam instrumentorum, (& formę & magnitudinis ratione) delineationem, commonstratum operandi modum fidelem, & supperadditas vtiles obseruationes, luce fortassis publica non

indignæ, in publicum mortalium commodum (*in ijs enim traduntur meis aut manibus aut oculis crebro feliciter experta & comprobata*) à me congestæ sunt, vt & ego pro tenuitate ingenij & modulo à Patre luminum accepti talenti studiosæ posteritati in lectione præsertim Hieronymi Fabricij (cuius verba hic, & vestigia secutus sum in praxi,) inseruirem, & alij, succedentibus annis, magis ardua aggrederentur, deficientia supplerent, hisque perfectiora in lucem ederent: procul enim à me cum absit omnis inuidiæ stimulus, patefactam & liberam arenam omnibus ingenuis lubens relinquo, & animatus precor, vt vel elaboratiora tradere, vel feliciter his interim frui dignentur.

IN

I.

In Armamentarium Chirurgicum

D. IOANNIS SCVLTETI,

Reip. Vlmensis Med. Ordin. Collegæ sui honorandi.

NOn aliter quam si Zeuxes, noua symbola pingens,
Crassa quidem primum lineamenta facit,
Et sensim gnauo studio nascentia fingit,
Quo vulgi culpet lima sinistra nihil,
Et quo naturam dubia vel prouocet arte,
Vel fallat sensus ingeniosa manus:
Græci sic Arabesque simul ratione probata
Primum struxerunt artis opus Medicæ;
Addidit inuentis horum vigilante labore
Italiæ Medicans, orbe stupente, chorus,
Qui claris operas manuales dotibus auxit,
Facto digna loquens experimenta cedro.
Sic Collega meus non inferiora secutus
Ornauit Spartam, quam bene nactus erat,
Id quod scripta docent iam primum publica facta,
Et quorum laudes viuida fama canit.

L. M. Q. apposuit

Ioannes Georgius Gockelius, Phil. & Med. D. Phys. Ord.

II. Tu,

II.

TV, quòd ab interitu immunes, SCVLTETE, tabellas,
Cognati à blattis à tineisque cupis,
Quas Tibi quas grates aget ac feret ordo Medentum,
Quam statuet laudi digna trophæa tuæ?
Hoc ipsum imprimis laudem meruisse putatur,
Iustaque quo referat præmia quisque cliens.
Quin Tibi pro meritis princeps Heliconidos vmbræ
Cingit Apollo Tuas Delide fronde Comas:
Atque æterna tui viuent monimenta laboris.
Tùm tua laus pariter, tùm patruique senis.

Excellentissimo Viro, Medico Experimentissimo & Chirurgo Excellentissimo verâ amicitia ergo L. m. adposuit

Ioan. Georg. Volckamer, Reip. Norimbergensis Medicus

III.

EGREGIIS LABORIBVS

Excellentissimi Viri

D. IOANNIS SCVLTETI,

qui obseruationes Chirugicas, publicæ saluti à se destinatas in lucem emittere satagebat, at morte heu! improuisa præuentus, Cognato suo desideratissimo, Viro præclarissimo D. IOANNI SCVLTETO, Medico exercitatissimo, curam istam gloriosam reliquit.

Honorificæ memoriæ ergo ponebat

LVCAS Ochroct; D.

ESt sapientis opus liber hic, quem conspicis Hospes,
Et superis gratum, terrigenisque simul.
Hic varia & scita, & methodo comprensa decenti
Plurima peruigilis parta labore nitent:
Authorem hinc operis sua gloria digna manebit,
Posteritas famam & tollet ad astra suam.

Nam

Nam Medicis etiam multis Chirurgia *rara*
Ipsius Genium cepit & Ingenium,
Is dum nec lectu, visu quoque nota nec ulli
Instrumenta *suis multa videnda dedit.*
Ergo dum studio stabunt exculta frequenti,
Florida Sculteti *& fama perennis erit.*

IV.

VLmica terra tibi, niueum Decus inter Olores,
A teneris HEINSI, dulcis origo fuit.
HORSTIADEM scriptis eadem te prædicat Vlma,
Plaudit THONERO Nobilis Vlma Sene,
Plures Vlma dedit, Medica qui laude canendi,
Quos tamen obscuros fama nec uetca premit.)
Ambos his iungit SCVLTETOS Vlma Melampis,
Ambos perpetuo charta loquetur anus.

Bona acclam. ergo scripsit

Ernestus Gockelius, Vlm. ICt.

V.

AD LECTOREM DE LIBRO.

A*RMA cupis, Danaos Podaliri atque Machaon*
Queis iuuere suos: En! tibi Lector habes.
...ai non hac tantum: sed plurima præcipuorum,
Tollere qui morbos nos docuere manu.
Quæ correcta leges partim; partimque videbis
Ingenium Medici prorsus olere nouum.
SCVLTETVM dico, qui rectos edocet vsus,
Effectusque obseruans, quos habuere, notat.
Ille suâ viuus Patriam olim sedulus arte
...iuuit; nunc alios mortuus hisce iuuat.

In honorem Dn. Authoris p. m. apposuit

Ioan. Pfautz, Phil: & Med: D.

VI.Quam

VIII.

NOn petit ſanus Medici iuuamen;
Nec bibit ſanctum medicamen eius
Temperatus mas; ait IPSE, noſtra
Vita, Saluſque:
Ergo non-ſanus; dubijque prenſus
Impetu morbi, Medicum vocabat,
Tumque, opem ferret ſibi, præmiante
Voce rogabat;
Temporis ſed nunc neque ſanus vllus
Conſulit planè, neque ſanitatis
Indigus noſtros Medicos, vt ipſi
Sæpe queruntur.
Imperitos nam vocat hoc aduſtus
Quilibet raſor, ciniflo, coquentes
Vnguen, obliti fidei in medendi
Arte miniſtri.
Hinc anus muſſans, graui cors ſacerdos,
Martha naſutans, monachuſque triſtis,
Hiſtrio, Iudas, idiota, miles
Phy! medicantur.
Vnici reſtant Iatrum vocantes
Eruditum, qui temerante turbà
Cognità ſerò ſapiunt in ima
Mortis agone:
Hi Sacerdoti patrio remiſſi
Atque Prætori, (det vt hic ſepulchrum,)
Execrantur Phymedicos auaros
Per-que-feroces:
Execrantur ſed quoque Prætorem
Ciuium, ſic & Parochum ſupinum!
Paſtor & Prætor bonus eſtne, vbi tot
Phymedici ſunt?
Iuſtus verùm generis querelæ
Execrandæ ne pariant furorem,
Turba nec multo-medicans ruinam
Augeat Orbis

Ecce

VI.

QVam præſtans fuerit, Patruus tuus arte medendi
  Hic, SCVLTETE, liber monſtrat abunde ſatis.
Cui tu nunc par es, rumpantur vt Ilia Momo,
  Conſilijs nec non dexteritate manus.
Non opus ergo Senem procul hucarceſſere Coum,
  Iſtud enim per te Sueuia Nomen habet.

Fecit veræ amicitiæ ergo

Tobias VVagner, Med. D.

VII.

ARmorum formas varias fabricare modoſque,
  Mortis vt effigies ſic quoque mille vias.
Id iam grande, tenet quos publica cura ſalutis
  Quo fruimur Pacis tempore, crimen habet.
Armorum verò pingendo docere figuras,
  Membra quibus noſtri corporis arte vigent;
Artificis ſolius opus ingiſque laboris,
  Nonniſi condignæ nomina laudis habet.
Ergo SCVLTETVM, qui talia granuter auſus,
  Fama vel æternum *poſt ſua fata manet.*

Obſeruant. affect: monum poſ.

Vitus Riedlin, Vlm. M. D.

VIII.

Epigrammata.

Ecce SCVLTETVS Vir Apollinaris
Efficax arte, experentiaque,
Inter Vlmanos, specimen dietim
Exhibet auctum;
Quale sincerus exhibere debet
DOCTOR ægrotis, ratione rectâ
Trutinans vtrum leuis aut acutus
Morbus onustet;
Pharmacum non vult dare, si diætam
Ritè correxisse sat est, & vrit
Neminem solo medicamine vnquam
Restituendum.
Alterum si quod Medici probati
Expetis signum, reperis legendo:
Arma Chirurgum Bona, Quanta, Quando,
Qui que ferantur.
Prætor huc ergo veniens requirens,
Cui potestatem dare sit necessum,
Vrbe in Vrbana, medicationem
Perficiendi:
Pastor hic a dîs, ouium querelas
Morbidarum qui reputare gestis,
Disce noscas carnifices, a.n usos
Circu itores;
Aduolate omnes refici volentes,
Tempori vsuri Sapiente Iatro,
Atque SCVLTETO Medico absoluto
Plaudite cuncti.

Ἰατρίας τε καὶ φιλίας ἕνεκα ἐποίει

Iustus Ioh. Quittembaum,

Brunsuigius, D.

IX.

Quæ præclara petunt circumdata mænia valle
Hostiles technas, & flocci pendere ructus;
Quæque petunt saluam sub tecto degere vitam,
Armorum flagrans ornatus splendet eorum,
Sique modò cupiant Martis prosternere turbam
Possunt, sic validè pacem seruare beatam.
Sic qui mundicolæ mortis vitare pericla
Optant, qui cupiunt luxata reducere in artus,
Aut qui desudant curabile pellere vulnus,
Auxilium hic quærant, licet hinc decerpere fructus,
Quaque fugent morbos, liber hic monstrabit apertus,
Inuenies facili studio medicamina salua:
Laudem cantabit numerosam Teutona proles
SCVLTETI, dum Sol radijs illuminat auras.

Debitæ obseruantiæ ergò
accinere voluit

Eberhardus Gockelius, M. C.

INDEX
INSTRVMENTORVM.

A.

B.

C.

Cri-

R.

S.

Scala,

T.

V.

Z.

N O T A.

Figuræ huius Editionis ad dimidiam proportionem Vlmensis exactè diminutæ sunt: quare duplum earum sumendo, habebis iustam magnitudinem ab Authore primùm depictam.

INDICE DA OSSERVARSI DA I LEGATORI
Per inserir le Figure.

NOI REFORMATORI DELLO STVDIO di Padoa.

HAuendo veduto per Fede del Padre Inquisitore nel Libro intitolato, *D. Ioan. Sculteti Armamentarium Chirurgicum*, impresso *Huga Comitum ex Officina Adriani Vlacq.* non esserui cosa alcuna contro la Santa Fede Catholica, e parimente per attestato del Segretario nostro, niente contro Prencipi, e buoni costumi, concedemo licenza, che possi esser ristampato osseruandosi gli ordini &c.

Dat. 4. Feb. 1664.

Andrea Pisani Proc. Ref.
Battista Nani Cau. Proc. Ref.

Angelo Nicolosi Segretario.

D. IOANNIS SCVLTETI, &c.

TABVLARVM ARMAMENTARII CHIRVRGICI EXPOSITIO.

TABVLA PRIMA.

De cannulis, ferramentis solidis & incidentibus, quibus inuruntur fonticuli.

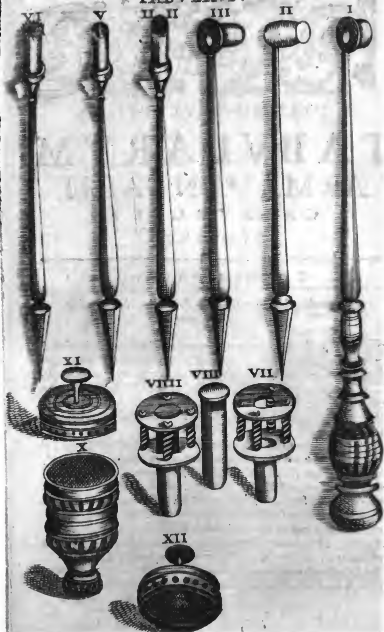
IG. I. est instrumentum ferreum, quod Hieron. Fabritius ab Aquapendente, *de fonticulo in sutura coronali, cannulam* vocat, & inuento notatoque atramento fonticuli loco, sinistra manu fortiter imprimit, vt ea impressione & innata cannulæ frigiditate, calor ferri candentis (*Fig. II. subsequentis*) & dolor exinde subortus mitigetur, partesque vicinæ ab ignis offendiculo defendantur.

Fig. II. est *ferramentum solidum* & vniforme, sine manubrio (ei tamen vel osseum vel ligneum, quale præcedens cannula obtinet, adaptari potest) quod bene ignitum, dextraque manu superiori cannulæ intrusum, fontanellam inurit. Duobus hisce ferramentis fonticuli parantur in solis humani corporis artibus, videlicet quando ægri ferrum ignitum non formidant, aut Chirurgus capsulam Iulij Casserij Placentini, quæ cauterium actuale abscondit, non habet.

Fig. III. est *cannula* quoque ferrea, superiore tamen paululum profundior, ad recipiendum instrumentum proximè sequens.

Fig. IV. est *instrumentum simpliciter cauum & incidens*, quo candefacto, & antecedenti cannulæ immisso, fonticulum efficimus in su-

Armamentarii Chirurgici,
TABVLA I.
VI
V
II II
III
II
I
XI
VIIII
VIII
VII
X
XII

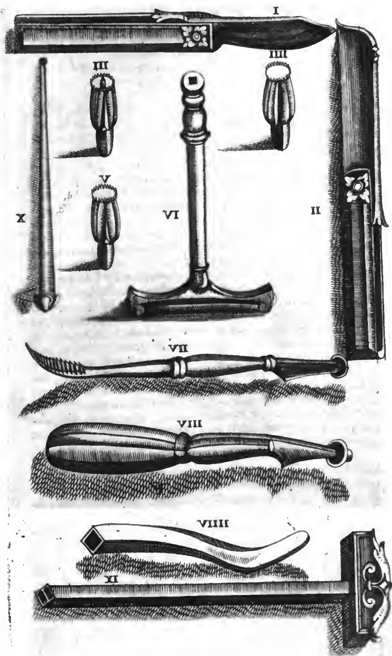
turæ coronalis & sagittalis concursu, non tantùm adurentes, sed etiã incidentes, ob instrumenti acumen, quod habet in extremitate. *Hoc quando caluariam attingit, circumuoluendum est, vt cranio aliquod vestigium imprimat.* Huius instrumẽti vsum improbant multi, non solùm ob dolorem, quem inferre dicunt, verùm etiam ob periculosæ inflammationis metum in pericranio, quæ postmodùm duræ matri subiectæ per suturarum conuinctionem facilimè communicari possit; vnde hoc reiecto, solidum ei & vniforme (Fig. II. *huius Tabulæ depictum*) recentiores substituunt: cauum tamen meo iudicio huic præferendum est, quoniam solidum illud enarrata modò incommoda multò facilius inferre potest: addo quòd inustio suturarum cum solido ferramento nimis tardè procedat, ob cutis in capite crassitiē, duritiem, ac densitatem; administrationes autem chirurgicæ, imprimis eæ, quæ ferro peraguntur ignito, citissimè perficiendæ sunt.

Fig. V. & VI. sunt ferramenta non simpliciter incidentia & caua, sed prius *stellatum*, posterius verò *dentatum* est: quorum illud propter stellam circumuolui omninò nequit: hoc verò propter dentes non ita promptè incidit. Quapropter Chirurgi moderni, & inter eos ferè Princeps Hieronym. Fabritius ab Aquap. hæc duo instrumenta, tanquam ad operationem inepta, reijciunt.

Fig. VII. VIII. IX. X. XI. XII. XIII. coniunctim consideratæ constituunt *Capsulam, instrumentum ad inurendos fonticulos, in partibus extra caput collocatis, omnium optimum, omnibusque numeris perfectissimum*, quod excogitauit Iulius Casserius Placentinus, vt tria illa incommoda (quę masculi timidioris animi, fœminæ, ac pueri expauescunt) calorem scilicet, dolorem, & ignis aspectum vitaret. Hoc Placentini inuentum occultat cauterium actuale, quod (*cum escharam promptissimè inducat, ita vt ægri vix animaduertant*) potentialibus si non præferendum, optimò saltem iure substituendum esse sentio. Nec enim propter vaginæ extremitatem, grauiorem ex depressione incubitum, & miram operationis celeritatem, vel quicquam doloris, vel etiam subustionis, percipitur; quam ob causam nec vicinarum offendiculum partium in minimis metuendum est.

Fig. VII. est lamina cannulata ferrea, circularis & immobilis (*a. b.*) huic & laminæ superiori itidem ferreæ, circulari, in medio perforatæ, & versus inferiora mobili (*c*) quatuor rotulæ filo æneo circumductæ (*d*) infiguntur, vt *Stylus* (Fig. VIII.) *ex cupro solidus*, candefactus, prædictisque laminis immissus (veluti Fig. IX. ostendit) & in Fig. X. capsulam ligneam repositus, vt operculo Fig. XI. foraminato abscondi, & beneficio clauiculæ (Fig. XII. & XIII.) vmbellatæ, deprimi possit.

TABVLA. II.

TABVLA II.

De Spatha Celsi, cultro rasorio, modiolorum mare, fœminis, & vertibulo; instrumento lenticulari, vecte debilissimo, membranæ custode instrumento depressorio: quibus Chirurgo opus est ad curandas fracturas Cranij.

FIG.I. est instrumentum, quod ab Hipp. *lib 2. de morb. cap. de suppurata peripneumonia* μαχαιρὶς στηθοειδής, à Celso autem, & Paulo passim *Spatha* appellatur: scalpellus nimirum anceps, vtrinq; acutus, & in superiore parte paululum latus, qui in extremitate sua in vnam cuspidem coit. Hoc vulnera capitis in crucem vel triangulum dilatantur, & paracentesis in thorace tutò peragitur.

Fig.II. est *culter rasorius*, siue scalpellus rectus, ex vna tantùm parte incidens, ex altera verò retusus, quo vtuntur, quando partium subiectarum non est habenda ratio, videlicet in cute capitis incidenda vsque ad cranium, & gummatibus Gallicis, in tibia præsertim vel alibi, aperiendis: deinde vbi vtraque acies aliquid lędere potest, vt in fœtu mortuo intra vterum in plures portiones dissecando, & vuluæ caruncults incidendis. *Italicè vocatur Scodeghino.*

Fig.III. est *Modiolus mas*, seu instrumentum ex optimo chalybe paratum, cauum, teres, imis oris serratum, & quatuor alis preditum: illa scilicet pars Trypani, quæ circa os circumuoluenda est, & dicitur Græcis χοινίκιον, Celso verò l.8.c.3. modiolus: qui in medio clauum habet, vt, in principio circumuolutionis, *caluaria à pericranio denudata*, firmiter insistat, & partes circumpositæ, labia nempè vulneris & pericranium, vt maximè sensibiles, ab offensione tutiores reddantur. Quod si modiolus in principio adhibendus clauum non haberet, summo cum periculo, & vehementi dolore fieret perforatio caluariæ.

Fig.IV. & V. sunt *Modioli fœminæ*, eiusdem magnitudinis cum præcedenti masculo, neque aliter differunt hi & ille, nisi quod clauo careant, vnde fœminæ nuncupantur. Antequam his fœminis vtimur, beneficio masculi cranio aliquod vestigium imprimendum, vt ei fœminæ firmius insistere possint. *Pro perforatione autem Cranij administrator ad minimum tres, sed exactissimè æquales modiolos in promptu habeat, vnum nimirum masculum & duas fœminas*, vt aliquoties mutari, & in aquam frigidam, aut oleum rosaceum immergi queant, ne vel scobe pleni operationem retardent, vel ex crebra circumrotatione calefacti, cranium, ipsique subiectas membranas inflamment.

Inuentio alarum, quæ modiolos in cerebri membranas, vel propriam substantiam immergi prohibent, summum Hieronymi Fabritij ab Aquap. ingenium arguit; nam quamuis ex recentioribus nonnulli, vt Vid. Vid. *l. Chir. 4. c* 10. & Ioa. Andr. à Cruce *l. 7. de instrum.* etiam alarum in modiolis mentionem faciant, eas tamen nullus eorum tàm exactè & accuratè fabrefieri curauit, quàm Fabritius. His modiolis nunquam non felici successu sum vsus, vtunturque hodierna tempestate (omnibus veterum instrumentis, quæ olim ad perforandam caluariam excogitauerunt, & quorum schemata apud citatos modò Authores & Paræum. *lib 9. cap.* 18. inueniuntur, reiectis) chirurgi, præcipuè Patauini, Fabritijque in praxi, & professione chirurgica successores; inter quos superstes est celeberrimus ille Medicus, Chirurgus, & Professor Patauinus, Petrus de Marchettis, Eques Diui Marci Venetorum, meus olim in Anatomia & Chirurgia, per plures annos, respectiuè condiscipulus, cuius mirificam operandi dexteritatem (qua ferè omnibus Italis palmam præripit) tota non tantùm Italia, & vndique concurrens studiosorum cohors stupet, sed ea innumeri felicissimè restituti quasi ad cœlos vsque extollunt.

Fig. VI. est Trypani altera pars, quæ manubrium seu *vertibulum* appellatur, & excisum habet foramen, quo mediante *modiolorum apex gossipio inuolutus* promptè excipitur, & extrahitur, quotiescunque commutatio τῶν χοινικίων fuerit necessaria. Hac ratione ex modiolo, & vertibulo componitur *Trypanum*, quo citò, tutò, & iucundè perforatur cranium.

Fig. VII. est instrumentum compositum ex scalpro (ob lenticulam in extremitate) lenticulari dicto, & vecte. In fine perforationis cranij, hic *Vectis* inter labia excisi ossis immittitur, ad ossiculum hinc inde mouendum, vt vacillet, & volsellæ *(Tabul. IV. Fig. I.)* parte dentata auferri possit. Confert quoque ad modicas cranij depressiones eleuandas, firmitatem suam in manu sola chirurgi obtinens. Lenticula inseruit ad asperitates (*quæ post terebrationem, & ossis excisi remotionem relinquuntur*) abradendas, & leuigandas, ne cerebri membranæ, ob continuum earum motum, illis allisæ ostendantur.

Fig. VIII. est *instrumentum Lenticulare* solùm, quod oras facti foraminis, veluti modò dictum, leuigat, ne membranas pungendo, dolorem & inflammationem inferant.

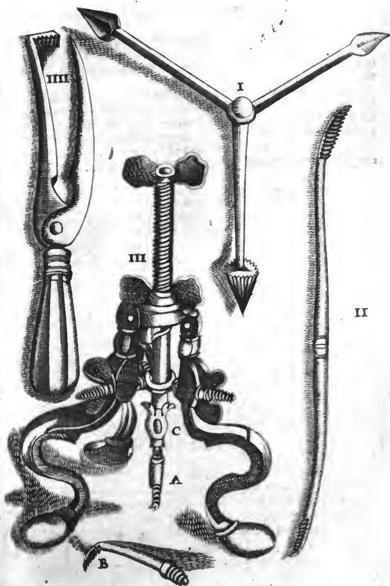
Fig. IX. est lamina argentea (*ex ferro enim nunquam parari debet, ob ipsi ingenitam frigiditatem, quæ tam crassæ, quàm tenui membranæ cerebri nocet*) firma, paulum resima, & ab exteriore parte leuis, qua vtimur in magnis cranij depressionibus, & fracturis, vbi ter, quaterue, cranij os trypano perforare, atque foraminum interstitia excidere necessarium est: tunc enim lamina inter caluariam, & duram ma-

matrem demittitur, vt eius pars exterior cerebro propior fit, ne acumine forcipum & ferrularum (*quarum delineationes videantur infra Tab. V. & VI.*) membranæ cerebri vel pungantur, vel incautè incidantur: hinc Celſo, qui in deſcribendis ferramentis, Chirurgicisque inſtrumentis, admodum ſedulus fuit, *lib. 8. cap. 3. Membrana custos* dicitur, Græcis μηνιγγοφύλαξ.

Fig. X. eſt *inſtrumentorum decuſſorium*, quo dura mater modicè depreſſa, cranio exactè applicatur, vt purulenta materia inter cranium, & membranas collecta, per foramen modiolis factum, facilè egrediatur.

Fig. XI. eſt *malleus plumbeus*, quem olim vſurparunt, quando ſcalpris inciſorijs (*quorum imagines variæ reperiuntur apud Paræum lib. 9. cap. 5.*) particulam cranij ſeparare voluerunt, ad euitandum ſtrepitum, & prohibendam cerebri commotionem. Recentiores, & hac ætate cautiores chirurgi vtuntur ad hanc operationem forcipibus, & ſerrulis, de quibus paulò infra, *Tabul. IV. & VII.*

TABVLA. III.

TABVLA III.

De Terebra triformi, vecte validiore, Instrumento triploide, & eleuatorio Parai, quibus cranij punctura abolentur, eiusdemque depressiones eriguntur.

FIG. I. est *Terebra triformis*, instrumentum scilicet merè ferreum, tribus ijsque diuersis terebris constans, quorum vsus in punctura cranij, quæ ambas laminas non penetrat, est necessarius, vt ijs vestigium caluariæ impressum deleatur. Huius instrumenti pars triangularis etiam substitui potest terebello, quo Guilhelmus Fabritius Hildanus primam ferè laminam perforat, antequam triploidis torcular adhibet.

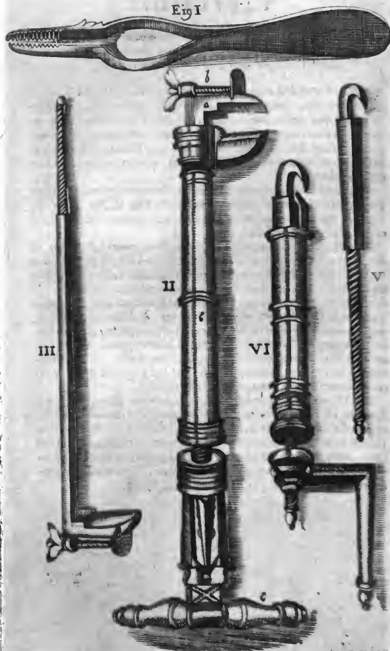
Fig. II. est *vectis*, quem in depressionibus cranij eleuandis vsurpo: hic valentiore attollit robore, quàm ille Tab. II. Fig. VII. delineatus, quoniam firmitatem non in manu tantùm eleuatoris, sed etiam in capite suam habet.

Fig. III. est *instrumentum*, ob triplicem basin, quam habet, *Triploides* appellatum: si depressio cranij tàm magna est, vt præcedentes vectes ob infirmitatem non sufficiant, *Triploidis vectem B.* (si spatium adest) submitto, & os depressum perpendiculariter attollo. Si autem locus huic vecti non conceditur, media depresio, *Triploidis Terebra A.* vltra diploidem perforari debet, & dicto eleuari modo, *vnicè cauendo, ne terebra ambas cranij laminas perforet, & duram matrem pungat.* Vide Guil. Fabritium Hildanum, *centur. 2. obs. 4.* vbi modum depresiones eleuandi accuratisimè docet, licet alijs instrumentis, quibus ego nunquam vsus, sed hac triploide vnam & alteram depresionem bono cum successu reposui.

Fig. IV. est *Vectis*, quo vtuntur alij in maximis caluariæ impressionibus, imitando victores, qui doliorum assulas intus depressas simili vecte solent retrahere. Indita igitur adunca vectis extremitate (a) sub os depressum, alterum vectis brachium (b) rectum, ossi sano inniti debet, vt, dum manubrium dextra deprimitur, adunca instrumenti parte id, quod depressum est, erigatur. Hunc vectem adumbrauit quoque, & descripsit Ambros. Paræus *l. 9. c. 5.*

TA

TABVLA. IVI.

TABVLA IV.

De Volsella, & forcipe cum rostro psittaceo, atque vulturino, quibus ossicula cerebri membranas pungentia abrumpuntur, & eximuntur.

FIG. I. est instrumentum, ad operationes manuales valdè necessarium, quod Paulus Ægin. *lib* 6. *c.* 32. ἀναντα'ζολον, & C. Cels. *lib.* 7. *c.* 3. *Volsellam* vocat. Huius parte duplicata & dentata A. frustulum ossis corruptum ac mobile, spicula itidem & globuli, eorumque fragmenta, turundæ atque pili, & quę id genus alia in vulneribus extranea reperiuntur, extrahunt. Idem peragunt instrumentis, Tab. XI. Fig. III & VI. delineatis, quorum alterutrum pro opportunitate vsurpandum. Singulariter etiam hæc volsellæ pars inseruit ad pilos è palpebris euellendos, quæ oculos irritant. Præter dictos vsus, quos præstat, famulatur medicinæ comptoriæ, eà namque fœminæ, præsertim regiæ, pilos in superciliis, & aliis corporis partibus radicitus extirpant. *Notandum, si ossiculum aut aliundè faucibus extraneum eximendum, hanc instrumenti partem altero tantò maiorem debere confici, quàm fuit depicta.* Latiore sui parte B. ad ceratorum conducit extensionem, supra linteamina vel corium, in defectu spatulæ; ad tutam pericranii ab osse separationem, antequam modiolus & scalprum cranio admouetur, in defectu vnguium manus digiti indicis & pollicis paulò longiorum, aut manubrii illius scalpelli, qui infra Tab. XII. Fig IV. adumbratus est. Vnguibus tamen illis longioribus, multo securiùs pericranium à cranio deducitur, quàm manubrio scalpelli citati, aut cultro separatorio Paræi, aut hàc volsellæ parte latà.

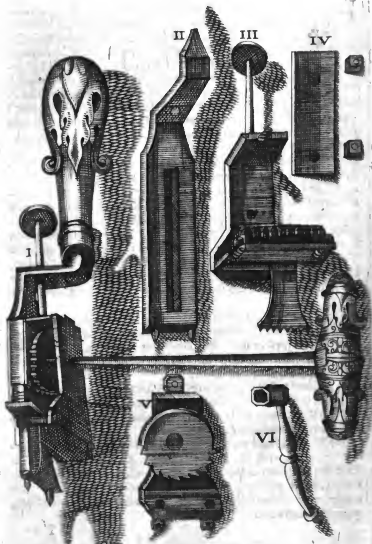
Fig. II. est forceps excisoria, cum *rostro psittaceo,* (*a*) cui superius cochlea vmbellata (*b*) affigitur, quæ rostrum ad duram matrem (*vtor enim in fracturis cranii*) immergi vetat; vndè non incommodè ἀζαπτιςη appellari posset: inferius habet manubrium (*c*) quod cochleæ (*d*) Fig. III. circumuoluitur.

Fig. III. est rostrum psittaceum, extra suam cannulam (*d.* Fig. II.) positum, vt artifex cochleam rostri euidentius cernere queat.

Fig. IV. est forceps alia cum *rostro vulturino,* cannulata, ad cuius cochleam circumducitur.

Fig. V. est *rostrum vulturinum,* sine cannula depictum. His duabus forcipibus, vt & illis, quas infra Tab. XI. Fig. I. & II. & Tab. XIX. Fig. I. depingi curaui, ossis aliquod frustulum, in curatione vulnerum capitis, partim rumpendo, partim incidendo, aufertur: quæ omnes magnitudine saltem & formà differunt, pro varietate ossium, quæ remouenda sunt.

TABVLA. V.

TABVLA V.

De Serrula versatili, quà duorum foraminum interstitium excipitur.

FIG. I. est *serrula versatilis*, tympanis duobus, iisque dentatis prædita, vtilis maximè ad intercidenda duorum vel trium foraminum, modiolis factorum, interstitia: vbi enim vectes supra delineati & descripti, ob rimæ (*quæ nuper impressionibus in adultorum cranijs ferè semper iungitur*) angustiam, spatium non habent, interdum opus est, vt in cranio duo vel plura foramina modiolis conficiantur, quorum interstitium hac serrula, *citra vllum læsionis periculum interciditur*, quo vectis ad eleuandum commodus submitti, & ossis frustulum, quod non rarò membranas pungit, eximi possit. Huius instrumenti, quod ego excogitaui, partes coniunctæ literis minusculis, separatæ verò maiusculis notantur.

Fig. II. est *lamina ferrea* A. in medio secundum longitudinem excisa, quæ superius manubrium B. habet, & foramen C. in flexura laminæ, inferius autem vtrinque aciem acuminatam D. quibus firmiter cranio nudato insistit.

Fig. III. est *clauiculus vmbellatus*, qui asterismo notatur, & per foramen C, Fig. II. transiens, capsulæ E infigitur. Hæc capsula E. laminæ ferreæ foramini A. Fig. II. beneficio orichalceæ lamellæ Fig. IV. regulariter annectitur, per duas cochleas, quas capsula in parte auersa obtinet, correspondentes orichalceæ lamellæ, totidemque nodulos, vt Chirurgus beneficio clauiculi capsulam, in ipso operandi actu, sursum & deorsum, pro libitu mouere valeat. Foramini H. axis rotulæ imponitur, vt ex Fig. V. & rotulæ centro apparet. Lamella I. superius dentata est, & ibi excipit rotulam; inferius L. vtrinque æqualis, vt serrula K. in capsula, & Fig. V. fissuris M. beneficio rotulæ & capuli, regulariter dextrorsum & sinistrorsum moueri apta sit. Lamina orichalcea N. in medio caua est, & duas habet cochleas O. huius laminæ beneficio serrula; cum instrumentum planè fuerit compositum, æqualiter hinc inde ducitur.

Fig. IV. est *lamella orichalcea*, cum duabus materculis, quas supra nodulos vocaui.

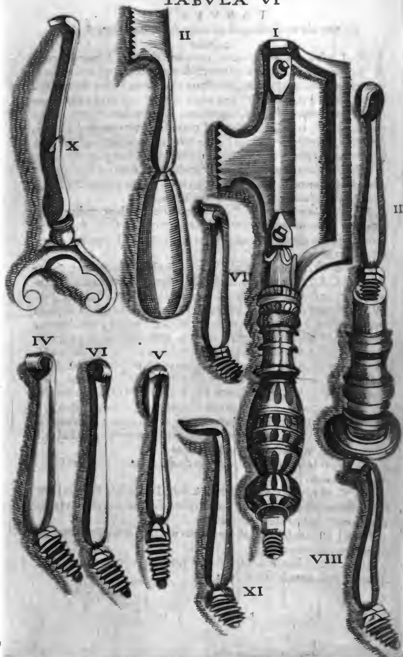
Fig. V. est *rotula semidentata* P. & dimidia capsula Q. vna cum tribus foraminibus R. quibus tres cochleas Fig. III. recipit, cum nodis seu materculis tribus S. firmatas.

Fig. VI. est *clauis*, qua instrumentum in suas partes diuiditur, & iterum ex ijs componitur.

Lit. T. axin notat, quæ capsulam & rotulam in parte auersa perforat: V. verò manubrium indicat.

TA-

TABVLA VI

TABVLA VI.

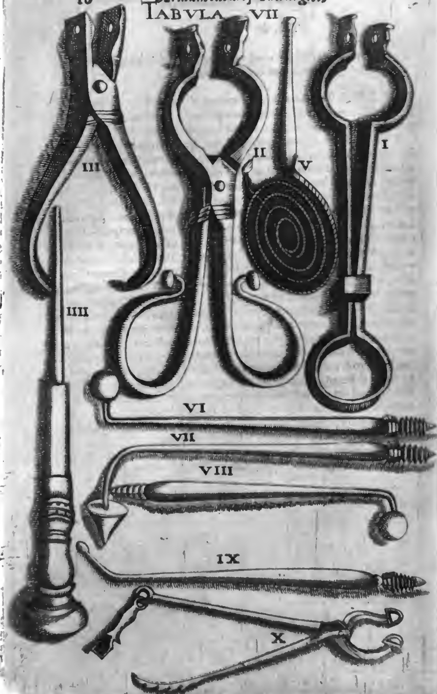
De Serrulis rectis, & varijs scalpris, quibus cranium vel cariosum vel fissum abraditur.

FIG. I. & II. sunt *serrulæ rectæ*, quibus alij interstitia foraminum modiolis in cranio factorum intercidunt, scissuras capillares ac non penetrantes abolent, & cariem cranij abradunt.

Fig. III. Galen. *l.6.meth. med.c.6.* tria scalprorum genera describit, *primum* cauum, κυκλισκον seu scalprum excisorium appellat, cuius delineationem supra Tab. II. Fig. IX. vidimus: *alterum*, quod in ima sui parte lenticulam refert, quod φακωτὸν vocat: Cuius vsum & delineationem, Tabula modò citata Fig. VIII. descriptam, & depictam habemus: *tertium* radendo idoneum, quod Græci ξυστῆρα, Latini scalprum rasorium, & Barbari raspatorium nuncupant. Hoc tertio scalprorum genere recentiores vtuntur in tentandis, & abradendis fissuris cranij capillaribus, seu de penetratione dubijs, eiusque varias, pro ratione sedis aut rimæ, formas excogitarunt. Cauam scilicet, vt Fig. III. IV. V. & VI. semilunarem, vt Fig. VII. acuminatam, vt Fig. VIII. & denique planam, Fig. IX. & X. *Chirurgus scalpra, cuiusuis formæ, ad minimum quatuor, semper parata habeat, ne ex indigentia aliunde ea petere cogatur, aut occasionem operandi, quam præcipitem esse nemo non ignorat, cum patientis periculo, & famæ suæ naufragio perdat.* Cum os cariosum in partibus extremis, femore, tibia, humero & cubito, deradendum est, scalpra his maiora & validiora parari debent. Conficitur autem vnumquodque scalprum ex Chalybe optimè depurato, vt aciem acquirat, qua promptissimè abradat. Scalpris veteres omnibus & singulis suum proprium manubrium adaptarunt: recentiores contra, *sed meo iudicio minus rectè*, vnicum manubrium parant, ex ligno vel ossibus, in cuius imo foramen cochleatum habet, quo omnium scalprorum caudas pariter torculatas excipit, vt ex Fig. III. & reliquis patet.

TA-

TABVLA VII

TABVLA VII.

De varijs ad parandum in nucha setaceum instrumentis, forcipibus scilicet quatuor, acu, & setone armato, deque cauterijs, quibus inuritur occiput.

FIG.I. est *forceps*, quæ propè foramen superius, quod neque nimis latum, neque nimis angustum est, *cauitatem habet amplam & circularem, annulumque ferreum*, qui instrumentum seu forcipem ex se stringit, tum necessarius, quando Chirurgus famulum non habet, qui sibi acum optimè ignitam, ad parandum in nucha setaceum, porrigit.

Fig.II. est *forceps, quæ* superius similem habet cauitatem, *at ob defectum annuli, non* ex se, sed à Chirurgo, quantum satis est, *stringitur.* His forcipibus vtuntur, quando occiput perforandum venit valdè carnosum & pingue: quibus cutis apprehensa, cum crassa sit, circulum ingreditur, vt non elabatur.

Fig.III. est *forceps, quæ neque cauitatem*, vt Fig.I & II. *neque annulum* vt Fig. II. *habet*; eà Chirurgus machilentorum nucham apprehendit, donec acu candefacta, & à ministro porrecta, cutim perforarit.

Fig. IV. est *acus* pro setaceo, quæ neque nimis longa, ne cuspis foramen oppositum fallat, sed palmam æquat; neque nimis tenuis, neque nimis plena, sed foraminibus prædictarum forcipum paulò minus respondet: vndè benè ignita & candens quam citissimè pertransit, setaceumque ferè citra dolorem perficit.

Fig. V. est *puntale* longum & angustum, setonem seu funiculum rotundum, ex serico purpureo adstrictum habens, qui ad medietatem traductus, in foramine relinquitur. Puntali affixus est globulus cereus, vt sine mora & dolore transeat.

Fig.VI. VII. VIII. & IX. sunt *ferramenta* sine manubrijs varia, quibus benè candentibus occipitium in infantibus & puerulis, (in quibus epilepsiæ, apoplexiæ, & vertiginis signum aliquod apparet) in Italia frequentissimè comburitur. Eadem inustio quandoque auxiliatur adultis, cum huiusmodi affectibus corripiuntur.

Fig.X. est *forceps ex se stringens*, qua apprehenditur cutis, si setaceum sectione parandum est: hoc instrumentum dimidia parte maius fit oportet, quàm hic depictum cernitur; scalpellus autem forcipi huic respondens, & iusta magnitudine depictus, videatur infra Tab.XVII. Figur. IV. & apud Guilhelm. Fabritium Hildan. cent. 1. obs. 40.

TABVLA VIII

TABVLA VIII.

De instrumento crinali, acubus argenteis ad dispositionem cataractæ idoneis, annulo oculum firmante, specillis, scalpello falcato, hamulo acuto, & vasculo vitreo oculis imponendo.

FIG. I. est *instrumentum crinale*, curuum & interius gossipio & syndone nigra obductum, quod exterius propter duas fibulas & ligulas annexam habet clauiculam vmbellatam, qua sinus in oculi maiore angulo comprimitur. Hoc instrumentum excogitauit Hier. Fabr. ab Aquapendente, cuius mentionem facit, *de ægylope per chirurgiam curanda*.

Fig. II. duas monstrat *acus argenteas*, ad suffusionem deponendam factas, quę manubrio argenteo & octogano inseruntur, quod vtrinque habet glandem perforatam, per quam acus argenteæ transeunt.

Fig. III. est *manubrium* illud apertum, cuius acus ex vna parte inseritur, ex altera cochlea non nihil conspicitur.

Fig. IV. est *acus* ad curationem cataractæ accommodata, cum manubrio & vagina argenteis.

Fig. V. est *annulus aneus* (alij laudant plumbeū) ad firmandū oculū pro excisione pterygij, alijsq; operationibus in oculo peragēdis.

Fig. VI. est *specillum* oblongum, teres & argenteum, vt pro necessitate possit inflecti: cuius alterum extremum latius est, alterum verò globulum habet rotundum & politum. Lata specilli parte, quam Celsus *l. 7. c. 7. de ancyloblepharo oculorum vitio*, specillum aduersum vocat, non solum curatur palpebrarum coalitus, verum etiam pulueres & plagulæ vnguentis illitæ vlceribus applicantur: globosam partem Chirurgi adhibent ad perscrutandum vulnerum & fistularum statum.

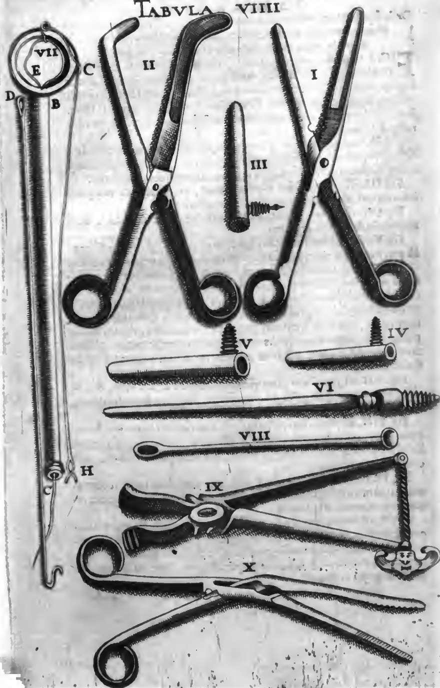
Fig. VII. est *specillum compositum* ex lato ad dictos vsus, & cochlea acuminata, quæ gossipio obuoluitur, pro detersione sordium, in vulneribus, vlceribus, ac præsertim fistulis.

Fig. VIII. est *scalpellus falcatus*, ex vna tantum parte incidens, cuius mucroni argenteus affixus est globulus. Hoc scalpello vtitur Eraclides Tarentinus, & Celsus pro separatione palpebrarum, quæ coiuerunt cum tunicis oculi.

Fig. IX. est *hamulus acutus*, & mucrone paululum intus recuruatus, qui tàm ad palpebram attollendam, quàm oculorum vnguem leuandum, maximè est idoneus.

Fig. X. est *vasculum oculare*, vitreum, oblongum & ex crystallo conficiendum, ita vt exactè orbitæ oculi respondeat, & medicamenta per infundibulum immissa contineat, ne defluant. Hoc instrumentum oculare inuenit, & fusius descripsit Hieron. Fabr. ab Aquap. de suffusione: qui videatur.

TABVLA VIIII

TABVLA IX.

De Forcipe ad polypum recta, & curua; cannulis, quæ naribus immittuntur, cum suo stylo: instrumento, quo abscinditur vuula: cochleari vuulæ relaxatæ admouenda, dilatorio oris, & rostro gruino obtuso.

FIG.I. est *instrumentum* Hieronym. Fabritij ab Aquapendente *pro polypo extrahendo rectum*, ex chalybe confectum; extrinsecus conuexum & intrinsecus concauum; quod aciem habet introrsum recuruatam, qua nihil aliud valemus incidere, quàm polypum iam apprehensum.

Fig.II. est *instrumentum incuruatum*, quo inciditur & extrahitur polypus, qui per nariū foramina in palato ad fauces tendit, & suffocationē minatur.

Fig.III. est *cannula ex ferro solida*, quę naribus tam altè immittitur, vt vlceris, quod ozænam vocant; adæquet longitudinem; postea cannulæ huic omnino integræ, nullibiq; perforatæ, inditur stylus ferreus & benè ignitus, quo cannula calefit, & vlcus exsiccatur.

Fig.IV. est *cannula ad latus perforata*, pro callo perduro vlceris in narium latere existentis, per cauterium actuale consumendo, aut osse corrupto maxime exsiccando, idonea.

Fig.V. est *cannula in summitate foramen habens*, quæ naribus inditur, quando post incisionem, & extractionem polypi, sanguis nimium profluens chirurgia per inustionem sistendus est: prætérea vsurpatur, cum summitas narium pro ossis corrupti remotione, aduri debet.

Fig.VI. est *stylus* ferreus, qui bene candēs dictis cannulis immittitur, statimq; retrahitur: quę immissio & retractio toties repetēda est, quoties necessarium fuerit. Ad operationē hanc citò perficiendā, Chirurgus ad minimū duos in promptu stylos habeat, quos alternatim candefactos cannulæ immittat. *Notandum* verò, quod vasculum oculare Tab.VIII. Fig.X. atq; hæ cānulæ naribus immittēde, in iustā magnitudine depingi nequeāt, quoniā pro ratione ętatis ęgrorū & magnitudine locorū affectorū debent confici.

Fig.VII. est *instrumentum, quo abscinditur vuula*, orichalceum, quod in parte superiore circulū habet non nihil excauatū *A*, in inferiore fistulā *B*. per quam fili (postquā in seminodū circumuolutum *E*. & in concauum annuli, ne hinc indè vacillet, repositū fuerit) extremum *C*. mediate stylo superius perforato *D*. trahitur: alterū fili extremū, per duos circuli annexos annulos ducitur, & inferiori fistulæ annulo alligatur. Hoc instrumētum primus inuenit & descripsit Guilhel. Fabrit. Hildanus cent.2. obseru.21. quo correcto vuulam militis Cęsariani, à Lue Gallica infectā & corruptam, absq; negotio ligaui & bono cum successu abscidi, Vlmæ die 8. Iunij anno 1637.

Fig.VIII. est *instrumentum vuulæ relaxatæ admouendum*, pariter orichalceum, cochlear nempe paruum *(dimidio autem maius debet parari, quàm delineatum est)* cuius manubrium fistulosum, & nouem pollices longum, inferiori cochlearis parti annectitur. Hoc cochlear pulueribus adstringentibus & dirigentibus mixtis repletur, & vuulæ relaxatæ submittitur: deinde Chirurgus ore arripit fistulæ basin, & inflando pulueres columellæ & palato vndique aspergit.

Fig.IX. est *instrumentum oris dilatorium*, cum cochlea, ex Paræi l.9.c.25. delineatum, quo dentes constricti, validèque commissi diducuntur, vt cibus præberi possit, ne fame pereat æger.

Fig.X. est *rostrum gruinum*, dentatum, & in angulum obtusum directum, globulis, & peregrinis corporibus, arripiendis, & è vulneribus extrahendis idoneum.

TABULA X.

TABVLA X.

De Instrumento volsellæ simili, cannula faucibus immittenda, forcipe pelicano, rostro coruino, vectibus trifidis, & infundibulo.

FIG.I. est *instrumentum Acantabolo* (Tab.IV.Fig.I.) *simile*, forceps nimirum in semicirculum recuruata, dentata, & in apice nodulo donata, qua officula, spinæ, aliæue res extraneæ, imis faucibus infixæ solent eximi. Quando clarifs. Hieronym. Fabritius ab Aquap. *in faucium Chirurgia* acantaboli mentionem facit, intelligit instrumentum aliquod oblongum & tenue, quod duplex, alterum rectum Tab. IX. Fig. X. adumbratum; alterum recuruum, quale hoc est: vtrumque tamen ob arripiendi & extrahendi facultatem volsellæ nomen meretur.

Fig.II. est *cannula* argentea, vt faucibus immitti queat, *incuruata*, crassitie pennæ oloris, & longitudine vnius pedis, cum dimidio vel circiter. Est vndique perforata, & in sua extremitate spongiam magnitudine auellanæ, nouam & firmiter alligatam habet, qua ad spinas è faucibus & medio œsophago trahendas felici successu vtitur Guilhelm.Fabritius Hildan.cent.1.obs.26. vbi docet operandi modum per cannulam hic depictam.

Sequentia ferramenta vsurpantur ad dentes perforatos, aut mobiles, aut vehementifsimè per interualla dolentes, sub acerbissimo doloris paroxysmo eximendos: vnde

Fig.III. est forceps, *pelicanus* dicta, quoniam rostro pelicani volucris afsimilatur: eo autem vtuntur ad extrahendos dẽtes molares.

Fig. IV. est *forceps dentaria communis*, Italis cagnolo appellata, quod firmum canis morsum imitetur.

Fig.V. est *forceps, rostrum coruinum* referens: qua dentium radices extrahuntur; de qua Cornel.Celsus (*quem veluti in omnibus Chirurgijs mirabilem, nocturna versare manu, versare diurna, consulit Fabrit.ab Aquap.*) l.7. c.12. de dentibus ita scribit: quotiescunque dente exempto radix relicta est, protinus ea quoque ad id facta forcipe, quam Græci ῥιζάγραν vocant, eximenda.

Fig.VI.& VII. sunt *forcipum dentariarum effigies*, quæ valent ad dentes euellendos, quibus neque pelicani, neque forcipis communis opera potest opitulari.

Fig.VIII.& IX. sunt *vectes trifidi* appellati, quod plerumque tres cuspides habeant ad protrudendos & excutiendos dentes incisorios, & caninos, qui maxillarum alueolis simplici radici infiguntur.

TABVLA XI

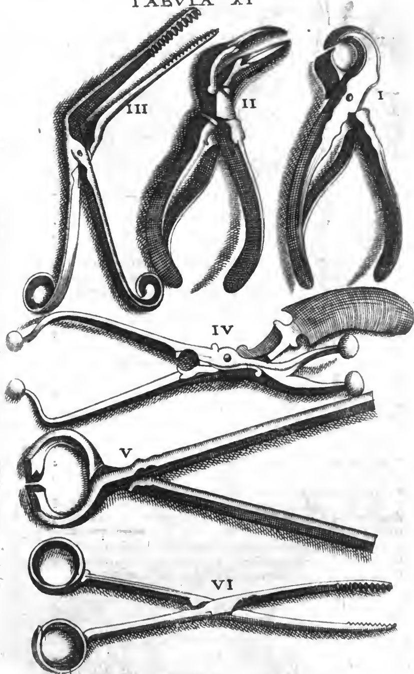

Fig.X.Est *dentiscalpium*,quo separatur gingiua à dentibus,vt minori cum molestia & periculo euellantur. Vt igitur dentis euulsio feliciter succedat,obseruatis obseruandis, humili in loco collocetur æger, capite inter Chirurgi crura inclinato: tùm Chirurgus dentem extrahendum altius quasi circumradat, separando gingiuam dentiscalpio:qui si à gingiua liberatus vacillet, concutiendus,& submisso vecte protrudendus est. At si tenacius hæreat, neque post concussionem moueatur,forcipibus dentarijs (nunc hac, nunc illa,prout dentis magnitudo, figura & situs, postulare videbitur) excipiendus & euellendus.In harum forcipum dentatiarum vsu(inquit Ambrof.Paræus l.16. c.27.)exercitatum & industrium dentispicem desiderem, his enim nisi qui solerter vti nouerit, committere vix poterit, quin tres vnica concussione dentes excutiat, eo sæpè inconcusso & relicto,qui dolorem mouet.

Fig.XI. est *infundibulum* seu fistula argentea, cuius pars angustior inter gingiuas ægri, qui arctè constrictos habet dentes, extremas ponitur; latior verò cibum liquidum & potum excipit, atque ad œsophagum demittit.

TABVLA XI.

De alia forcipe cum rostro psittacino & coruino,speculo oris,instrumento ad incidendas carunculas oris,& rostro gruino recto.

FIG.I. est *forceps alio cum rostro psittacino*, qua vtimur in fracturis cranij, quando frustulum ossis, quod membranas cerebri vel pungit,vel deprimit,auferendum.

Fig.II. est *instrumentum cum rostro coruino* in eundem finem affabrè factum: *notandum* verò, quod ambæ hæ forcipes, tertia parte maiores,quàm depictæ sunt,debeant confici.

Fig.III.quid sit,ex Tab.IX.Fig.X.constat.

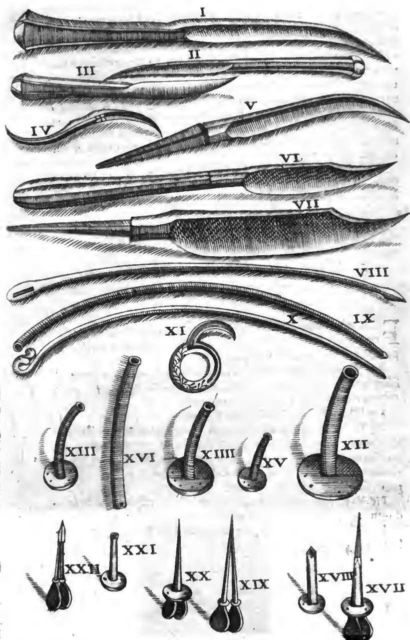
Fig.IV. est *speculum oris*,quo deprimitur lingua & maxilla inferior,vt oris vitia exactè perspici, & idoneis tàm instrumentis quàm medicamentis tractari possint. In primis autem factum est,vt eo furiosorum & attonitorum dentes diducti seruentur, donec cibus & potus sufficiens fuerit deglutitus.

Fig.V. est *instrumentum incisorium* instar forcipis, quo exscinduntur tumores & carunculæ oris.

Fig.VI.est *forceps cum rostro gruino*,dentata & recta,quæ volsellæ vices agere potest.

T A-

TABVLA XII

I
II
III
IV
V
VI
VII
VIII
IX
X
XI
XIII
XVI
XIIII
XV
XII
XXII
XXI
XX
XIX
XVIII
XVII

TABVLA XII.

De Σκολομαχαίρ' οις seu scalpellis falcatis, cultro ancipite, acu longissima, Siphone aureo, scalpello annulari, cannulis alatis ac perforatis, fistula aurea meatui vrinario immittenda, & instrumentis, quibus hydropicorum venter & scrotum aperitur.

FIG. I. est *Scalpellus* Σκολοπομαχαίριον à Græcis nominatus, ob rostrum illius auis, quæ Latinis Gallinago, & Græcis Σκολόπαξ dicitur, nempe longus, & ad cuspidem paululum incuruatus veluti rostrum scolopacis. Hoc scalpello dilatantur vulnera thoracis nimis angusta, & aperiuntur abscessus magni. Eundem laudat Fabrit. ab Aquap. pro apertione abdominis hydropicorum infra vmbilicum ad aquam emittendam. Nota, hic scalpellus pro dilatatione vulneris in thorace requirit globulum (qualem ex argento scalpellus Tab. VIII. Fig. VIII. habet) ferreum in mucrone, ne pulmones cuspide scalpelli offendantur.

Fig. II. & III. sunt *scalpelli ad mucronem recuruati*, scolopomachærij Græcorum formam referentes, quibus fistulæ in habitu corporis mediocres commodè inciduntur, vnde etiam συριγγοτόμοι appellari solent.

Fig. IV. est *scalpellus falcatus*, qui Italis vocatur gammaut, & incidit ex parte caua, retusus in parte gibba est. Hoc frequentissime vtor ad omnem incisionem, quæ passim fit in omni apostemate, præcipuè verò in paruis incisionibus. Hic scalpellus habet manubrium osseum, quod commodum est, ad diuidendum ac separandum aliquid ab aliquo: vnde Celsus l. 7. c. 16. *de tumoribus tunicatis* dicit: tum scalpelli manubrio tunica (quæ post incisionem cutis protinus alba & intenta se ostendit) diducenda à cute & carne est, eijciendaque cum eo, quod intus tenet: hoc diducitur quoque pericranium à cranio, & vnguis ab oculo.

Fig. V. est *scolopomacharium* sine manubrio.

Fig. VI. & VII. sunt *scalpelli ancipites*, qui ad extremitatem referunt formam foliorum myrti: ijs vtimur ad mammas mulierum cancro affectas abscindendas.

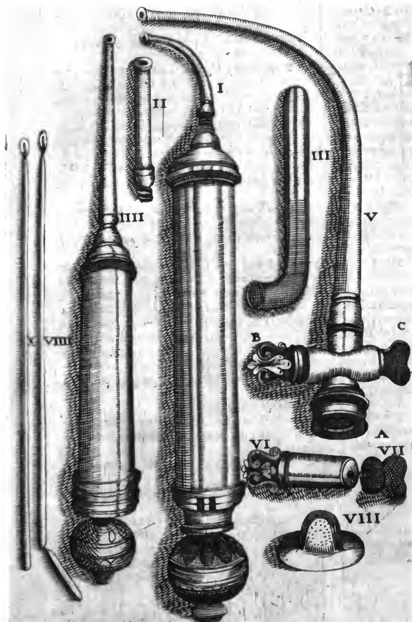
Fig. VIII. est *acus acutissima*, longa & anceps, qua mammæ auferendæ traijciuntur in basi.

Fig. IX. est *canalis ex auro Vngarico* paratus, & plurimis foraminibus perforatus.

Fig. X. est *stylus* ex eadem materia confectus, qui cannulæ priori immittitur, vt ex duabus figuris vnicum fiat instrumentum, quod in vulneribus thoracis pro Siphone vtiliter applicatur, & sanguinem ex thorace non concretum, aut pus tenue, trahit. Instrumentum hoc

tracto-

TABVLA XIII

tractorium in angulum rectum vel obliquum flecti, & thoraci per vulnus, casu vel studio factum, immitti potest, vt sanguinem nondum concretum vel saniem contingat: Chirurgus extrahat stylum ex canali, & statim profluet de canali materia in thorace contenta. Hic trahendi modus ex thorace materiam tenuem, vbi sectio inter 5. & 6. iuxta Paulum, vel inter tertiam & quartam costam iuxta Hipp. propter virium debilitatem vel aliud prohibens non conceditur, optimè succedit.

Fig. XI. est *scalpellus* ille recuruus, qui annulo aureo potest abscondi: inciduntur hoc apostemata in facie aut gena puerorum,& in mammis fœminarum timidarum, ne conspicientes scalpellum perterrefiant,& ita incisionem abscessus prohibeant.

Fig.XII. XIII.XIV. & XV. sunt *cannulæ* magnitudine differentes, *alatæ*, & pluribus foraminibus perforatæ, vt vulnus thoracis teneant apertum. Sunt alatæ, ne vulneri immissæ, dum æger spirat, thoracem ingrediantur;tot verò foramina habent,vt ea ex omnibus, prout opus erit, possit exire colluuies.

Fig.XVI.est *fistula* ex auro Vngarico fabrefacta,*quæ* ante excretionem vrinæ *meatui vrinario immittitur*, vt per eam exeat vrina, atque ita leniatur sæuissimus ille dolor & ardor, quem sentiunt ægri, quando vrinam sine cannula reddunt, ob vlcus ex Gonorrhæa virulenta subortum in meatu vrinario.

Fig.XVII.est *instrumentum acu tricuspide(a)& cannula alata(b)* constans,quo hydropicorum vmbilicus,& in hernia aquosa scrotum perforatur, ad emittendam aquam. Hoc instrumentum intruditur vsq; ad cannulæ asteriscmũ,postea acus retrahitur,& cannula sola ad alam intrusa in abdomine relinquitur,absque omni periculi metu.

Fig.XVIII. est *cannula sola*,& sine acu depicta.

Fig.XIX. est *acus sola* extra cannulam posita.

Fig. XX. est *acus rotunda* cum suo tubulo, qua, in defectu acus tricuspidis, pari securitate perforatur hydropicorum vmbilicus, & herniosorum scrotum aqua repletum.

Fig. XXI. est solus acus rotundæ tubulus.

Fig.XXII. est sola acus rotunda.

TABVLA XIII.

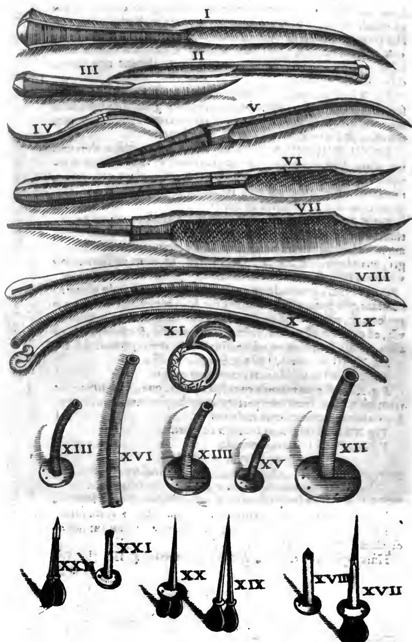
De Siphone cum tubo recto,& incuruato; matriculari,& auriculari;fistula enematum,pileolo argenteo,& candelis cereis.

FIG.I.est *Sipho* ad extrahendum & infundendum aliquid,sæpè necessarius,qui hic tubum curuum habet annexum, rectum verò Fig.II.potest recipere,quando curuus ad extrahendum aut infundendum aliquid non est aptus.

Huic Siphoni interdum accommodatur tubus Fig. III. plurimis fora-

TABVLA XII

I
II
III
IV
V
VI
VII
VIII
IX
X
XI
XIII
XVI
XIIII
XV
XII
XXI
XX
XIX
XVIII
XVII

foraminibus perforatus, quem Græci & Galenus l.9. de comp.med. sec.loc.c.8.& l.5.met.med.c.5. *Metrenchytam* nominant. Hoc fœminæ, quæ negotium immittendi clysterem in vterum alijs præ pudore non facile concedunt, sibi ipsis liquores pro curatione variorum affectuum vteri, & eius vaginæ, varios, commodè applicant.

Fig.IV. est sipho auricularis *Otenchyta dictus*, quo liquores in auditus organa, pro vlcerum detersione & consolidatione, infunduntur.

Fig.V. est *Enterenchyta*, canalis nempe orichalceus in forma καθετῆρος recuruatus, quem parari curent illi, qui sibi ipsis clysterem applicare malunt, quā ab alio quouis accipere, præsertim, si ob intestinorum, præcipuè verò recti, vitia, creber enematum vsus requiritur.

Fig.VI. est dicti canalis seu fistulæ incuruatæ clauis B. Fig. V. cuius beneficio liquor Enematis in vesica, quæ circa lit. A. Fig. V. vulgari modo alliganda, ad libitum ægrotantis retinetur, prout canalem claudit & aperit.

Fig.VII. est clauiculus vmbellatus, c. Fig.V. qui claui B. Fig.V. intorquetur, ne aliquid de clystere, in circumrotatione clauis, possit elabi, quod linteamina inquinet. Hoc instrumentum, vt cuilibet apparet, multum differt ab eo, quod Iohan. Heur. in sua meth. ad praxin medicam c. de Clysteribus, & Guilhel. Fabr. Hildanus cent. 1. obser. 78. depingi curarunt, ad clysteres in aluum inijciendos.

Fig.VIII. est *pileus argenteus*, & vbique perforatus, qui exulceratis mammarum papillis applicatur, vt infantem nutrices absq; molestia lactare possint. Vsurpatur insuper hic pileus in vulneribus thoracis; postquam enim cannularum prædictarum aliqua thoraci fuerit immissa, & particula Spongiæ orificio cannulæ propè alam indita, superponitur pileus, vt materia, omni quasi momento, per eius foramina paulatim, & sine virium iactura, transudet.

Fig.IX. & X. sunt *candelæ* ex filo forti duplicato & *cera* alba (cui modicū terebenthinæ additum sit, ne tàm facilè frangantur) *parandæ*, quæ vsurpantur ad suppressionem vrinæ ex caruncula in meatu vrinario existente, curandam: *Candela Fig. IX. fracta est, ne in extractione candelæ frustulum ceræ, quæ non nunquam in medio filum non habet, in meatu relinquatur, & ischuria augeatur*: quare portionem fractam ad ellychnij extremitatem chirurgus forcipe abscindat, deinde meatui vrinario, quantum opus erit, immittat candelam, oleo amygdalarum dulcium illitam.

TABVLA XIV.

De syringotomis, acu qua pertunditur scrotum post sectionem herniæ. Nursinam & fundus fistulæ decliuioris; cathetere, itinerario, & duobus instrumentis, quibus glandes è sclopetorum vulneribus trahuntur.

FIG.I. est scalpellus recuruus, qui parte interna, *a*, aciem habet, & externa, *b*, est retusus, *Syringotomus* scilicet, ex altera extremita-

te, c, pungens & incidens, quo vtimur in fistula quauis vnum foramen habente, vt finis fistulæ perforetur, & postea ab vno ad alterum foramen incidatur interstitium: ad huius euspidem infigere oportet globulum ex cera alba formatum, quo fistulæ immissus scalpellus, sine omni obstaculo, dolore & noxa, ad fundum perueniat.

Fig. II. & III. sunt scalpelli *syringotomi*, quorum vterque ex altera extremitate obtusus est, & globulum ex ferro leuigatum obtinet: His incidituir fistularum penetrantium totus ductus.

Fig. IV. est *scalpellus* Syringotomus, quo dilatantur *vulnera abdominis*, vt intestina prolapsa & flatibus turgida commodè reponi possint. Globum habet in altero extremo multò maiorem, quàm scalpelli duo priores, ne vulneri intrusus intestina lædat.

Fig. V. est *acus, seu instrumentum* ferreum, aciem ancipitem habens, quod Nursini meo tempore in Italia hac in Chirurgia *(qua hernias curat cũ excisione testiculi)* maximè exercitati, eoq; nomine celeberrimi castratores, per inguinis vulnus ad scroti fundũ demiserunt, quem instrumenti euspide*(cui perpetuò eera alba exiguum globulum annectere oportet*, ob rationem supra allatam *)* perforant, quo purulenta materia, quę per inguinis vulnus ad scrotum descendit, expurgetur. Hæc operatio, quoniã satis & horribilis, & maximo vitæ periculo non vacat*(quod illius auctores optimè norunt, vnde curandos suscipiunt vt mortuos)* chirurgiæ studiosis alium eumque tutum huius instrumenti vsum aperiam. Inciduntur eo feliciter fines sinuum decliues, quorum eausa fistulæ expurgari nequeũt, nisi æger ita situetur, vt pedes sursum & caput deorsum eonuertat, ac materia dein proprio motu emanet. Notum enim est, sinus illos, qui callum condum contraxerunt, de quibus etiam hic sermo est, medicamentis solum agglutinantibus, & fascia conuenienti posse curari, modò materia in sinu collecta exitum quotidiè habeat. Dum autem situs iste sursum conuersis pedibus & eapite deorsum, satis sit importunus, hoc instrumento, cuius euspidi globulus ex cera debet annecti, sinuum fundus perforatur (intacto foraminum interstitio) vt pus per inferius foramen egredi posit, & sinuum parietes agglutinari.

Fig. VI. est *eatheter seu Syringa tentatiua*, quà in canalem virgæ & vesicam positâ exploramus intimos vesicæ anfractus, in quibus latitare solet lapillus, quo humana natura sæpè numero eruciatur: Græcis appellatur καθετὴρ, & vsurpatur ad vrinam suppressam reddendam. Est argentea, vt inflecti posit, omni asperitate vacat, ne pars exquisitissimo sensu prædita in transitu eatheteris afficiatur, & vt sine dolore vesicam ingrediatur: Pluribus in extremo foraminibus perforata est, vt retracto stylo, vrina in vesica contenta, per fistulam liberè, & sine difficultate exeat. Notandum, quod stylus fistulæ non immit-

immittitur, vt quasi vi vacui vrinam suppressam secum trahat, sed ne vrina statim effluat, dum Lithotomus vel Medicus lapillum expiscatur occultum. Magnitudinem catheteris describit Celsus l.7.cap. 26. vid. Tab. XXXIX. Fig. IX.

Fig.VII. est *stylus argenteus*, qui inflecti debet, vt fissuram, quam in medio sui vsque ad extremum obtinet, in dorso vel gibba parte habeat: Latinis vocatur *Itenerarium*, eò quod virgæ immissum fidelissimè collum vesicæ monstret, & super ipsum incisio facienda sit, pro extractione calculi vesicæ.

Fig.VIII. est *instrumentum* orichalceum, *quo extrahitur calculus, qui in meatu vrinario resedit*; specillum scilicet, quod parte, qua ad cochlearis auricularis similitudinem excauatum est, in canalem colis demittitur, ita vt lapillum prætereat & superet, ipsumque suo labro & cauo comprehendat: quo facto, per stylum specilli cannulatum & lato orificio donatum, vretræ, vt lubrica fiat, immittitur oleum amygdalarum dulcium, postea specillum sensim extrahitur, & canalis post lapillum digito comprimitur, donec is è meatu vrinario foras deducatur.

Fig. IX. est *instrumentum globulis ex vulnere trahendis* maximè idoneum ex optimo chalybe fabrefactum, & tribus cõstans partibus, duabus nempe *cannulis & terebello*. Cannula externa, *a*, cannulam internam, quæ altera in extremitate in duo diuisa est cochlearia, *b*, ferrata, claudere potest, vt globulum firmet, ne cum terebello, quod ipsi infigendum est, circumuoluatur. Terebellum, *c*, acutissimum est & duabus suis cannulis paulò longius, quod per foramen capuli, *d*, cannulæ immissum cernitur.

Fig.X. est *terebellum* extra suas cannulas depictum.

Fig. XI. est instrumentum idem cum priore (nisi quod terebello careat) quo extrahuntur globuli, duabus constans partibus, cannula, *a*, & stylo, *b*, solido, qui in altera extremitate in duo cochlearia desinit, quæ globulum in se recipere possunt. *Hoc instrumentum idem præstat quod Alphonsinum Tabulæ sequentis.*

Fig.XII. est instrumenti præcedentis cannula sola.

Fig. XIII. est instrumenti stylus, ad dimidium solidus, in extremitate altera cochlearium dentatorum effigiem referens, in altera cochleas, capulo & nodulo, distentas.

Fig.XIV. est styli capulus cum matercula, rotundus & cauus.

Fig.IX.X.XI.XII. XIII. & XIV. *huius Tabulæ tertia parte maiores fieri debent, quàm hic depicta videntur.*

C TA-

TABVLA. XV.

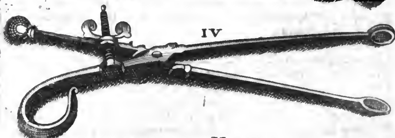
I

III

IV

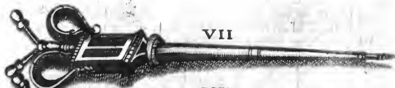
V

VI

VII

VIII

IX

TABVLA XV.

De alijs ferramentis ad globulos sclopetorum eximendos idoneis, instrumento nempe Alphonsino, forcipe anserina cum & sine cochlea, hamulo, terebello cannulato, & spatula, quæ rostrum anserinum refert.

FIG. I II & III. est *instrumentum Alphonsinum* dictum, ad extrahendas è vulneribus sclopetorum glandes accõmodatum, quod Alphonsus Ferrius. Medic. Neapolitanus *l. 2. de vulnerib. sclopetor. c. 3. his verbis* describit. Non inuoluendum tamen silentio est gruinum rostrum (vt vocant) vtpote quod & ipsum ad extrahendum instrumentum est excellentissimum, atque ab omnibus, cum veteribus, tum recentioribus, commendatum: quo non solùm pilulæ è difficillimis locis, sed & alia, vt armorum, & cæterarum rerum frustula extrahuntur. Huic nos, vt commodius manu ac valentius teneri possit, atque ita pilæ, ac cætera extranea, in vulnere certius explorari, annulos forcipularum adijcimus hoc pacto: Figuræ primæ annulus A. ad anteriorem partem missus, instrumentum claudit. Figuræ secundæ annulo B. ad manubrium retracto instrumentum aperitur. Figura tertia est instrumentum, quod globulum iam apprehendit.

Sequentium instrumentorum imagines desumpta sunt ex Barthol. Maggij tractatu de curatione vulnerum à bombardarum & sclopetorum globulis illatorum.

Fig. IV. est *forceps anserina*, quæ circa manubrium cochleam habet, vt globulum firmiter comprehendat.

Fig. V. est *hamulus ferreus*, educendis glandibus inseruiens.

Fig. VI. est *forceps anserina*, quæ si cochleam haberet, priori similis esset.

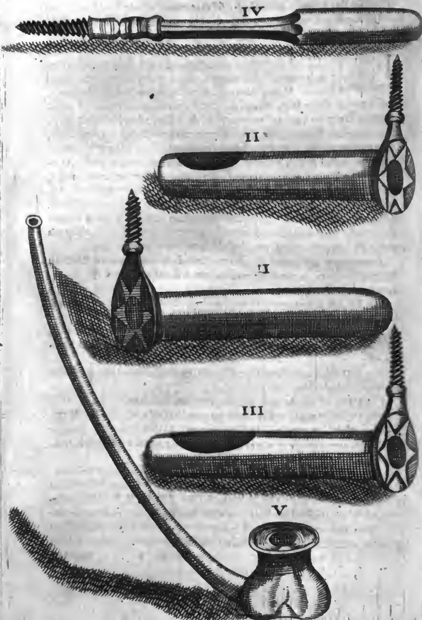
Fig. VII. est *terebellum acutissimum*, cannula munitum, quo educuntur globuli sclopetorum.

Fig. VIII. est *terebellum* extra cannulam positum.

Fig. IX. est *spatula rostro anserino* prædita, ad excipiendos & trahendos globulos parata. *Instrumentum Alphonsinum & forcipes anserina, tertia parte maiores conficiantur, cannula verò cum terebello altero tanto maior fit.*

Plura quidem sed propositis haud præstantiora ad viuum delineauit Ambr. Paræus in sua Chirurgia, vbi de sclopetorum vulneribus agit, & Guilhelm Fabrit. Hild. Cent. I. Obs LXXXIIX. Instrumentorum igitur, quæ ad globulos ex vulneratis partibus trahendos valent, pro varietate vulneris, & forma corporis educendi, varia sunt genera, quorum alia apprehendunt & foras trahunt, vel quatenus

TABVLA XVI

acuta globulis solum infiguntur (Figur. VIII.) vel quatenus serrata sunt in extremitate, & alia figuram rectam (Tab. IV. Fig. I. Tab. IX. Fgi. VI. & hac Tabula Fig. I.) atque alia recuruam habent (Tab. IX. Fig. X.) prout iter globuli vel rectè vel obliquè processit; Quædam in se globulum recipiunt, quatenus latiora & caua in extremo sunt (Fig. IV. V. VI. & IX.) Alia apprehendunt & recipiunt simul, (Tab. XIV. Fig. IX.)

Quod si globulus, specillo inuentus, debet tenacula educi, summoperè cauendum est, ne labia vulneris, partesque ipsius interiores, (arterias, puta, venas, neruos & tendines) lædantur & apprehendantur Hoc enim si fiat, præter enorme sanguinis profluuium, grauissimi dolores, & insignes inflammationes, cum magno vitæ periculo excitantur. *Ad ea igitur præcauenda symptomata, numquam dilatetur tenacula, nisi eius extremitate sentiatur globulus*: tunc enim aperienda est tenacula, globulusque ea comprehensus educendus est.

TABVLA XVI.

De cannula omninò solida, & tubulis ad latera perforatis, eorumque quibus ano immissis exsiccantur & comburuntur hæmorrhoides & vlcera intestini recti: de vitro etiam, quo extrahuntur papillæ in mammis occultatæ.

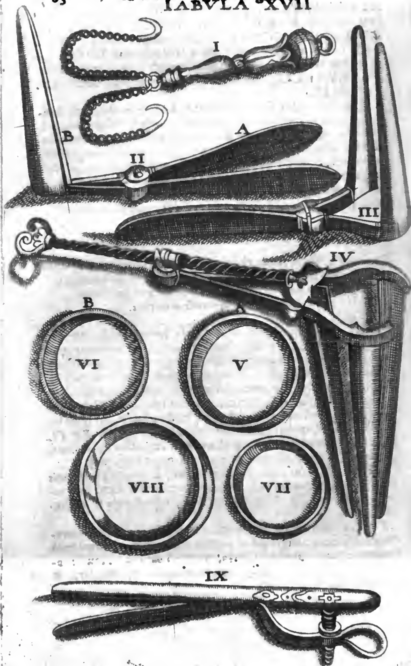
FIG. I. est instrumentum ad resiccandas hæmorrhoides internas, quæ vel tument, vel superficialiter intestinum exulcerant, idoneum, *cannula* nimirum ferrea, quæ ano inditur, alata, & in fundo occlusa, ne ferramentum candens Fig. IV. quod cannulæ cauitati frequenter immittitur, & eximitur, altius quàm oportet, perueniat.

Fig. II. & III. sunt *tubuli* pariter ano immittendi, sed in latere (pro situ vlceris callosi aut profundi, quod medicamentis non cedit topicis) perforati, quibus immittitur ferramentum ignitum Fig. IV. His tubulis partes sanæ ab immediato ignis contactu defenduntur, quò solum vlcus tutissimè bis vel ter, ferro ignito tangi possit.

Fig. IV. est *stylus*, qui ignitus redditur, & cannulis perforatis ac solide immittitur ad exsiccandas hæmorrhoides internas & tumentes, sanandaque vlcera intestini recti, superficialia & profundiora.

Fig. V. est *vitrum* vacuum, longum & angustum, ex altera extremitate os habens, magnitudini papillæ respondens, ex altera verò foramen paruum cum fistula longa, per quam patiens ipsa suctu foras trahit papillam occultam, vt ipsam infans ore apprehendere, & lac maternum sugere queat.

TABVLA XVII

TABVLA XVII.

De vnco ad extrahendum fœtum mortuum, speculis ani, dioptra matricis, circulis vterinis, & forcipe deceptoria.

FIG. I. est *instrumentum* duobus vncis donatum, quo extrahitur fœtus mortuus, integer, vel in frusta incisus, ex vtero.

Fig. II. est instrumentum, quod *speculum ani, & vagina vteri* appellant, eò quod huius beneficio speculentur vlcera intestini recti, & vaginæ vteri, ad quantitatem & eorum qualitatem perquirendam. Pars speculi A. notata aperta, & masculus dicta, maribus applicatur: pars verò clausa, & B signata, fœminis adhibetur, vndè fœmina appellatur.

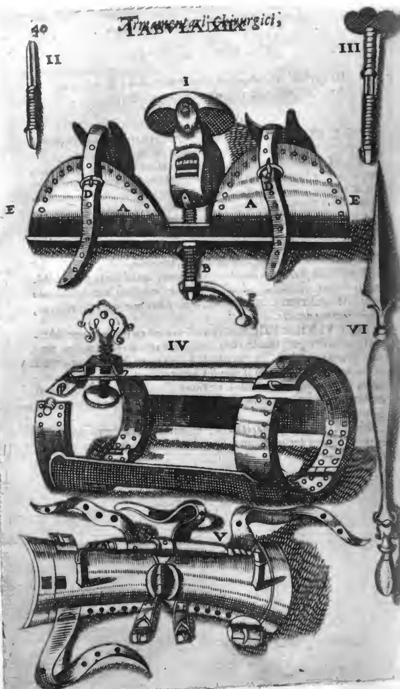
Fig. III. monstrat idem speculum, quod maribus conuenit, clausum; quod verò fœminis applicari solet, apertum.

Fig. IV. est *speculum matricis* magnum, quod mulieribus adhibetur solùm, quando incidendus est fœtus *mortuus, aut inspicienda matricis* exulceratio. *Hæ dioptræ tertia parte maiores conficiantur, quàm extant depictæ.*

Fig. V. VI. VII. & VIII. sunt *circuli vterini* ex ligno buxeo fabricati, qui post repositionem vteri prolapsi, vaginæ induuntur, ne vterus iterum procidat. Ex vna parte A, qua intus spectant, non nihil acuminati, ex altera verò B. obtusi Chirurgus vel Medicus ad minimum tres vel quatuor annulos vterinos, qui magnitudine saltem differant, semper in promptu habeat, vt ijs, pro ceruicis amplitudine & angustia, vti possit.

Fig. IX. est *forceps deceptoria*, eò quod, si non ægrotum, Chirurgum tamen decipiat, in dilatandis finibus, iuxta antiquorum sententiam.

TABULA XXIX.

TABVLA XVIII.

De instrumentis, quibus pes contractus paulatim extenditur; cubitus rigidus sensim & sensim flectitur, arteria carpi vulnerata comprimitur, & setaceum in nucha inciditur.

FIG. I. est *instrumentum* ex ferro fabricitatum, *incuruato & conuulso crure, genu adaptandum*, quod constat ex diuersis partibus, nimirum capsula A. ferrea, quam transit cochlea B. & affigitur annulo ex lamina ferrea in latitudinem, vt genu totum complectatur, fabrefacto. C. fibulis D. vt claudi & aperiri possit: foraminibus in extremitate E. vt gossipio & linteo subducatur: & tandem clauicula ferrea F. cuius beneficio attrahitur annulus, & crus in rectitudinem tendit.

Fig. II. est dimidia & inferior pars cochleæ B. Fig. I. depictæ.

Fig. III. est cochlea B. Fig. I. extra locum, duabus constans partibus, quarum superior, *a*, post attractionem annulo affixa relinquitur, altera, *b*, extrahitur. *Hoc instrumentum non parum differt ab eo, quod Guilhelm. Fabritius Hildanus in libello suo de combustionibus c. 15. se inuenisse scribit.*

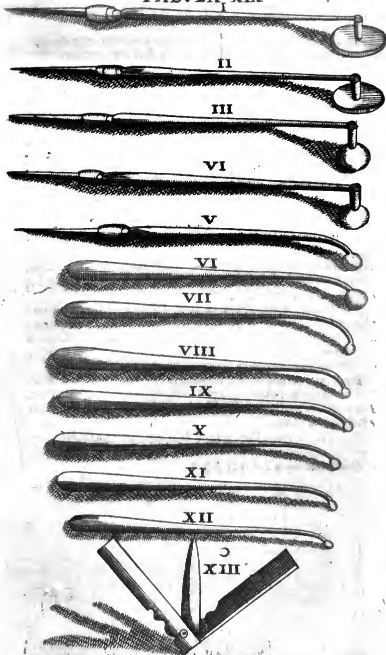
Fig. IV. est *instrumentum* ex varijs è ferro laminis confectum, plurimisque foraminibus perforatum, vt gossipio & linteo induci, ac cubito instar manicæ adaptari, claudi atque aperiri possit. Cochlea vmbellata, quam habet instrumentum, *comprimitur arteria carpi*, consilio aut fortuito aperta, ne vitam cum sanguine profundat.

Fig. V. est *instrumentum* ferreum, quo vtimur, quando cubitus inflecti nequit: Hoc instrumento paulatim, mediante cochlea, flectitur. *Huius tabula instrumenta Fig. I. IV. & V. ad proportionem membri affecti debent parari.*

Fig. VI. est *scalpellus anceps* & folij myrtini formam referens, quo secatur setaceum in nucha: huius scalpelli forceps delineatur, & describitur supra Tab. VII. Fig. X.

TA

TABVLA XIX

TABVLA XIX.

De ferramentis diuersis, quibus candefactis variæ corporis partes varijs de causis comburuntur; & lanceola, ad incidenda vasa, aperiendos abscessus cutaneos, & perforandos meatus ani, & penis, & præputij occlusos.

FIG. I. & II. sunt ferramenta, in summa parte reflexa & lata, quibus candentibus non solùm compescitur sanguinis fluxus enormis, post abscisionem mammæ, aut membri spachelati, verùm etiam pars relicta roboratur, ne nouum accipiat humorum affluxum. Anno 1635. tempore pestis, Patricius quidam Vlmensis, adhuc superstes, circa anum torquebatur anthrace pestilenti, magno & nigro, qui interiora petens omninò euanuit, & mortem certissimam minatus est. Pro anthracis retractione, instrumenta Fig. I. & II. optimè ignita alternatim, propè anum, admoui, vt non irritaretur eorum contactu, sed tantùm vim ignis persentiret, ad bonam laborantis tolerantiam, quo carbunculus retraheretur. Retracto Escharam induxi ferramento Fig. III. sequentis, ad Escharæ casum applicui cataplasma, quod bidui spatio eam separauit.

℞. Salis commun. ℥.ß.
Piperis. ℥j.
Caricar. ping. n. iij.
Fol. rut. virid. Mj.
Ferment. veter. acid. ℥j.

Misce omnia in mortario quàm diligentissimè, in formam cataplasmatis, quod bis in die renouetur.

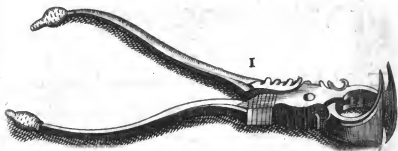
Hoc cataplasma descripsit Sennertus, & Spigelij maiores in Belgio habuerunt, pro secreto, eò quod escharam omnem optimè tollat. Eschara sublata vlceri imposui super filamenta carpta vnguentum citrinum, quod vim habet digerendi, attrahendi, carnem generandi, & venenis resistendi: Circa vlcus adhibui emplastrum album coctum: tandem ad cicatricem duxi emplastro diapalmæ.

Fig. III. & IV. sunt *cauteria* actualia rotunda, quibus tangitur os corruptum, vt à sano separetur.

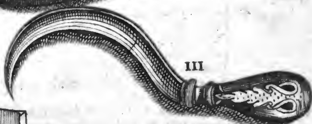
Fig. VI. & VII. *oualem* referunt in extremitate formam, quibus hæmorrhoides nimium fluentes sigillatim comburuntur.

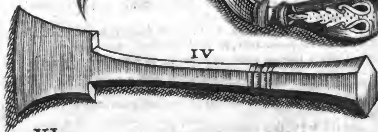
Fig. VIII. IX. X. & XI. sunt *cauteria* in extremo rotunda, quæ

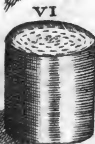
TABVLA XX

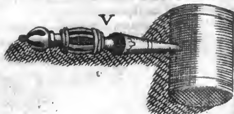

quæ dentium cauitatibus immittuntur, ad eorum cariem prohibendam. Figura asterismo notata scalpellus est rectus, & ex vtraque parte incidens, *lanceola* dictus: Hoc felicissimè Galli & Itali venas incidunt, pro emittendo sanguine: Hoc puerorum recens natorum anus & penis non perforatus aperitur: Hoc, in Germania, fonticuli artuum secantur.

TABVLA XX.

De forcipe maxima, forcipe cartilagines incidente, cultro falcato, scalpro, & malleo ligneo, quibus, præter forcipem, ad amputationem membri, spachelo correcti, indigemus.

FIG. I. est *forfex*, qua abscinduntur non solum ossa, quæ in fracturis cum vulneribus eminent, & reponi non possunt: verum etiam ea, quæ suo acumine cerebrum pungunt: hac forcipe etiam abscinduntur digiti manuum & pedum, superflui, spachelo & carcinomate affecti: quæ altero tantò maior paretur, quam hic delineata cernitur. vid. inf. Tab. XXVI. Fig. I. & VI.

Fig. II. est *forceps incisoria*, ad partes cartilaginosas & callosas facta.

Fig. III. est *cultellus falcatus*, quo caro vsque ad os serra resecandum inciditur, ante imputationem cruris, & brachij necessarius.

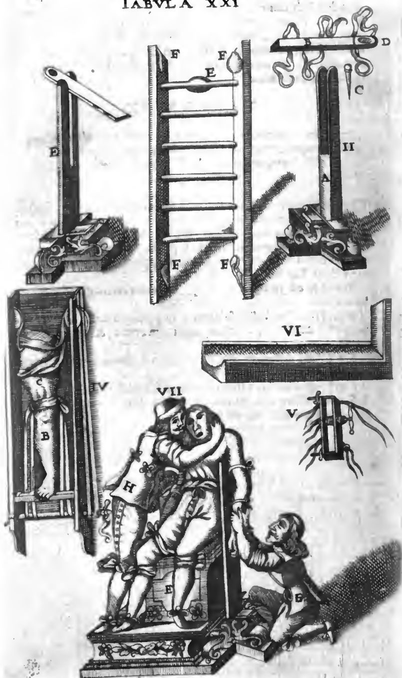
Fig. IV. est *scalprum*, quo non tantùm digitorum, verum etiam cubiti & radij capita amputantur.

Fig. V. est *malleus* ex ligno durissimo fabrefactus.

Fig. VI. est *truncus* ligneus rotundus & altus, in quo partes scalpro auferendæ collocari debent,

T A-

TABVLA XXI

TABVLA XXI.

De instrumento τῆς ἄμβης, Hippocratica Scala, Nilei Plintheo, Canali, Glossocomo Galeni.

FIG. I. monstrat *instrumenti*, quod Hipp. ἄμβην nuncupat, effigiem cum suis additamentis.

Fig. II. est *instrumentum* ambi dictum in suas partes (columnam scilicet A. Spatham ligneam seu ἄμβην propriè dictam B. & clauum C. qui continet ἄμβην versatilem B. in sua columna, A.) diuisum. Ambi Hippocrates sect. 6. de articulis, ita describit:

Lignum B. esto latitudinis ferè quidem quinque aut quatuor digitorum, crassitudinis verò duorum, aut etiam tenuioris, longitudinis autem bicubitalis, aut paulò minus. Cuius alterum extremum D. rotundum fit & angustissimum ea parte, maximèque tenue. Superciliosam autem habeat eminentiam, in summa rotunditatis parte paulum extantem, qua non latus, sed brachij caput attingit, vt huic supposita ala ad costas adaptetur. *Addo*, quod lignum hoc tria debeat habere foramina, per quæ traijciantur lora, quibus brachium ligno firmiter alligandum.

Fig. III. est *scala*, cuius gradus superior habet corpus quoddam E. rotundum, quod sub alam ponitur inter costas & humeri caput: postea Chirurgus brachium luxatum (sed spathæ non alligatum) deorsum trahit, alius ministra apprehensa ceruice & summo humero, similiter trahet ex alia parte: tertius apprehendit totum corpus, traheique deorsum ex alia parte scalæ. Huius operationis idea videatur apud Galenum Comm. in libr. Hippocratis de articulis: habet etiam hæc scala quatuor sibi annexas trochleas, pro vsu Nilei Plintei, quod infra Fig. V. explicabitur.

Fig. IV. est formula instrumenti *glossocomi*, ad fracturas femoris & cruris (quando patiens ex suo lecto, in quo iacet, vt sternatur, transfertur in alium) firmiter continendas, maximè idoneum. Glossocomi huius descriptio apud Galenum comm. in lib. Hipp. de fracturis talis est: Ad continendum autem firmiter, Glossocomum instrumentum à iunioribus Medicis inuentum est, seu femur, seu crus fractum fit, cuius structuram vsumque subijciam. Id autem non abs re mihi videtur fuisse excogitatum: & tam si femur, quàm si crus comminutum sit, vbi callus circundatur, commodissimè adhibetur. Ab ima parte axis A. ad quem extremi laquei in diuersa extendentes deligantur, inijciantur laquei extremis partibus ossis quod curatur, fiantque ex duabus habenis B. & C. sic, vt quatuor vterque capita habeat, bina à dextra parte F, totidemq; à sinistra G.

Ex

Ex ijs capitibus, quæ inferioris laquei B. sunt, per foramina facta in inferiore parte D. glossocomi ad axem duci debent; quæ superioris, primo procedere ad superiora, deinde ipsa quoque per latera glossocomi perforata traijci, quibus foraminibus Cochleæ F. inclusæ sunt; vtrinque autem ab exteriore parte glossocomi F. & G. superioris laquei C. capita ferenda sunt ad axem. His enim ita constitutis, vna axis conuersio pariter ambos laqueos extendit, deorsum versus illum, qui ad inferiora fracti ossis alligatur, sursum verò alterum sic, vt vbi crus iacet, liceat in posterum quotidiè hinc laqueorum in diuersas partes intentionem corrigere, valentius vel lenius extendendo. Laqueum B igitur, qui in inferiori parte est, directa ductione axis extendit, eum verò C. qui in superiori parte intercedente alio motu extendit, Græci *διὰ τοῦ μεταληπτικῆς τάσεως* dicunt. Schema ostendit extensionem femoris diminuti: Si autem sit crus diminutum, laqueus superior C. infra genu, inferior verò supra malleos alligandus est, atque ita crus in diuersa extentum conseruandum.

Fig. V. est *organum* tractorium *Nilei Plintheum* nuncupatum, factumque ad eorum exemplum, quæ tractoria oblonga, & quadrata dicuntur. Hoc instrumentum duo habet latera, *a*, quatuor palmas longa, & digitum transuersum crassa, quæ extremis partibus transuersarijs duobus, *b*, in medio foramen, *c*, per quod laquei, *h*, traijciuntur, habentibus, inter se compacta sunt. Est autem transuersariorum crassitudo & latitudo, quãta laterum, sed longitudo palmam implet. Meritò igitur talis compactio fit, vt latera, *a*, quatuor palmas, transuersaria verò, *b*, vnam longa sint. Totius organi structura oblonga confecta est. Licebit autem, si quis voluerit, latera breuiora, quàm dictum est, efficere, quandoquidem organum per vnicum axim præstat effectum. In Medio itaque latera pertusa sint rotundis & peruijs foraminibus, per quæ axis, *d*, traijcitur, cuius caput sinistrum, quo latus excedit, manubrium ligneum habet, *e*. In hoc quòque organo quatuor sunt annuli ferrei, *f*, cum totidem loris pendulis, lateribus affixi, bini ab inferiore parte, totidemque à superiore, vt scalæ Fig. III. alligari possit. Axis extremitatibus ambabus additæ sunt rotulæ, *g*, & his remoræ, *i*, vt axim manubriolo circumductum firmiter contineant. Quod si neque per fasciam alæ subiectam (Tab. XXIII. Fig. II.) neque per linteum glomeratum (Tab. XXIV. Fig. I.) cubitus luxatus reponi potest, hoc organum scalæ alligandum, cubitusque extendendus ea ratione & modo, vt in Schemate apud Oribas. *lib. de machinament. c.* 14. reperitur.

Fig. VI. est *canalis longus, in quo reponitur vel crus vel femur fractum, & luxatum*, stuppis replendus; canalem enim toti potius parti

quam

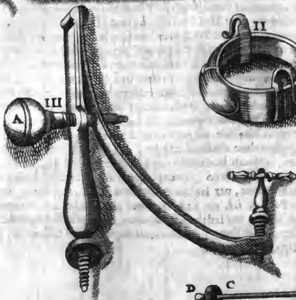
quam dimidiæ inijcere oportet; Hipp. de offic. Medic. Hæc capitula in fundo habet foramen G. quo recipit calcaneum, & ad extremitatem lignum oblongum, quo innititur planta pedis.

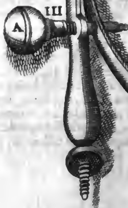
Fig. VII. ostendit *omnium optimam per instrumenta humeri sub axillam prolapsi restitutionem*, quam Fabritius ab Aquapata describit: Spathæ extremitas inferenda est sub alam humeri luxati, inter costas & caput humeri: reliqua verò tabula per longitudinem brachij interni collocata ligari debet; primùm quidem statim sub capite humeri luxati, deinde supra cubitum, postea ad carpum. Hoc facto, æger collocetur supra sedile E. & brachium tabulæ alligatum, trabi seu columnæ (Fig. II. A.) beneficio claui (Fig. II. C.) adaptetur, ita vt columna sit inter costas & tabulam brachio alligatam (Figur. VII. F.) Sic collocato ægro & columna, Chirurgus (G.) ex vna parte brachium deorsum; ex altera verò minister (H.) ceruicem & summum humerum amplexus, ægrum similiter deorsum trahat. Dum enim Chirurgus brachium deorsum trahit, tabula etiam cum brachio ad costas trahitur: vbi verò inferior tabulæ extremitas ad costas adducitur, superior rotunda pars facit motum contrarium, & ita mouet caput luxatum ad partem anteriorem, qua mentione facta facilè postmodum musculi trahunt, aut ipse Chirurgus impulsum faciens, reponit hoc modo caput ossis humeri. Hic tabulæ vtendi modus differt ab eo, quem Paræus *lib. 15. c. 27.* depingit. Quomodo humerus, per scalam & spatham simul, reponatur, iconem habet Paræus *lib. cit. c. 26.* Reliqui modi humerum luxatum restituendi, nempe per sedile Thessalicum, ianuam biforem, trabem transuersam & pistillum, inueniuntur depicti apud Galenum, in Comm. Hipp. de articulis.

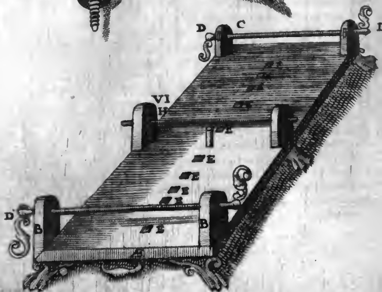
TABVLA XXII

TABVLA XXII.

De machina tractoria Vitruuij, zonula & remora Hildani, & Scamno Hippocratis.

FIG. I. est *machina tractoria* cum funiculo, qua vtimur ad extendendas artuum luxationes & fracturas, ex Vitruuij *lib.* 10. *cap.* 4. desumpta.

Fig. II. est *zonula* (qua brachium supra carpum vel cubitum, femur supra genu, & crus supra maleolos cingitur,) *cum duabus hamulis.*

Fig. III. est instrumentum *remora* dictum, quod in luxationibus humeri ad inferiora, alæ subijcitur, vt nodus humeri capiti respondeat & remoram clauus B. firmet. Quamuis hoc instrumentum, quod Guilhel. Fabrit. Hild. *cent.* 5. *obs.* 86. cum vtendi modo depingit & describit, à recentioribus summoperè commendetur: *humeri tamen luxationes spatha Hippocratis, multò felicius restituuntur, si manibus reponi nequeunt; quam remora, & reliquis instrumentis.*

Fig. IV. est *scamnum Hippocratis*, ad luxata & fracta membra restituenda & componenda, maximè idoneum. Paratur lignum A. sex cubitos longum, & duos latum: crassitudine Æ. nouem digitos obtinet transuersos resupinendum. Hoc lignum habet quatuor alia ligna in superioribus partibus rotunda, duo scilicet & iterum duo in vtraque sui extremitate B. Huiusmodi ligna Hippocrates φλιὰς vocat, in latitudine foraminibus pertunduntur peruijs, quibus continentur axes C, penetrantes, qui in suis capitibus manubria ductoria D habent, quibus circumuoluuntur. Totum lignum, à medio vsque ad extremum, cauitates obtinet E. quatuor digitos transuersos inter se distantes, quarum latitudo, & altitudo pariter tres digitos transuersos æquat, quibus scalmus seu ptiapiseus F recipitur. Foramina hęc imperuia Hippocrates καπέτας appellauit. Scamnum hoc præter quatuor φλιὰς G. extremas duas alias in medio habet, quę lignum transuersum H. in supremo foramine continent, ad restituendum femur in posteriorem & exteriorem partem prolapsum: *de quo vid. Oribas. lib. de Machin. c.* 37. & 38. scamnum sex pedibus insistit, vt manibus eleuari, & de loco in locum moueri possit. Rotulis scamni, remoræ possunt adaptari, quæ axes extremos contineant immotos. Vsum huius scamni Hippocratici infra Tab. XXV. declarabo, ne tyronibus accidat, quod meo tempore Patauij *Medico & Chirurgo alias celeberrimo* euenisse scio. Hic, cum ad fracturam cruris extendendam scamno opus haberet, sed mutuò accepto vti nesciret, magna cum sui nominis infamia, modum vtendi scamno erubescens didicit ab eo, qui scamnum, quasi coactus, mutuò dedit.

TABVLA XXIII

TABVLA XXIII.

De humeri fracti compositione, & luxationum cubiti, humeri, ac femoris restitutione.

FIG. I. docet *humeri fracti extensionem & compositionem*, quam Hippocrat. *sect 6. de fract. text. 9.* pulcherrimè describit. Brachij igitur æquissima distantia hęc est. Lignum cubitale A. aut paulo breuius, cuiusmodi sunt ligonum manubria, ab vtraque parte fune B. deligatum & suspensum esse oportet. Homo autem alto quodam sedili collocatus, manu super incubat, sic vt manubrium sub ala ità statuatur, vix vt ille considere possit, sed propè suspensus maneat. Tum supposito firmo aliquo & superdato puluino vno aut C. pluribus ea altitudine, quæ obliquè collocato cubito ad rectum angulū respondeat: præstiterit quidem ex corio lato & molli, vel fascia lato super iniecta D. graue aliquod pondus E. quod modicè intendat, suspendere. Aut alius vir sic collocatum cubitum ad cubiti flexuram vi quadam deorsum deducat robustus. Fig. II. Medicus verò erectus, altero pede altiore loco collocato, adgrediatur curationē, & manuum palmis os componat. Quod certè facilè fiet, hæc enim extendendi ratio laudabilis est, si quis ea probè vtatur. Alij laudant Celsi humerum intendendi modum, quem *lib. 8. c. 10.* verbis valdè obscuris describit, cuius clarum, & integrum sensum apposuit Foësius commento in superiora Hippoc. *verba, quibus, & ego subscribendum esse censeo.*

Fig. II. est *restitutio luxationis cubiti* ad mentem Hippocratis, Vbi cubitus in interiorem vel exteriorem partē prolabitur, distentio ita adhibenda est, vt cubitus ad rectum angulum cum humero collocetur. Attollere autem alam oportet fascia F, subiecta, & cubitum super rem aliquam collocare, ac iuxta articulum graue aliquid appendere, Fig. I. aut manibus ministri deorsum vrgere, vt in hac Figura. Suspenso autem articulo necesse est prominentioribus palmarum partibus adurgere. *Hac figura conuenit, dum deligatur, dum suspenditur, & collocatur cubitus.* Vbi is in posteriorem partem prolabitur, subitò extendere oportet, & prominentioribus palmarum partibus in suam sedem compellere, quod similiter seruādum est, in alijs repon endis. Vbi in priorem partem prolabitur, imposito linteo in pilæ speciem inuoluto flectere simul, & reponere necesse est Tabul. XXIV. Fig. I. Quod si in alteram partem vergat, cum reponitur, etiam vtrumque fieri debet, vid. Tab. XXIV. Fig. I.

Fig. III. ostendit *restitutionem humeri sub axillam luxati* Hippocraticam. Quamuis enim optimus restituendi modus sit ille, qui

D 3 paulò

TABULA XXIV

paulò supra Tab.XXI.Figur.VI.fuit commendatus:huic tamen sequens proximè accedit bonitate sua, quem Senex noster his verbis laudare videtur. Quibus igitur humerus frequenter elabitur, ij per se vt plurimum in suam sedem reponere possunt. Immissis enim sub alam alterius manus digitorum nodulis, articulum sursum propellunt, cubiti verò gibbum ad pectus adducunt. Ad hunc quoque modum Medicus in suum locū compellet, si interiore articuli prolapsi parte, sub alam immissis digitis, ipse quidem capite ad summum humerum obfirmato, à costis reducat, genibus verò ad cubiti flexum brachio admotis, ad costas repellat. At qui reponit, manus eum habere robustas conuenit; aut ipse quidem manibus & capite id præster, alius verò quidam *minister* gibberum ad pectus adducat.

Fig.IV.est *repositio femoris luxati*, quam Hippocrates describit vt sequitur. Reponitur autem hoc modo femoris articulus, siue in interiorem, siue in priorem partem eruperit. Scala defoditur, cui homo insidet integro & *sano* crure leniter extento, & qua commodè poterit alligato: vitiato verò cruri G. Calathus H. in quem coniecti lapides fuerint, vel vas fictile appenditur aqua plenum, cuius effigies videatur apud Galen. *comm.4.in Hipp.de art.text l.4.*

TABVLA XXIV.

De luxationum cubiti, manus & iuguli curatione.

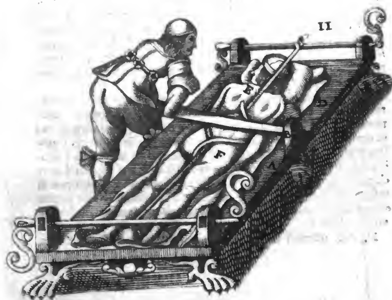
FIG.I.ostendit aliam *restitutionem cubiti luxati* secundum Hipp. sententiam. Expedit autem *fasciam glomeratam*, *seu* linteum durum implicitum, non magnum, qua parte cubitus curuatur, transuersum inijcere, tum repentè cubitum flectere, & quantum maximè potest, manum ad humeri caput proripere: hæc enim reponendi ratio ijs, quæ sic in priorem, & posteriorem partem luxata sunt abundè est.

Fig.II. *manus luxata restituitur*. Manus autem vel in interiorem vel exteriorem partem promouetur, sed maxima ex parte interiorem. Manifestum indicium, vbi in interiorem, quod curuari, vbi in exteriorem, quod digiti porrigi non possint. In restituendo collocentur digiti super scamnum vel mensam, & in diuersa à duobus ministris distendantur. Quod extat ex osse, vel prominentiore chirurgi palmæ parte, vel calce simul repellatur, & in anteriorem & inferiorem partem vrgeatur; sed ab inferiori iuxta alterum os pila aliqua mollis subijciatur, manui pronæ, vbi à superiori est, supinæ vbi ab inferiori.

Fig. III. ostendit *restitutionem iuguli*, quam describit Galen.

TABVLA XXV.

*comm.1.in lib.Hipp.de artic.text.*73. Si ea pars iuguli; quæ cum pectoris osse committitur, vel in latus vel in inferiorem partem prorumpat, tunc ait Hippoc. commodè restitui potest, si homo resupinetur, subiecto inter scapulas iuxta spinam puluino, seu ceruicali, seu tali quopiam, vt hac via thorax totus recuruetur. Hoc autem expressit vocabulo. **περιρρηδὴς**, quo Poëta etiam vsurpauit, quam inquit: **περιρρηδὴς δὲ τραπέζῃ κατέπεσε** Homine itaque ita figurato, præcipit, vt Medicus altera manu humeri ad latus deducti caput in exteriorem partem repellat; sic enim deductæ iuguli partes, plurimum inter se recedent, recuruato pectoris habitu multùm ad eam rem conferente: altera manu componat, atque in vnum adducat diductas iuguli partes. Humerum verò iuxta latus sursum compelli, interdum satis esse in sequentibus adscribi.

TABVLA XXV.

De astraguli luxati restitutione, cruris fracti extensione, & spinæ ad exteriora prolapsæ directione.

FIG. I. docet tali seu *astraguli restitutionem*, quam Oribasius *lib. de machinamentis cap.*40. describit. Talus modò in interiorem partem procidit, interdum in posteriorem quoque conuertitur, in quas partes vbi venerit æquè (*super scamnum Hippocratis*) resupinare hominem conuenit crure vitiato extento; ac cruri (*statim infra genu*) carchesium laqueum A. æqualiter extendentem circumponere, eiusque capita à posteriori parte ad axem, qui supra caput est, adducere. Tale autem draconem seu sandalium B. inijcere, eiusque capita ad inferiorem axem alligare, tumq; membrum vel in diuersa diducere, vel continere, & ab inferiori parte extendere: neruis quantum res postulat diductis conuenienter impellere, vbi in inferiorem vel exteriorem partem eruperit, retrò cogendo: vbi in posteriorẽ extrahendo, nunc siquidem ob eum habitũ impulsus extrahendo aptatur.

Quod si infractura vel tibiæ, vel fibulæ, vel ossis vtriusque simul, crus manibus extendi nequit, collocetur æger super scamnum Hippocratis, ac cruri infra genu carchesius laqueus A. circumponatur, sandalius verò B. supra malleolos alligetur: postea crus laqueis in diuersa diductis extendatur, fracturaque componatur.

Fig. II. *spinæ dorsi ad exteriora luxatæ extensionem*, & impulsum monstrat, qui facilè comparatur, si ex Hipp. scamno Tab. XXII. Fig. IV. adumbrato mediæ **φλιαι** G cum priapisco Fremouentur, & in foramen **τῆς φλιᾶς** dextræ A lignum aliquod B dimittitur excauatum, quod recipiat spatham C clauo D firmandam, ne excidat.

Hoc

TABVLA XXVI

II

Hoc facto, collocetur patiens pronus super scamnum: deinde duo laquei corpori circumdentur, vnus supra E. alter infra F. gibbum quorum capita è regione ad axem ferantur, vt spinam circumuoluta æqualiter extendant. Lignum illud, quod spatham recipit, ad minimum tria foramina quadrata habeat, vt ipsis spatha, pro magnitudine gibbi in supremo, medio, vel infimo loco accommodari possit. Vltimo spatha super gibbum coniecta, & magna vi medici depressa, luxatio impellitur. Hic impellendi modus multùm differt ab eo quem Oribasius *lib. de machin. c.35.* figurâ & verbis nimium obscuris descripsit.

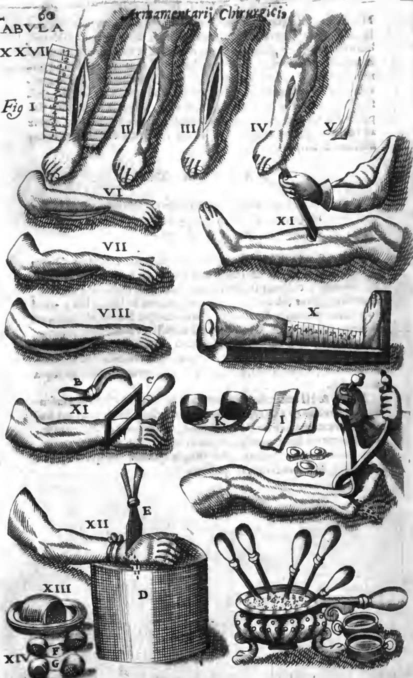
TABVLA XXVI.

De femoris fracti in diuersa extensione & coaptatione; genu luxati repositione; & totius brachij ac pedis in figura media depositione.

FIG.I. ostendit *fracturam fremoris* per habenas extentam. Quum manibus extensio fieri nequit, & scamnum Hippocratis ad manus non est, collocetur æger super scamnum commune supinus, habena alligetur sub axillis, aliaque ponatur in spatio illo, quod interiacet genitalia & annum: alia denique habena alliganda est supra genu, & talum. Hæ habenæ à ministris robustis attrahantur, superiores sursum, at inferior deorsum, donec medicus fracturam composuerit. In repositione genu luxati, quando manibus extensio fieri nequit, superiores habenæ similiter alligentur, inferior supra malleolos.

Fig.II. & III. ostendit *figuram mediam* membrorum, & musculorum, *brachij & pedis totius*, quæ est necessaria in membri aut fracti aut luxati extensione, coaptatione, deligatione & depositione. Schema autem huius configurationis ideo adpingi curaui, vt eam, cum infra sæpius indicetur, Chirurgiæ tyrones vno quasi intuitu addiscere, & in praxi imitari possint.

TA-

TABVLA
XXVII
Fig I
II
III
IV
V
VI
VII
VIII
XI
X
B
C
XI
K
I
XII
E
D
XIII
F
XIV
G

TABVLA XXVII.

De ossium tibiæ & cubiti ad medullam vsque corruptione: de tibia cum vulnere & prominentijs fracta, fascijs in circulum adductis obligata: deque manus aut pedis extremi resectione.

FIG. I. ostendit *corruptionem ossis vsq; ad medullam tibiæ dextræ* Domini Augustini Metken, quam sequenti modo curaui. Primo de trium digitorum transuersorum spatio infra patellam, vbi scilicet terminatur musculus rectus, tibiam extendens, crus secundùm longitudinem, vsque ad inferius tibiæ caput scalpello recto (Tab. II. Fig. II. delineato) incidi, os callosa & mobili substantia obductum inueni, & vulnus medicamētis sanguinem sistentibus obligaui. Secundo, subsistente sanguine, callum seu cartilaginem, quæ ossi tibiæ supercreuit, modiolis (Tab. III. Fig. III. IV. & V. depictis) perforaui tribus in locis, statimq; trium foraminum interstitia forcipis (Tab. XX. Fig. II. descriptę) opera intercidi, & os tibiæ cariosum & integrè putrefactum inueni, quod à genu vsque ad inferius caput à sano separatum, volsella extraxi, deinde crus fascijs tredecim in crucem deligatum, in capsulam seu canalem stuppa repletū reposui, veluti Fig. X. huius Tabulæ ostendit. Paraui autem fascias tredecim, longitudine quidem diuersas (*tenuior enim & inferior cruris pars breuiores, crassior vero longiores exposcit fascias*) sed tres digitos trāsuersos latas, quas capsulæ cruri supponēdæ apposui, ita vt cuiuslibet inferioris fasciæ portio medietatē, quasi superioris cōtegat. Hoc facto crus obligandū in capsulam fascijs coopertam reposui, deinde infimæ fasciæ extremitates sursum versus in crucē flexi, postea capita fasciæ, quæ proximè infima est, & sic deinceps, donec ascendendo ad supremam deuenirem, cuius extremitates nodo gemino adduxi. vid. Tab. XXIIX. Fig. X. Huiusmodi fascijs opus habemus, quādo pars affecta crebram requirit inspectionem, & ab humorum incursu defensionē.

Fig. II. monstrat *tibiam integrè putrefactam* & cariosam, sicut erat post excisionem calli, quo contegebatur.

Fig. III. exhibet locum, in quo situm habuit os corruptum, & volsella iam extractum: monstrat insuper foramen, in quo videtur caput fibulæ magis corruptum, quàm tibia, quod modiolis excidi.

Fig. IV. est os illud tibiæ corruptum, quod patiens memoriæ causa reposuit.

Fig. V. ostendit in tibia modò curata aliam fracturam, de qua infra integram historiam annotaui.

Fig.

Fig.VI. est dextri *cubiti os corruptum*, ac veluti (præcedens tibia) cartilagine quadam obductum. Hinc cutim externi cubiti, à carpo vsque ad humerum similiter scalpello incidi, vulnusque impositis stegnoticis dilataui. Altero die, callum seu cartilaginem bis trepano Aquapend. perforaui, interstitia foraminum forcipe Tab.XX. Fig. II. excidi, & os subiectum detexi.

Fig.VII. ostendit os cubiti omninò corruptum & asperum, quod etiam volsella, sed frustulatim, detraxi, sine omni dolore & strepitu.

Fig. VIII. indicat locum (in quo reponebatur os cubiti corruptum, & modò detractum) quem natura callo repleuit, ita vt æger operationes rusticanas absq; impedimento exequi posset. Æger fuit rusticus Pappalauiensis, cui anno 1650. miles quidam cubitum quatuor in locis sine vulnere fregit. Hæc cubiti fractura, per me & Nicolaum Meutten, quantum fieri potuit, fuit composita, nostroque etiam iudicio benè curata. Sed nobis nihil mali cogitantibus, cubitus de nouo intumescit, vehementer dolet, tandem exulceratur parum, cum totius corporis consumptione, ita vt de ossis toties fracti corruptione suspicari cœperimus, quam etiam post sectionem cutis, & calli cum modiolis incisionem, inuenimus, fascijs decussatis demum cubitum obligauimus, & remedijs, quę Domino Augustino Merken fuerunt adhibita, curauimus.

Fig.IX. est *fractura tibiæ cum vulnere* & denudatione ossis adeò, vt eius extremitates extra cutim proruperint, quæ si longæ sunt, sola extensione ob doloris, conuulsionis, & inflammationis, quæ imminent, metum, reponi nec possunt nec debent, sed vel immisso (si fieri potest) inter extremitates ossis instrumento, quod scalprum sua figura incisorium refert, dum crus sine violentia extenditur, compellantur; vel si prominentiarum aliqua ita promineat, vt neque per scalprum incisorium A. reponi possit, sed potius vicina corpora dilaceret, doloremque inferat, iuxta Hippocratem *tertio de fracturis*, (Tab.XX. Fig. I.) abscindatur, & fracta postmodum ossa in locum compellatur. Cum extantia resecatur, ita vt os breuius fiat, prædicendum volunt ægro, crus vel alias partes fractas futuras esse breuiores: quæ prædictio ex Galeno & Hipp. vera est, quando femur vel humerus fractus particulam ossis amiserit : cum verò tibiæ vel cubito (ossibus socijs nihil patientibus) portio quædam abscinditur, breuitas membri semper timenda non est: os enim sanum membrum conseruat distentum, donec natura defectum portionis abscissę callo quodam compensarit.

Fig. X. est tibiæ os cum vulnere & prominentijs fractum, fascijs non in crucem, sed in circulum adductis obligatum, & intra capsu-

capſulam debitè repoſitum. Ligatura hæc aſcialis, quæ Hippocrati adſcribitur, infra in curatione fracturæ cum vulnere clariſſimis verbis explicabitur.

Fig. XI. eſt *manus*, *cancro occulto affecta*, quæ abſcinditur in parte ſana, ad capita ſcilicet radij & cubiti. Inciditur autem ſubſtantia carnoſa ſcalpello falcato B. vſque ad oſſa, quæ poſtmodum vnico ſerræ C. acutiſſimæ ductu reſecantur. Nota, quòd ſupra inciſionis locum faſcia cubitus non ligatur, vt ſanguis infectus ex vaſis effluat, ne retentus cubitum diſtendat.

Fig. XII. eſt *manus ſphacelo tentata*, quæ in defectu ſerræ ſuper lignum D. poſita, in radij & cubiti capitibus ſanis ſcalpro E. contra Hildan. bono cum ſucceſſu amputatur: cubitus ſupra carpum faſcia ſtringitur, non ſolùm vt ſenſus minuatur, verùm etiam vt arteriæ, *poſt amputationem partis demortuæ*, conſtringi queant, citra magnam ſanguinis profuſionem.

Fig. XIII. eſt *peluis oxycrato repleta*, cui innata veſica, quæ madefacta parti mutilatæ adhibenda.

Fig. XIV. ſunt duæ *faſciæ* glomeratæ F. & G. quarum quælibet duobus donata eſt capitibus ad obligandum brachium, cui manus extrema fuit abſciſſa.

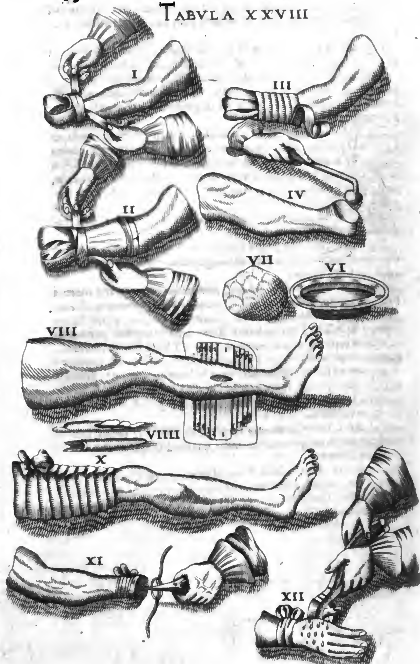
Fig. XV. notat *pedem ſphacelo corruptum*, qui in parte mortua (iuxta Hieron. Fabritium ab Aquapendente, *lib. 1. pentateuch. cap. 19. & lib. oper. chirurg. titul. de ſphaceli chirurgia*) propè ſanam forcipe Tab. XX. Fig. I. aufertur. Remota parte mortua, putredinis reliquum ferramentis candentibus (Tab. XXVIII. Fig. IV.) abſumitur, donec patiens vim ignis percipiat. Poſtea plagulæ H. vnguento Ægyptiaco Hildani illinuntur, quæ eſcharæ applicantur. Splenijs tandem ſuperpoſitis I. pes mutilatus faſciâ K. madidâ ad genu vſque obligatur, veluti manus (Tab. XXVIII. Fig. II. & III.) vſque ad medium cubitum.

Fig. XVI. ſunt *ferramenta* varia (Tab. XIX.) & ignita, tàm ad putridæ partis reliquias abſumendas, quam ad ſanguinis fluxum ſiſtendum, idonea.

Fig. XVII. ſunt vaſcula duo medicamentis repellentibus, vino nimirum rubro, albumine oui, & oleo roſarum repleta, quibus faſciæ (ſiue in ſano ſiue in mortuo pars amputetur loco) imbuantur, ad prohibendam inflammationem.

T A-

TABVLA XXVIII

TABVLA XXVIII.

De ratione deligandi membra mutilata, & cum vulnere fracta; canali pedis, & generali luxationum atque fracturarum curatione.

FIG.I.docet *Deligationem cubitorum post abscissionem manus*, seu quomodo fascia (F. Fig.XIV. Tab.XXVII.) cubitus (Fig.XI. & XII. Tab.XXVII.) in viuo truncatis adhibeatur. Postquam arteriæ sanguinem fundentes, vel forcipe extractæ, filoque constrictæ, vel ferramentis candentibus ractæ fuerint, vulneri cum plagulis medicamentum stegnoticum, & super has splenia oxycrato expressa applicentur, deinde fasciæ bis vel ter in crucem adductis capitibus, vno vsque ad dimidium cubiti brachium inuoluatur.

Fig. II. monstrat primò *vesicam* oxycrato madefactam, & priori fasciæ superpositam; secundo alteram fasciam (G. Fig XIV. Tab. XXVII.) quæ vt prior in crucem sæpius adducta, vno capite ad flexuram capiti ascendat, ad prohibendum humorum affluxum.

Fig.III. est brachium, cui manus extrema fuit resecta, medicamento sub plagulis stegnotico curatum, splenijs cruciatim oppositis, primà fascia, vesica oxycrato madefacta, & secunda fascia obligatū. *Hæc deligatio obseruanda est in quocunque membro mutilato, siue in confinio viui, siue in loco viuo fiat operatio.*

Fig.IV. est *pes* ob sphacelum in parte demortua *truncatus*, in quo putredinis reliquum ferramentis optimè ignitis, vsquè ad patientis sensum, absumitur.

Fig.VI.est *peluis posca repleta*, qua imbuuntur splenia, fascia prima, & spongia noua Fig. VII. qua irrigatur totum brachium, ad precauendum sanguinis accursum.

Fig.VIII.est fractura dextri femoris cum vulnere in parte syluestri, quam passa est Catharina Motin, Giengensis, de qua infra singularis reperitur obseruatio, monstrat insuper, quomodo cruri cum vulnere fracto fascia ascialis (Tab. XXVII Fig. X in circulum adducta & de qua plura dicentur in fracturæ cura) subijciatur.

Fig. IX. est frustum femoris de vulnere extractum, & dextra sinistraque parte depictum, vt eius caries melius videri ac considerari queat.

Fig.X.est femur fractum fascia asciali & in crucem adductà obligatum, canalique Tab. XXI.Fig. VI. longo imponendum. Nam si quis canalem femori subijciat, qui poplitem non excedat, is potius lædit, quam prodest. Neque enim corpus, neque tibiam sine femore moueri prohibebit: quin popliti adhibitus molestiā afferet, & ad id,

quod minimè opus est, impellet. Genu namque flecti minimè opus est. Si quis enim aut femore deuincto, aut tibia, genu inflectat, is vinculorum rationem totam perturbabit, tum necesse erit vt musculi alio atque alio habitu collocentur, & ossa fracta dimoueantur. Imprimis igitur conandum, vt poples extendatur. Canalis ergo erit vsui, qui à coxa ad pedem suppositus similiter contineat, præcipuèque, si ad poplitem cum canali fascia laxa circumjiciatur, velut infantes in cunis fasciari solent. Vbi enim femur in superiorem partem, aut ad latus distorquebitur (*vel per somnum, vel dum æger ad desidendum progreditur, aut ipsi stratum substernitur*) ita cum canali melius continebitur. Canalis igitur à summo ad imum vsque, aut nullus adhibendus. Cæterum imo calci magna cura adhibenda, vt tum in tibiæ tum in femoris fracturis aptè collocetur. Etenim si pes dependeat, tibia reliqua obfirmata, ossa in anteriore tibiæ parte gibba apparere necesse est, idque eo magis, si hominis calx suapte natura grandior fuerit. Hipp. de fract. femoris. vid. Tab. XXVI Fig. II.

Fig. XI. est brachium mutilatum, in quo arteria instrumento extrahitur, ad ligandum, ne sanguinem fundat.

Fig. XII. est pollex dextræ manus, qui carpo prius fascia compresso; propter sphacelū forfice Tab XX. Fig. I in viuo abscinditur.

Guilhelm. Fabricius Hildanus tractatum doctissimum conscripsit de cura gangrænæ & sphaceli, quem tyrones attentè legant, sæpiusque magna diligentia perlegant, in quo (*præter modum fasciâ ligandi partes mutilatas, quem in ipsorum gratiam hic apposui*) omnia ad refectionem membri necessaria inuenient. Is pluribus quidem probare nititur rationibus, partem demortuam citò, tutò, & iucundè abscindi non posse, si putredinis aliquid relinquatur ferramentis candentibus absumendum: illæ tamen meo iudicio non euincunt, amputationem membri affecti, iuxta Hieronymum Fabritium ab Aquapendente institutam, nunquam benè succedere; *multò minus* demonstrant, hanc illi, quæ peragitur in viuo, postponendam esse; considerando, amputationem in parte sana institutam, *iucunde fieri non* posse, siue nouacula, siue cauterio cultellati incidantur partes molliores: *neque etiam tuto*, quoniam viua pars fascia constricta facili negotio emoritur, imo sectio etiam in parte sana semper accuratè institui nequit, quin aliquādo partes profundiores altius, quàm exteriores, corruptæ relinquantur; quod si fiet, vel noua sectio tentanda, quæ esset horribilis, vel reliquæ ferramentis iuxta recentiores comburendæ. *Non cito*, quia maius temporis spatium requiritur, ad extrahenda instrumento arterias, filoque constringendas (*& si fascia remouetur, nonnunquam tale sanguinis profluuium sequitur, quod nisi vasa cauterijs actualibus tangantur, mortis causa fit*)

quam

quam ad vulnus ſtatim ferris ignitis inurendū:ne dicam,magis pro. trahi operationem,ſi poſt reſectionem ab Hildano & veteribus præſcriptam, aliquid putredinis remanet. Vnde rationibus & felici experientia fretus, Hier. Fabrit. ab Aquapend. operandi modum,reſectioni veterum plerumque præferendum eſſe ſtatuo.

Quod ſi vires ægri,ob vapores putridos,& antecedentem ſanguinis fluxum, adeò debiles ſint, vt certi ſimus eum in ipſa operatione defecturum; in eo caſu abſtinendum à ſectione, quoniam magis excuſabile eſt,ægrotantem relinquere, quam ipſum ſcienter occidere. Cum autem nulla ſpes vitæ ſit reliqua, niſi pars abſcindatur, quid Chirurgo incumbit? partem demortuam manè & veſperi ferramentis optimè candentibus quotidiè tangat,ad imbibendos humores putridos,ne ſurſum verſus repat ſphacelus, patienti etiā medicamenta alexipharmaca, quæ vapores à corde depellant ſpiritúſque reficiendo vires inſtaurent,per os exhibeat,& etiam externæ regioni cordis adhibeat.Viribus parumper refocillatis(priſtinę enim cum certo vitæ periculo expectantur)cum prædictione periculi,operationem petitam aggrediatur,nam ſatius eſt viribus ita ſe habentibus,anceps & miſerrimum hoc auxilij genus experiri,quam nullum.Dum Patauij ſtudio medico operam dedi,Comes quidam Vicentinus ambo cruris dextri oſſa in medio fregit,cum profuſione ſanguinis vſque ad ſyncopen,& ſuperueniente ſphacelo,Pedem ſphacelatum Excell.Pet.de Marchettis,ob virium, ex ſanguinis fluxu, debilitatem reſecare noluit,ſed ferramentis candentibus ſæpius adhibitis prohibuit, ne ſerperet putredo,& medicamentis internis & externis corroborauit,& ſpiritus,quantum poſſibile, refecit: Tandem,*inſcio patiente*, partem demortuam nouacula circum cum circa incidit, quà decidenti,reliquum putredinis cauterijs actualibus abſumpſit,ad remouendam eſcharam vnguentum Ægyptiacum ſimplex adponens.Tertia(poſt abſciſſionem pedis extremi vſq; ad fracturam) die, patienti conquerenti de inſigni dolore digiti maximi pedis dextri,Chirurgus ſubridens reſpondit, ſe mirari querelam de dolore digiti, qui ante triduum fuerit ſepultus, quibus æger ita fuit perterritus, vt ſtatim in grauiſſimum animi deliquium inciderit.Ablata eſchara,muſculiſq;, vt ſolent, ſurſum retractis, oſſa quatuor digitos tranſuerſos prominebant,quæ filamentis aridis & pulueribus quotidie ſecantibus cooperta, duorum menſium ſpatio à ſanis ſeparabantur. *Vt præcedentes tabulæ, & proxime ſequens,quæ de curatione fracturarum & luxationum tractant, melius intelligantur, curam eorum generalem ex Hieron. Fabritio eiuſque Præceptore Fallopio, (hos enim qui habet, omnes habet) pauciſſimis perſtringam.*

Curatio Luxationis Simplicis.

Fit quinque scopis, 1 Extensione, 2. Repositione, 3. Deligatione, 4. Depositione partis luxatæ, & 5. Religatione partis.

Extensio autem facile fier, si quatuor obseruantur, primò tempus, secundò organa apta, tertiò modus, & quartò extensionis quantitas *Tempus* ab Hippocrat. de art. 64. proponitur, vt scilicet statim post luxationem fiat, dum pars adhuc calet. Quod si extensio ob absentiam Medici vel Chirurgi statim fieri non possit, facimus id die etiã secunda vel tertia, nisi cogamur ob inflammationem, quę prius super venit, desistere; in *quarta verò propter exacerbationes nihil tentandũ: obseruatum enim, quod, si tentetur extensio, restitutio feliciter non succedat*, sed eam multa sequantur incommoda. Vnde Fallopius de luxationibus cap. 3. Moneo vos, inquit, vt habeatis semper rationem temporis, ad summum non excedentis diem tertium, & si dies tertia esset iam præterita, expectandus est terminus inflammationis, & tempus, vsque quo periculum non sit de inflammatione, estque Hippocrat. 4. de artic. 56. monente, dies septimus, ad quem vsque æger, (inedia seu victu potius tenui) extenuandus est. Ergò si primis tribus diebus fieri non possit extensio, expectate vsque ad septimam. Tempus in quo potestis restituere est prima, secũda & tertia, vel saltem 7. 8. & 9. in decima verò, vndecima, duodecima & reliquis, non est tutum, quia tum generatur callus. Sed antequam deueniamus ad extensionem, præparandus est articulus ad indolentiam, & facilitatem restitutionis, calefaciendo, emolliendo, & laxando partes articuli, scilicet musculos, tendines & ligamenta: si enim mollitæ sunt, facilius trahentur & sine dolore. Calefactio autem & emollitio articuli fit, aut per frictiones, aut per affusionem plurimæ aquæ calidæ, vel & in alijs locis hydrælei, vel decoctionis maluæ, alth. &c. Frictione commodè vtimur in locis, vbi aqua non facilè potest affundi; debet autem fieri manu inuncta materia aliqua oleosa vel pingui, vt oleo communi aut axungiâ porci minimè salita. Spigelius in publicis lectionibus narrabat, ad curationem luxationis tantum posse balneum aquæ dulcis, vt eo nihil sit præstantius.

Organa extensionis sunt manus, vincula & instrumenta; Manus adhibentur, si luxatio sit leuis; vincula, si mediocris; instrumenta, si magna. Manus ergo sint vel Medici, vel ministrorum, prout extensione opus est leui, vel paululum maiore: vincula verò, vbi requiritur, ob contractionem musculorum maiorem, extensio validior, in quibus obseruanda 1. figura, quomodo scilicet obuoluenda, de qua, (quoniam verbis exprimi non potest) videatur Oribas. liber de laqueis:

queis: 2. materia, quę sit valida, mollis & tractabilis. Talis est corium ceruinum, molle & pręparatum, ex quo conficiuntur thoraces. Inunguntur deinde vnguento pomato, vt tractabiles fiant. Nonnulli vtuntur, in defectu corij, linteis parum detritis: 3. vbi iniicienda; in loco nimirum remotiore articuli luxati, ne musculi constringantur, aut in validiore extensione dilacerentur. Vbi infra luxationem duo sunt adhuc articuli; Hippocrates vtrique articulo adhibet vinculum, vid. Tab. XXVI. Fig. I. Instrumenta mechanica, quæ præcipuè necessaria sunt in antiquatis, vel primis tribus diebus non repositis luxationibus, sunt 1. scala (Tabul XXI. Fig. III.) 2. Glossocomum seu Ambi Hippocrat. (Tab. XXI. Fig. I.) & 3. scamnum Hippocraticum (Tab. XXII. Fig. IV.) dictum.

Modum extensionis indicat Hippocrat. 1. de fract. 1. dum dicit, quod Medicus luxationum & fracturarum extensiones (quæ per tractionem in diuersas fiunt partes) quàm rectissimas facere debet. Oportet igitur seruare rectitudinem, tum ratione ossium, tum ligamentorum & musculorum, propter fibras. Nam seruata harum partium rectitudine, extensio sine dolore & difficultate succedet.

Quantitatem extensionis optimè sciet Medicus, quando non ignorat, ex quo loco exciderit, per quam viam egressum, & ad quem locum sit progressum, in quo quiescat. Extensionem propè factam animi deliquium ægri vel adstantium non impediat.

Reponitur os in suum locum manibus, vel Medici vel Ministri modicè inunctis cerato aliquo molli, vel oleo rosarum. Fit autem repositio vel per circumgyrationem, vel per impulsum in oppositam partem illi, ad quam prolapsum est. Hi motus non semper necessarij, nam interdum, vbi extensio facta, si musculi prius contracti tantùm remittantur, facilè sua sponte articulus in locum naturalem redit.

Signa autem benè repositi membri sunt, *Primò* figura membri naturalis, quando nulla cauitas, nullusque circa articulum tumor apparet, quemadmodum ante restitutionem, sed in omnibus similis sit sanæ parti, aut parum admodum absit, propter influxos humores. *Secundò* doloris remissio, quæ signum est inseparabile, semper enim dolore sedato, signum est restitutum esse os, non autem contra sequitur, restitutum est os, ergo dolor cessat: potest enim interdum dolor remanere, quod prius valdè læsi sint musculi. *Tertiò* iuxta nonnullos strepitus, qui sentitur ab ægris & adstantibus, dum os in cauitatem suam redit, sed signum hoc fallax est, & nunquam exoptandum, siquidem strepitus iste interdum fit, cum extenduntur articuli, & nimis trahuntur; sæpè etiam strepitus fit,

cum ossis supercilia rumpuntur, ex collisione mutua ossium, quam sequitur motus difficilis.

In *deligatione* prima & reliquis obseruanda sunt duo (figura scilicet partis affectæ, & deligatura ipsa,) quæ conseruabunt articulum in suo sinu, & imminentem inflammationem prohibebunt.

In *figura* oportet obseruare figurationem articuli, non solùm restituti, sed etiam totius membri, nam sicut figuræ quędam naturales & indolentes: ita quædam nonnaturales & dolentes sunt: Figura indolens brachij est flexa, sicuti pedis in rectum extensa Tab. XXVI. Fig. II. & III. *sed notandum, quod dicta figura articulo vel toto membro ante deligaturam tribuenda est, ne scilicet fasciæ vel laxentur, vel nimis constringantur.*

Deligatura, fit fascijs lineis, quia melius constringunt, quam illæ quæ ex lana conficiuntur, mollibus, ne dolores inferant; æqualibus, vt æqualiter vbiq; constringant; & mundis, vt ex colore cognoscantur humores, qui ex articulo residunt. Latitudo fasciarum secundum partes deligans variat: partes enim crassiores, requirunt fascias latiores, tenuiores verò angustiores. In crassis (femore scilicet & genu) sint quatuor, in tenuioribus (vt tibia, humero, cubito & manu) trium, in tenuissimis (vt digitis) duorum saltem latæ digitorum transuersorum ægrotantis. Fasciæ distinguuntur à Galeno in interiores, quæ sub splenijs ligant articulum, & dicuntur subligamina: Et in exteriores, quæ splenijs imponuntur: Hippocrates vtitur duabus interioribus, totidemque exterioribus: *quamuis interdum vna sufficiat fascia, quando scilicet articulus non est facilis ad prolapsum.*

Longitudo fasciarum ob varietatem partium deligandarum varia est: in cubito longitudo fasciarum debet esse trium cubitorum (per cubitum intelligo spatium ab apice digiti medij, vsque ad articulum cubiti) ægrotantis: in cruribus quatuor: in humero nouem: in femore duodecim: & in digitis minus duorum digitorum. Fasciæ vt præter constrictionem etiam inflammationem arceant, ex mistura vini austeri, & oleo rosatum madefiant; quoniam siccæ multo tempore inter se non cohærent. Alij fascijs moderatè oblinunt, felici successu, cerato Hipp. humido, quod describit Galen. l. 6. de compos. med. per. gen. c. 4. dicitur ceratum à cera, quam recipit, & humidum, quia ob oleum est molle. Proportio autem ceræ & olei est, vt sumatur vna pars ceræ, & duæ olei ℞. gr. ℥j. ceræ albæ, & ℥ij. olei rosacei. Vitanda sunt hic illa medicamenta, quæ fiunt ex pulueribus adstringentibus, & albumine oui, quoniam articulum vel nimis refrigerant & exsiccant, vt flexura impediatur, vel humoribus influxis excludunt exitum. Deligatio laxati articuli communis est fracturis, quo pacto autem facien-

facienda sit, infra docebitur, in curatione fracturæ simplicis, & Tabul. XXIX.

Depositio membri est triplex. Alligatio, suspensio, & collocatio. *Alligatio*, cum iuxta Paulum thoraci alligatur brachium in luxatione & fractura humeri aut cubiti. *Suspensio*, si suspenditur brachium de collo apposita vitta. *Collocatio*, quando collocamus membrum affectum supra aliquam partem corporis, vt brachium supra thoracem, vel supra stragulum aliquod capsulæ inditum. Alligatione & suspensione vtimur in partibus superioribus, collocatione verò in inferioribus. Depositio autem debet esse in figura partis media, mollis (vnde canalis stuppa repletur, ne æger molestiam patiatur) æqualis (maximum enim incommodum ex parua inæqualitate oriri potest) & sursum vergens, nefluanr humores ad partem affectam, & inflammationem efficiant, Tab. XXVI. Fig. II. & III. *Post bonam* deligationem, & membri depositionem requiritur etiam quies, ita vt Antiquiores in luxatione & fractura femoris perforarint lectum & stragula, vt ægri per illud foramen excernant, ne moueri cogantur.

Religatio indicatur 1. si membrum non rectè fuerit deligatum, quod apparet, si nimis arctè constringitur, vnde in extremis membri luxati partibus exoritur tumor durus; vel nimis laxè, quod indicatur, cum neque bonus, neque malus, id est, neque moderatus, neque magnus aut durus, apparet tumor. 2. si pruritus aut dolor adsit. Pruritus ille fit vel à rebus secundum naturā vt temperamento calidiore, vel à rebus præter naturam. Solutis dictā ob causam fascijs, affundatur membro aqua tepida pura, nō solum vt mitigetur ille pruritus & discutiatur humor serosus, qui remansit impressus ex ligatura, verùm etiā vt roborentur ligamenta, dum aqua siccat humiditates collectas. Nisi ergò deligatio sit malè facta, nec pruritus infestet, solutio protrahatur vsq; ad septimum diem. Si autem nimis arctè, secundo; si nimis laxè, tertio, ob pruritum verò tertio vel quarto ad summum die ligaturam dissoluere oportet. Septima die, quę est terminus transactæ inflammationis, deligatio iterum soluatur, & affundatur aqua tepida (*non nimis calida, quæ ligamenta laxaret.*) sed non amplius fasciæ supra dicto liquore madefaciendæ, nec cerato rosaceo oblinendæ, quoniam inflammationi iam satisfactum est, sed septima dies indicat corroborationem, & consolidationem articuli, & ideò medicamento opus est siccante valdè & adstringente. Si tamen septimo die adhuc suspicio esset inflammationis, tunc vsque ad vndecimam diem protrahatur roborantium medicamentorum oppositio. Talia sunt 1. Medicamentum catagmaticum Moschionis, cuius descriptionem habet Galen. l. 3. de comp. med. sec. gener. c. 9. 2. ceratum

diapalmæ.3.ceratum Barbarum, quod optimum est hyemis tempore.4.emplastrum catagmaticum Renodæi. Hæc medicamenta antequam apponantur, emolliantur vel cerato rosarum humido, vel myrtino, pro molli frictione partis affectæ. Facta molli frictione, articulus leniter mouendus ad hanc aut illam partem, vt humor in articulo genitus exprimatur sine dolore: Medicamenta (non dissoluta) postmodum super linteum extensa apponantur, & deligatio prioribus paulò arctior fit oportet. Post hanc deligationem membrum soluendum non est, vsque ad finem curationis. Vt cognoscatur tempus, quo sanantur luxationes, sciendum est, quod tres dentur gradus articulorum; alij enim sunt parui, & ad restitutionem faciles: quidam mediocres & maioris momenti: nonnulli magni & ad restitutionem difficiles. Primorum (*articulorum digiti cuiusuis*) curæ terminus est dies decimus quartus: secundorum (*articulorum ossium pedis & manus extremæ*) vigesimus: Tertiorum (*reliquorum*) quadragesimus. Articuli ergò digitorum inter quatuordecim dies glutinantur, & propterea in luxatione talium articulorum à septima vel nona die, vsque ad decimum quartum non oportet vnquam fascias soluere: in reliquis expectandus est terminus sanationis, nisi aut pruritus, aut vlcuscula, aut humor inter caput articuli & sinum collectus, laxarum fasciarum solutionem indicent, tertio quoque die repetendam. Hoc modo procedendum, donec membrum satis videatur robustum: quo tempore soluenda est ligatura, & pars luxata decocto fouenda, quod eam roboret ℞. Flor. Chamomil. ros. rubr. anth. stæchad. Fol. salu. beton. salic. chamædr. iuæ arthet centaur. min. absynth. ana m ß. vini rubr. mediocriter austeri ℥. vj. lixiu. dulc. Barbitonsorum lib. iij. bulliant ad consumptionem quartæ partis: postea, apposito cerato, per aliquot dies absque deligatione in media Tabul. XXVI. Fig. II. & III. membrum restitutum est conseruandum; dein ægrotanti præcipiendum, vt operationes consuetas moderatè exercere incipiat.

Curatio Luxationis cum inflammatione, ante vel post restitutionem, exorta.

SI inflammatio vrgeat ante repositionem, aderunt duæ indicationes, altera luxationis, & altera inflammationis, sed quia magis vrget inflammatio, illi prius est incumbendum, nam si prius tentaretur restitutio articuli luxati, fieret conuulsio, vel gangræna partis, quam sequitur sphacelus: Omittenda igitur in hoc casu restitutio articuli, & ponenda pars in medio, minimeque doloroso situ. Tab. XXVI. Figur. II. & III. Vniuersalibus præmissis, rebus

non

non naturalibus benè diſpoſitis, & aluo laxà clyſteribus conſeruata parti affectæ apponatur lana ſuccida, & continuò ſuper affundatur hydræleum calidum, quod recipit copioſam aquam calidam, & copioſum oleum roſatum. Aqua calida enim diſcutiet humores, laxabit partes, doloremque ſedabit: Oleum roſatum mitigabit dolorem, & repellendo impediet inflammationis augmentum. Lanà ſuccidà etiam mitigabitur dolor, & prohibebitur inflammatio, ſed quia dum ceſſat inflammatio, humores collecti paulum incraſſantur, ideò ſub finem inflammationis debemus membrum leniter fricare manibus inunctis oleo amygdal. dulcium, vel communi, deinde imponere malagma vel Nili vel Nilei, *qua Galen. l.8. de comp. med. ſec. loc. cap. 5. deſcribit*, & præſtantiſſima ſunt in declinatione inflammationis, propter ceram, ammoniacum, oleum, crocum & acetum, quibus ad emolliendum, euocandum, & diſcutiendum nihil eſt præſtantius: ſed cum hæc non vbique habeantur in officinis, adhibeatur Emplaſtrum oxycroceum Nicolai, quod pariter emollit, diſcutit, & ex alto trahit, quare optimo euentu poteſt ſubſtitui: ſuperata inflammatione, extendatur, reponatur, deligetur, & deponatur membrum, eo modo, quem in luxatione ſimplici didicimus.

Si inflammatio poſt repoſitionem ſuccedat, quod crebrò fit, tùm ratione extenſionis violentæ, tùm doloris perpetui, inſtituendus eſt victus tenuis, ſecanda eſt vena, & purgatio inſtituenda, ſtatimq; diſſoluenda eſt deligatio *(etiam ſi ſit in prima vel ſecunda die)* & ſimiliter hydræleum tepidiſſimum affundendum, donec æger ex hoc iuuamen aliquod percipiat. Poſtea deligetur membrum laxius paucioribus faſcijs hydræleo imbutis. Hoc ſingulis diebus faciendum eſt, vſque ad inflammationis declinationem, quæ fit die vt plurimum quinta; declinante inflammatione, apponenda ſunt vel malagmata dicta, vel oxycroceum Nicolai, pro reſoluendis inflammationis reliquijs cum ligatura adhuc laxiore. Ablata verò inflammatione, obſeruetur curandi modus in ſimplici luxatione dictus.

Curatio luxationis cum vulnere, & oſſe, vel tantum detecto, vel parum etiam prominente extra cutim.

Si articulus luxetur, ita vt ſit vel detectus, vel extra pellem parùm protruſus, affectus eſt lethalis, & maioris periculi, ſi reſtituatur, quàm ſi non reſtituatur. Si enim non reſtituatur, ſuperueniet inflammatio, conuulſio, & interdum mors. 2. aderit turpitudo ipſius membri. 3. vlcus inſanabile, quod ſi fortè cicatrice aliqua obducatur, ob mollitiem facilè etiam ſoluitur. Si verò reponatur, maxi-

mum

mum adducit conuulsionis,gangrænæ & mortis periculum. Sed non nulli huiusmodi pericula timent solùmmodo in articulis magnis (carpo videlicet, cubito,humero, talo, genu & femore, quæ ob tendinum robur,ligamentorum & vasorum magnitudinem, restitutionem prohibent,nisi eam æger & adstantes, audita prædictione periculi,vrgeant, quam Medicus die vel primo,vel secundo, vel octauo, vel nono tentare debet, ne artem Medicam ignorare videatur) non autem in articulis minoribus, digitorum nempe pedis,& manus extremæ,quos Celsus cum prædictione periculi pariter reponit,rationem habens primò inflammationis & conuulsionis, deinde vulneris & luxationis. Vbi ergo articulus maior reponi nequit, primum habenda est ratio vniuersalium & victus, membrumque sine omni extensione & deligatione,in media figura,vel de collo suspendatur,vel in capsulam leniter collocetur,vt immobile maneat,& dolorem non sentiat. Impedienda quoque inflammatio & conuulsio imminens, medicamento dolorem mitigante, concoquente, refrigerante & repellente,quale est,ex mente Hip.4. de art.6 Ceratum picatum,quod super splenium,vino austero,nigro,ac tepido expressum extenditur, & tepidè articulo imponitur.

Curatio Conuulsionis, post articuli restitutionem suborta.

SI, osse restituto,superuenit conuulsio,statim articulus iterum luxandus,copiosaque aqua,vel oleo tepido,optimè ac diu abluendus: Calefaciendum quoque totum corpus,ita vt sudor excitetur,& omnes articuli calefiant, quoniam inter se omnes consentiunt: Inungenda sunt præterea neruorum principia, nucha scilicet, spina dorsi,inguina & axillæ, oleis & vnguentis,ad conuulsionem facientibus.

Curatio luxationis cum callo,qui impedit restitutionem, & motum articuli.

IN articulis, ante vel post restitutionem, malè tractatis,facilè crescit callus,præcipuè verò in ijs,qui non multa carne sunt circumuallati, vt cubitus, genu & pes: reliqui articuli quandoque, sed non ita facile patiuntur callum, quoniam carnosiores sunt, & humorem sanguineum, qui pro alimento & faciliori articulorum motu illabitur,facilè discutiunt. Callus autem vel est durus, vt lapidis naturam acquirat, vel non ita durus, vt lapidosus. Signa calli lapidosi sunt quatuor, 1. articulus gracillimus, & siccissimus conspicitur. 2. articulus

culus ab ægro moueri non poteſt, neque etiam violenta manu Medici 3. extenuatio & gracilitas membri eſt diuturna. 4. adhibita fuerunt medicamenta nimium refrigerantia, vehementer adſtringentia & exſiccantia, quibus humor ſupradictus in lapidoſam abijt materiam. Signa lapidis ſimpliciter duri ſunt item quatuor. 1. Si recens eſt affectus, dum enim antiquatur, fit lapidoſus. 2. Quamuis membrum ab ægro moueri nequeat, poteſt tamen à Medico. 3. ſi medicamenta idonea articulo fuerint appoſita. 4. aderit tumor aliquis in parte quidem durus, non tamen oſſeus.

Callus lapidoſus curationem Celſi ſine periculo non admittit, quare ita relinquendus. Curatio verò calli mollis, ſeu minus duri, talis eſt: Primò euacuetur corpus purgatione & venæ ſectione. 2. inſtituatur bona victus cæterarumque rerum non naturalium regula. 3. emolliatur pars oleo, vel ſequenti medicamento.

℞. Radic. alth. ℥iij.
Cucum. aſinin. ℥ij.
Fol. Malu.
Biſualmu. ana. mij.
Semin. lini.
fænugr.
Caricar. ping. ana. ℥iij.
Capit. veruec. no. j.

Coq. in ſ. q. aq. ſimpl. donec caro capitis ab oſſibus ſeparetur, cuius vapore per aliquot dies articulus calloſus foueatur, fotum excipiant frictiones per tertiam horæ partem durantes, manibus inunctis ex oleo amygd. dulc. & pinguedine anſerina recenti mixtis, Facta frictione imponatur Malagma Nilei, ſupra allegati, vel oxycroceum Nicolai, pinguedine anſerina malaxatum. Poſt tres vel quatuor dies pro emollitione & diſcuſſione calli, laudatur fumus aceti. Vnde Galenus accepit lapidem pyritem, (vel in huius defectu molarem) quem ignitũ facit, poſtea aceto perfundit, in quo macerata ſit portio quædam gummi Ammoniaci, vt vapor inde ſublatus, & per 3. horæ partem ſuſceptus, non ſolum attenuet callum, ſed etiam emolliat: attenuatione facta, cataplaſma imponendum eſt vel ſequens, vel fortius. ℞. Furfurum hordei & oxym. ſimpl. ana. q. ſ. pro form. cataplaſmatis. Notandum, vt æger (ſi articulus eſt reſtitutus) inter vſum emollientium & diſcutientium, articulum, quantum poſſibile, moueat, quo motu callus digeritur. Si articulus nondum reſtitutus, & callus oboritur, hic prius curetur, dein articulus reponatur: vt in luxatione ſimplici dictum.

Curatio

Curatio luxationis articuli, qui de sua sede, post restitutionem, sponte recidit.

ARticulus recidit tribus de causis. 1. quando post violentam luxationem malè reponitur articulus, & ligamenta non benè exsiccantur. 2. quando tumor aliquis, ex inflammatione circa articulum oborta & malè curata, prohibet, ne articulus in sua sede possit contineri. 3. cum humor ad articulum fluit, qui ligamenta laxat. Prima causa maiora exsiccantia requirit: Secunda verò emollientia & discutientia indicat, de quibus supra: Tertia omnium est pessima, quæ (post expurgationem corporis per pharmaca, venæ sectionem & bonam victus rationem) postulat adustionem, quà nihil est præstantiùs. Nam hęc absumet primò humiditates illas per crustam, quæ cauum fecit vlcusculum, quod cicatrice obductum partem relaxatam contrahit: per inustionem enim calefacimus, siccamus & humores digerimus. Sed animaduertendum est, 1. vt vratur locus, ad quem cadit os, vt si humerus sub alam cadat, sub axilla vstio fieri debet; si caput femoris ad anteriorem partem luxetur, anteriora pluribus in locis vrenda. 2. ne vrantur partes neruosæ, ligamenta, venæ, arteriæ & glandulæ, quibus ignis est inimicus, exoritur enim, ob siccitatem, conuulsio incurabilis. 3. vt vstio fiat ferramentis, quæ non magnas faciat escharas, vnde eligantur ferramenta parua, oliuaria, acuminata, & optimè ignita. 4. vt post inustionem articulus quiescat per multos dies, si enim iterum luxetur, affectus erit immedicabilis.

Curatio Elongationis articuli.

IN articuli elongatione ligamenta laxiora debent constringi medicamentis non frigidis (hæc enim articulum rigidum & ad motum ineptum reddunt) sed calidis. Cum autem non detur simplex, quod vim habeat calefaciendi & simul constringendi, apponendum est compositum, veluti est emplastrum ex pelle arietina. Si autem medicamentis non succedat curatio, vnicum superest remedium; nempe vt cutis externa ex vtraque parte (cauendo tunc partes prędictas) inuratur ferramentis paruis, & optimè ignitis, deinde pars fasciis aptis deligetur.

Curatio Fracturæ Simplicis.

TRansuersæ & obliquæ quatuor absoluitur, 1. Repositione, 2. Repositi conseruatione, 3. Calli generatione, & 4. Accidentium

fracturæ

fracturæ superuenientium correctione. Repositio duobus expletur, extensione nimirum & conformatione, vel per impulsum, vel per coaptationem.

In *Extensione* etiam considerandum, 1. vbi, 2. tempus, 3. modus, 4. instrumenta, 5. qualitas, & 6. quantitas.

Vbi, extensione opus est, quando ossis fracti partes nondum directæ iacent, sed vna alteri adhuc superimponitur.

Tempus optimum est; si statim cognitâ fracturâ instituatur extensio; nam si id non fiat, magnus, ob dolorem vehementem, fit humorum affluxus, & musculi versus sua principia trahuntur, hinc extensio difficilis euadit, & si instituatur, ossa fracta adiacentes partes carnosas pungunt, & consequuntur conuulsiones, inflammationes, aliaque mala accidentia. Potest tamen ante inflammationem, die scilicet secundo vel tertio, extensio tentari: in quarta & sequentibus (donec timor inflammationis præterijt) extensionem Hippocrates prohibuit. Verum recentiores, vt inflammationem imminuant, dolorem mitigent, & musculos versus sua principia contractos emolliant, aquâ calidâ perfundunt partem fractam. Alij sumunt hydrælenm, vel decoctum maluæ, alth. &c. horumque vapore membrum, per integrum horæ spatium, fouent. Vbi notandum, ab initio huius fomenti, partem affectam quidem intumescere vehementer, sed vbi paululum fomentatio perseuerarit; non modo tumorem vapore excitatum, verùm etiam priorem, qui extensionem prohibuit, euanescere. Optimum quoque remedium est pellis recens mactati vituli, vel alterius animalis, adhuc calens circumligata, & per horas aliquot supra membrum fractum detenta; habet enim insignem vim digerentem, emollientem, & anodynam.

Modus. Membrum fractum in media figura, supra & infra fracturam, instrumentis ad extensionem necessarijs, comprehenditur, & in diuersa, sursum scilicet & deorsum, quam rectissimè trahitur.

Instrumenta, interdum sunt solæ manus duorum ministrorum robustæ, vbi mitius Tab. XXIX. Fig. I. interdum habenæ ex linteo vel corio, vbi valentius Tab. XXVI. Fig. I. interdum machinamenta, vbi vehementissimè extendendum, Tab. XXV. Fig. I.

Qualitas pro varietate & præsertim magnitudine ossium & musculorum variat. Hinc minimam expostulat extensionem radius; maiorem ossa, quæ in summa manu & summo pede sunt; adhuc maiorem cubitus & fibula; validiorem humerus & tibia, validissimam femur. Præterea in vnoquoque osse validiorem extensionem tolerat, 1. Corpus molle, quàm durum, 2. primus dies, quàm reliqui, quibus durat timor inflammationis, 3. fractura vetusta, quàm recens.

Quam

Quantitas. Membrum in directum extenditur, vsque quo ossa ponantur è regione inuicem, at se mutuo non contingant.

Conformatio probè fier, si, dum organa extendentia sensim, & sensim remittuntur, & membrum in media figura conseruatur, partes ossis fracti, quæ è directo nondum exactè iacent, in directum ex amussim ponantur, earumque eminentiæ in proprias cauitates, citra omnem violentiam, suauiter & blande, manibus chirurgi recondantur. Tab. XXVI. Fig. I Hæc operatio optimè succedit, quando membrum conformatum sano in figura erit simile, tactu nulla sentietur inæqualitas, & dolor vehemens sedabitur, vel mitescet.

Conseruatio fracturæ, iam coaptatæ, continet deligationem, & inflammationis, per topica, prohibitionem. Deligatio fit fascijs, splenijs, & ferulis.

Fasciæ Tab. XXIX. E. F. G. autem parantur ex linteis vetustis, alijsque vsibus ex parte attritis, vt sint tractabiliores, validis tamen, ne extentæ lacerentur: nullas consutiones aut extantias habeant, vt æqualiter, ac sine dolore, constringant. *Latitudo* autem fasciarum magnitudine partis innotescit; pars enim crassior latiores, tenuior angustiores requirit.

Longitudo tanta sit, quanta requiritur, vt scilicet deligatio, & supra fracturam & infra, comprehendat non parum de parte sana, debitis circumuolutionibus, quæ tot sint, quot requiruntur ad firmamentum partis fractæ.

Splenia Tab. XXIX. Lit. I. sunt panni linei (antiqui parabant ex stuppa pexa) sæpius complicati, sicque dicuntur, quoniam imitantur splenes brutorum, qui solent esse oblongi & angusti. Alij hos pannos vocant plagulas: veteres appellarunt plumaceolos aut puluillos, quoniam ex plumis, inter duos pannos consutis, parantur. Hæc splenia adeò longa sint, vt totam deligationem comprehendant; breuiora enim omnes fasciæ circumuolutiones non tuerentur: latitudo autem ipsorum sit triũ aut quatuor digitorũ, eius qui deligandus est. Quod verò ad crassitiem attinet, sint triplicia & quadruplicia etiã, vbi maiori opus est firmitate: Et cum debeant totam partem circumdare, tot accipienda sunt, quot possunt partem in orbem complecti. Vnde Hipp. lib. de offic. Medic. *Spleniorum longitudo, latitudo, crassitudo et multitudo talis esto: Longitudine deligationem æquent, latitudine trium sint aut quatuor digitorum; crassitudine triplicia aut quadruplicia, multitudine, vt in orbem conuoluta, neque plura sint, neque pauciora.* Et Galen. in comm. huius loci: in hoc, quem nunc de fracturis Hippocrates instituit, sermone primum plagulas commemorat, splenia quoque à splenis similitudine, quem imitantur, appellata: quæ præcipit longitudine æquare deligationem, vtpotè quæ in

in eius gratiam adhibeantur, videlicer, vt eam firmam & immotam seruent. Latitudinem verò habere trium aut quatuor digitorum hominis, nempe deligandi. Crassitudo ea sit, vt triplicia vel quadruplicia sint: Quadruplicia quidem, vbi deligatio maiore eget custodia. Verùm vbi minore, triplicia posse satisfacere arbitratur. Eam autem plagularum multitudinem adhiberi consulit, vt in orbem deligatum membrum comprehendant.

Ferulæ Tab. XXIX. K sūt assulę læues (quæ ossibus fractis & luxatis apponuntur, postquam transierit inflammationis tempus, vt fracturam magis stabiliant) plagulis non admodum dissimiles. Veteres, inter quos primus fuit Hippocrates, pararūt ferulas ex ligneo ferulæ fruticis cortice, aut ex ipsis ramis per medium diuisis, vnde & nomē habent ferulæ. Est enim hoc lignum aptissimum ad hunc usum, cum & durissimum, vnde antiqui ex eo scipiones parabant, quibus innitebantur. Nos in defectu huius fruticis (quandoquidem in Germania locisque frigidioribus haberi nequit) optimo cum successu paramus ferulas ex operculo capsularum, quibus vtuntur Pharmacopœi & Mercatores ad Merces recōdendas. Si nec dicta opercula haberi possunt, ferulæ optimè conficiuntur ex vaginis ensium antiquis, quæ quoniam corio obducuntur, sunt duræ, sed simul læues. Hippocrates libr. de offic. Med. text. 9 bonas ferularum conditiones exposuit, dum scribit: *Ferulæ porrò laues, (λεῖαι) æquales, circa extrema resimæ sint oportet, & ab vtraque parte deligationis, paulò breuiores, crassissimæ verò qua parte fractura erupit.* Nō asperas, sed læues vult, vt possint nunc sursum nunc deorsum, nunc in rectum, nūc in obliquum prout opus requirit, trahi: Non distentas, quæ deligationem, & membrum distorquent sed æquales, vt æqualiter cingant. Simas iuxta extremitates, hoc est, ex inferiore extremitate, leuiter derasas, vt magis adstringant in loco fracturæ, quam ad partes sanas, quæ compressæ dolent, deinde inflammantur. Ab vtraq; parte deligatione factâ breuiores, eâdem causa, ne premant partes in extremo sanas, atq; adeo dolorem & inflammationem inferant. Galen. comm. 3. de Chirurg. offic. text. 11. scribit: Fracturæ vero maximè conducit, vt ferulæ neque asperæ, neque distortæ sint, quippe quod vtroque modo comprimāt, sed quæ distortæ sunt, id insuper habent, vt deligationem distorqueant, qua distorta, cōfracta etiam pars distorquetur. Consulit præterea, vt illæ eligantur, quæ ab ipsis capitibus sunt simæ, quæ enim eandem semper vsque ad extremum crassitudinem seruant, ęqualem ea parte deligationem, cæteris omnibus præstant: quod fieri minimè expedit, cū ipse velit, vt ferulæ in media deligatione magis adstringant, inde verò vsq; ad extremas partes sint magis laxæ, vbi & laxissimæ esse debeat. Vult etiam vt longitudine sint breuiores, quàm sit deli-

deligatio, ne cutim vltra deligationem attingant, quæ, ex eo quod humores à vinculis expressos plerumque recipit, tumidior redditur. Vult etiam crassiores esse ferulas, vbi fracturæ insident, quod locus is præ cæteris earum compressione indigeat.

Inflammatio imminens *prohibetur*, *medicamentis* anodynis, & repellentibus, parti extrinsecus appositis. Ego felici semper successu vtor medicamento, quod componitur ex vino austero, oleo rosarum, & albumine ouorum spatula agitato, debita proportione mixtis. Si dolor vrget, albuminibus omissis, vino oleum in maiore quantitate immiscere soleo. In hoc medicamento fascias Tabul. *XXIX*. E.& F. quæ dicuntur subligamina, imbuo & exprimo Tabul. *XXIX*. H. iuxta admonitionem Auicennæ, qui *lib.* 4. *Fen.* 5. *tract.* 1. *c.* 5. *de curatione dislocationis* præcipit, vt simus solliciti, ne imponantur calidæ & siccæ. Calidæ enim calefaciunt, & calefaciendo humores attrahunt: siccæ vero non cohærent inter se.

Facta igitur extensione, fractura composita, omnibusque ad ligandum necessarijs præparatis, membrum adhuc in diuersa extentum, est *immediate* fascijs sursum & deorsum ductis inuoluendum. Initio autem, fasciæ primæ tres circumuolutiones supra fracturam facere oportet, & tantam facere compressionem, quanta sufficiens sit ad firmanda ossa: hinc versus superiorem partem, ad sanam scilicet ducenda est deligatio, *paulatim compressionē minuēdo* Tab. *XXIX*. Fig. I.

Vbi satis de sana parte fuerit comprehensum, ibi deligationem terminare oportet. Dein alia fascia (primâ longior, vt ad eum locum peruenire possit, vbi prima desijt) accipienda est, atque vna vel altera circumuolutione (contrario modo, si prior versus dextrā, hæc versus sinistram) facienda est supra fracturam, atque ex ea versus inferiorem partem, ducēda est deligatio, similiter paulatim compressionem minuendo. Sed circumuolutiones huius fasciæ non sint adeo frequētes, quoniam non adeo timemus ab extremis partibus, & vbi satis de sana parte fuerit comprehensum, finem circumuolutionis ad inferiora facere oportet, Tab. *XXIX*. Fig. II. & reliquo fasciæ, rarioribus circumuolutionibus, redire per ipsam fracturam, vsque tandem ventum sit ad finem fasciæ primæ. Quoniam verò hæ duæ fasciæ, iam circumuolutæ, ad fracturam continendam debiliores sunt, splenia circa fracturam, & totum membrum, per eius scilicet longitudinem adhibenda, vt vnum alteri non superponatur, sed inter vnum & alterum vnius digiti trāsuersi, hominis scilicet deligandi, spatium intercedat, quæ firmentur fascià tertià ex duplici capite, ita vt prima circumuolutio fiat super fracturam, deinde alterum caput ducatur versus superiora crebrioribus circumuolutionibus, rarioribus verò alterum versus inferiora, deinde ab inferioribus sursum,

vsque

vſque in eum locum, in quo [illegible] alterum caput huius faſciæ, vtrũque tamen caput toties circumuoluendum, vt plagularum extremitates vtrimque parum promineant, Tabul. *XXIX.* Fig. III. *Signum* congruæ deligationis erit, quando patiens ſe firmatum eſſe refert, non compreſſum, & magis ſuper partem læſam, quàm ſuper ſanas, minimè verſus extremas.

Congruæ deligationi ſuccedit bona membri *Depoſitio*, quæ eſt in media figura, mollis, æqualis & ſurſum vergens. Pars igitur deligata intra capſulam ligneam ſtuppa pexa, & linteo inuoluta, repletam deponatur, atque ita vſque in tertium diem relinquatur, ſi patiens eo, quo deligatus eſt die, & ſequenti nocte, ſibi videtur magis compreſſus, ſecundo minus, ad hoc etiam in extrema parte tumor aderit mollis & paruus: maior enim & durus, prauam & nimis arctam indicat ligaturam, & imminens inflammationis, ac gangrenæ periculum, vnde æger incunctanter ſoluendus, atque denuo, ſed moderatè, deligandus eſt.

Si tertio, poſt primam deligationem, die, laxiores videntur faſciæ, reſoluantur (animaduertendum autem, vbi ſoluenda deligatio, antequam oſſa ſint aliquantulum firmata, circumuolutas ſpiras non eſſe paulatim ſoluendas, ſed pars cubet, atque lintea & faſciæ ſecentur, donec, detecta ſuperiori parte, poſſis omnia detrahere, parte à proprio loco non eleuata, ſic enim non eſt opus, ad ſoluendam deligationem, partem eleuare, atque ſuſpendere & contrectare, *ex quibus nulla poteſt vtilitas ægrotanti contingere*, quouſque medicamenta adhibenda, membrumque denuo faſcijs inuoluendum) parſque pruriens aqua tepida ſæpius perfundenda, vt fuligines detentæ euaporent: poſtea membrum ligatura, quæ moderatà paulò arctior ſit, conſtringatur, in capſulamque deponatur vſque in ſeptimum diem, quo faſciæ iterum ſoluendæ, membrum aqua perfundendum, & deligandum, faſcijs adhuc arctius adductis, ita tamen vt vitam & alimentum permittant tranſire ad membrum extremum. Parti igitur fractæ applicetur ceratum diapalmæ, vel emplaſtrum catagmaticum Renodæi, aut vni lato linteo aut pluribus anguſtioribus inductum, ſupra hoc faſciæ vnum caput habentes, vinoque auſtero expreſſæ, & ſupra has plagulæ, prius in vino expreſſæ, deinde albumine oui ſubacto imbutæ, denique faſcia ex duobus capitibus, eodem vino inſuccata.

His ritè peractis, quoniam hoc tempore plerumque ceſſat inflammationis timor, ad fracturam magis ſtabiliendam ferulæ (*quæ niſi tranſacta ſeptima, ob inflammationis periculum, tutò non alligantur, vt deligationem conſeruent*) circumquaq; plagulis in vtroque ſuperfaſciationis extremo prominentibus, per longitudinem membri, circumcirca vinculis L maximè laxis apponendæ, hoc ordine, vt primò

F ligentur

ligentur in superiore parte, secundo in inferiore, tertio verò supra fracturam, ne validior fiat supra fracturam constrictio, & dolor excitetur, Tab. *XXIX*. Fig. IV. In appositione præterea ferularum cauenda sunt ossa prominentia, & excarnia, namque illis appositæ dolorem inferrent, & exulcerarent: Vnde aut ad altera opponantur, aut sint breuiores. Membrum ita deligatum, detineatur immotum in capsula, vsque ad vigesimum, nisi pruritus, excoriatio, dolor, aliaque accidentia, fasciarum resolutionem & conuenientem remediorum applicationem, desiderent. Nihilominus tamen Medicus interim ægrotum, de tertio in tertium diem, visitet, & ferulas laxas leuiter admodum, supra fracturam constringat, id semper præ oculis habens, quod ferulæ circumponantur, non vt comprimant, sed vt subiectam deligationem tueantur, ac firment.

Cum autem terminus hic præterijt, ferulæ, ac fasciæ religandæ, & pars affecta, pro generatione aut nutritione *calli*, aquà calidà (donec intumescat, nec vltra) fouenda, deinde apposito catagmatico, fasciæ & ferulæ laxius adstringendæ (vt humores callum generantes & nutrientes concrescant) inque capsulam pars deposita per biduum relinquenda, ad explorandam calli quantitatem & qualitatem demum religenda. Quinto quouis posthac die, fasciæ resoluendæ, & membrum aquà calidà perfusum, cerato, fascijs, ferulisque laxioribus, tractandum, vsque dum fractura callo medioeri confirmetur, quod in cubiti ossis, in triginta plerumque diebus, in humeri & tibiæ quadraginta ferè, in femoris verò quinquaginta fieri solet: *Nihil tamen est perpetuum; nam & natura à natura, & ætate plurimum distat*.

Callus autem generatur ex sanguine, qui ante septimam attrahi non debet, hic Emplastrum oxycroceum primis diebus periculosum ob imminentem vel præsentem inflammationem. Ad calli generationem alij exhibent iuscula, in qua bullierint folia agrimoniæ, & radices consolidæ maioris. Nonnulli viscidiores cibos præbent. Recentiores, ante 60. annos, inuenerunt lapidem, qui in Palatinatu crescit, & ad calli generationem, ab incolis istius loci, miris commendatur laudibus, vnde ὀςεκόλλον vocatur: de quo legantur Guilhelm. Fabrit. Hild. centur. 1. obseru. 90. 91. & 92. & Sennertus libr. 5. Inst. part. 2. sect. 1. cap. 7. Extrinsecus tutissimè applicatur non modò ceratum Barbarum, & diapalmæ Galeni, verum etiam Emplastrum oxycroceum Nicolai, & catagmaticum Renodæi Barbarum & oxycroceum apponantur hyeme, diapalma tempore æstatis, Emplastrum Renodæi medijs temporibus.

Fracturas quandoque nonnulla sequuntur *symptomata*, vtpote pruri-

pruritus, excoriatio, callus maior vel minor, dolor, gracilitas membri, & distorsio, quæ omnia Medici operam requirunt.

Pruritus cessabit, si aqua tepida pars religata foueatur, donec rubescat, & paulo amplius, vt attracta materia iterum digeratur. Quando locus affectus tepidæ affusionem commodè non admittit, aquæ vapori satis vtiliter apponitur. *Scalptura ob pruritum agris prohibenda, eò quod pessima, & præter excoriationem, humores attrahat, & dolores graues excitet.*

Excoriatio, quæ oritur non rarò. quando fasciarum resolutio diutius quam par est protrahitur, deinde quando patientes ex impatientia scalpunt, sanatur affusione tepidæ, vt in pruritus cura dictum, & adhibitione vnguenti de cerussa, quod refrigerat & exsiccat.

Dolor mitigatur fomento hydrelæi, vel decoctionis capitis castrati cum floribus chamomillæ.

Callus iusto maior generatur, quando æger pleniore, quàm decet, victu vtitur, vel Medicus negligentior est in curatione, si manu eius qualitatem non explorat, & fascias nimis laxè circumuoluit. Præcauetur, si victui detrahitur, qualitas calli aliquoties exploratur, & fasciæ paulo arctius constringuntur. Minuitur, primò medicamentis emollientibus, postea emollientibus, & discutientibus simul (in curatione luxationis cum callo propositis) donec ad mediocritatem veniat. Callus minor habet causas contrarias, vnde præseruatur etiam contrariis. Augetur crassiore victus ratione, alimenti ad partem affectam attractionem per affusionem aquæ calidæ (ea moderatione, vt, dum pars adhuc attollitur, priusquam concidat, desistamus) & fasciatum laxiore ligatura.

Extenuatio partis fit, vel propter fasciarum nimiam stricturam, vel inopiam alimenti viscosi. Si strictura extenuationem efficiat, fasciæ magis remissè ligentur: si alimenti inopia gracilitatis causa est, alimentum attrahatur fotu aquæ calidæ, donec rubeat pars, cui deinde emplastrum aliquod picatum, linteo lato inductum apponatur, multotiesque velociter detrahatur, cauendo postmodum strictam fasciarum circumductionem, quæ alimentum attractum iterum repelleret.

Distorsionis membri, vel malæ coformationis ossium est causa, vel medici incuria, dum aut extensionem aut coaptationem, aut deligationem minorem, quam par est, facit; vel ægrotantis vitium, quando membrum fractum ante calli confirmationem mouet, aut ipso innititur; vel fracturæ culpa, quādo præsertim femur rumpitur. *Nam ossa femoris, neq; si diducta per vim extensionis deligaris, sic diducta vinculo cōtineri poterunt, sed cum primo intensio remiserit, inter se concurrent. Hic enim carnes crassa, ac valida deligationē supe-*

rant, non ab ea superantur. Hippoc. de fract. Quod confirmare videtur Celsus, dum *lib.* 8. *c.* 10. de crurum femorumque curatione scribit: neque enim ignorari oportet, si femur fractum est, fieri breuius, quia nunquam in antiquum statum reuertitur; & Auicenna *lib.* 4. *Fen.* 5. tradit, raram admodum esse femoris fracti integram curationem. Quorum verbis nos admonent, vt integram curationem femoris nunquam promittamus, sed omnem potius diligentiam adhibituri claudicationem dubiam prędicemus, ne ex fracturę natura, aut, quod sæpissimè contingit, *ex ægrotantium impatientia superueniens*, nostro adscribi errori, & præmij loco famam minuere possit. Fit etiam mala conformatio fracturæ culpa, quando frustulum ossis inter ambo ossa fracta continetur, quod eorum mutuum contactum impediat. Ossa Medici & ægrotantis vitio distorta nunquam rumpantur (nisi aliter fieri nequeat, ob magnam membri in operationibus suis læsionem) si patiens senex, & debilis, callus vetustus, & induratus, & os magnum, quale est femoris & humeri. At si læsio magna, patiens iuuenis & robustus, callus recens, qui sex menses non excesserit, emolliatur callus per quindecim dies, perfusionibus, balneis & emplastris: deinde membrum ab vtraque parte, vel manibus, vel habenis, vel machinis, prout necesse fuerit, in diuersa extendatur, vsque dum callus frangatur, & ossis fracti partes manuum palmis coaptari possint: postea fractura curetur, vt supra dictum. Si ossis frustulum mēbrum totum distorqueat, scalpello Tab. II. Fig. II. sectio fiat vsque ad os fractum, & volsella ossis portio glutinationem impediens, extrahatur, dein fractura per extensionem coaptetur, deligetur, & deponatur, eodem modo quo fractura recens. In dicta femoris distorsione os minimè rumpendum, magis enim conducibile est viuere cum claudicatione, quàm periculosam operationem, non sine torminibus & recidiuæ metu sustinere. Femoris autem distorsio præcauetur, si membrum in, ante, & post deligationem instrumento glossocomo Tab. *XXI.* Fig IV. quod huic vsui secundario destinatum est, conseruetur extentum, vsque ad perfectam fracturæ confirmationem.

Curatio Fracturæ asseralis.

IN fractura asserali, seu per longitudinem ossis facta, fasciæ arctius stringendæ sunt, quam in reliquis, vt ossa fracta, quæ per latitudinem à se inuicem recesserunt, ad mutuum contactum & actum ducantur, & recidere nequeant, Galen. l. 6. m. m. c. 5. Cæterum ea omnia agenda, quæ in curatione fracturæ transuersæ & obliquæ dicta sunt.

Atque ista quidem de fracturarum curatione simplicium, in quibus neque ossa eminent, neque alioqui vulnus accessit, sufficiant:

nunc

nunc pauciſſima tradam, quomodo fractura cum vulnere curanda ſit. Fracturarum cum vulnere variæ ſunt ſpecies, vel enim os à perioſtio & carne denudatum eſt, vel ijs adhuc tectum: in. vtraque iterum vel oſſis portionem aut paruam aut magnam expectamus abſceſſuram, vel nullam.

Fractura cum vulnere ſimplici.

IN quà nec os à ſuis tegumentis denudatum eſt, neque aliqua oſſis portio abſceſſura, curatur vt fractura ſine vulnere, nimirum 1. congrua extenſione, 2. debitâ coaptatione *(quam ſequitur labiorum vulneris ad mutuum contactum adductio, adductorumque conſeruatio, per linteola emplaſtica cruciatim impoſita, & faſciam)* 3. deligatione, & denique 4. depoſitione.

Hic tamen circa curationem notandum, *primò* vt extenſio fiat à chirurgo ſtatim vocato, prima aut ad ſummum ſecunda die, priuſquam ſcilicet parti grauis ſuperueniat inflammatio. Si chirurgus opportune non fuerit accerſitus, ſed tertia, quarta aut quinta die, in quibus inflammatio vel imminet, vel cœpit, tunc tentanda non eſt extenſio, donec ſeptem vel paulò plures dies præterierint: totis interea viribus contra inflammationem pugnet Medicus, tàm remouendo cauſam antecedentem, per diætam, chirurgiam, & pharmaciam, quàm reſpiciendo ad partem affectam anodynis, repellentibus, & congruà, quantum licet, membri depoſitione, & vulnus ſuppurantibus contegendo. Præterito inflammationis periculo, vel per extenſionem ſolam, vel etiam vectis operam, fractura coaptanda, deinde tribus faſcijs, & ſufficiente plagularum numero, deliganda, molliterque deponenda.

Secundò, vt extenſio non ſit adeo valida, vt in fractura ſimplici; propterea, quia ſubſtantia carnoſa, muſculoſa, & neruoſa, iam lacerata, contuſa & attrita eſt: alioqui inſignes dolores & conuulſiones excitarentur, cum maximo vitæ diſcrimine.

Tertiò, vt faſcia prima paulò latior ſit, quàm vulnus ipſum, præcipuè circa principium, à quo incipienda eſt circumuolutio, vt ora vulneris vtrinque comprehendat: *Si enim faſcia anguſtior eſſet, tunc vlcus cinctum teneret, & dolorem inferret.*

Quartò, Faſciæ etiam minus ſtringantur, quàm in fractura ſine vulnere, ne compreſſo vulnere, dolor & inflammatio oriatur: ob eandem cauſam ſint magis etiam molles, quam in fractura ſimplici. Pars, tertio poſt extenſionem, & directionem die, ſoluatur, iterumque deligetur, ita tamen, vt deligatio aliquantum magis comprimat *(ad membrum gracilius reddendum)* quamdiu timor durat in-

flammationis, nisi dolor aliter suadeat. In secunda verò solutione, non arctior fiat deligatio, sed potius laxior, vt detur exitus sanguini futuri materia calli.

Quinto Ferulæ non apponantur ad vulnus, sed si apponendæ, adhibeantur ad vulneris latera & partem oppositam, donec sit sanatum vulnus. Rarò autem contingit, vulnus in tali fractura simplex, secundo vel tertio apparatu, cicatrice non obduci, vel saltem carne non repleri. Sanato vulnere, si os nondum est confirmatum, eadem agantur, quæ in fractura simplici.

Si autem interea (neque enim ossis separatio, nisi fractura conformatione frustrata, aut osse diutius detecto semper ab initio potest præsentiri) die scilicet 18. vel 20. vel alio vulnus incrudescat, & fractura ossis abscessum minetur, (*quem indicat sanies multa, quæ vulneris magnitudini non respondeat, labia vulneris inuersa, & caro hebes in vulnere generata*) considerandum an ossis frustulum sit magnum, aut paruum? si magnum, signa proposita erunt intensiora, sin paruum, remissiora. 2. an abscessurum à reliquo osse iam sit separatum, vel adhuc cum eo contineatur? Illud cognoscitur, quando æger vel ad eam rem intentus, tacitam quandam motionem, vel minimè attentus, dolorem pungitiuum percipit; Hoc, quando patiens neque latentem, neque manifestum sentit motum.

Fractura cum vulnere, vbi os nudatum non est, ossis tamen frustulum paruum recessurum expectatur.

MOdus curandi, in fractura simplici adhibitus, nequaquam formidandus, sed, omissis ferulis, continuandus, laxiori saltem deligatione, & crebriore (de tertio scilicet in tertium) resolutione, opusque naturæ medicamentis quàm citissimè iuuandum, donec ossiculum omninò separatum volsella arripi, ac citra violentiam extrahi possit. Ossiculo extracto, ferulæ adhibeantur ad latera vulneris, donec consolidetur. Si vulnere ad cicatricem ducto, fractura nondum fuerit confirmata, ferulæ vndique erunt apponendæ, sicut in fractura simplici dictum.

Fractura cum vulnere, in qua os nudatum non est, magna tamen ossis portio, vel plures (vt vulneribus sclopetorum) recessura, vel statim, vel postea cognoscuntur.

SI *statim*, aliam & à superiore longè diuersam, pro citissima ossis separatione ligaturam exposcit, vt membrum quotidie deligari & solui queat, absque eo quod fractura moueatur. Probatissimus autem

tem deligandi modus est Hippocraticus, quo pus non intercluditur, fractura stabilitur, inflammatio arcetur, dolor non excitatur, & citissima ossis recessio procuratur. Ad hæc omnia præstanda, ex panno lineo parentur plagulæ duplicatæ, non angustiores, quàm vt labia vulneris sufficienter apprehendant, quoad longitudinem paulò longiores, quam vt semel membrum circumeant, totq; numero sint, quot ad faciendam fasciam ascialem Tab.XXVII.Fig.X. opus erit. Hæ œnelæo, ex vino nimirum austero & oleo rosarum composito, vt dolorem sedent, & inflammationem prohibeant, insuccatæ, apponuntur latiori linteo, eo ordine, vt media plagula sibi proximas, & hæ remotiorum medietatem contegant: His præparatis, fracturà coaptata, vulnerique apposito suppuratorio, tetrapharmaco scilicet Galeni, linteum illud, vnà cum dispositis plagulis, membro deligando subijciatur, ita vt media plagula sub fracturã veniat; Tab.XXVIII. Fig.VIII. Deinde minister alterum mediæ plagulæ caput tentum detineat, alterum Medicus, quæ adducuntur, vt longè ab extremitatibus sese circulari modo intersecent, & arctè, quantum in fracturis cum vulnere & particula ossis abscessura, licitum potius, quàm necesse est, partem læsam firment. Medià in circulum adducta, adducatur etiam superiorum prima, deinde secunda, postmodum tertia, & sic deinceps, donec ad partem illam peruentum sit, ad quam fascia prima Tab.XXIX. Fig.I. si vulnus non adesset, ascendere deberet. His superioribus appositis similiter adducatur inferiorum prima, dein secunda, tertia, & quarta, & sic deinceps descendendo etiam vsque ad partem sanam. Tab.*XXIX.* Fig.II. Hæc medicamenta, cum sua ligatura, *(quotidie fascias cum œnelæo solum irrigando)* applicentur quousque tempus inflammationis præterierit, dein omni industrià eo intendendum est, vt os recedens, quàm citissimè fieri potest, foràs extrudatur, naturam adiuuando iniectione decocti diuini, & appositione cerati sacri Galeni, supra vulnus, (vt eius tantum oras comprehendat) & diachalciteos circa partem affectam, *Nota*, inducatur ceratum diapalmæ splenijs septem (pluribus vel paucioribus) simplicibus & in circulum eorum capita adducantur, à medio incipiendo, ac postmodum ascendendo & descendendo, ut complagulis duplicatis fieri solet. Splenijs ex cerato adhibitis, plagulæ ex linteo duplicato confectæ & vino saltem austero imbutæ, vt melius inter se cohæreant, apponantur.

Osse in conspectum detruso, eoque volsellà, si citra violentiam fieri possit, extracto, vulnus cerato diuino consolidandum. Vulnere autem ad cicatricem ducto, membrum in quiete conseruandum, donec fractura confirmetur, appositis vndique ferulis. Obseruandum præterea, si fascias, ob earum duritiem vel immunditiem, remoueri

necesse est, vt membrum eleuetur quidem, sed statim iterum deponatur supra latius linteum, cui ordinatim linteola ista duplicata iam fuerint apposita Tab. *XXIX*. Fig. VIII.

Si non statim, sed demum postea, os abicessurum appareat, deligatio (quæ tribus peragitur fascijs & splenijs) mutetur in ascialem modò descriptam, donec os abscesserit. Osse satis magno (*qualia sunt illa Tab. XXVII. Fig. IV. & Tab. XXIIX Fig. IX. depicta*) recesso, spleniorum circularis apparatus (*Tab. XXVIII. Fig. VIII. in crure*) in cruciformem (*Tab. XXVII. Fig I.*) mutandus, deligatioque ab infima plagula incipienda, & suprema finienda, (*Tab XXVIII. Fi. X.*) vt humiditates in cauitate ossis separati collectæ, quæ plagulis descendentibus deorsum trusæ sinum magnum efficerent, è vulnere exprimantur. Vulnere ad cicatricem ducto, pro confirmatione fracturæ, ferulæ apponi possunt.

Fractura cum vulnere, in qua os à periostio denudatum est, extra vulnus tamen non eminet.

CVratur primò moderata membri extensione, secundò conuenienti coaptatione, tertiò labiorum vulneris ad mutuum contactum adductione; quartò apta deligatione, & quintò congrua depositione. In deligatione considerandum, an aliqua ossis portio sit recessura, vel nulla? Nulla abscedet, si os nudatum statim cutis operculo fuerit retectum: Aliqua recedit, si os diutius aëri fuerit expositum. Si nullum aut paruum os est abscessurum, deligatio tribus fascijs, & splenijs, est peragenda, velut in fractura cum vulnere simplici, & in qua ossis parui expectatur separatio: si magnum est abscessurum, deligatione asciali pars affecta vincienda est, vt modò dictum in fractura cum osse magno abscessuro.

Fractura cum vulnere, in qua os extra vulnus eminet.

ANtequam reponantur, considerandum est, an os eminens in propriam cauitatem, beneficio debitæ extensionis, citra violentiam, & conuulsionis periculum, restitui possit, nec ne? Vnde, si potest citra periculum restitui, restituatur, sin minus, non restituatur. Periculosam restitutionem indicant, prominentia magna, inflammatio, & pars, ob musculorum contractionem, dura: Facilem, os eminens paruum, absentia tumoris phlegmonosi, & partis mollities. Quod si ergo restitui nequit, è duobus malis minus eligēdum, os (*cum prædictione futuræ membri breuitatis, ne ea chirurgi adscribatur errori*) eminens & nudum, forfice Tab. XX. Fig. I. præcidendum

Quantitas. Membrum in directum extenditur, vsque quo ossa ponantur è regione inuicem, at se mutuo non contingant.

Conformatio probè fiet, si, dum organa extendentia sensim, & sensim remittuntur, & membrum in media figura conseruatur, partes ossis fracti, quæ è directo nondum exactè iacent, in directum ex amussim ponantur, eatumque eminentiæ in proprias cauitates, citra omnem violentiam, suauiter & blande, manibus chirurgi recondantur. Tab. XXVI. Fig. I Hæc operatio optimè succedit, quando membrum conformatum sano in figura erit simile, tactu nulla sentietur inæqualitas, & dolor vehemens sedabitur, vel mitescet.

Conseruatio fracturæ, iam coaptatæ, continet deligationem, & inflammationis, per topica, prohibitionem. Deligatio fit fascijs, splenijs, & ferulis.

Fasciæ Tab. XXIX. E. F. G. autem parantur ex linteis vetustis, alijsque vsibus ex parte attritis, vt sint tractabiliores, validis tamen, ne extentæ lacerentur: nullas consutiones aut extantias habeant, vt æqualiter, ac sine dolore, constringant. *Latitudo* autem fasciarum magnitudine partis innotescit; pars enim crassior latiores, tenuior angustiores requirit.

Longitudo tanta sit, quanta requiritur, vt scilicet deligatio, & supra fracturam & infra, comprehendat non parum de parte sana, debitis circumuolutionibus, quæ tot sint, quot requiruntur ad firmamentum partis fractæ.

Splenia Tab. XXIX. Lit. I. sunt panni linei (antiqui parabant ex stuppa pexa) sæpius complicati, sicque dicuntur, quoniam imitantur splenes brutorum, qui solent esse oblongi & angusti. Alij hos pannos vocant plagulas: veteres appellarunt plumaceolos aut puluillos, quoniam ex plumis, inter duos pannos consutis, paratunr. Hæc splenia adeò longa sint, vt totam deligationem comprehendant; breuiora enim omnes fasciæ circumuolutiones non tuerenrur: latitudo autem ipsorum sit triũ aut quatuor digirorũ, eius qui deligandus est. Quod verò ad crassitiem attinet, sint triplicia & quadruplicia etiã, vbi maiori opus est firmitate: Et cum debeant totam partem circumdare, tot accipienda sunt, quot possunt partem in orbem complecti. Vnde Hipp. lib. de offic. Medic *Spleniorum longitudo, latitudo, crassitudo et multitudo talis esto: Longitudine deligationem æquent, latitudine trium sint aut quatuor digitorum; crassitudine triplicia aut quadruplicia, multitudine, vt in orbem conuoluta, neque plura sint, neque pauciora.* Et Galen. in comm. huius loci: in hoc, quem nunc de fracturis Hippocrates instituit, sermone primum plagulas commemorar, splenia quoque à splenis similitudine, quem imitantur, appellata: quæ præcipit longitudine æquare deligationem, vtpotè quæ

in

in eius gratiam adhibeantur, videlicet, vt eam firmam & immotam seruent. Latitudinem verò habere trium aut quatuor digitorum hominis, nempe deligandi. Crassitudo ea sit, vt triplicia vel quadruplicia sint: Quadruplicia quidem, vbi deligatio maiore eget custodia. Verùm vbi minore, triplicia posse satisfacere arbitratur. Eam autem plagularum multitudinem adhiberi consulit, vt in orbem deligatum membrum comprehendant.

Ferulæ Tab. XXIX. K sūt assulę læues (quæ ossibus fractis & luxatis apponuntur, postquam transierit inflammationis tempus, vt fracturam magis stabiliant) plagulis non admodum dissimiles. Veteres, inter quos primus fuit Hippocrates, pararūt ferulas ex ligneo ferulæ fruticis cortice, aut ex ipsis ramis per medium diuisis, vnde & nomē habent ferulæ. Est enim hoc lignum aptissimum ad hunc usum, cum & durissimum, vnde antiqui ex eo scipiones parabant, quibus innitebantur. Nos in defectu huius fruticis (quandoquidem in Germania locisque frigidioribus haberi nequit) optimo cum successu paramus ferulas ex operculo capsularum, quibus vtuntur Pharmacopœi & Mercatores ad Merces recōdendas. Si nec dicta opercula haberi possunt, ferulæ optimè conficiuntur ex vaginis ensium antiquis, quæ quoniam corio obducuntur, sunt duræ, sed simul læues. Hippocrates libr. de offic. Med. text. 9 bonas ferularum conditiones exposuit, dum scribit: *Ferulæ porrò læues, (λεῖοι) æquales, circa extrema resimæ sint oportet, & ab vtraque parte deligationis, paulò breuiores, crassissimæ verò qua parte fractura erupit.* Nō asperas, sed læues vult, vt possint nunc sursum nunc deorsum, nunc in rectum, nūc in obliquum prout opus requirit, trahi: Non distentas, quæ deligationem, & membrum distorquent sed æquales, vt æqualiter cingant. Simas iuxta extremitates, hoc est, ex inferiore extremitate, leuiter derasas, vt magis adstringant in loco fracturæ, quam ad partes sanas, quæ compressæ dolent, deinde inflammantur. Ab vtraq; parte deligatione factâ breuiores, eàdem causa, ne premant partes in extremo sanas, atq; adeo dolorem & inflammationem inferant. Galen. comm. 3. de Chirurg. offic. text. 11. scribit: Fracturæ vero maximè conducit, vt ferulæ neque asperæ, neque distortæ sint, quippe quod vtroque modo comprimāt, sed quæ distortæ sunt, id insuper habent, vt deligationem distorqueant, qua distorta, cōfracta etiam pars distorquetur. Consulit præterea, vt illæ eligantur, quæ ab ipsis capitibus sunt simæ, quæ enim eandem semper vsque ad extremum crassitudinem seruant, ęqualem ea parte deligationem, cæteris omnibus præstant: quod fieri minimè expedit, cū ipse velit, vt ferulæ in media deligatione magis adstringant, inde verò vsq; ad extremas partes sint magis laxæ, vbi & laxissimæ esse debeant. Vult etiam vt longitudine sint breuiores, quàm sit.

deli-

deligatio, ne etiam vltra deligationem attingant, quæ, ex eo quod humores à vinculis expressos plerumque recipit, tumidior redditur. Vult etiam crassiores esse ferulas, vbi fracturæ insident, quod locus is præ cæteris earum compressione indigeat.

Inflammatio imminens *prohibetur*, *medicamentis* anodynis, & repellentibus, parti extrinsecus appositis. Ego felici semper successu vtor medicamento, quod componitur ex vino austero, oleo rosarum, & albumine ouorum spatula agitato, debita proportione mixtis. Si dolor vrget, albuminibus omissis, vino oleum in maiore quantitate immiscere soleo. In hoc medicamento fascias Tabul. XXIX. E. & F. quæ dicuntur subligamina, imbuo & exprimo Tabul. XXIX. H. iuxta admonitionem Auicennæ, qui *lib.* 4. *Fen.* 5. *tract.* 1. *c.* 5. *de curatione dislocationis* præcipit, vt simus solliciti, ne imponantur calidæ & siccæ. Calidæ enim calefaciunt, & calefaciendo humores attrahunt: siccæ vero non cohærent inter se.

Facta igitur extensione, fractura composita, omnibusque ad ligandum necessarijs præparatis, membrum adhuc in diuersa extentum, est *immediate* fascijs sursum & deorsum ductis inuoluendum. Initio autem, fasciæ primæ tres circumuolutiones supra fracturam facere oportet, & tantam facere compressionem, quanta sufficiens sit ad firmanda ossa: hinc versus superiorem partem, ad sanam scilicet ducenda est deligatio, *paulatim compressionẽ minuẽdo* Tab. XXIX. Fig. I.

Vbi satis de sana parte fuerit comprehensum, ibi deligationem terminare oportet. Dein alia fascia (primâ longior, vt ad eum locum peruenire possit, vbi prima desijt) accipienda est, atque vna vel altera circumuolutione (contrario modo, si prior versus dextrã, hæc versus sinistram) facienda est supra fracturam, atque ex ea versus inferiorem partem, ducẽda est deligatio, similiter paulatim compressionem minuendo. Sed circumuolutiones huius fasciæ non sint adeo frequẽtes, quoniam non adeo timemus ab extremis partibus, & vbi satis de sana parte fuerit comprehensum, finem circumuolutionis ad inferiora facere oportet, Tab. XXIX. Fig. II. & reliquo fasciæ, rarioribus circumuolutionibus, redire per ipsam fracturam, vsque tandem ventum sit ad finem fasciæ primæ. Quoniam verò hæ duæ fasciæ, iam circumuolutæ, ad fracturam continendam debiliores sunt, splenia circa fracturam, & totum membrum, per eius scilicet longitudinem adhibenda, vt vnum alteri non superponatur, sed inter vnum & alterum vnius digiti trãsuersi, hominis scilicet deligandi, spatium intercedat, quæ firmentur fasciâ tertiâ ex duplici capite, ita vt prima circumuolutio fiat super fracturam, deinde alterum caput ducatur versus superiora crebrioribus circumuolutionibus, rarioribus verò alterum versus inferiora, deinde ab inferioribus sursum,

vsque

vsque in eum locum, in quo desijt alterum caput huius fasciæ, vtrumque tamen caput toties circumuoluendum, vt plagularum extremitates vtrinque parum promineant, Tabul. *XXIX*. Fig. III. *Signum* congruæ deligationis erit, quando patiens se firmatum esse refert, non compressum, & magis super partem læsam, quàm super sanas, minimè versus extremas.

Congruæ deligationi succedit bona membri *Depositio*, quæ est in media figura, mollis, æqualis & sursum vergens. Pars igitur deligata intra capsulam ligneam stuppa pexa, & linteo inuoluta, repletam deponatur, atque ita vsque in tertium diem relinquatur, si patiens eo, quo deligatus est die, & sequenti nocte, sibi videtur magis compressus, secundo minus, ad hoc etiam in extrema parte tumor aderit mollis & paruus: maior enim & durus, prauam & nimis arctam indicat ligaturam, & imminens inflammationis, ac gangrenæ periculum, vnde æger incunctanter soluendus, atque denuo, sed moderatè, deligandus est.

Si tertio, post primam deligationem, die, laxiores videntur fasciæ, resoluantur (animaduertendum autem, vbi soluenda deligatio, antequam ossa sint aliquantulum firmata, circumuolutas spiras non esse paulatim soluendas, sed pars cuber, atque lintea & fasciæ secentur, donec, detecta superiori parte, possis omnia detrahere, parte à proprio loco non eleuata, sic enim non est opus, ad soluendam deligationem, partem eleuare, atque suspendere & contrectare, *ex quibus nulla potest vtilitas ægrotanti contingere*, quousque medicamenta adhibenda, membrumque denuo fascijs inuoluendum) parsque pruriens aqua tepida sæpius perfundenda, vt fuligines detentæ euaporent: postea membrum ligatura, quæ moderatà paulò arctior sit, constringatur, in capsulamque deponatur vsque in septimum diem, quo fasciæ iterum soluendæ, membrum aqua perfundendum, & deligandum, fascijs adhuc arctius adductis, ita tamen vt vitam & alimentum permittant transire ad membrum extremum. Parti igitur fractæ applicetur ceratum diapalmæ, vel emplastrum catagmaticum Renodæi, aut vni lato linteo aut pluribus angustioribus inductum, supra hoc fasciæ vnum caput habentes, vinoque austero expressæ, & supra has plagulæ, prius in vino expressæ, deinde albumine oui subacto imbutæ, denique fascia ex duobus capitibus, eodem vino insuccata.

His ritè peractis, quoniam hoc tempore plerumque cessat inflammationis timor, ad fracturam magis stabiliendam ferulæ (*quæ nisi transacta septima, ob inflammationis periculum, tutò non alligantur, vt deligationem conseruent*) circumquaq; plagulis in vtroque superfasciationis extremo prominentibus, per longitudinem membri, circumcirca vinculis L maximè laxis apponendæ, hoc ordine, vt primò

F ligentur

ligentur in superiore parte, secundo in inferiore, tertio verò supra fracturam, ne validior fiat supra fracturam constrictio, & dolor excitetur, Tab. *XXIX*. Fig. IV. In appositione præterea ferularum cauenda sunt ossa prominentia, & excarnia, namque illis appositæ dolorem inferrent, & exulcerarent: Vnde aut ad altera opponantur, aut sint breuiores. Membrum ita deligatum, detineatur immotum in capsula, vsque ad vigesimum, nisi pruritus, excoriatio, dolor, aliaque accidentia, fasciarum resolutionem & conuenientem remediorum applicationem, desiderent. Nihilominus tamen Medicus interim ægrotum, de tertio in tertium diem, visitet, & ferulas laxas leuiter admodum, supra fracturam constringat, id semper præ oculis habens, quod ferulæ circumponantur, non vt comprimant, sed vt subiectam deligationem tueantur, ac firment.

Cum autem terminus hic præterijt, ferulæ, ac fasciæ religandæ, & pars affecta, pro generatione aut nutritione *calli*, aquà calidà (donec intumescat, nec vltra) fouenda, deinde apposito catagmatico, fasciæ & ferulæ laxius adstringendæ (vt humores callum generantes & nutrientes concrescant) inque capsulam pars deposita per biduum relinquenda, ad explorandam calli quantitatem & qualitatem demum religenda. Quinto quouis posthac die, fasciæ resoluendæ, & membrum aquà calidà perfusum, cerato, fascijs, ferulisque laxioribus, tractandum, vsque dum fractura callo mediocri confirmetur, quod in cubiti ossis, in triginta plerumque diebus, in humeri & tibiæ quadraginta ferè, in femoris verò quinquaginta fieri solet: *Nihil tamen est perpetuum; nam & natura à natura, & ætate plurimum distat.*

Callus autem generatur ex sanguine, qui ante septimam attrahi non debet, hic Emplastrum oxycroceum primis diebus periculosum ob imminentem vel præsentem inflammationem. Ad calli generationem alij exhibent iuscula, in qua bullierint folia agrimoniæ, & radices consolidæ maioris. Nonnulli viscidiores cibos præbent. Recentiores, ante 60. annos, inuenerunt lapidem, qui in Palatinatu crescit, & ad calli generationem, ab incolis istius loci, miris commendatur laudibus, vnde ὀστεόκολλον vocatur: de quo legantur Guilhelm. Fabrit. Hild. centur. 1. obseru. 90. 91. & 92. & Sennertus libr. 5. Inst. part. 2. sect. 1. cap. 7. Extrinsecus tutissimè applicatur non modò ceratum Barbarum, & diapalmæ Galeni, verum etiam Emplastrum oxycroceum Nicolai, & catagmaticum Renodæi Barbarum & oxycroceum apponantur hyeme, diapalma tempore æstatis, Emplastrum Renodæi medijs temporibus.

Fracturas quandoque nonnulla sequuntur *symptomata*, vtpote pruri-

pruritus, excoriatio, callus maior vel minor, dolor, gracilitas membri, & distorsio, quæ omnia Medici operam requirunt.

Pruritus cessabit, si aqua tepida pars religata foueatur, donec rubescat, & paulo amplius, vt attracta materia iterum digeratur. Quando locus affectus repidæ affusionem commodè non admittit, aquæ vapori satis vtiliter apponitur. *Scalptura ob pruritum ægris prohibenda, eò quod pessima, & præter excoriationem, humores attrahat, & dolores graues excitet.*

Excoriatio, quæ oritur non rarò. quando fasciarum resolutio diutius quam par est protrahitur, deinde quando patientes ex impatientia scalpunt, sanatur affusione tepidæ, vt in pruritus cura dictum, & adhibitione vnguenti de cerussa, quod refrigerat & exsiccat.

Dolor mitigatur fomento hydrelæi, vel decoctionis capitis castrati cum floribus chamomillæ.

Callus iusto maior generatur, quando æger pleniore, quàm decet, victu vtitur, vel Medicus negligentior est in curatione, si manu eius qualitatem non explorat, & fascias nimis laxè circumuoluit. Præcauetur, si victui detrahitur, qualitas calli aliquoties exploratur, & fasciæ paulo arctius constringuntur. Minuitur, primò medicamentis emollientibus, postea emollientibus, & discutientibus simul (in curatione luxationis cum callo propositis) donec ad mediocritatem veniat. Callus minor habet causas contrarias, vnde præseruatur etiam contrarijs. Augetur crassiore victus ratione, alimenti ad partem affectam attractionem per affusionem aquæ calidæ (ea moderatione, vt, dum pars adhuc attollitur, priusquam concidat, desistamus) & fasciarum laxiore ligatura.

Extenuatio partis fit, vel propter fasciarum nimiam strict uram, vel inopiam alimenti viscosi. Si strictura extenuationem efficiat, fasciæ magis remissè ligentur: si alimenti inopia gracilitatis causa est, alimentum attrahatur fotu aquæ calidæ, donec rubeat pars, cui deinde emplastrum aliquod picatum, linteo lato inductum apponatur, multotiesque velociter detrahatur, cauendo postmodum strictam fasciarum circumductionem, quæ alimentum attractum iterum repelleret.

Distorsionis membri, vel malæ coformationis ossium est causa, vel medici incuria, dum aut extensionem aut coaptationem, aut deligationem minorem, quam par est, facit; vel ægrotantis vitium, quando membrum fractum ante calli confirmationem mouet, aut ipso innititur; vel fracturæ culpa, quãdo præsertim femur rumpitur. *Nam ossa femoris, neq; si diducta per vim extensionis deligaris sic diducta vinculo cõtineri poterunt, sed cum primo intensio remiserit, inter se concurrent. Hic enim carnes crassa, ac valida deligationẽ supe-*

rant, non ab ea superantur. Hippoc. de fract. Quod confirmare videtur Cellus, dum *lib.8. c.*10. de crurum femorumque curatione scribit: neque enim ignorati oportet, si femur fractum est, fieri breuius, quia nunquam in antiquum statum reuertitur; & Auicenna *lib.4. Fen.5.* tradit, raram admodum esse femoris fracti integram curationem. Quorum verbis nos admonent, vt integram curationem femoris nunquam promittamus, sed omnem potius diligentiam adhibituri claudicationem dubiam prędicemus, ne ex fracturę natura, aut, quod sæpissimè contingit, *ex ægrotantium impatientia superueniens*, nostro adscribi errori, & præmij loco famam minuere possit. Fit etiam mala conformatio fracturæ culpa, quando frustulum ossis inter ambo ossa fracta continetur, quod eorum mutuum contactum impediat. Ossa Medici & ægrotantis vitio distorta nunquam rumpantur (nisi aliter fieri nequeat, ob magnam membri in operationibus suis læsionem) si patiens senex, & debilis, callus vetustus, & induratus, & os magnum, quale est femoris & humeri. At si læsio magna, patiens iuuenis & robustus, callus recens, qui sex menses non excesserit, emolliatur callus per quindecim dies, perfusionibus, balneis & emplastris: deinde membrum ab vtraque parte, vel manibus, vel habenis, vel machinis, prout necesse fuerit, in diuersa extendatur, vsque dum callus frangatur, & ossis fracti partes manuum palmis coaptari possint: postea fractura curetur, vt supra dictum. Si ossis frustulum mēbrum totum distorqueat, scalpello Tab.II. Fig.II. sectio fiat vsque ad os fractum, & volsella ossis portio glutinationem impediens, extrahatur, dein fractura per extensionem coaptetur, deligetur, & deponatur, eodem modo quo fractura recens. In dicta femoris distorsione os minimè rumpendum, magis enim conducibile est viuere cum claudicatione, quàm periculosam operationem, non sine torminibus & recidiuæ metu sustinere. Femoris autem distorsio præcauetur, si membrum in, ante, & post deligationem instrumento glossocomo Tab. *XXI.* Fig IV. quod huic vsui secundario destinatum est, conseruetur extentum, vsque ad perfectam fracturæ confirmationem.

Curatio Fracturæ asseralis.

IN fractura asserali, seu per longitudinem ossis facta, fasciæ arctius stringendæ sunt, quam in reliquis, vt ossa fracta, quæ per latitudinem à se inuicem recesserunt, ad mutuum contactum & actum ducantur, & recidere nequeant, Galen. l.6. m.m. c.5. Cæterum ea omnia agenda, quæ in curatione fracturæ transuersæ & obliquæ dicta sunt.

Atque ista quidem de fracturarum curatione simplicium, in quibus neque ossa eminent, neque alioqui vulnus accessit, sufficiant:

nunc

nunc pauciſſima tradam, quomodo fractura cum vulnere curanda ſit. Fracturarum cum vulnere variæ ſunt ſpecies, vel enim os à perioſtio & carne denudatum eſt, vel ijs adhuc tectum: in vtraque iterum vel oſſis portionem aut paruam aut magnam expectamus abſceſſuram, vel nullam.

Fractura cum vulnere ſimplici.

IN quà nec os à ſuis tegumentis denudatum eſt, neque aliqua oſſis portio abſceſſura, curatur vt fractura ſine vulnere, nimirum 1. congrua extenſione, 2. debità coaptatione *(quam ſequitur labiorum vulneris ad mutuum contactum adductio, adductorumque conſeruatio, per linteola emplaſtica cruciatim impoſita, & faſciam)* 3. deligatione, & denique 4. depoſitione.

Hic tamen circa curationem notandum, *primò* vt extenſio fiat à chirurgo ſtatim vocato, prima aut ad ſummum ſecunda die, priuſquam ſcilicet parti grauis ſuperueniat inflammatio. Si chirurgus opportune non fuerit accerſitus, ſed tertia, quarta aut quinta die, in quibus inflammatio vel imminet, vel cœpit, tunc tentanda non eſt extenſio, donec ſeptem vel paulò plures dies præterierint: totis interea viribus contra inflammationem pugnet Medicus, tàm remouendo cauſam antecedentem, per diætam, chirurgiam, & pharmaciam, quàm reſpiciendò ad partem affectam anodynis, repellentibus, & congruà, quantum licet, membri depoſitione, & vulnus ſuppurantibus contegendo. Præterito inflammationis periculo, vel per extenſionem ſolam, vel etiam vectis operam, fractura coaptanda, deinde tribus faſcijs, & ſufficiente plagularum numero, deliganda, molliterque deponenda.

Secundò, vt extenſio non ſit adeo valida, vt in fractura ſimplici; propterea, quia ſubſtantia carnoſa, muſculoſa, & neruoſa, iam lacerata, contuſa & attrita eſt: alioqui inſignes dolores & conuulſiones excitarentur, cum maximo vitæ diſcrimine.

Tertiò, vt faſcia prima paulò latior ſit, quàm vulnus ipſum, præcipuè circa principium, à quo incipienda eſt circumuolutio, vt ora vulneris vtrinque comprehendat: *Si enim faſcia anguſtior eſſet, tunc vlcus cinctum teneret, & dolorem inferret.*

Quartò, Faſciæ etiam minus ſtringantur, quàm in fractura ſine vulnere, ne compreſſo vulnere, dolor & inflammatio oriatur: ob eandem cauſam ſint magis etiam molles, quàm in fractura ſimplici. Pars, tertio poſt extenſionem, & directionem die, ſoluatur, iterumque deligetur, ita tamen, vt deligatio aliquantum magis comprimat *(ad membrum gracilius reddendum)* quamdiu timor durat in-

flammationis, nisi dolor aliter suadeat. In secunda verò solutione, non arctior fiat deligatio, sed potius laxior, vt detur exitus sanguini futuri materia calli.

Quinto Ferulæ non apponantur ad vulnus, sed si apponendæ, adhibeantur ad vulneris latera & partem oppositam, donec sit sanatum vulnus. Rarò autem contingit, vulnus in tali fractura simplex, secundo vel tertio apparatu, cicatrice non obduci, vel saltem carne non repleri. Sanato vulnere, si os nondum est confirmatum, eadem agantur, quæ in fractura simplici.

Si autem interea (neque enim ossis separatio, nisi fractura conformatione frustrata, aut osse diutius derecto semper ab initio potest præsentiri) die scilicet 18. vel 20. vel alio vulnus incrudescat, & fractura ossis abscessum minetur, (*quem indicat sanies multa, quæ vulneris magnitudini non respondeat, labia vulneris inuersa, & caro hebes in vulnere generata*) considerandum an ossis frustulum sit magnum, aut paruum? si magnum, signa proposita erunt intensiora, si paruum, remissiora. 2. an abscessurum à reliquo osse iam sit separatum, vel adhuc cum eo contineatur? Illud cognoscitur, quando æger vel ad eam rem intentus, tacitam quandam motionem, vel minimè attentus, dolorem pungitiuum percipit; Hoc, quando patiens neque latentem, neque manifestum sentit motum.

Fractura cum vulnere, vbi os nudatum non est, ossis tamen frustulum paruum recessurum expectatur.

MOdus curandi, in fractura simplici adhibitus, nequaquam formidandus, sed, omissis ferulis, continuandus, laxiori saltem deligatione, & crebriore (de tertio scilicet in tertium) resolutione, opusque naturæ medicamentis quàm citissimè iuuandum, donec ossiculum omninò separatum volsella arripi, ac citra violentiam extrahi possit. Ossiculo extracto, ferulæ adhibeantur ad latera vulneris, donec consolidetur. Si vulnere ad cicatricem ducto, fractura nondum fuerit co firmata, ferulæ vndique erunt apponendæ, sicut in fractura simplici dictum.

Fractura cum vulnere, in qua os nudatum non est, magna tamen ossis portio, vel plures (vt vulneribus sclopetorum) recessura, vel statim, vel postea cognoscuntur.

SI *statim*, aliam & à superiore longè diuersam, pro citissima ossis separatione ligaturam exposcit, vt membrum quotidie deligari & solui queat, absque eo quod fractura moueatur. Probatissimus autem

rem deligandi modus est Hippocraticus, quo pus non intercluditur, fractura stabilitur, inflammatio arcetur, dolor non excitatur, & citissima ossis recessio procuratur. Ad hæc omnia præstanda, ex panno lineo parentur plagulæ duplicatæ, non angustiores, quàm vt labia vulneris sufficienter apprehendant, quoad longitudinem paulò longiores, quam vt semel membrum circumeant, totq; numero sint, quot ad faciendam fasciam ascialem Tab. XXVII. Fig. X. opus erit. Hæ œnelæo, ex vino nimirum austero & oleo rosarum composito, vt dolorem sedent, & inflammationem prohibeant, insuccatæ, apponuntur latiori linteo, eo ordine, vt media plagula sibi proximas, & hæ remotiorum medietatem contegant: His præparatis, fracturà coaptata, vulnerique apposito suppuratorio, tetrapharmaco scilicet Galeni, linteum illud, vnà cum dispositis plagulis, membro deligando subijciatur, ita vt media plagula sub fracturã veniat; Tab. XXVIII. Fig. VIII. Deinde minister alterum mediæ plagulæ caput teutum detineat, alterum Medicus, quæ adducuntur, vt longè ab extremitatibus sese circulari modo intersecent, & arctè, quantum in fracturis cum vulnere & particula ossis abscessura, licitum potius, quàm necesse est, partem læsam firment. Medià in circulum adducta, adducatur etiam superiorum prima, deinde secunda, postmodum tertia, & sic deinceps, donec ad partem illam peruentum sit, ad quam fascia prima Tab. XXIX. Fig. I. si vulnus non adesset, ascendere deberet. His superioribus appositis similiter adducatur inferiorum prima, dein secunda, tertia, & quarta, & sic deinceps descendendo etiam vsque ad partem sanam. Tab. *XXIX.* Fig. II. Hæc medicamenta, cum sua ligatura, (*quotidie fascias cum œnelæo solum irrigando*) applicentur quousque tempus inflammationis præterierit, dein omni industrià eo intendendum est, vt os recedens, quàm citissimè fieri potest, foràs extrudatur, naturam adiuuando iniectione decocti diuini, & appositione cerati sacri Galeni, supra vulnus, (vt eius tantum oras comprehendat) & diachalciteos circa partem affectam, *Nota*, inducatur ceratum diapalmæ splenijs septem (pluribus vel paucioribus) simplicibus & in circulum eorum capita adducantur, à medio incipiendo, ac postmodum ascendendo & descendendo, ut complagulis duplicatis fieri solet. Splenijs ex cerato adhibitis, plagulæ ex linteo duplicato confectæ & vino saltem austero imbutæ, vt melius inter se cohæreant, apponantur.

Osse in conspectum detruso, eoque volsellà, si citra violentiam fieri possit, extracto, vulnus cerato diuino consolidandum. Vulnere autem ad cicatricem ducto, membrum in quiete conseruandum, donec fractura confirmetur, appositis vndique ferulis. Obseruandum præterea, si fascias, ob earum duritiem vel immunditiem, remoueri

necesse est, vt membrum eleuetur quidem, sed statim iterum deponatur supra latius linteum, cui ordinatim linteola ista duplicata iam fuerint apposita Tab. *XXIX*. Fig. VIII.

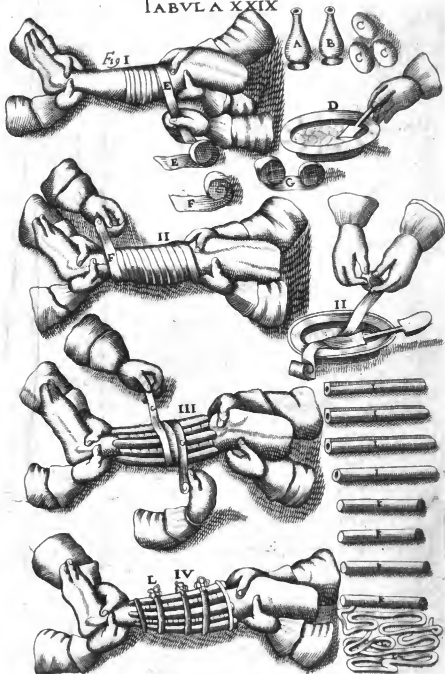
Si non statim, sed demum postea, os abscessurum appareat, deligatio (quæ tribus peragitur fascijs & sple[n]ijs) mutetur in ascialem, modò descriptam, donec os abscesserit. Osse satis magno (*qualia sunt illa Tab. XXVII. Fig. IV. & Tab. XXIIX Fig. IX. depicta*) recesso, spleniorum circularis apparatus (*Tab. XXVII. Fig. VIII. in crure*) in cruciformem (*Tab. XXVII. Fig I.*) mutandus, deligatioque ab infima plagula incipienda, & suprema finienda, (*Tab XXVIII. Fi. X.*) vt humiditates in cauitate ossis separati collectæ, quæ plagulis descendentibus deorsum trusæ sinum magnum efficerent, è vulnere exprimantur: Vulnere ad cicatricem ducto, pro confirmatione fracturæ, ferulæ apponi possunt.

Fractura cum vulnere, in qua os à periostio denudatum est, extra vulnus tamen non eminet.

CVratur primò moderata membri extensione, secundò conuenienti coaptatione, tertiò labiorum vulneris ad mutuum contactum adductione; quartò apta deligatione, & quintò congrua depositione. In deligatione considerandum, an aliqua ossis portio sit recessura, vel nulla? Nulla abscedet, si os nudatum statim cutis operculo fuerit retectum: Aliqua recedit, si os diutius aëri fuerit expositum. Si nullum aut paruum os est abscessurum, deligatio tribus fascijs, & splenijs, est peragenda, velut in fractura cum vulnere simplici, & in qua ossis parui expectatur separatio: si magnum est abscessurum, deligatione asciali pars affecta vincienda est, vt modò dictum in fractura cum osse magno abscessuro.

Fractura cum vulnere, in qua os extra vulnus eminet.

ANtequam reponatur, considerandum est, an os eminens in propriam cauitatem, beneficio debitæ extensionis, citra violentiam, & conuulsionis periculum, restitui possit, nec ne? Vnde, si potest citra periculum restitui, restituatur, sin minus, non restituatur. Periculosam restitutionem indicant, prominentia magna, inflammatio, & pars, ob musculorum contractionem, dura: Facilem, os eminens: paruum, absentia tumoris phlegmonosi, & partis mollities. Quod si ergo restitui nequit, è duobus malis minus eligẽdum, os (*cum prædictione futuræ membri breuitatis, ne ea chirurgi adscribatur errori*) eminens & nudum, forfice Tab. XX. Fig. I. præcidendum

TABVLA XXIX
Fig I
A
B
C
C
C
D
E
E
F
G
II
F
II
III
L
IV

dum,& postea fractura, per modicam factam extensionem, coaptanda. Melius enim est membrum aliquantum breuius reddere, quam ossa non coaptata relinquere, vel violenter extendere, quorum vtrumque ægrotanti conuulsionem,& mortem afferret. Si os imminutum modica manus extensione adhuc reponi nequeat, illa adiuuanda est extensio, iuxta Hippocratem, vecte seu quodam scalpro incisorio,inter ossa fracta immisso Tab. *XXVII.* Fig. *IX*. Fractura coaptata, membrum deligetur, vt in fractura cum vulnere simplici dictum, sed fascijs & emplastris foramen supra vulnus incidatur, ad medicamenta vulneri magno quotidiè applicanda. Ratio perforationis fasciatum hæc est:quia vulnus magnum,& ideo per secundam intentionem curandum,copiosam generat saniem,indeque crebram inspectionem requirit;os autem comminutum ob metum nouæ musculorum contractionis, frequentiorem membri eleuationem,fasciarumque resolutionem prohibet,vnde media via,vt vulneri & fracturæ satisfiat, incedendum.

Hoc deligandi modo perplures curaui; inter præcipuos superstes viuit iuuenis quidam, qui circa vigesimum ætatis annum, tempore nocturno ab alto cecidit, pedisque sinistri fistulam, & tibiam in medio cum eminentia ossis fibulæ magna fregit, quam nisi forfice Tab. *XX.* erute Fig. I. abscidissem,fracta ossa minimè componere potuissem.Hic patiens spatio 4. mensium beneficio scipionis ambulare cœpit,reliquo tempore ita incedens, quasi crus nunquam fregisset, aut nullam ossis portionem amisisset,quod probè obseruandum, quia rarò contingit,vt æger ex duplici fractura cum vulnere,& deperditione ossis,restitutus non claudicet. Hæc ligandi ratio,quamuis magnã requirat diligentiam chirurgi, tamen non rarò ingratos se exhibent curati:quare non semper vitio verti debet Medicis circumforaneis, qui quandoque curationem,iuxta Hipp. dictamen, à mercede exordiuntur,illamque exigunt,dum dolor est, cum

—postquam pœna recessit,
Audeat & sanus dicere, multa dedi.

Cum os eminens paruum, aliquando citra violentiam & periculum conuulsionis reponi possit, primo membrum extendatur moderate, deinde fractura componatur: quod si ossa sola extensione difficulter coaptari queant,ob timorem magni doloris & periculosæ conuulsionis,validior ne fiat extensio,sed inter ossis diuisi partes extentas latius vectis extremum & tenuius imponatur, vt depressiori ossis parti subiectum, & eminentiori innixum, extensionem iuuet donec ossa è directo collocato videantur: deinde paulatim extensio relaxetur, & vectis extrahatur.

Si, fortè fortuna,os,quo innititur vectis idoneus,in superiore parte multa

multa comminuta, vel aliquod acutum, habeat, vt vecti non detur commodus locus, illa scalpro rasorio, Tabul. VI. Fig. III. auferenda, hoc autem forfice, Tab. XX. Fig. I. præcidendum, vt vecti tuta sedes comparetur. Osse reposito, considerandum est, an aliquid de osse recessurum sit, nec ne: si statim facta erit repositio, nihil recedet; si verò non statim, aliquid recedere potest. Si nihil est recessurum, pars affecta (vulneri apposito prius suppuratorio) deligetur, vt in fractura cum vulnere simplici dictum; Si verò aliquid recessurum expectatur, deligatio instituenda erit, iuxta modum in fractura cum magni ossis separatione adhibitum.

TABVLA XXIX.

De apparatu ad deligandum crus fractum, & ipsa ratione deligandi Hippocratica in luxationibus & fracturis obseruanda.

LIT. A. ostendit vitrum vino austero, &c.

B. oleo rosato repletum.

C. tria oua.

D. agitationem albuminum ouorum.

E. F. duas fascias, de quibus Hippocrates de offic. Med. text. 3. Linteorum autem subligationes duæ cũ sint, vna E. ex loco in superiorem partem desinit, altera F. ex parte affecta in inferiorẽ vergit.

G. Fasciam cum duobus capitibus.

H. Fasciarum madefactionem: lintea enim non arida, sed succo accommodato madentia sint oportet, Hippoc. de offic. Med. text. 16.

I. Plagulas quadruplicatas, & succo expressas.

K. Ferulas in vtraque extremitate simas.

L. Habenas, quibus alligantur ferulæ.

Fig. I. monstrat, quomodo Hippocrates, dum membrum à duobus ministris tenetur extentum, fasciam E. versus dextram ter voluat circa partem affectam, deinde sursum ducat, vsque dum ad bonam membri partem, quatuor, quinque, vel pluribus circumuolutionibus perueniat.

Fig. II. docet quomodo fasciam secundam F. quæ priore duplo longior est, contrario modo inuoluat, (prior enim versus dextram & sursum, hæc versus sinistram, & deorsum) semel scilicet circa fracturam, deinde ter, quater aut sæpius, infra fracturam vsque ad aliquam membri partem: fasciæ reliquum, quod Chirurgus in sinistra manu habet, sursum versus circumuoluendum, quousque perueniat ad finem primæ fasciæ.

Fig. III. explicat, quomodo plagulas I. insuccatas per longitudi-

Fig I
VI
II
III
IV
VIII
V
VII
IX
X
XI
XII

tudinem apponat circa fracturam (ita vt inter vnam & alterã, vnius digiti trãsuersi spatium non excedat) & fasciã, duobus capitibus donata, G firmet: caput G * sursum voluendo, alterum verò G deorsum, postea sursum quousque peruenerit, vbi illud terminatur.

Fig. IV. docet, quomodo post septimam, qua plerumque timor inflammationis cessat, ferulas plagulis, & superligamini per fasciam G facto, imponat, lorisque tribus alliget. Hipp. enim de fract. tex. 23. his verbis fractorum curam describit: Tum demum (*praeparatis prius necessarijs, fractura coaptata, membroque adhuc in media figura extento*) linteo deligare oportet, initio *prima fascia* ad fracturam iniecto, sic vt firmet quidem *fracturam*, non tamen vehementer comprimat. Vbi circa eundem locum, iterum atque tertiò fasciam *primam* inuolueris, sursum feratur, quo sanguinis affluxus retineatur, ibique desinat, eamque *respectu secundae* minimè longam esse oportet.

Text. 27. Altera fascia initio quidem supra fracturam iniecta, ac semel circa eandem voluta, tùm demum deorsum feratur; minusque comprimendo longiora spatia transcurrat, quo possit ad eum locum, in quo prior finijt, recurrere.

Text. 32. Posthæc splenia, modico cerato (*vel alio conuenienti medicamento*) illita, superinijciẽda, sic enim leuius & firmius hærebunt. Quę ita deinde fascijs (*fascia autem duobus capitibus praedita, trium fasciarum officia absoluit*) alligare oportet, permutato ordine interse, modò quidem in dextra, modò etiam in sinistra ferantur, ac plurimum sane ab inferiore parte sursum, interdum verò à superiore deorsum ducantur.

Text. 41. Vbi verò (*post timorem inflammationis*) fascias deligaris, ferulæ sunt apponendæ, & quam maximè laxis vinculis comprehendendæ, ita vt quiescant, neque quicquam ferularum appositio ad membri compressionem addat.

Et hæc de curatione fracturæ & luxationis in genere dicta sufficiant.

TABVLA XXX.

De apparatu & modo fonticulum supra suturam coronalem inurendi & deligandi; vulnera capitis in crucem dilatandi, & rimulas cranij dubias abradendi.

Hic quidem declarandum esset, an cauterij actualis supra coronalem cranij commissuram vsus sit opportunus? quia tamen hanc quæstionem Iulius Cæsar Claudianus 3. *Responsione Medicinali*, Thomas Fienus *l. 3. de cauterijs c. 22.* & Marcus Aurelius Seuerinus *pyrotechn. Chirurg. l. 2. p. 2. c. 11.* ventilarunt, actum non agam, sed explicationem figurarum huius tabulæ aggrediar.

Fig.

Fig.I. & VII. monstrat *apparatum* eorum, quæ ante, in, & post operationem requiruntur; instrumenta scilicet varia, folium brassicæ, butyro recenti illitum, linteum triplicatum, & fasciam quatuor capitibus præditam.

Fig. II. asterismus designat *sutura coronalis & sagittalis concursum*, quem capillitio, cute crassa, & membrana tectum, Chirurgus difficulter inuenit. Ad huius accuratissimam *inuentionem*, tam veteres, quam recentiores Chirurgi varijs vtebantur modis, quos omnes recenset Fabritius ab Aquap. *de operationibus Chir. fol. 6.* Ego modos Arabum Principis Auicennę, & Latinorum Celsi in vnum reducens, suturarum coniunctionem inquiro, vt sequitur. Duco filum ab vna media aure ad alteram mediam, deinde aliud apice narium ad verticem (Fig.III.) vsque, vbi fila crucem efficiunt, ibi fonticulorum locus, qui de rasis capillis, atramento scriptorio signandis, sicuti Fig. IV. ostendit.

Fig.V.docet *modum operandi*, vbi Chirurgus sinistra tenet instrumentum, *a*, minimè ignitum, quo cutim atramento notatam fortiter comprimit, ob rationes, quas supra Tab.I. Fig I. adduxi: dextra verò manu instrumentum, *b*, optimè candens cannulæ, *a*, immittit, quod, cum simul vim incisoriam habeat, si ad cranium peruenerit, circumuoluendum est. Circumuoluitur autem non solum, vt per poros ossis materiæ detur exitus, verùm etiam ne pericranium inflammationem concipiat, *quæ facilis est, si instrumentum non circumuoluitur*.

Fig.VI.est *fascia quatuor capitibus*, cuius anteriora, *h.i.* sub mento connectuntur: posteriora verò, *K.l.* ad occiput filo consuenda, *ne nodus, dum æger supinus iacet, compressione vigilias excitet, quæ sæpissimè inflammationem pericranij lethalem indicunt*.

Fig.VII.cernitur conueniens *fasciæ vsus*, & deligatio, pro retentione medicamentorum, quæ fonticulo supra suturarum concursum inusto applicantur.

Sed ad quid apparatus istæ figuræ primæ, si duo tantum instrumenta ad operandum sufficiunt? seruit ad fallendum patientem. Curro afferri sellam humilem, & articulatam, vt Barbi tonsores in tonstrinis habent, vertendo alterutrum latus, siue dextrum siue sinistrum, versus lumen atque fenestras, dorsum verò versus ianuam, idque ob hanc rationem, *ne æger in hac desidens ferrum candens ex culina afferendum videre queat*. Ægro rectè collocato, depromo supra discum ligneum, & in mensa depositum instrumenta, *c. d e, ferramentum vero, a, in sacco absconditum seruo*, instrumentum, *b*, famulus *clam* ancillæ patientis tradit, & mãdat ipsi, vt illud benè ignitum reddat, *nec afferat, donec carbones viuos apportare iussa fuerit*. His

pera-

peractis, famulus pro necessitate capillos abradit. Figur.IV. Ego autem fasciam. Fig.VI. linteum duplicatum (*f* Fig.I.) & reliqua post operationem necessaria præparo, loquens interea cum patiente, de huiusmodi Chirurgiæ præstantiâ, & (si discendi cupidus, vt non raro fieri solet) de instrumentorum qualitatibus & alijs, quæ animum ab ignis timore præseruare possint. His præparatis, famulo clarè præcipio, vt ambabus manibus tempora firmiter teneat (vid Tab. XXXI. Fig.II.) vt à tergo patientis me sistens, futurarum iunctarum si is (Fig.III.) inuenire inuentamque (Fig. IV.) atramento notare possim. Dum locus signatur, voco ancillam, vt ignitabulum afferat, mensæ illud opponat, & vnum ex ferramentis, *c.d e*, moderatè tantùm calefaciat; *& à prætereunte, adq; mensam pergente ancillâ clam recipio instrumentum* b, *optimè candens, & ita ægro vix animaduertente* (credidit enim nondum calefactum esse ferramentum ad vrendum necessarium) *futura fonticulum coronalis paro*. Hic decipiendi modus etiam obseruandus in reliquis fonticulis, ad occultandum cauterium, & minuendum ignis timorem.

Fig.VIII. est *apparatus ad dilatanda capitis vulnera*, & abradendas rimas, quæ vtramque laminam non penetrant.

Fig. IX. In vulneribus capitis cum læsione cranij *ante omnia* capilli remoueantur, & caput abradatur, illud cum oleo rosarum humectando, *cum tali tamen cautela, ne pili aut oleum, quod vulneribus capitis non conuenit, vulnus ingrediatur*: deinde dilatetur vulnus in formam crucis, nisi suturæ prohibeant: altera post dilatationem die, sedes instrumenti atramento scriptorio dinigretur.

Fig. X. tertia post incisionem die *nigredo* ex atramento contracta, scalpris rasorijs abradatur. *Nota, quod in abrasione labia vulneris muniri debeant linteolis, velut in trepanatione Tab XXXI. Fig.V.*

Fig. XI. ostendit *rimulam*, in medio sedis abrasæ, adhuc scalpris delendam. Si Chirurgus certus est, rimulam non penetrare, derasionem non repetit, sed naturæ opus relinquit, *quæ interdum squamam cum rimula*, n, *separare solet*; Si autem suspicio est, rimulam hanc penetrare, illam abradat, vt omninò euanescat, & cranium vbiuis æquale appareat, Figur.XII.

T A-

TABVLA XXXI.

De apparatu & modo vulnera capitis in triangulum secandi, cranium modiolis perforandi, & caput fasciâ cancro dictâ deligandi.

FIG.I. est *apparatus* instrumentorum, ad capitis vulnera dilatanda, craniumque fractum perforandum, necessarius.

Fig. II. ostendit dilatationem vulneris in triangulum, scalpello Fig.I.,a,*Cruciformem enim hic loci instituere sectionem prohibet sutura coronalis,et musculus tẽporalis:sectio incipit à frõte,secus enim instituta, inciderentur musculi temporalis: fibra transuersim.* Triangulus quæritur in latere fissuræ cranij dextro, quo modiolus, quem sutura coronalis lateris sinistri non admitteret,adhiberi possit: caput manibus tenetur,& puluinari suffulcitur,vt firmũ permaneat.

Fig.III.videtur *vulnus in triangulum dilatatum*,& cranium cum rima detectum angusta, per quam materia, quæ ad membranas descendit, euacuari nequit: ad rimæ igitur asterismo notatum latus, cranium trypano excidendum est,pro materiæ exitu.

Perforaturus cranium accedat patientem instrumentis Fig.I. huius Tabulæ depictis, terebello scilicet, modiolo mare *,b,* fœminis duabus, *c,d,* specillis *,e,f,* volsella,*h,* & instrumento lenticulari cum vecte *,i,* instructus,deinde præparet,quæ disco Fig.IV.sunt apposita,& fasciam Fig. X.

Fig.IV.monstrat *vitrum aqua rosarum plenum,a,*qua imbuuntur linteola labijs vulnerum apponenda; *,b,*linteolum sericum rubrum, oleo rosarum imbutum, & filo appensum,*c,*globulum,*d,*ex filamentis siccis, *ad obturandum foramen modiolo faciendum, ne materia vulneris ad membranas cerebri descendat;* globulos cranio denudato adhibendos *,e,e,* siccis enim conueniunt sicca; globulos item *,f,f,* digestiuo *,g,* illitos ad digerenda vulneris labia;linimentum simplex linteo inductum,*h,* & linteum triplex vel quadruplex: *,i,* officulum *,k,*stylo ferreo,*l,*truditur ex modiolo fœmina.

Fig.V.præparatis præparandis,suffulto capite,& labijs per linteola munitis, Chyrurgus modiolum clauo prædictum & asterismo Fig. III.notatum adhibeat,quo perforationem incipiat,*quam fœminis finire debet.Hic Chyrurgia tyrones Porralius admonet;cum secundum Hipp.Aph.1.sect.1.experientia sit periculosa,vt frequenter sese exerceant in perforandis demortuorum cranijs,supponentes,loco duræ matris,cranio chartam papyraceam.*

Fig.VI.ostendit cranium ad rimæ latus modiolis excisum.

Fig.

TABVLA XXXI
I
II
III
V
IV
VI
VII
VIII
X
A
B
C
B C E D
A
IX
B C E D

TABULA XXXII

Fig. VII. Ora foraminis læuigantur scalpro lenticulari.

Fig. VIII. monstrat linteolum oleo imbutum, quomodo supra membranam demittatur *filo alligatum, vt extrahi possit*, extracto substituatur nouum quotidie.

Fig. IX est *fascia* quæ *cancer* dicitur, in vulneribus capitis *ad continendum omnium optima* & accommodatissima, in medio lata A. & in vtroque latere quatuor habens capita, quorum duo incipiunt à temporibus, & desinunt in occipite consuenda D. duo oriuntur ab occipite, & combinantur in syncipite B. duo post C. & totidem ante aures E. deflectuntur, & sub mento colligantur.

Fig. X. est *caput fasciâ* cancro *obligatum*: combinantur 1. capita D. in occipite, 2. C. sub mento, 3. D. in syncipite supra frontem, & 4. E. sub mento: ligetur tamen caput delicatè, *ita vt fascia quidem contineat, sed non comprimat.*

TABVLA XXXII.

De ratione eleuandi vectibus cranium depressum, abrumpendi forcipibus officula membranas cerebri pungentia, excidendi serrà versatili foraminum modiolis fractorum interstitia, & generali vulnerum capitis medela.

FIG. I. Depressiones cranij quando ob rimę angustiam eleuari nequeunt vectibus, Tab. II. Fig. VII. & Tab. III. Fig. II. III. B. & IV. tunc ad rimæ latus sanum caluaria bis *vel quoties necessarium erit*, modiolo perforatur, deinde foraminum interstitia serra Tab. V. versatili exciduntur, vt vectis necessarium genus cranio submitti possit.

Fig. II. Attollitur depressio cranij, triploidis (Tab. III. Fig. III. A.) terebra.

Fig. III. IV. & V. monstratur vsus forcipum, quibus abscinduntur partim, & partim abrumpuntur ossicula, quæ cerebri membranas pungere possint. *vid. infra obseru. Martini Kunzij & Michaelis Schneideri.*

Fig. VI. ossiculo forcipibus abscindendo *membranæ custos* submittitur, ne ijs lædantur membranæ cerebrum inuestientes.

Fig. VII. eleuatur cranium depressum vecte Paræi submisso.

Fig. VIII. Quod si forcipes superiores ad manum Chirurgus non habet, ossiculum etiam hac tutò adprehenditur, & abscinditur forfice, submisso prius membranarum custode, vt Fig. V. cernitur.

Fig. IX. serra versatili nondum instructus, duorum foraminum interstitium hac serrula intercidere & eximere solitus sum.

Fig.

Fig. X. Interstitio foraminum exciso, omne vectis genus crebio eleuando submitti potest: eligitur autem illud, quod magis est idoneum. *Ad hanc tabulam pertinet etiam fig. I. tabulæ sequentis, quæ indicat vsum terebelli, quo deletur punctura cranium non penetrans, vel adhuc dubia.*

Vt autem huius & præcedentis tabulæ figuræ, quæ de vulneribus capitis agunt, melius intelligantur, earum vsum breuiter ordine recolligam, morbos solutæ vnitatis in cranio, membranis & cerebro percurrens.

De vulnere capitis simplicissimo.

Vlnera capitis ex sola & simplici cutis incisione ad pericranium, *absque tamen huius detrimento*, deducta, omnique symptomate destituta, *vel vniuntur*, vnitateque conseruantur, aut sutura, aut medicamento agglutinante, vel *per carnis repletionem curantur*: Posterior curandi modus priori tutior esse videtur, quoniam cute per integrum incisâ, ferè impossibile est, quin etiam lædatur pericranium.

De vulnere capitis cum offensione pericranij, alteratione cranij, & sede instrumenti.

Reliqua vulnera cum læsione pericranij, aut sede instrumenti, per carnis generationem curari debent: illa non consuuntur, nec agglutinantur tutò, ob tres causas, quas Hyer. Fabric. ab Aquap. *l. 2. pentateuch. c.* 16. adducit; non hæc, vt operationes manuariæ, si fortè fuerint necessariæ, absque dolore institui possint. Cum igitur, prima læsionis hora, ad vulneratum, ex sola pericranij incisione, vocatus fuerit Medicus, vulnus *statim*, globulis ex stuppâ cannabinâ confectis, & albumine ouorum conquassato imbutis, dilatet, quo sanguinis fluxus comprimatur, vulnerisque labia disiuncta teneantur, inungat etiam partes vicinas cum oleis adstringentibus calefactis, *ad præcauendam inflammationem*, applicetq; conuenientem fasciam (quæ cancer dicitur Tab. XXXI. Fig IX. & X.) cum linteo triplici, ne partes læsæ ab aëre ambiente, qui vulneribus capitis est aduersus, magis lædantur; aut medicamenta vulneri apposita decidant: De fascia hic notandum, quod eius capita D. in occipite colliganda *debent consui, quoniam nodus aliàs multum lædit; et cum vigilijs dolores excitat.*

Secunda post offensionem die, stuppam omniaque extranea remoueat, & constricto sanguine, capillisque in aream abrasis, vulnus linteamen-

tegmentis carptis, in globulos formaris, & digestiuo illitis, tractet, desuper applicando ceratum diapalmæ forcipe perforatum, & vnguento linimenti simplicis obductum, plagulam ex linteo triplici, & fasciam, non neglectis etiam inunctionibus prædictis: atque ita pergendum, donec pus appareat bonum, *quod est album & non fœtidum*.

Eo apparente, pro vulneris mundificatione digestiuo aliquid detergentis *quotidie* immisceat, donec omninò mundum fuerit, continuando vsum lintei triplicis, & fasciæ, cum inunctionibus.

Vulnere à sordibus deterso, carnis generationi studeat, quapropter super labia vnguentum sarcoticum (*non oleum rosarum, quo quidam imperiti barbitonsores vtuntur*) filamentis aridis inductum apponat, desuper ceratum diapalmæ solùm, dein linteum triplex, in vino rubro, vel decoctionis adstringentium expressum, & fasciam. His vtendum vsque ad perfectam carnis generationem.

Quod si os detectum ab aëre ambiente, vel alteretur tantum, (*si per duas ei horas modò exponatur*) vel etiã nigrescat, (*si diutius ei expositum fuerit*) tunc demùm vndique abradendum, vel ad mutationem coloris, vel donec sanguis ex eo dimanet, *quando scilicet apparet pus bonum, & vulnus detersum.* Hoc tempus si obseruet Chirurgus, vnica vice derasum pulueribusq; cephalicis inspersum & filamentis aridis tractatum os: altera post derasionem die, carne obrectũ inueniet. Neque enim audiendus est Iacob. Berengarius Carpensis, qui *Lib. de fractur. cran. c.* 42. singulis diebus os superficialiter alteratum, raspatorio abradere præcipit: *quoniam derasio dicto tempore peracta est sufficiens, ante tempus verò debitum instituta sæpius repeti debet non sine ægri periculo*; quia hac ratione ferè ad diploidem paulatim deuenit raspatorium. Timidiores, desquamationem ossis alterati naturę negotio relinquunt, sed curationem protrahunt.

Vulnus carne repletum tandem cicatrice est obducendum, aut linamentis aridis solùm, aut etiam superimposito cerato diuino. Hoc curandi modo tutissimo pariter, ac certissimo, præmissis tamen vniuersalibus & tegimine rerum non naturalium benè obseruato, innumeros felicissimè restitui. Ex quorum ordine adhuc in viuis sunt, Iohãnes Petrus Vvils Vlmensis, qui An. 1643. die 13. Martij pręter aliquot fracturas cranij, tria pericranij vulnera ex fustibus accepit: Dn. Ioh. Rudolph. Straus à Kafenburg, generosus, Comitis à Vvinsteyn Oeconomus, cuius pericranium propè futuram coronalem transuersim incisum reperi, Anno 1645. die 13. Augusti Melch. *Frick* Fullo Vlmensis, eodem anno & die vulneratus: Ioh. *Bucher*. Rusticus Achstettensis, qui propè musculum temporalem anno 1642. die 13. Martij vulnus pericranij accepit, & Erhardus *Velseker* Båbergensis, Oeconomus Domini Præfecti. N. Sals, qui anno 1645. Mense Iunio

in capite læsus, à me apud Latrunculatorem Olmensem tandem curatus administrante Matthæo Stœlzlino.

Apparens instrumenti sedes statim post vulneris dilationem, quæ scalpello fit, abradatur: deinde vulnus dilatatum, & cranium scalpris derasum medicamentis idoneis tractetur.

Vulnus capitis cum denudatione cranij, & rima capillari non penetrante.

QVod si Medicus prudens ad curandum vulnus capitis breue, cum denudatione cranij vocatus fuerit, quàm primum capillos abradat oleo communi humectatos, & ossis statum quam diligentissimè perquirat, *vel stylo exploratorio, vel oculis, vel vtrisque simul*, & si fracturam seu rimam inuenerit, aut, ex antecedentibus & præsentibus symptomatis, fracturæ suspicionem habuerit, aut saltem de fractura dubitarit, vulnus *statim, contra vulgarem Barbitonsorum consuetudinem*, scalpello recto (Tab.II.Fig.II.) in crucem (Tab.XXX.Fig.IX.) aut formam trianguli (Tab.XXXI.Fig.II. vbi scilicet suturæ & musculi, *temporales præsertim*, sectionem cruciformem prohibent) dilatet, vt os nudatum operationes manuum necessarias (tutò & citra partium sensibilium læsionem) per scalpra aut terebram, admittat. *Si tamen abrasio cranij aut perforatio necessaria, sine vulneris per ferrū dilatatione institui poterit, à sectione tunc planè abstinendum erit.*

Vulnere *artificiosè* dilatato; Medicus quamprimùm eius labia & pericranium simul, *vngue pollicis & indicis digiti manus dextræ*, à caluariæ substantia separet, super os filamenta *arida* ponat, vulnusq; reliquum globulis ex stuppa cannabina confectis oui albumine madidis, & puluere stegnotico aspersis impleat, non solum vt sanguinem sistat, verùm etiam ne vulnus concidat, sed in *proximam diem* nullo negotio optimè pateat. Desuper mittat linimentum simplex paruo linteo inductum (*vt vulneris labia tantum comprehendat*) supra hoc Emplastrum seu cataplasma Hippocratis, cum decenti per *cancrum* deligatura, & partium vicinarum ex oleis adstringentibus inunctione, ad præcauendam inflammationem.

Altera die, remota stuppa, constricto sanguine, & expurgato vulnere ab omnibus extraneis, super rimam penna attramentum scriptoriū ducat, cranium filamentis aridis tractet, labijs verò digestiuo quodam illitis, desuper applicito linimento simplici, Emplastro Hippocratis & fascia *cancer* dicta, cum prædicta inunctione.

Tertia visitatione, religato vulnere, auribus ægri, *iuxta quasdam* lana oppilatis, eiusque capite benè collocato, & puluinari fulcito, rimam, quæ attramentum scriptorium, aut potius typographorum

(quod

(quod Iul. Cæsar. Arantius *comm. in Hipp. de vulnerib. capitis*, scriptorio propter calcanthū, quod mordax est, præfert,) absorpsit, scalpris raspatorijs abradat Tab. XXX. Fig. X. secundum longitudinem, *à latiori scalpro incipiendo, ac per gradus ad strictius, inde ad angustius procedendo*, donec rima penitus abdita sit, & os sub ea ad album & sanū appareat, *quod certissimum & demonstratiuum signum est, rimā derasam non penetrasse*. Inter operandum scobem sæpius detrahat à scalpris, *& cautus sit, ne ijs cutim aut pericranium lædat*: quod euitabit, si caput patientis sub operatione quietum perstiterit, labiaque vulneris per linteola parua vndiq; munita fuerint. Tab. XXXI. Fig. V. Alij raspatoria sæpius oleo rosarum imbuunt, quo facilius curāt: *at quia huiusmodi inūctio scalprorū aciē retundit, illa mutare soleo.*

Ossi decenter & sufficienter deraso filamēta arida apponēda (*cranio enim nudato & deraso non conuenit digestiuum, nec vnguentum aut pingue quicquam*) labijsq; digestiuum linamentis carptis illitum admouēdum, desuper linimentum simplex, cataplasma Hip. & fascia cancer dicta, cum solita inunctione ex oleis, fluxionem arcentibus.

Apparente pure laudabili, digestiuo aliquod detergens immiscendum, donec omninò purum euadat vulnus. Vulnere deterso, tunc ossi deraso pulueres cephalici inspergendi, filamentaque arida adhibenda, labijs verò vnguentum sarcoticum cum cerato diapalmę, linteo triplici in vino decoctionis roborantiū expresso & fascia, *omissis oleis*. Vulnus carne repletum, per epulotica nota, cicatrice obducendū. Hoc modo tractatus, & curatus fuit Ioh. Rudolphus *Straus* à Kasenburg, & Casparus *Mirth*, molitor Xenodochij Vlmensis, qui rimā capillarem non penetrantem passi sunt, propè suturam coronalem.

Vulnus capitis cum fractura Caluariæ capillari penetrante.

CVm autem, dum tentatiuè sic scalpris operatur Medicus, inueniat rimam, quæ secundam laminam penetret, eam *nequaquam raspatorijs temere tentet (quoniam ijs membranæ cerebrum inuestientes facile offendi possunt)* sed relicta omni Chirurgia, procedat exsiccantibus, quibus solis sæpissimè ægrotantes curantur; nec enim si maturè instituitur derasio, timendum est, qui in natura materiam, quę per rimulam ad crassam cerebri membranam (*dubio procul in parua quantitate*) descendit, possit resoluere; neque etiam post derasionem, dura mater per rimulam in secunda lamina remanentem quidquam recipit, quoniam excrementa vulneris ad defluxum apta, filamentis aridis quotidiè exsiccantur.

Interdum os scalpris derasum, & exsiccantibus tractatum squamam separat, vt via, pro materiæ supra membranam collectæ exitu,

fit sufficiens. Hanc separationem obseruaui in Georgio Oturzel, qui Anno 1639. in dextro sincipite rimam capillarem, *qua tamen vtramque cranij tabulam penetrauit*, perpessus, post derasionem rimæ ad internam vsque laminam, & spontaneam desquamationem, felicissimè curatus fuit, in Nosocomio patrio.

Quod si symptomata grauia rimam in secunda lamina comitantur, quæ materiam copiosam inter crassam membranam & cranium collectam arguunt, *remotis scalpris, cranium incunctanter* trypano perforandum est, iuxta Hipp. dictum text. 2. de vulneribus capitis; postquam scalpro os deraseris, si tibi exigere sectionem videtur, secare debes, neque pati, vt res tertium diem excedat, priusquam seces, sed intra id spatium secabis.

Vulnus capitis cum euidente, sed angusta cranij rima.

QVando ictus ratione, ex instrumenti qualitate, & accidentibus superuenientibus, certum est fissuram penetrare, tunc *magna sane diligentia* exploret Chirurgus & consideret, an rima sit satis lata pro euacuatione materiæ, quæ per ipsam ad membranam cerebri crassam defluxit, nec ne? non satis lata Chirurgiam trypano instituendam expetit. Medicus igitur ante omnia *prædicat periculum, vt sermones stolidorum vitentur*; angustiores enim cranij fracturæ maius habent periculum quàm latiores; nam rima stricta materiæ exitum prohibet. Deinde statim vulnus ad operationem in cranio peragendam, nimis angustum scalpello in formam crucis, aut trianguli (*eam scilicet quam locus affectus permittit*) dilatet, labia vulneris, panniculumque cranij vnguibus ab osse diuellat; quo facto, ossi linimenta sicca, labijs verò stegnotico imbuta apponat, & in reliquis procedat, *veluti in curatione vulneris pericranij*.

Secunda, *vel ad summum* tertia post læsionem die *in punctura præsertim duræ matris ab officulo* cranium modiolis, *dum vires adhuc constant*, perforandum: post triduum enim, & quamdiu adest aut imminet inflammatio, modiolorum vsus est periculosus; neque audiendi sunt, qui iuxta sententiam *Pauli l.6.c.90.* æstate diē septimā, & hyeme decimam quartam expectant, quoniam eo tempore instituta perforatio quandoque serum præbet auxilium, vires enim tunc debilas & suspicari licet, cerebri panniculos à materia iam infectos. Quare Chirurgus in principio vocatus, acceleret (fugiendo saltem iuxta quosdam plenilunium, quoniam in eo cerebrum augmentatur, & cranio appropinquat, ita vt Chirurgus modiolis ἀβαπτίστοις non instructu, sillud cum membranis facilè lædere possit) operationem (*maxime verò in compressione & punctione panniculorū*; quia ad ista citius

citissimè sequuntur apostemata, & accidentia mala, monente Guidone de Cauliac *de vulnerib. c..*) remotis è vulnere remouendis, capite immobili reddito, labijsque per linteola *artificiosè* contectis Tabul. XXXI. Fig. V. (*ne vel ab ambiente aëre refrigerentur, vel ab instrumentorum contactu offendantur*,) cranium aperiendum, & terebra propè rimam Tab. XXXII Fig III. in loco decliuiore (nisi eum prohibeat sutura, quæ certis de causis, quantum fieri poterit fugienda est,) pro faciliori exitu materiæ supra crassam membranam collectæ. Primò autem adhibendus modiolorum mas, in cuius medio clauus est, & debitè circum voluendus, donec tale cranio impresserit *vestigium, vt ei modiolus fæmina firmiter insistere possit*. Dein remoto mare, trypani vertibulo modiolus fœmina dictus est adaptandus, qui fortiter *& æqualiter, vt masculus* circum voluendus (*donec ad laminam vitream deuenerit*) & per interualla commutandus, *ne circumductione nimium incalescat*. Immersionem modiolorum in oleo antiquam recentiores reprehendunt, eo quod oleosa ossibus sint inimica, & instrumentorum aciem obtundant. Cum ad vitream peruenerit, non solùm *cautiùs & mitiùs* terebra comprimatur, verùm etiam *sæpius eximatur* ad coniectandum, quantum ossis perforandi adhuc supersit. Nec imitandus Glandorpius, qui perforando pergit, donec excisa pars cranij trypano adhæreat: sed si os ferè excisum vacillare incipit, Chirurgus vecte omnium minimo, & debilissimo Tabul. II. Fig. VII. (*inter os vacillans & firmum misso*) illud hinc indè moueat, & volsellæ parte dentata extrahat.

Nota, propter sanguinem inter operandum ex diploide promanantem, operatio non est differenda, *sed cautè acceleranda*. Sanguis enim post perforationem & ossiculi detractionem, supra membranam delapsus gossipio specilli cochleæ circumuoluto leuiter abstergendus, foramenque modiolis factum globulo ex filamentis aridis obstruendum, & statim fluxus iste sistetur.

Finita perforatione, & sanguine firmiter subsistente, asperitas foraminis instrumento lenticulari leuiganda Tab. XXXI. Fig. VII. Si vnum foramen modiolo paratum nondum videtur sufficiens, & alterū erit faciēdum: *vt ex Historia Happelij, Hebichri & Schneideri infra patebit.* His ritè peractis, supra membranam duram per foramen demittatur linteolum *ex serico rubro*, vel lineo albo, instar orbis rotundū, filo alligatū (*vt extrahi possit*) oleoq; rosarum completo & calefacto immersum Tab. XXXI. Fig. IIX. vt materiam descendentem in pus conuertat, & membranas ob motum, ab illisione ossis defēdat. Linteolo immisso, foramini globulus ex filamentis siccis indēdus, ne pus in vulnere genitum ad membranam cerebri descendat: ossi detecto linamenta arida, labijs digestiuo quodam illita adhibēda; desuper

G 3 lini-

linimentum simplex (ne pus includat) perforatum cataplasma & fascia, cum inunctione partium vulneri proximarum, ex oleis repellentibus, ad arcendam phlegmonen. Hic medendi modus strictè obseruandus, donec periculum inflammationis defecerit; *& admonendus* æger, vt quotidiè, religato vulnere, materiæ ad membranas cerebri defluxæ egressum, expiratione per nares, ore clauso, promoueat.

Apparente pure laudabili, supra membranam crassam, loco olei rosati, mel rosaceum colatum, cum linteolo, quod filo alligatur, est demittendum, ossi filamenta, sicca, & labijs digestiuo quodam detergēte imbuta apponenda, pro mundificatione membranæ crassæ & vulneris: externè continuandus etiam vsus linimenti simplicis, emplastri Hippocratici, fasciæ & oleorum adstringentium.

Si vulnus mundum, & membrana à sordibus detersa, conspicitur, *omisso serico, vel lineo linteolo & melle rosaceo*, foramini globulus ex filamentis aridis indendus, os detectum puluere cephalico aspergendum; ossi prætereà filamenta arida, & labijs vnguento quodam sarcotico illita admouenda, atque desuper ceratum diapalmæ cum linteo triplici, ex vino decoctionis capitalium rubro expresso, & conuenienti ligaturà apponenda sunt. His pergendum, donec os carne bonà tectum, & vulnus ea repletum fuerit. Tandem epuloticis cicatrix inducenda est. Hanc medendi rationem optimam inueni in Georgio *Seiz* Rustico Idelhusano: de quo vide Gregor. Horstij obseruationem Chirurgicam XX.

Vulnus capitis cum fissura cranij penetrante, & satis hiante.

SI fissura hiat, vt pus per eam liberè possit expurgari, neq; perforatione cranij, neq; dilatatione vulneris per scalpellū, *(quæ propterea vnicè instituitur)* opus est: Vnde eos animaduersione & reprehēsione dignos rectè iudicat Chalmetæus, qui non tantum in parua cranij fissura *(tametsi non penetret)* erùm etiam in maxima rima *satis audacter* modiolum adhibent; quo errore nō mediocri, curatio in longissimum tempus protrahitur, cum summo *ægrotantis damno, & fama Medici naufragio:* quæ incommoda, an ignorantię, an auaritiæ medentium adscribi debeant, anceps hæreo. Cum igitur fissura magna modiolum reijciat, quid *Medico cordato & prudenti*, in simili casu, tentandum erit? sequatur *strictè* curationem fissuræ angustæ, *post* modiolorum vsum necessariam, & *(omisso tamē trepano tanquā superuacaneo & noxio)* supra membranam crassam demittat linteolum oblongum, magnitudini fissuræ respondens, filo alligatum, & oleo rosaceo imbutum &c. Hunc curandi processum extollet, adhuc superstes Iohannes *Vnmander*, Ratiarius Kirchdorfensis, in cuius sinistro syncipitis latere (anno 1633. Mense Ianuario) fissuram inueni *(tàm latam, vt digitū maiori proximū facillimè imponere potuissē)*

cum

cum ingenti duræ matris inflammatione, quæ præmissis vniuersalibus, ex olei rosati, cum linteolo serico tepide admoti,& cataplasmatis Hippocratici diligentissimo vsu,post triduum euanuit.

Vulnus capitis, cum læsione duræ matris.

SVpra vulnus duræ matris,cum rima cranij satis hiante, demittitur pariter linteum sericum, oblongum, filo alligatum & oleo rosarum imbutum: apparente pure bono,linteum nouum melle illinendum rosaceo,& supra membranam demittendum, quà detersà, vulnus eius vnguento de betonica liquefacto,& per foramem tepidè infuso incarnandum. *Cæterum os & vulnus externum tractetur, vti supra in fissura cranij penetrantis, & satis hiantis cura indicabam.* Cum verò fissura fuerit angusta, vt solutæ membranæ crassæ topica applicari nequeant,tunc vulnus scalpello debitè dilatetur,caluaria modiolo perforetur,omniaque obseruentur, *quæ supra de curatione rimæ angustæ leguntur.*

Vulnus capitis cum læsione piæ matris & substantiæ cerebri.

VVlnera piæ matri vix infliguntur,absque offensione sibi subiecti cerebri,*quare abstinendum ab omnibus oleosis & pinguibus medicamentis,propter quæ substantiam cerebri facilè putrescere verè scribunt:*quidam etiam mel rosaceum, ob suam acrimoniam & calorem,reijciunt,& ipsi syrupum ex rosis substituunt: *in huiusmodi tamen vulneribus,& syrupo & melle rosaceo sæpius, & nunquam cum noxâ aliqua vsus sum.*Præ reliquis tamen remedijs non satis laudare possum illud vnguentum,quod Hieron. Fabritius ab Aquap. li. 2. sui Pentateuchi c.20.describit,& felici successu sæpius adhibuit: cuius & ego virtutem expertus sum in Michaële *Schneidero*,de quo infra singularis extat obseruatio. *Vulneri & rimæ prospiciendum,sicut in vulnere duræ matris monitum.*

Vulnus musculi temporalis,cum læsione pericranij & vasorum.

VVlnerum capitis periculosissima sunt ea, quæ musculi temporale patiuntur; velantur enim externa sui parte pericranio, quod super ipsos vehitur & inuoluit: in interna verò parte nudi sunt,& nudo immediatè accumbunt ossi: *Vnde probè obseruandum* si pericranium (quod dictos musculos inuoluit, ab interna cerebri crassa membrana, per suturas cranij ortum) *vel leuiter saltem* inflammabitur, quod statim in consensum trahit membranam crassam

fam & tenuem, ipfifque fubiectam cerebum; periculofa etiam funt mufculorum temporalium vulnera, *ob fanguinis profluuium*, ex arterijs incifis, quod felectiffima 10 nunquam vix fiftunt ftegnotica. In fimili cafu nihil præftantius inueni emplaftro Galeni (*cuius encomium videatur apud Zacutum L in um Prax. Med. admir ant. li. 1. obferu. 85*) ex aloë, thure, pili leporinis exactiffimè trituratis, & cum oui can'ido mixtis, quo vulnus impletur, ad obturandas arterias: quo pretiofiffimo remedio fi fanguis non fuppr meretur, ob crapulam aut furorem, valdè ebullien: optimo fucceffu exhibentur gr iiij. fpermoli compofiti Crollij, & . rca collum applicatur emplaftrum (*cuius mentionem facit Icnflon s in fua Idea Medicina, c. de Hæmorrhag. narium*) ex argilla furnacea, cum aceto rofarum acerrimo compofitum, & fafciæ quatuor digitos tranfuerfos latæ inductū, & quoties exficcatur renouatum, donec fanguinis fluxus, *ferè poft harum dimidiam, vel etiam citius*, mirabiliter confiftat. Hæc tria autem remedia hic obiter annotare placuit, quoniam non folùm infiftendo temporum fanguinis fluxu miram vim exerunt, verùm etiā deploratam narium, vel gingiuarum hæmorrhagiam, quæ extractionem dentis violentam fequitur, *infallibiliter* compefcit, vt teftabitur Iohann. Iacobus *Maner*, textor Vlmenfis, & Gallus *Breittinger*, Rufticus & caupo Dornenftattenfis. *Puluis* ore afsumptus fanguinis ebullitionem refrænat, *Emplaftrum vulneri* impofitum, vaforum incifiones conglutinat, *& illud collo applicitum* fanguinis ad caput fluxum intercipit. Hoc vulnus (vt & profundiores plagæ abfque tamen læfione cranij) confiftente fanguine per primam intentionem curari *minimè* debet, fed, contra Vefalium, carne impleri, & dein cicatrice obduci, fummoperè *cauendo*, ne ipfi inflammatio fuperueniat, quæ emplaftro Hippocratis arcenda & depellenda.

Vulnus Mufculi temporalis fuperficiale.

PRimò fanguis fiftendus ftuppis oui albumine imbutis, & puluere Galeni adftringente afperfis: altera die ablatis ftuppis, labia vulneris ad mutuum contactum vnienda linteolis, cerato diapalmæ obductis, & in crucem applicatis, & partes circumcirca inungendæ oleo rofarum, ad arcendum phlegmonem: fupra linteola emplaftica etiam, *ne decidant*, ponendum eft medicamentum, quod facultatem habet reprimendi humores (quale eft linimentum fimplex, vel album coctum) & fafcia cancer dicta.

Vulnus

Vulnus musculi temporalis, cum cranij rima angusta.

CVm autem cranium sub musculo temporali rimam conceperit, *non statim conuenit carnem producere*, sed rimæ quantitas expendenda, an sit lata, vel angusta, aut capillaris? Si capillaris est rima, & vulnus angustum, tunc illud globulis ex spongia paratis, *si modo possibile*, prout opus, dilatetur: sin minus possibile, cutis scalpello vsque ad os cranij incidenda est, *cautè tamen, ne aut vasa aut musculi fibræ per transuersum incidantur*. Si igitur Chirurgo vulnus in tempore dilatãdum, cum rima cranij capillari, occurrit, statim prædicat inflammationem & conuulsionem partis oppositæ, dein illud (*frustra prius tentata dilatatione per spongiam*) secundum fibrarũ seriem incidat, *ne accidentia* prædicta, si forte superuenerint, artificiali vulneris dilatationi adscribantur: quæ prognosis, in Germania præsertim, vbi Chirurgicæ operationes non sunt adeò consuetæ, sicut in Italia & Gallia, *diligentissimè obseruanda*. Vulnere itaque secundum fibrarum ductus dilatato, carne musculosa ab osse separata rimaque diligenter derasa, in reliquis procedat Chirurgus *vti supra in curatione vulneris, cum rima capillari & angusta, didicit*.

Vulnus musculi temporalis, cum rima cranij satis patente.

CVm sub musculo temporali rima cranij satis hiat, vt materia, quæ ad duram membranam delapsa, sufficienter possit expurgari, *tunc neque vulnus scalpris deradendum, neq; cranium ad latus rimæ modiolis perforandum*. Necessitæ enim operationes (ob rationes supra, in cura fissuræ magnæ, allatas) in rima magna reprobantur.

Contusio capitis sine laceratione cutis, introcessione cranij, & suspicione alicuius fissuræ.

MIrabili successu curatur recens mactatorum animalium pellibus, præsertim verò canis vel muris, quę contusiones, dum adhuc calent, adhibitæ, *& per viginti vel plures horas relictæ egregiè* dissoluunt. Si contusio vnica pelle in totum non discutiatur, altera ipsi admouenda. Cum verò non cuiusuis sit canem excoriare, semper elegi *pellem agninam*, quæ omnibus ferè horis potest acquiri, & reliquis parem digerendi facultatem obtinet.

Hoc vnico, & expertissimo (*nunquam enim fefellit*) remedio, præter multos pueros & adultos, curaui puellam fabri lignarij 4. annorum

norum, quæ ob casum ab alto, magnam supra bregma contusionem passa est, quam Medicus quidam nouacula aperuisset, nisi ego ipsi adiunctus apertionem dissuasissem *ex Hippocratis sect. 8. Aph. 7.* quo implicitè docet, nullum affectum requirere chirurgiam, nisi medicamenta ipsi frustrà fuerint applicita. Cum igitur symptomata sectionem vrgentia absuissent, nec vllum remedium topicum adhuc frustra applicitum, ille, spreta Chirurgia, pellem agninam apposuit, eiusque miram efficaciam (*non solum in hac puella, verùm etiam posthac in adultis non rarò*) expertus, mihi sæpissimè gratias retulit maximas, pro dato consilio & auxilio. *Quapropter adhortor chirurgia tyrones, vt nunquam contusiones, aliosue tumores, scalpellis aperiant, nisi eos topicis rebelles inuenient.*

Depressio cranij simplex, sub integra cute, in pueris.

OB contusiones cranium, integro sub corio, patitur nonnunquam depressionem simplicem, & citrà rimam; interdum fissuram solam, quandoque fissuram & depressionem simul. Depressio citrà fracturam in solis contingit pueris; rima verò tam simplex, quàm cum introcessione, adultis sæpissimè euenit.

Cranium in pueris sub illæsis integumentis, & citra diuisionem expressum, ita vt tangentibus vel intuentibus fouea mediocris (*& quam nulla praua sequuntur symptomata*) appareat, Paræus *l. 9. c. 3.* cucurbita communi in suum situm naturalem optimè reducit. Ingeniosissimus noster Hildanus, in eundem finem excogitauit duo præsidia, cucurbitam nimirùm corneam, & Emplastrum, quibus nihil conferentibus, ad sectionem cutis, & eleuationem ossis, per suam triploidis terebram, veniendum esse censet *cent. 2. obs. 5.* quę duæ tamen operationes mihi neque necessariæ, neque fructuosæ, videntur. *Non sunt necessaria,* quoniam depressiones in pueris tales, quæ cerebrum eiusque ventriculos comprimunt, quo minus spiritus animales elaborari, elaboratique in totum corpus distribui possint, sunt incurabiles. *Non fructifera* sunt; quoniam primo, *teste Hippocrate*, vulneri capitis simplicia, & ex sola cutis incisione, *Medico negotium, & ægrotis periculum*, afferunt: absque autem dubio negotium illud, & periculum augebitur, quando, præter cutim, etiam pericranium & os, *ex instituto*, inciditur. Quia secundò, dum eleuatorium centro depressionis infigitur, *fouea cranij facile intrescit:* Quia *tertiò*, cùm terebulâr cranio adhuc *tenero & molli*, ad diploidem vsque vi quadam debeat infigi, certè timendum erit (*quoniam eleuatorij triploidis terebulæ* [illegible] *non est*) ne interna cranij tabulam perforet, & cuspide membranam crassam lædat: Quia *quartò*, os tenerum aëri exponitur,

tur, vnde nigredinem concipit, quæ corruptionis nota est: quæ corruptio si naturæ separanda relinquitur, nō ratò interiora versus serpit, ita vt derasionē per scalpra vel exeisionem eum modiolis in hoc casu periculosam expostulet: neglectà autem Chirurgià vulneris curatio, *cum periculo patientis*, producitur. Qui autem os cranij puerilis depressum superficialiter corruptum scalpris abradere sibi proponunt, incrementum foueæ exspectent; *Hinc sapientis est medici, omnē potius operā manualem omittere, quam nihil prodesse possit, quā rationales Medicæ artis administrationes aliqua infamia nota afficere.*

His ego rationibus motus, in depressionibus puerorum, sine rima & sæuis accidentibus, ab omni Chirurgia abstineo, & crebra experientia suffultus, circa depressionem capillos abradi euro, & pellem agni calidam, cum decenti fasciæ *cancer* dictæ ligatura, adhibeo, inunctis partibus vicinis, collo & temporibus præsertim, cum oleis adstringentibus, ad impediendum humorum influxum, & præcauendam inflammationem. Si prima vice pellis tumorem non cōsumpserit, aliam applico, relinquēdo eam per diem iterū naturalem; Discusso tumore, *si fouea tactu parua deprehenditur*, nullaque symptomata grauia adsunt, quæ partium sub cranio noxam portendant, pelli agninæ ceratum diapalmę Galeni linteo latiori inductum substituō, pro corroboratione partis affectæ. Hanc medendi rationem tutissimam esse, pluries mecum obseruarunt chirurgi illi, qui mihi in eiusmodi casibus sæpissimè adstiterunt, inter præcipuos Vlmæ sunt, peritissimi præ cæteris Chirurgi *Georg. Riedlin, & Nicol. Reutte*, quos testimonij causa nominare placuit. Modum quoque medicamentis tuto, nec magno quidem negotio, graues collisiones puerorum feliciter ad sanitatem restituendi, inuenient Chirurgiæ Tyrones apud Iulium Cæsarem Arantium, *ad calcem doctissimi sui commentarij in Hipp. librum de vulneribus capitis &c:*

Contusio capitis cum depressione, sed sine rima cranij, sub integra cute in adultis.

IN adultioribus eiusmodi foueæ sub integra cute, *rarissime* (in ijs nimirum, quibus natura molle dedit cranium) *vel certe nunquam sine rima*, in cranio reperiuntur: si enim post dissectionem cutis rima in externa cranij lamina non apparet, *timendum erit, ne interior tabula fissuram patiatur*, per quam materia ab cerebrum quidem descendere, sed iterum per eam euacuari minimè potest. Huiusmodi fracturam obseruaui Anno 1632. Vlmæ in milite Sueeico, qui ob depressionem cranij, secundo decubitus die, mortuus est. Ego sciendi cupidus, quæ tam citæ mortis causa extiterit, cranium serrà diuisi,

uisi, & inueni eius internam laminam non solùm fissam, sed etiam ossiculum (quod absque dubio cerebri matres assiduè pupugit) de se remittentem, integra existente externi cranij lamina. Quoties igitur in adultorum capitibus talis apparet fouea, certissimum est caluariam esse diuisam: Nisi enim fissum esset cranium, *inquit Hipp.* medium desidere nequiret. *Sed posito, nondum tamen simpliciter concesso,* dari introcessionem cranij ficciotis sine rimà, illa soli naturæ negotio (*vt Felix Vuirtzius præcipit*) committenda non est, sed cutis *statim* scalpello in triangulum, vel crucis formam, incidenda, pericranium à cranio separandum, vulnusque hians globulis conseruandum, non solùm vt Medicus certior fiat, an cranium sit fissum, verùm etiam, vt si depressionem comitetur rima (*quod maximè timendum*) vectis conuenientis instrumentum adhibere possit.

Altera post incisionem cutis vsque ad cranium, die (*si rima nulla in externa lamina oculis conspicitur, nulloque specilli globulo deprehenditur, nec aliquam, ob symptomata suspicari licet, hac integra existente, internam caluariæ tabulam esse fractam*) sumatur Terebelli (Tab III. Fig. I.) pars triangularis, asterismo notata, qua cranium in centro depressionis, *modò non vltra laminam externam* leniter perforetur. Facto per terebellum foramine, terebra triploidis paulo altius est infigenda, beneficioque superioris cochleæ tandiù circumuoluenda, donec infigatur parùm internæ laminæ. Deinde cranium depressum, inferiorem triploidis instrumenti cochleam deorsum voluendo, perpendiculariter erigendum. Cranio, quod erat depressum, eleuato, instrumentum triploidis remouendum, vulnusque tractandum, *vt supra de cura vulnerum capitis, cum denudatione cranij & sede instrumenti legitur.*

Contusio capitis in adultis, cum depressione cranij & fractura laminæ internæ, citra vulnus cutis & rimam laminæ externæ.

CVm, cute capitis *artificiosè* incisa, exterior lamina apparet integra, & depressionem mala comitantur accidentia, dubitandum non est, quin tabula interior aliquam patiatur noxam: quare cranium in medio depressionis terebræ triploidis affixum non erigatur, sed ad latus depressionis trepano perforetur, vt materia, quæ, per fissuram laminæ internæ occultam, ad cerebri crassam membranam defluxit, exitum habeat, & cranium, quod introcessit, necessarij vectis operà eleuari possit.

In contusionibus capitis, cum fouea, in homine adulto, cutis integra in crucem, vel triangulum, incidatur, aut eius vulnus, pro trepano

pano & vecte adhibendo non satis latum, scalpello dilatetur. In contusionibus verò sine fouea, *neque scalpello, neque trypano, neque vectibus quidquam est tentandum*, sed sola pellis agnina contusioni apponenda, nisi symptomata superueniant, quæ fracturam cranij indicant, scalpto vel modiolis opus habentem.

Introcessio cranij, cum rimà in medio depressionis latà.

SI depressioni caluariæ iungitur rima *(quæ, nisi sit satis hians, cranij denudationem à pericranio requirit)* euidens, ea est vel in medio depressionis, vel ad latus. Quæ in medio depressionis, ea vel est lata, vel angusta. Si rima est lata, & depressio modica, cranium eleuetur vecte, Tab. II. Fig. VII: quando rima lata, & depressio modica maior apparet, submittatur vectis robustior Tab. III. Fig. II. Quod si, cum rima lata, multum introcessit caluaria, tunc allegati vectes parum valent, quare triploidis eleuatorio Tab. III. Fig. III. B. erigenda est.

Introcessio cranij, cum rima in medio depressionis angusta.

AD depressionis terminos, cranium modiolis excidatur, dein duorum foraminum interstitium *ferrula mea versatili* Tabul. V. *sine omni læsionis metu*, auferatur, non solùm, vt prædictorum vectium aliquis cranio submitti, verum etiam, vt officula, quæ interdum ab interna cranij lamina separantur, & instar aculei crassam, vel etiam tenuem, cerebri membranam pungunt, volsella eximi queant.

Introcessio cranij cum rima, ad latus depressionis lata, & angusta.

RIma in medio depressionis vel est lata, vel angusta. Si lata, tunc vectis conueniens cranio submittatur. Si angusta, similiter ad rimæ latus sanum & detectum caluaria modiolo perforetur, & vectium beneficio erigatur. Si vectis per vnum foramen sub missus, cranium attollere nequit, paretur etiam foramen secundum, dein foraminum interstitium ferrula versatili separetur, vt in quocunque fissuræ dilatatæ loco necessarium vectis instrumentum applicari, eoque cranium reduci possit.

Vulnus

Vulnus capitis cum dedolatione cranij.

NVllum operationem manualem exposcit, sed carne obducenda vt caluaria scalpris recens derasa: vid. infra obseruat. Alphons. Schadæi, Fatricij, Vlmensis.

Contrafissura.

QVam Hippocrates *calamitatem* appellat, inuenta curatur, vt contusio cranij cum fractura, sub integra cute; incisione nimirum cutis per scalpellum, separatione pericranij ab osse, & (*si rima penetrans fuerit angusta*) cranij perforatione, per modiolos, &c.

Pu[illegible]ra cranij non penetrans, & penetrans.

TErebellis videatur Tab. XXXIII. Fig. I. punctura quæ non penetrat. Cum verò vtramque perforat laminam, cranium modiolis aperiatur, adhibendo ipsi puncto clauum modioli maris, donec vestigium aderit, cui fœminæ possint insistere: quæ duæ operationes vt citò, tutò & iucundè peragantur, pericranium ab osse separandum est.

Traditus curandi modus fracturas & vulnera capitis, certè præstantior est eo, quem Felix Vvürtzius *l. de curat. varior. vuln. c. 7. 8. & 9.* commendat, nostrique passim in Germania barbitonsores, tanquam Apollinis oraculum sequuntur, non raro tamen cum magno ægrotantium vitæ periculo. Neq; miror, quod curatio votis sæpissimè non respondeat, cū citatus Vvürtzij locus multos errores contineat, quos tyrones animaduertent, si breuem, & Hippocraticam operandi & curandi rationem, cum Vvürtziana, vel obiter saltem, cōtulerint.

TABVLA XXXIII.

De abrasione punctura cranij, sectione vasorum temporalium, curatione ancyloblephari, suffusionis perfecta, & ægilopis, ratione firmandi oculum.

FIG. I. ostendit, quomodo punctura cranium non penetrans, post sectionem cutis & detectionem ossis, Terebello, Tab. III. Fig. I. deletur.

Fig. II. digitus, pilis derasis, locum sectionis, vasorum temporaliū, *quæ sit inter verticem, musculumq; temporalem & frontis*, inquirit: explorat etiam, an vas ipsi subiectum sit vena, vel arteria. Si maxilla inferiore mota digito præsentitur musculorū temporalium motus, in

TABVLA XXXIII

in altiore loco vena vel arteria quærenda est: vas est arteria, si percipitur pulsus, vana si nullus.

Altera manu curatur *ancyloblepharon*. Palpebræ autem vel inter se, vel cum alba, aut cornea, aut vtraque oculi tunica, coalescunt. Palpebrarum coalitus inter se curatio, peragitur scalpelli falcari (Tab. VIII. Figur. VIII. cuius apici annexus est pusillus & acutus ex argento globulus) operâ, qui immittitur ab interiore angulo, vbi nunquam ferè cohærent, inter oculum & palpebras (ita vt partem retusam oculo, & secantem palpebrarum commissuræ opponat) vsque ad exteriorem: deinde digito locus incidendus pertentetur, antequam secatur, quo percepto palpebrarum commissura incidatur. Sectione factâ, inter vtramque palpebram linementum interponatur, ne denuò coalescant.

Vbi palpebræ tunicis oculorum adhærent, aduersus scalpellus (*qui nihil aliud est quã latior specilli pars* Tab. VIII. Fig. VI.) magna moderatione inter palpebram & tunicam oculi immittatur, quo separentur ea, quæ cohærent, sine læsione, si fieri potest, vtriusque partis. Si tamen aliquam lædere fuerit necesse, potius palpebra adnata, quàm oculus incisionem patiatur. Post liberationem verò oculi à palpebra, interponatur etiam linteum mundum, ne iterum inuicem glutinentur.

FIG. III. in dextro oculo exhibet suffusionem in Figur. IV. acu deponendam; insuper tuberculum tunicatum, inter nasum & sinistri oculi maiorem Angulum, subortum, & ad interiora ruptum (quod ægylopem vocant) curari medicamentis nequit, vnde tuberculum volsellæ dentibus apprehenditur, & in fundo circumciditur scalpello (Tab. II. Fig. I.) ita tamen, vt aliquid de caruncula spongiosa relinquatur, secus enim perpetuum sequeretur lachrymarum profluuium per genas.

FIG. IV. docet, quomodo antè depositionem suffusionis perfectæ, oculus sanus gossipio & fascia claudatur; locum quoque vbi apponitur acus, (Tabul. VIII. Fig. IV.) quem describit Albucasis *l. 2. c. 23. seqq. verbis*: pone acus extremitatem propè tunicam corneam, per crassitem radij (seu specilli obtusi) in ipsa albedine oculi, quæ respicit minorem seu externum angulum.

De suffusione.

CAtaractâ perfectâ, maturâ & consummatâ, quæ in pelliculam vt vocant, concreuit hanc ab ambitu pupillæ, cui accreuit, secernere, immissa acu per tunicam corneam, vltimum est remedium: quod si feliciter succedat, eo momento, quo detractio facta est, visus restituitur. *Antequam verò incipiatur operatio, Oculista consideret.*

an

an unus, vel uterq; oculus patiatur. Quod si vtroque oculo obducto patientes cæci penitus existant, facilior fit ad operandum, quoniam peius metuendum non est, licet non benè succedat operatio. *Vnico verò tantũ læso, cum sanus ad visionẽ sufficiat; minus temere opus tentandũ, præsertim si pellicula seu tela nonomnino concreta, quæ interdũ triũ, quatuor, quinque aut pluriũ annorum spatio vix perficitur*. Neque tamen materia pelliculam efficiens, vllo modo incrassanda, veluti hanc quæstionem Iohan. Baptista Siluaticus Controu. 56. elegantissimè decidit Et licet plerique Authores requirant mediocrem humoris concretionem, experientia tamen constat, *cataractam faciliùs deponi, quando perfectè concreuerit*. Nam quæ immatura est, mollis & mucosa adhuc, apici acus non resistit, nec integra remoueri potest, sed scissa rursum concrescit, vel callosior facta, vel aqueo humore perfusa facit, vt ægri non tantùm nihil videant, sed & omnis spes sanationis, per reiteratam operationem (*quæ si bis instituatur, certè frustra fit*) ipsis adempta, quod etiam accidere solet, si instrumenti acumine, humor vel crystallinus vel vitreus, eorumque tunicæ, offendantur, vel solùm vuea in ambitu pupillæ laceretur. Ex quibus patet, quod hoc remedij genus valdè anceps sit & dubium, &, ob eiusdem summam difficultatem, facilè error irremeabilis committi possit, vnde sanitas temerè, vt consueuerunt circumforanei (*qui pudore, licet promissa non præstent, minimè erubescunt, dummodo eos spes alat lucri*) nunquã est promittenda patienti, sed diligentia. Ego, vt rem fatear, hanc chirurgiã nunquam tentaui, quamuis instrumenta parata habuerim, sed eam vidi bis ab Italo, bono successu administrari in vno oculo Nobilis cuiusdam Patauini, & Monachi Veronensis. Operator autem, qui erat Patauinus, Chirurgiam sequenti instituit modo. Præparato corpore, & implorato Numinis Diuini auxilio, elegit conclaue aliquod mediocri lumine perfusum, & die sereno ac tranquillo, tribus horis ante prandium, *agrum adhuc ieiunum*, in sella propè lectũ collocauit (à cuius tergo erat aliquod fulcimen & puluinar) ita vt versus lucem spectaret; ex oposito sedili Chirurgus ægrum, diductis cruribus, cum sella excepit, illiusque manus vtrinque femoribus suis innitentes sustinuit: à tergo ægri ministet (caput patientis erectum & firmum ambabus manibus tenens) oculum dextrum, qui sanus erat, gossipio & fascia obnoluit, Tabul. huius Fig. IV. Quo facto, inter Chirurgum & patientem puluillos posuit minister, vt operantis brachiũ firmiter sustineri possit. *Vid. apud Guilh. Fabr. Hild. cent. 4. obs. XVI. instrumentum, cui cubitus Chirurgi, veluti basi aut colũna, firmissimè incumbit*. Hoc pariter paracto, Chirurgus pollice dextro fricuit oculum affectũ (*palpebras plaudendo mosq; recludendo*) & masticato prius fœniculo, halitu eius

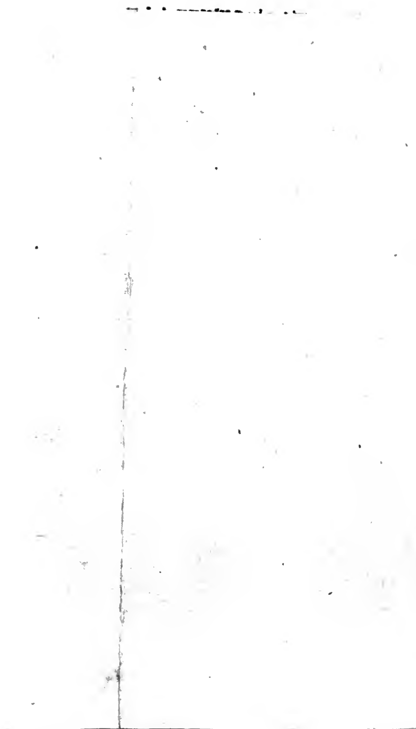
fouit:

fouit: Postea sumpsit acum auream (quoniam suffusio deponẽda fuit alba, argenteum verò instrumentum requiritur, cum humor concretus fuerit niger, vel alterius coloris) quæ longa, manubrio striato & intorto ad firmiorem apprehensionem, versusque cuspidem acutissima, & sensim attenuata sit. Tab. IIX. Fig. IV. Hanc itaque manu sinistra, propè oculi sedem, innixa in latere oculi externo, in albo parũ ab iride distante, paulò altiore sede quàm in medio, impressit, & quidem non violenter, sed sensim eam contorquendo, donec corneam tunicam penetraret, intrusit: quod æger facilè tulit, cum minimo doloris sensu: sic intrusam acum mox versus pupillæ foramen, vbi tela accreuit, direxit, & vsque ad pelliculæ interiorem sedem paulatim propulit, quod commodius fiebat, cum per corneam acus aurea videri potuisset. Eò blandè adactâ, & vt telam ab ambitu foraminis remoueret, aliquoties sursum & deorsum ducta *(cum prima vice non semper succedat)* depressit, & alicubi liberatam pelliculam, acu penitus, vbi adhærebat, separauit, ac deorsum, in infimam scilicet, & obscuram oculi sedem, deposuit. Cum pellicula infra pupillæ regionem deuenisset, Chirurgus oculum clausit, & acum per quadrantem horæ reliquit, vt tela in parte inferiore, in quam decussa est, permaneret, quod cognoscitur, si ex oculi commotione pellicula non redeat. *Interim cauendum, ne in depositione cataracta, illa in plures partes scindatur*: portiones enim illæ, licet depressæ fuerint, facilè tamen rursus in pupillæ sedem deferuntur, & illic fluitando visum obscurant. His omnibus ritè peractis, etiam benè successit depositio, pupilla iterum nigra apparuit, & æger mox videre cœpit. Tandem palpebrà depresſà, oculoque clauso, acum sensim rursus extraxit, ne materia, suffusionem quæ fecit, in pristinam sedem refflueret, aut humor vitreus, seu crystallinus, læderetur. Nec est aquei humoris effluxus metuendus, cum foramen in crassa hàc tunica factum, statim post acus exemptionem, rursus collabatur.

Operatione sic finita, oculo restituto & sano, attamen vtroq; clauso per 6. dierum spatium, quotidiè, ter aut quater, apposuit gossipium ex vna parte imbutum aquà rosarum & fœniculi, cui modicũ croci & pulueris fœniculi addidit, pro corroboratione: ad præcauendam verò inflammationem, fronti applicuit linteum vnguento illitum ex oui albumine conquassato, & pulueribus Galeni adstringentibus, supra gossipium & defensiuum modò dictum, aliud linteum, & fasciam alligauit. Ab eo tempore, ægri victus ratio non fuit libera, sed tenuis solùm concessa. Et ne visus, luce multa nondum assuetus, obruatur, vt in tenebris, obseratis vndique fenestris ligneis, aliquandiu moram traheret æger, & sensim luci asuesceret, præcipit. Vt etiam spiritus nulla vi ad oculos ferrentur, præcauit omnem vehementem motum

vtpote tussim, sternutationem, clamorem conatumque magnum in reddendis excrementis alui & vesicæ. Supinus cibum & potum sumpsit, neque surrexit ad aluum deonerandum; sed vas ex ligno recipiens ano submisit: atque ita æger pristinam lucem adeptus, diligenti prohylactorum vsu, & gestatione fonticuli brachio inusti, per plures annos incolumis vixit. In vtroq; oculo suffusionem iuxta Celsum, me præsente, felici quoque successu deposuit Vlmæ 1637. Mēse Decembr. Domino Tobiæ Neubronnero, & Dominæ Kazenbœckin Opthalmiater insignis N. Marianus origine Romanus. Atque hæc de suffusione, feliciter deposita, dicta sufficiant: quę ex obseruatoricina mea ideo transtuli, vt Medicinæ studiosi, si circumforanei, quibus hodiè vt plurimum curandi concreduntur, ipsis præsentibus non ritè procedant, haberent quod corrigere possint. Et cum suffusionis Chirurgia omnium subtilissima sit, eam *Cels. l. 7. c. 7. de natura oculorum & eorum suffusione* luculentissimè proposuit, quem consulat lector, & qui plura desiderat, adeat Platerum, vel Georgium Bartisch Oculistam Dresdensem. Pro discussione cataractarum incipientium, multæ reperiuntur apud Autores collyriorum descriptiones, quibus præstantissimi effectus ab ijs tribuuntur: ego expertum habeo Fel Lucij piscis modico sacchari mistum, quod post purgationem totius, & adhibitum vesicatorium retro aures, sinistro oculo ex fratre nepotis instillatum, septimanæ spatio suffusionem in principio existentem, resoluit: quod remedium sæpius feliciter vsurpauit adrianus Spigelius, qui præter hoc mihi valdè commendauit oleum hepatis mustulæ fluuiatilis, *de quo vid. Foresti l. 11. obseru. 35.* & aquā Martin. Rulandi Optalmicam, & illam socialem, vtpotè valdè vtilem & Neapoli in magno vsu. Hanc descripsit Ioh. Angelicus in practica sua, quam RosamAngelicam appellat eiusque mentionem facit Sennertus Pr. l. 1. p. 1. sect. 2. omissā tamen descriptione, quæ talis est: ℞. Fœn. Rut. Euphr. Verben. Torment. Beton. Rosf. Endiuæ sylu. Callitr. Anag. Pimpin. Chelid. Papyri, pæon. Fol. vitis, Apij, Agrim. Caprif. ana p. æq. Terantur & prid. ponantur trita in vino albo: Secūda die in vrina pueri venerem non experti: Tertia, in lacte mulieris; & quarta in melle optimo, quo tempore destillentur, & ad vsum reseruentur. Ambas has aq. in vsum nunquam reuocaui, easdem tamen iuuentuti studiosæ, præter institutum, proponere volui, vt effectus earum, quæ mihi à celeberrimo Medico summoperè commendatæ fuerunt, datā occasione, explorarent.

Fig. V. monstrat foramen post excisionem tumoris in angulo maiore tunicati: supra hoc foramen ponitur cannula, a. Tab. I. Fig. I. vt oculum defendat, & compressione cutis vicinæ sensum obtundat, dum os nudatum vel cariosum, ferramento oliuari, b. Tab. XIX. Fig. VI.

TABVLA XXXIV

VI.candente,per cannulam immisso,aduritur. Ossi adusto filamenta carpta opponantur,donec squama ossis abscedat,dein sinus fistulosus spongiolà,vino aluminoso expressà,& instrumento vmbellato compressus, agglutinetur, quo agglutinato, vlcus sarcoticis,& vltimo epuloticis,tractandum.

Fig.VI.monstrat oculum dextrum annulo,c.Tab.VIII.Fig.V.firmatum,polypum de nare dextra propendentem,& sectionem tumoris sub cute tunicati in maxilla superiore exorti: cuius folliculum imprudenter adamante,d, ruptum, euacuatà materià specillo lato a cute,& subiecti musculis,separaui vsque ad radicem, quem scalpello (Tab.XII.Fig.II.)præscidi,& ostiolum cauterio actuali. (Tab.XIX. Fig.VII.) optimè candente tetigi:quo facto, vulnus linteolis emplasticis ad mutuum contactum adduxi.

Fig.VII.exhibet vasculum vitreum e.Tab.VIII.Fig.X.oculo alligatum, per cuius infundibulum oculo affecto collyria guttatim instillantur, dein modum extrahendi è naribus polypum instrumenta ab Hieron.Fabric.ab Aquap.inuento: *polypum* insuper forcipe comprehensum, & extra forcipem collocatum. Matthæus Glandorpius elegantissimum tractatum conscripsit de natura & curatione polypi, quem eius curatores summo cum fructu perlegent.

Fig. VIII. ostendit,quomodo inter excisionem tumoris tunicati, qui inter musculos, superioris labij, ad magnitudinem oui gallinacei,suborcus, honestissimam & pulcherrimam matronam, non sine dolore,planè deformem reddiderit, labia pro excisione tumoris à se inuicem,hamulis duobus,fuerint diducta,vid.infra sing. Histor.

Fig.VIII. Monstrat excrescentiam carnis instar fungi,in anteriore palati parte,retrò dentes incisorios,exortam,quæ magnitudine nuce iuglandem superauit,& quoties digito,vel etiam linguà leuiter saltem,tangebatur, magnam sanguinis copiam profudit: de quo casu vid.infr.singul. obs.

TABVLA XXXIV.

De abscissione vulæ corruptæ, perforatione asperæ arteriæ, inustione occipitis & modo parandi acu ignita setaceum in nucha, & auricolæ lobo.

FIG. I. ostendit medietatem vulæ sphacelo tentatam, quæ antequam corruptio serpat, & integram vuulam, cū vicinis partibus, afficiat,filo per annulum, a. Tab.IX. Fig.VII. admoto & constricto præcidenda est.

Fig.II.præparato annulo (a Tab. IX.Fig.VII.) minister speculo oris (Tab.XI.Fig.IV.) linguam deprimat (Tab.XXXVI.Fig.VII.) Chirurgus verò partem vuulæ corruptam, annuloapprehendat, dextraque siue sinistra filum,b,notatum vehementer attrahat,& sic vuulam arctissimè constringat. Facto ad vuulam nodo,filum,c, forcipe abscindat, & extracto instrumento, vtrumque filum extra os propēdere relinquat,donec vuula,secundo vel tertio die, decidat.

Si vuula ob influxam pituitam relaxabitur, optimo successu puluis, ex alumine crudo & pipere albo mistus, insflatur. Modus autem eiusmodi puluerem inflandi talis est: Lingua, speculo oris (quod Chirurgus sinistra teneat vel potius spatula perforata) depressa,mox dextra cohlear, b, puluere repletum vuluæ admoueat, deinde fistulæ basin, c, ore arripiat, & inflando puluerem in cohleari admotum vuulæ vndique aspergat *Vid.Guilh.Fabrit.Hildan.cent.2.obseru.21. de vulua relaxata curatione.*

FIG.III. *aspera arteria* in affectibus laryngis, qui suffocationem minātur,Chirurgo Anatomiæ non ignaro *tutissime perforatur*, modo sequenti: inclinato ægrotantis capite retrorsum, non solùm vt aspera arteria reddatur conspicua, verùm etiam vt longior fiat, & eius interstitia membranosa magis appareant, atramento ducēda est linea, per mediam & anteriorem colli longitudinem, ferè vsque ad iuguli cauitatem. Deinde digitis tangendum est caput asperæ arteriæ, hinc ex anteriori parte exactè digito finis laryngis inquirēdus, quo inuento descendere oportet, vsque quo tres aut quatuor asperæ arteriæ annuli præteriti sint(tres quidem breui, quatuor collo longo præditi, quem terminum cognoscimus vel sensu vel ratione:sensu in collo excarni; ratione verò, imaginantes conijcientesque latitudinem trium circulorum, quo in casu contulerit, asperam arteriam alicuius sani videre.)vt ibi sectio fiat,non autem statim sub larynge,ne inflammatio, sectioni facilè superueniens, laryngi communicetur, antea plusquam satis occlusæ. Inuentus ita locus membraneus,inter duos circuloscartilagineos medius,atramento signandus est secundūm latitudinem colli:postea cutis cum subiecta membrana carnosa, hinc inde digitis ministri, pollice scilicet & indice vtriusque manus, apprehensa per longitudinem lineæ à larynge ad iugulum factæ(*sic enim nullū periculū est,vt vasa, neruus aut musculus,lædatur*)scalpello falcato,f,secanda, ita vt trāsuersa linea in medio sectionis sit,& ipsa sectio tamlonga facienda,vt dilatata pollicis transuersi latitudinem contineat,& scalpelli ancipitis,g, vsum admittat.

Fig. IV. Sectione factâ,digitis labia vulneris diducenda, & sanguis spongiâ, i, abstergendus, vt musculi duo, qui asperæ arteriæ imme-

immediate incumbunt, & sternohyoidei appellantur, appareant. Tum musculi, quos alba quædam distinguit linea, per longitudinem manubrio scalpelli, h, vt asperæ arteriæ corpus in conspectum veniat, diducendi sunt.

Figur. V. Arteriâ apparente, spatium retuso hinc inde hamulo conseruandum, donec sectio per aciem spathæ dimidiæ, g, inter vnam & alteram cartilaginem fiat transuersa. Scalpellus autem tàm altè immittendus, vt ad cauitatem asperæ arteriæ penetret: cuius penetrationis indicium erit, si spiritus cum murmure per vulnus exibit. Hinc cannula, k, argentea, foraminata, incuruata, magnitudine vulneri arteriæ exactè respondens, breuis, ne interna arteriæ latera attingat, alata, ne à spiritu intrò trahatur, filisque duobus alligata, vt extrahi & firmari possit, vulneri arteriæ facto immittenda, in eoque tàm diu relinquenda, donec metus inflammationis præterierit. Postea extrahatur cannula, & renouato, si opus fuerit, cutis & membranæ carnosæ vulnere per scarificationem, labia adducantur suturâ, adductaque conseruentur linteolis emplasticis, & decenti ligatura.

Fig. VI. *Ostendit setaceum auriculæ sinistræ lobo inductum*, pro interceptione materiæ, quæ illinc per venam, acu nunc perforatam & adustam, quotidiè fluxit, ad nutriendum, & augendum tumorem, qui ex crassiore basi de collo propendens, ob venas iugulares, & arteriæ carotidis internum ramum, neque amputari, neque à cute separari potuit. Escharâ butyro ablatâ, setaceo immisi annulum primò plumbeum, donec illud vndique consolidaretur: quo facto, plumbeo substitui aureum, & margaritâ pulcherrimâ adornatum, qualem hodie mulieres Arabum in vtroque aurium lobo gestare decorum existimant. Hàc annellatione non modò fuit impeditum tumoris incrementum, verùm etiam per accidens in tantum decreuit, vt patiens nobilis, thorace induto, ipsum facili negotio occultare potuerit. De excisione & amputatione tumorum cum folliculo, vid. Tabul. XXXV. Fig. II.

Fig. VII *monstrat inustionem occipitis* adultorum ferramento candente & rotundo, vbi apoplexiæ, aliorumque soporosorum affectuum est periculum. Solet autem occipitis cauitas ferramento candente aduri, potissimum in infantibus nuperrimè natis, & pueris lactentibus, quos grauissimus ille morbus, quem comitialem vocant, frequentissimè infestat, ob eorum cerebri temperiem frigidam & humidam. Pro huius morbi tàm curatione, quàm præseruatione, Medicina præsentaneum inuenit auxilium, nempe occipitis inustionem, quæ vt tutissima est, ita etiam humores pituitosos, qui caput aggrauant, sæpè numero, cum manifestâ vtilitate, refellit, deriuat, &

euacuat. Hinc etiam occipitis inustio, in quibusdam locis, tàm frequens est, vt Florentiæ nulli, vel certè paucissimi, inueniantur pueri, qui eam non statim post baptismum sustinuerint. Abrasis igitur capillis ferramentum occipitis cauitati, quę est inter primam & secundam colli vertebram, respondens, ouale & oblongum (Tab. VII.) candefiat, quo cauitas in exiguo periculo tenellà ętate, & extra paroxysmum, semel & leuiter saltem tangatur. In maiori verò periculo, profectiore ætate, ipso paroxysmo, & vbi per multos dies locus apertus conseruandus est, ferramentum, bis vel ter, altius adigatur. Postea loco adusto applicetur, vel butyrum cum diapalma, vel triapharmacum, vt eschara decidat, quà ablatà, vlcùs per necessarium tempus detineatur apertum, & fluens cerato Sacro aut diacholon, vltimò cicatrice obducatur cerato de cerussa, vel alio epulotico.

In eodem loco *setaceum* tribus instrumentis, forcipe nimirum, acu ignita, & setone paratum, euacuat humores, qui caput replent, reuellendo ab oculis ad ceruicem; deriuat, qui ad partes oris & pectus defluunt; & intercipit, qui ad spinalem medullam artuumque iuncturas destillant. *Cum autem tanta sit setacei vtilitas, visum est eius inducendi rationem & modum, in studiosorum gratiam, verbis & figuris aliquot subijcere.*

Æger scabello humili insideat, & Medicus digito indice locum pro setaceo aptum, seu cauitatem illam, quæ est inter primam, & secundam colli vertebram, inquirat. Quà præceptà, capilli statim deradantur, & locus perforandus attramento scriptorio per longitudinem notetur, ita vt linea in media cauitate fiat: ne autem medius ille locus fallat, æger rectam ceruicem Chirurgo offerat. Mox Chirurgus ambo foramina adhuc facienda, tùm à dextris, tùm à sinistris, similiter attramento scriptorio signet, vt vtriusque signi interstitium sit vnius & dimidij transuersi digiti, plus minusue, prout ægri cutis crassa, aut tenuis fuerit.

Fig. VIII. Loco signato, attramentoque exsiccato, æger caput retrorsum ita inclinet, vt cutis panniculusque carnosus laxentur: hinc Chirurgus cutem, & membranam carnosam, digitis primò à musculis subiectis abducat, dictorumque integumentorum, quàm plurimum fieri potest (intactis tamen ceruicis musculis, ob conuulsionis, aliorumque accidentium malorum, timorem) tenaculà (l. vel m. Tab. VIII. Fig. I. II & III.) idoneà comprehendat, ad se trahat, & arctè constringat, ad bonam laborantis tolerantiam, vel potius ad dolorem, vt sic constrictis neruis pars perforanda quasi obstupescat & patiens sensum pyrotici, aliàs satis dolorifici, minus percipiat. Eà autem ratione, cutem & membranam, forcipe apprehendat, vt anterius linea per longitudinem cauitatis ducta, & vtrinque foraminum

notæ

notæ, per forcipis foramina oculi odijciantur. Deinde acum, n. Tab. VII Fig. IV. optimè ignitam, vt facilius & citius penetret, per vtrũque forcipis foramen, ictu quasi oculi traijciat, iterumq; extrahat.

Fig. IX. Postea immotâ forcipe, puntale, quod in vna extremitate globulum obtinet cereum, in altera sericum funiculum habet adnexum (Tab. VII. Fig. V.) transmittat, funiculumque, oui albumine imbutum, trahat vsque ad medietatem, butyro recenti illitam, ibique immotum relinquat.

Fig. X. His factis vtrumque serici extremum ad anteriora colli & pectus ducat, & partem linteo quadruplici aquâ rosarum & albo oui, ad prohibenda inflammationem, expresso, atque conuenienti fasciâ deliget. Sequentibus, plerumque vsque ad sextam, diebus, antequam funiculum, nunc ad dextram, nunc ad sinistram, paululum ducit, eam funiculi partem, quæ cuti submittenda, aliquo digestiuo oblinat, & extra adiploma quadruplex, dicto medicamento expressum apponat, quousque vlcus bonum generet pus, & timor inflammationis præterijt. Tunc funiculum submittendum sequenti, vel simili, vnguento illinat.

℞. Terebinth. Venet. in ac. malu lot. ℥j.
Syrup. rosf. ℥ß.
Pulu. turbeth. & rhab. ana ℈is. *M. pro Vng.*

Et desuper emplastrum ad fonticulos Tab. vltima Litt. L. descriptum, applicet, quam diu vlcus apertum tenere est animus. Vltimò funiculum, sensim & sensim, extrahat, & cutim musculis subiectis adglutinet, imposito cerato diuino, plumaceolo quadruplici & ligatura compressiua.

TABVLA XXXV.

De sectione setacei, euulsione pilorum oculos irritantium, excisione tumorum cum folliculo, curatione palpebræ superioris, quando nimirum vel relaxatur, vel contrahitur, staphylomatis, & pterygij, vulneris labiorum in gena mediantibus plagulis emplasticis ad mutuum contactum adductionis, & oris leporini correctione.

FIG. I. est modus parandi setaceum cum forcipe, Tabul. VII. Fig. X. & scalpello, Tab. XVIII Fig. VI. depicto, quem Guil. Fabr. Hild. cent. 1. obs. 40. describit, & priori, qui fit ferro candente, præferendum censet, propterea quod ignis tum partem desiccet & roboret, tùm etiam ægrotantibus dolorem, & horrorem inferat. Quoniam vero siccitas illa butyro recenti corrigitur, dein calor & dolor mediocris, ad attrahendos peccantes humores, multùm valent, ægrique à sectione æque abhorrent, quàm ab inustione, neglectis Hildani rationibus, quã plurimis setaceum inussi optimo etiam successu, rationem decipiendi ægrum obseruans, quem Tabul. XXX. Fig. VII. tradidi.

FIG. II. monstrat 1. *Euulsionem pilorum* in palpebris Paulinam: Palpebra digitis in vertatur, pili oculum pungentes & irritantes vol sella extrahantur, cutisque globulo specilli cadente comburatur, vt condensetur, ne pili in eà iterum renascantur 2. *Excisionem Atheromatis*, quod *in medio frontis* enatum, magnitudine nucem iuglandem superauit: Inciditur in hac figura cutis, quæ atheromatis folliculum tegit, per transuersum, scalpello falcato, in quarta verò figura per lõgitudinem, vt integer abscessus cum sua tunica, separari possit: incisionem frontis transuersam aliàs considerabilem sequuntur affectus. Incisis namque per transuersum fibris musculorum frõtis, supercilia dependent, & palpebrarum apertionem impediunt: succedit etiam paralysis palpebrarum incurabilis, ob incisionem neruorum: quod expertus est Adrianus Spigelius, in leui tantum vulnere nerui frontis, vt annotauit *in Fabr. corp. hum. l. 7. c. 2.* Quia tamen huiusmodi tumor in medio musculorum frontis orieba tur, sectioque transuersa paucissimas musculorum fibras lædebat, eam nulla sequebatur aut paralysis, aut aliud vitiũ, quod palpebrarum eleuationem impediret. Vt autem atheromatis huius excisio melius intelligatur, tumorum tunicatorum curam hic breuissimis describam verbis.

Tu-

120

TABVLA XXXV

Tumores tunicati, vt meliceris, atheroma, & steatoma, *aut velut ex tenui pedunculo ficus propēdent* Tab. XXXIII. Fig. II. *aut latiore basi partibus quibusuis inhærent*, Propenduli nō exciduntur, sed amputantur ad imum in pusillanimis, filo ad stuporem partis cōstricto, & relicto donec tumor decidat; in cordatis scalpello. Quod si, post tumoris propenduli abscissionem, sanguis copiosè profluat, aut filū aliquid de radice relinquat, tunc, ne recidiua sit metuenda, locus ferro candente leuiter tangatur, eschanàque ablatâ, cicatrice obducatur. Hic Chyrurgiæ modus expeditissimus est, & ob vlcus paruum ac æquale, curatio compendio transigetur. Qui latiore basi partibus incumbunt, vel sunt exigui, vel mediocres, vel maiores, vel maximi: exigui nucem auellanam, mediocres iuglandem, maiores ouum gallinaceum, & maximi peponem magnitudine æquant. Maximi, ob venas & arterias, separari nequeunt, hinc amputandi sunt. Amputatio autem, seu abscissio, iuxta Hier. Fabrit. ab Aquap fit forcipe, qui recipit & constringit totum abscessum, ad eius radices, qui postmodum, ad euitandum sanguinis profluuium, scalpellis incidentibus ignitis, præsecatur totus supra forcipem (qualem depingit Guilh. Fabr. Hil d cent. 1 obs. 2.) absque eo, quod cutis à folliculo diducatur. Locus deinde concoquentibus, mundificantibus, sarcoticis, & epuloticis tractetur. Reliqui exciduntur, non amputantur. Excisio autem fit hoc modo.

Primò patiens, tum ad lumen illustre, tum ad Chyrurgum, quā commodissimè vel in sella, vel in lecto, collocandus est; & si timidus sit, siue puer, siue fæmina, siue alius pusillanimis, manibus ad dorsum retractis religandus, ne vel doloris impatiens sectorem in agendo variè manibus impediat, aut pauens quoquo versum agitetur, vt ex Hippocr. de offic. Medic. Marcus Aurel. Seuerin. l. de abscessib. anom. c. 13. monet. Collocato ægro, capilli (si tumor est in capite, aliàs opus non est) deradantur, atramentoque signetur sectionis longitudo, quæ tanta sit, quanta est tumoris rotunditas. Interdum tumor postulat duplicem & cruciformem cutis incisionem, & tunc incisio prima longior fit, quàm secunda. Fit vnica incisio supra tumorem exiguum & mediocrem, præsertim cum musculo frontis, vel temporalis inhæret, ne transuersim lędantur eorum fibræ, aut vasa. Cruciformem sectionem requirit mediocri proximus & maior: eam etiam admittit tumor capillis tectus. In simplici & cruciformi tamen incisione cauendum, ne folliculus subiectus incidatur, in meliceride præsertim, euacuatur enim humor, & concidit tumor, vt folliculus difficulter separari possit. Necesse enim est, tunicam, quæ materiam melli vel pulticulæ similem continet, integram auferri: nam si vel minima illius portio relinquatur, renascendi illius occasionem

sonum præbebit. In steatomate autem, cum adiposa illa pinguedo, vel solidior seui substantia, difficulter effluat, in folliculi læsione vsque adeò vrgens periculum non est; quodsi etiam concidat abscessus, leui occasione tunica potest diduci. Debet igitur scalpellus falcatus, quo sola incidatur cutis, aciem exterius recuruatam habere Fig. II. Facta sectione, vel vna per longitudinem, vel duplici per crucem, latior specilli pars Tab. VIII. Fig. VI. inter cutim & folliculum, qui diuersum à cute habet colorem, immittatur, qua sensim folliculus apprehensus à cute diducatur, quod facilè fiet, quoniam folliculus cuti non valdè adhæret. Quod si folliculus in circuitu cuti magis adhæreat scalpelli obliqua manu detenti acie (Tab. II. Fig. I.) & subter manubriolo scalpelli Tab. II. Fig. IV. separetur. Inter separandum sanguis effluens sæpissimè spongia abstergendus, ne sectorem turbet. Si chirurgus ad fundum folliculi peruenerit, venam, tumori nutrimentum afferentem, scalpelli acie, per transuersum oportet incidere, ne vel minima relinquatur folliculi portio, & tumor regeneretur. Hoc peracto & folliculo ad vnguem extracto, vulneris labia (si laxiora prius cutim redundantem resecet) deinde coniungat (dimissa ob patientes multis doloribus iam pertæsos sutura) linteolis emplasticis in crucem appositis. Hac ratione duo atheromata, ad magnitudinem oui anserini accedentia, in genu religiosi cuiusdam feliciſſimè curaui.

Quod si folliculus iam sit ruptus, vel per se, vel per chirurgi incuriam, tum necesse est, vt vel tumor reuertatur, vel remaneat vlcus fædum, & fermè incurabile. Vbi considerandum tempus ruptionis. Si modò sit ruptus, immittatur, inter cutem & folliculum, latior specilli pars, vel scalpelli manubriolum, donec membrana tumoris in totum fuerit separata. Quod si multò ante sit ruptus, is vel septicis consumendus in timidioribus, vel ferramentis candentibus in fortioribus: quo consumpto vulnus concoquendum, mundificandum, carne replendum, & cicatrice obducendum. vid. Aetium Tetrab. 4. serm. 3. cap. 7. & 8. & Celsum l. 7. c. 6. de cura meliceridis, steatomatis, & atheromatis manuali, quam his verbis describit. Omnia derasa ante, si capillis conteguntur, per medium *in longitudinem, vel crucem* oportet incidere: sed steatomatis tunica quoque secanda est, vt effundatur quicquid intus coijt, quia nō facilè à cute, & subiecta *musculorū* carne, ea *tunica* separatur. In cæteris, *vt meliceride, & atheromate*, ipsa tunica inuiolata seruanda est. Protinus autē *cute incisa, tunica* alba & intensa se ostendit. Tum, scalpelli manubriolo, *tunica* diducenda à cute & carne est, eijciendaque cum eo, quod intus continet. Si quando tamen ab inferiore parte tunicæ musculus *firmiter inhæsit*, ne is lædatur, superior pars illius *tunica forficula* decidēda,

alia,

alia, vel *reliqua portio*, ibi relinquenda. Vbi tota *tunica* exempta est, oræ *vulneris* committenda, fibulaque *seu futura*, (*modò eam admittat æger*) his inijcienda, & *desuper* medicamentum glutinans dandum est. Vbi vel tota tunica, *vel dimidia, quæ musculo firmiter inhæret*; vel aliquid ex ea relictum est, post erodentia, *vel leuiculum ignem*, pus mouentia adhibenda sunt.

Fig. III. ostendit, in dextro oculo, palpebræ superioris relaxationem, & in sinistro eiusdem curationem: quam Hieron. Fabritius ab Aquap. crudeli & obsoletæ celsi Chyrurgiæ præferre, & sequentibus verbis commendare videtur: Ego autem, quando oculum superior palpebra operit, pono vnum glutinum (*seu linteum glutino meo imbutum*,

℞. Sang. Dracon.
Thuris.
Sarcocoll.
Mastich ana ʒj. F. Puluis, & cum oui albumine agitato fiat mixtura, instar mellis, crassa.)

cum duabus *vel tribus* habenis supra totam superiorem palpebram, alterum verò simile *priori linteo, quoad habenas*, supra supercilium in frontem, tum ambas, *vel omnes tres* habenulas superiores attractas inferioribus *habenulis* alligo. Et ita aperitur oculus; fit quoque, vt spatio temporis congruo, curetur palpebra relaxata, beneficio dicti glutinis adstringentis & siccantis, *& palpebram ac frontem* contrahentis. Hæc curandi ratio optimè succedit, quia non tantum exsiccat quod influxit, verùm etiam nouum humoris affluxum prohibet, quam expertus sum, in nobili quadam fœmina, teste Iohan. Georgio Baulero, qui huic fidem adhibere noluit, donec ipse effectum, cum admiratione, viderit.

Fig. IV. ostendit in fronte sectionem cutis cruciformem supra atheromatis folliculum, de quo supra Fig. II. Sectione per scalpellum falcatum, cutis facta, eam, si specillo separari nequit, Chyrurgus à folliculo diducere incipiat scalpello Tab. II. Fig. I. quod vt rectè assequatur, cautè incedat, cultrumque transuersim potius quàm rectum adhibeat: *rectus enim nimis velociter incidit, & folliculum necessariò lædit*.

In dextro oculo vitium τ' λαγωφθάλμω (quod est, quando palpebræ superior oculum contegere nescit,) exhibet, in sinistro curationem, ab Aquapend. inuentam & propositam, quæ mitissima est, & si continuatur, felicissima. Applicetur linteum glutino imbutum, tribusque habenulis appensum superiori palpebræ ,1, & aliud genæ, ita vt superiori linteo ex aduerso, cum suis habenulis, respondeat ,2, Glutino exiccato linteisque cuti firmiter adhærentibus, eorum habe-

habenulæ inuicem alligentur valenterque subindè adstringantur. Quod si hæc duo lintea non sufficiant, tertium cum suis habenulis, applicetur fronti supercilium ,3, & quartum genæ infra secundum, & tertio ex aduerso respondens ,4, apponatur, quibus similiter agglutinatis, habenulæ colligantur, nodoque duplici adstringantur, sic fiet, vt palpebra superior distendatur, adque inferiorem perducatur palpebram, & oculum tegat. *Hunc curandi modum ipse nunquam sum expertus, sed administrari sæpius vidi.*

Fig. V. docet *staphylomatis* (quod interdum latiorem habet basin ,*b*, quàm sit eius corpus reliquum, quandoque angustiorem ,*a*, reliquo,) *curationem*, quæ fit per constrictionem appellatam. Si staphyloma fuerit in dextro oculo, commodissimè æger ad pedes Chyrurgi collocatur, capiteque reflexo ipsius genibus innititur: Si vitium in sinistro, patiens sellæ Chyrurgo aduersæ insideat.

Staphylomatis, quod angustum obtinet fundum, constrictionem Celsus *lib 7.cap.7.* describit. *Diductis palpebris* ad ipsas radices, per medium *staphylomatis fundum* transuersè (*ab eo angulo, qui manui dextræ est commodus, ad alterum*) acu duo lina, *seu filum duplicatũ*, ducẽre; deinde *medio fili duplicati inciso, acuq; remotà*, vniuslini, *seu fili simplicis*, duo capita ex superiore parte, alterius ex inferiore *strenue* adstringere inter se *oportet*, quæ paulatim secando id excidunt. Chyrurgia autem hæc, & sequens, adhibetur, non vt visus iam deperditus reuocetur, (hoc enim impossibile est) sed vt moderatus decor ægrotanti reparetur.

Staphylomatis, quod latiorem habet basin, curationem Paulus Ægineta lib.6. de re Medic.cap.19. tradit: Acum igitur *sine filo*, ab infernis sursum, per staphylomatis fundum traijcere, & alteram acum, duplex filum ducentem, ab *oculi* angulo, qui ad manum est *dextram*, ad alterum, per staphylomatis fundum transfigere, & manente priore acu, *quæ traiecta fuit sine filo*, fili ansam *seu medium* secare & ablata acu, alteram staphylomatis partem ad superna, alteram ad inferna, per fila deligare oportet. Hieronymus Fabritius ab Aquapendente, in vtroque staphylomate, vtitur filo serico, simplici & non torto, atque etiam rubro, quoniam tinctura etiam strictionem atque sectionem adiuuat. Filis in vtroque vitio constrictis album oui concutiatur, lanaque exceptum oculo imponatur, ad arcendam inflammationem. Altera die, post solutionem fasciæ, oculus lenibus medicamentis tractetur, donec fila, vna cum staphylomate decidant.

Fig. VI. ostendit curationem pterygij, quod ab interno oculi angulo obortum, vltrà pupillam se extendit, &, visum impediens, operam requirit Chyrurgicam, quæ quinque manibus peracta optimè

optimè succedit, si eo, qui indicabitur, modo instituatur. Ægro, vt in staphylomatis remotione dictum, rectè collocato, Chirurgus palpebræ, tum superiori tum inferiori, linteum applicet lutinatorium, quorum vtrumque habenulam longam habeat, quam ministri manus ab oculo longè distans apprehendat, adque se trahat, vt palpebræ diducantur, & absque incommodo Chirurgi operantis, diductæ conseruentur. Alius ministri oculum annulo Tab. VIII. Fig. V. firmiter applicito. Palpebris hac ratione diductis, oculoque per annulum firmato, Chirurgus hamulum, mucrone suo modicè incuruatum Tab. VIII. Figur. IX. pterygio eleuando circa medium pupillæ cautus submittat, ne corneam oculi tunicam lædat; deinde acum modicè inflexam, quæ filum ex serico simplex, rubro colore tinctum habet transmissum, sub pterygio, per hamulum submissum, eleuato traijciat, fili ambo capita manu sinistra apprehendat, & pterygium, filo distentum, manubrio scalpelli Tab. XII. Fig. IV. in dextra detento, à medio vsque ad extremum, sensim & sensim separet. Quo facto, filum remoueat, & partem vnguis separatam hamulo apprehendat, apprehensam distendat, & separationem pterygij manubriolo scalpelli continuet, donec ad maiorem oculi preuenerit angulum, vbi vnguis scalpello Tab. XII. Fig. II. tàm accuratè excidendus, vt neque ex eo aliquid relinquatur, quod vlceratus vix vllam recipiat curationem; neque ex caruncula aliquid detrahatur, ne affectus, quem *ῥυάδα* vocant, excitetur. Hac expleta Chirurgia, apponantur oculo exsiccantia, de quibus vid. Sennert. Fabrit. ab Aquap. & Celsum.

Fig. VII. ostendit vulnus genæ dextræ cæsim inflictum, & labium superius in medio ad dentes incisorios, instar ossis leporini, fissum.

Fig. VIII. monstrat dictorum affectuum curationem. Vulneris labia ad mutuum contactum ducuntur, & oppositis linteis Emplasticis adducta conseruantur, donec consolidentur. *Os verò leporinum sequenti modo corrigatur:* Labium fissum in vtraque parte hamulis apprehendatur, & à gingiuis scalpello idoneo Tab. II. Fig. I. separetur; deinde linteum inter gingiuas & labium, ne rursus inuicem agglutinentur, immittatur, & glutinum vtrinque, cum habenulis applicetur: quo facto, labia fissuræ forfice renouentur, & renouata ad mutuum contactum adducantur suturis, quę, ne tàm citò abrumpantur, attractis glutini habenulis conseruentur, donec labia in totum, beneficio Balsami Hispanici, coalescant.

TA-

TABVLA XXXVI.

De dentis cariosi adustione, buccam offendentis excisione, ægrotantium, ore valide cōstrictio, nutritione, foraminis palato p.n. facti obstructione liquoris in aures periculosa infusione, dentiū cōstrictorum deductione, maxillæ inferioris depressione, vinculi sub lingua incisione, faucibusque inhærentium exemptione.

FIG.I. docet quomodo dentes cariosi & perforati, ad cariem sistandam ferramentis candentibus (*ex Tabul. XIX. petitis*) & in foramen adactis adurantur.

Fig. II. monstrat, quomodò *dens* in alieno loco genitus, & *buccam offendens*, ferramento Tab XI. Fig. II. excidatur.

Fig. III. exhibet applicationem infundibuli. Tab. X. Fig. XI. delineati & descripti, cuius extremitas intra gingiuas extremas immittitur angusta, latior cibum liquidum excipit, & per angustam ad œsophagum eorum, qui valdè constrictos habent dentes, dimittit.

Fig. IV. monstrat palatum ex lue Gallicà erosum adeò; vt foramen illud in nasi etiā cauitatē penetraret, & vocem articularam pronunciari prohiberet: quod instrumento aureo, cui spongiola fuit adnexa obturaui, vt patiens verba articulatè & distinctè proferre potuerit. Post vsum decocti, foramē illud ferramēris candentibus tetigi, quod natura, separatis prius aliquot officulis, carne repleuit: vlcus carne repletū, collutionibus oris, & errhinis exiccātibus, cicatrice obduxi.

Fig. V. admonet Chirurgiæ tyrones, vt in curandis aurium affectibus liquores conuenientes blandè potiùs instilent, quam per siphonem auricularum violenter immittant, ne membrana tympani rumpatur, & incurabilis auditus grauitas subsequatur.

Fig. VI dentes constrictos, validèque commissos duducit instrumento dilatatorio Tab. IX. Fig. IX. adumbrato, ne æger fame pereat: vbi delatatorij vsus non conceditur, felicissimo successu clisteres nutrientes in anum infundūtur, quod expertus sum in Melchiore Irith qui ob vulnus ventriculi per 14. dies solis clysteribus fuit nutritus.

Fig. VII. ostendit applicationem speculi oris, ad explorandos faucium affectus summè necessarij Tab. XI. Fig. IV. deprimit prædictum instrumentum non solùm linguam, sed etiam maxillam inferiorem depressam conseruat, donec loco affecto penitius perfecto medicamenta fuerit adhibita *Spatula* ad latus posita, pluribusque perforata foraminibus, sola phærumque deprimitur lingua, vt oris vitia innotèscant: spatulæ *annulo*, qui acie præditus, obsterguntur crassiora linguæ excrementa, quæ ipsi, in febribus ardentioribus vt plurimum tenaciter in hærent.

Fig.

TABVLA XXXVI
I
II
III
IV
V
VI
VII
VIII
IX

Fig. VIII. docet modum incidendi vinculum sub lingua nimis strictum, & loquelam, vt putant, impediens: quod obstetrices passim vngue, & barbitonsores nostri imprudenter phlebotomo dilacerare solent, nõ rarò cum magno sanguinis profluuio, & dolore, qui aliorum postea malorum causa existit, quæ Hier. Fabr. ab Aquap. cum annexo Chirurgiam hanc debitè ad ministrandi modo, verbis sequentibus recenset *Prater linguæ depressionẽ, & detersionem*, tertia linguæ chirurgia est, vt administretur, quando subiectum linguæ vinculum inciditur, de qua antequam dico, vos admonitios velim, de obstetricum *vbique locorũ* temeritate, quę passim, *& sine discrimine*, in quocunque *recens nato* infante, *digitis indicis* vngue, quẽ paratum & acutum ad id perpetuo gestant, incidunt, sub eorum lingua ligamentum; quod *incisionis* opus nisi pręstarent, posse *in futurũ* loqui infantem nequaquam credere possunt: quasi verò natura (ò admirabilem *& nondũ satis deploratam obstetricum ferè omniũ* inscitiam) non possit loqui homo, qui locutionem, tanquam hominis propriam actionem, obstinet, sine alicuius fatuæ mulierculæ opè. rà, quæ ipsi auxilietur, & præsidio sit. Et ego vidi infantem nuperrimè natum, qui dum diutius detinebatur, vt expectaret secundinas, neque plorabat, nec quicquam molestum persentiebat, postquam verò obstetrix vinculum sub lingua imprudenter indicit vngue, statim ex dolore plorauit. Sed hoc minimum est, illud certè longè maioris momenti est, videlicet propter eam vnguium Chirurgiam, inflãmatione obortà sæpè numero infantes papillam *genitricis vel nutricis cõductæ*, apprehendere nequeunt, neque lac sugere, propter quam causam sæpissimè moriuntur infantes, aut lactantibus intumescunt mammæ, quod adhuc longà pessimum est, *parentes etiam* potius vel in partum *immaturũ ac difficilem*: vel in simplice impotentiam apptehendendi papillam, vel in quocunque aliud *vitium*, quam in veram obtetricis *imperia* culpam reijciunt. Quæ cum verissima miror valdè, quod lege sancitum cautumque non sit, vt prohibeãtur infantum neces, *ab obstetricibus sæpissimè illata*. Vos igitur moneo, vt præcipiatis, ne vnquam obstetrices filios, prolemque vestram aut aliorum, *vnguibus ad linguam* attingant. Quod si vinculũ illud in lingua maius fuerit, poterit quocunque *ætatis* tempore exscindi, quod ligamento tamen huic rarò, imò rarissimè, accidit, quia natura non hominem conderet ad loquendum idoneum, nisi etiam instrumenta ad id aptissima, construeret concederetque. Quod si ex centum millibus vnus nascitur *infans*, cum ligamentò *maiore*, quod Chyrurgiam expostulet, nihil interest; *sine statim post partum siue post lactationis tempus, siue postea, à Chirurgo exercitato incidatur*. Quod si hoc eueniat, solemus præcipere, vt

æger

æger linguam extra dentes exerat, quam Celsus quidem volsellæ *dentata* parte, sed nos forcipe apprehendimus. Interdum neque volsellà, neque forcipe apprehendere possumus, vt in infãtibus aut pueris, qui linguã exerere aut nesciunt, aut nolunt, In his curandum vt plorent, deinde posito inter duos digitos, pollicem *nimirum* & indicem sinistræ manus, linteo quodam tenui & aspero, quo lingua apprehendatur, foras trahatur, sursum reuellatur & incuruetur vt vinculum appareat, quod dextra tandem manu excidimus. Sumptoque *(nõ phlebotomo barbitonsorũ vulgari & inepto, sed)* scalpello ad cuspidem modice recuruato vinculũ linguæ, *si maius, quàm par sit*, transuersè secamus, semel, bis, iterumque, donec vniuersum sit dissectum, magnà curà adhibità, ne subiecta vasa, *(quorum incisionẽ sequitur sãguinis fluxus, huncq; aut suffocatio, aut ad minimũ viriũ, in tàm tenerrima, ætare, dispendiũ)* violẽtur, quod sub perito Anatomiæ Chirurgo euenire non potest, qui vasa sub lingua exactissimè nouit, & scalpello falcato euitat. *Huc vsque Hier. Fabrit. ad Aquap.*

Fig. IX. docet, quomodo spina pisci j, vel officulum angulatum, vel aliud inter comedendum faucibus inhærens, nec in ventriculum descendẽs, conuenientibus instrumentis extrahatur, vel in ventriculum depellatur. Eximuntur hæc extranea varijs modis. Si sint in cõspectu, volsellà Tab. IV. Fig. I. rectà apprehenduntur, & è faucibus extrahuntur, adhibito interim oris speculo. Quod si spina, officulum, vel alia, hiante ore & lingua speculo oris depressa, in conspectum non veniant, cum altius in guttur descenderint: tunc volsella recuruata Tab. X. Fig. I. apprehensa verò instrumento Tab. X. Fig. II. sæpius gulæ immisso, impacta educantur. Alij, à cibo, ventriculum digitis, vel pennis oleo amygdalarum dulcium inunctis, & in fauces demissis, ad vomendum irritant, vt vnà cum cibo spina, vel quodcunque extraneum per os expellatur. Verùm cum dictis modis & instrumentis, sæpè frustra spinarum & officulorum extractio tentatur, Hieron. Fab. ab Aquap. sumit candelam, ex cera alba ad crassitiem digiti minimi confectam, & nonnihil incuruatam patiẽtis tradit, vt ipse eam in fauces demittat, donec impulsum corpus extraneum in ventriculum descendat.

Nonnulli, in eundem finem, maiores deglutire bolos iubent. Aliqui globulum plumbeũ filo fortiter alligant, quo sæpiùs deglutito & retracto illud, quod gulæ firmiter inhæret, in ventriculum detruditur. Cum res gulæ infixa nec instrumentis per os eximi, nec alijs modis in ventriculũ descẽdere potest, *Fabritius ab Aquap* ex Paulo & Leonide, totum negotium naturæ & tempori committit.

æger linguam extra dentes exerat, quam Celſus quidem volſellæ *dentata* parte, ſed nos forcipe apprehendimus. Interdum neque volſellà, neque forcipe apprehendere poſſumus, vt in infãtibus aut pueris, qui linguã exerere aut neſciunt, aut nolunt, In his curandum vt plorent, deinde poſito inter duos digitos, pollicem *nimirum* & indicem ſiniſtræ manus, linteo quodam tenui & aſpero, quo lingua appreehndatur, foras trahatur, ſurſum reuellatur & incuruetur vt vinculum appareat, quod dextra tandem manu excidimus. Sumptoque *(nõ phlebotomo barbitonſorũ vulgari & inepto, ſed)* ſcalpello ad cuſpidem modice recuruato vinculũ linguæ, *ſi maius, quàm par ſit,* tranſuersè ſecamus, ſemel, bis, iterumque, donec vniuerſum ſit diſſectum, magnà cutà adhibità, ne ſubiecta vaſa, *(quorum inciſionẽ ſequitur sãguinis fluxus, hincq; aut ſuffocatio, aut ad minimũ viriũ, in tàm tenerrima, ætate, diſpendiũ)* violẽtur, quod ſub perito Anatomiæ Chirurgo euenire non poteſt, qui vaſa ſub lingua exactiſſimè nouit, & ſcalpello ſalcato euitat. *Huc vſque Hier. Fabrit. ad Aquap.*

Fig. IX. docet, quomodo ſpina piſcij, vel oſſiculum angulatum, vel aliud inter comedendum faucibus inhærens, nec in ventriculum deſcendẽs, conuenientibus inſtrumentis extrahatur, vel in ventriculum depellatur. Eximuntur hæc extranea varijs modis. Si ſint in cõſpectu, volſellà Tab. IV. Fig. I. rectà apprehenduntur, & è faucibus extrahuntur, adhibito interim oris ſpeculo. Quod ſi ſpina, oſſiculum, vel alia, hiante ore & lingua ſpeculo oris depreſſa, in conſpectum non veniant, cum altius in guttur deſcenderint: tunc volſella recuruata Tab. X. Fig. I. apprehenſa verò inſtrumento Tab. X. Fig. II. ſæpius gulæ immiſſo, impacta educantur. Alij, à cibo, ventriculum digitis, vel pennis oleo amygdalarum dulcium inunctis, & in fauces demiſſis, ad vomendum irritant, vt vnà cum cibo ſpina, vel quodcunque extraneum per os expellatur. Verùm cum dictis modis & inſtrumentis, ſæpè fruſtra ſpinarum & oſſiculorum extractio tentatur, Hieron. Fab. ab Aquap. ſumit candelam, ex cera alba ad craſſitiem digiti minimi confectam, & nonnihil incuruatam patiẽtis tradit, vt ipſe eam in fauces demittat, donec impulſum corpus extraneum in ventriculum deſcendat.

Nonnulli, in eundem finem, maiores deglutire bolos iubent. Aliqui globulum plumbeũ filo fortiter alligant, quo ſæpiùs deglutito & retracto illud, quod gulæ firmiter inhæret, in ventriculum detruditur. Cum res gulæ infixa nec inſtrumentis per os eximi, nec alijs modis in ventriculũ deſcẽdere poteſt, *Fabritius ab Aquap* ex Paulo & Leonide, totum negotium naturæ & tempori committit.

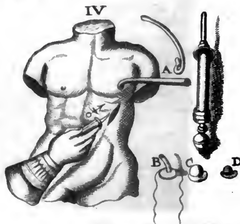
T A-

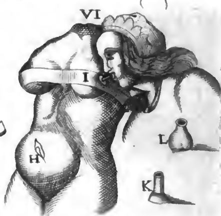

Fig I

II

III

IV
A
B
C
D

V
E
F
G

VI
I
H
L
K

TABVLA XXXVII.

De inustione narium in ozæna præsertim & post excisionem polypi & ratione instituendi paracenthesin thoracis Paulinam & Hippocraticam dilatandi & curandi vulnera thoracis, pectoris & abdominis, atq; prouocandi papillas lactantium.

FIG. I. quomodo nares exulceratæ solùm, vel cum corruptione ossis, ferramentis candentibus, & per cannulas immissis, aduruntur, docet. His adiunguntur ea, quæ supra Tabul. XI. Figur. III.IV.V.& VI.dicta sunt. Curaui sartorem Patauinum ozœna Gallica domi detentum, quæ etiam, post internum decocti ex ligno guaiacino vsum, per duos annos continuos, à barbitonsore eiusdem loci primario, fuit tractata medicamentis ex antimonio & mercurio præparatis. His tamen nihil conferentibus, patiens per chirurgum, D. Spigelij consilium & operam petijt. Spigelius autem eo tempore valetudinarius, domo exire, ægrumque visitare non potuit, vnde me Chirurgo illi ordinario adiunxit, mihique præcepit, vt turundam ex linteo puro conficerem, eamque nari læsæ immitterem, ibique per diem naturalem relinquerem, vt ozænæ situs, quantitas & qualitas addisci posset. Mandatis obtemperaui & turundam extraxi, quam ferè in apice, ac in dextro latere, velut in orbem maculatã, summèque fœtentem inueni, & Spigelio monstraui, qui hanc subitò atque vidit, dixit vlcus esse in summo ferè naris loco, supra scilicet partem cartilagineam, idque in latere dextro, non adeò quidem magnum, sed cum ossis corruptione coniunctum, quod inustionem postulet. Quærenti rationem dictorum, dedit sequentem: quia turunda fere in apice est contaminata, vlcus situm habet in summitate naris: quia eadem exterius est solùm commaculata, necessariò sinistrum duntaxat latus afficitur; vlcere non adeò magno, quoniam macula est parua; cum osse tamen corrupto, quia turunda est nigra, & valde fœtet; Chirurgia opus habet, quoniam huic affectui, vsque in præsens tempus, medicamenta talia fuerunt incassum adhibita, quę si os corruptum non fuisset, vlcus iam pridem ad cicatricem duxissent. Quam chirurgiam, seu inustionem naris, per cannulam mihi perficiendam reliquit, vtpotè facilem, *quæ mearum operationum prima fuit*. Quare cannulam elegi (varias enim habebat Spigelius) idoneam, (eam scilicet, quæ in latere foramen habuit. Tab. VII. Fig. IV. delineata) illamque linteo, quod vino nigro austero erat expressum, pro illæsarum partium defensione, inuolui, ac nari exulceratæ immisi, vt foramen dictæ cannulæ vlcus æquaret; præparatâ & nari immissâ cannulâ, recepi ferrum, Tabul. IX. Figur. VI. optimè candens, quod per cannulam immisi vsque ad locum affe-

ctum, idem quæ statim retraxit, repetendo styli candentis immissionem & retractionem ad summum quater vel quinquies, *quam citissimè tamen, vnde ad minimum duo; ferramenta ignita, vt loco citato monui, requiruntur:* Post inustionem natura (mitigato prius dolore, & eschara ablata.) medicamentis a iuua, intra 14. dies particulam ossis separauit, & vlcus, applicitis exsiccantibus, fuit cicatrice obductum.

Hanc chirurgiam posthac in pluribus felici cum successu expertus sum, (quamuis Germani, & præcipuè Vlmenses, ab inustionibus quibusuis maximè abhorreant) vtroque ægrotantium oculo, ad euitandum instrumenti igniti aspectum, gossipio, & fascia clauso.

Ozæna narium, cum vel sine venereæ luis suspicione, absque tamen ossis carie, si medicamentis curari nequit, exposcit cannulam omninò solidam Tab.IX.Figur.V. quam tamen nunquam, vt verum fatear, adhibui, neque vnquam adhibere vidi. Mihi autem narrauit studiosus quidam Mediolanensis, se inustionem per cannulam omninò solidam ab Excell.Hieron.Fabric.ab Aquap.adhibitam felicissimo successu admisisse.

Modus absque dubio fuit iste, quem Author ipse describit. Immittenda cannula ferrea, *(Omnino solida. Tab.IX.Fig.V. nec linteo inuoluta, sed albumine oui probè agitato, oblinita.)* tam longa, vt vlceris longitudinem adæquet, nariumque cauitatem æmuletur, & per ipsam ferramentum candens indendum, quod tamen non nisi cannulam attingat. Sic fiet vt ferrum candens calefaciat cannulam, & hæc nares & ozænam: nolo autem, vt nares ex hoc calore doleant, sed locus exulceratus citra dolorem calefiat, ad bonam laborantis tolerantiam, qua perspecta, tunc cannula è naribus è vestigio eximenda, rursumque immittenda, totiesque ferramentum candens, quòd tantum calefaciat, repetendum, quousque exsiccata sufficienter pars extiterit: ex pluribus enim iteratis vicibus fit, vt sine dolore iterata calefactio suppleat vicem adustionis, partem scilicet exsiccando, & corroborando & tumores digerendo, atque ita vlcus sanando.

Fig.II. ostendit costas thoracis detectas, vt ea, quæ infra de perforatione thoracis dicentur, chirurgiæ tyrones melius intelligant: ♀. igitur locum Paulinum; ⊖ Paulino inferiorem; & ♃ Hippocrat. Locis enim assignatis thorax in quauis ἐpyematis specie solet aperiri.

Fig.III. ☿. monstrat filum triplicatum, quo Paulinus ipsoque inferior locus inuenitur: ♄ incisionem solius cutis supra musculos intercostales, quæ fit σκολοτομαχαιρίῳ.

Figur.IV. monstrat 1, quomodo in vulneribus in thoracis cauitatem penetrantibus, sanguis per canalem (A. Tabul. XII. Figur. IX.) descriptam, extrahatur. 2. Qualis, post sectionem thoracis ♂.

can-

cannula (B. Tab. XII. Fig. XII. &c.) pileolus argenteus (C. Tab. XIII. Fig. VIII.) spongia D. & sipho pro iniiciendis in thoracem idoneis liquoribus necessarius. (ℬ Tab. XIII. Fig. II.) sit adhibendus. 3 Quomodo thorax perforandus, & quid post thoracis apertionem, siue Paulinam, siue Hippocraticam, agendum. Ante apertionem verò thoracis quatuor consideranda sunt. 1. An Chirurgia sit facienda nec ne? 2. quo tempore. 3. quo in loco. 4. quo pacto. *An sit facienda* significabunt quatuor, 1. morbus, 2. anni tempus, 3. vires ægri, & 4. magnitudo mali, seu quantitatis humoris euacuandi.

I. *Morbus*, scilicet in capacitate thoracis, vel pus ex vomica peripneumoniæ aut pleuritide, vel biliosus ichor ex erysipelate pulmonum, vel aquosus humor ex hydrope thoracis, vel sanies cruenta, loturæ carnium similis, vel sanguis ex vulnere in thoracem fluens. Hanc collectionem materiæ dignoscimus primò ex respiratione, quæ tantùm est difficilis in inspiratione, ob pulmones liberè, propter materiam collectam, sese expandere non valentes: non verò in expiratione, cum materia suo pondere pulmones comprimat. Secundò ex pulsibus celeribus vehementioribus, frequentibus, paruis, inæqualibus, & inordinatis. Tertio ex prægressa febre, cum accidentibus vehementioribus. Quartò, ex decubitu in sanum latus difficili, quod materia peccans pulmonibus incumbat, & eos grauet, ne liberè huc vel illuc moueri possint. Quintò ab inundatione in thoracis cauo percepta. Quibus sextò addi potest tussis, quæ tamen non est semper in omni empyemate, sed tunc saltem, quando materia in bronchijs pulmonum continetur, quæ interiorem asperæ arteriæ tunicam & eius caput, *partes exquisito praditas sensu*, suà vel copià vel acrimonià Irritat, atque ita tussim excitat.

II. *Anni tempus*, Hippocrates solstitium hyemale & æstiuum euitate iubet, quod ijs temporibus maxima & quasi repentina fiat aëris permutatio: vel cum semper post sectionem aliquid aëris thoracem ingrediatur, præsertim verò dum euacuatur materia per vulnus recens factum, tempora dicta quantum possibile erunt fugienda.

III. *Vires*. Nisi enim vires benè aut mediocriter constent, intermittenda erit hæc manualis operatio, ne scilicet nobilissimum aliàs perforationis præsidium, ægro mortuo, diffametur. Vires autem metiuntur Medici plerumq; à pulsibus, qui tamen illos in hoc casu decipere possunt, quod talis materia in thorace collecta pulsus faciat paruos, celeres, frequentes & inordinatos. Certissimum autem earum, si constant, signum est, cum ægri vel sedere, vel ambulare queunt, beneficio naturæ benevalentis, aut subsidio scipionis alicuius.

IV. *Quantitas*. Si enim pauca materia in thorace fuerit, non opus est apertione. Natura enim ipsam aut digeret, aut per vrinarias vias,

I 2 aliaque

aliaque loca, secernet: Si vero copiosa, sine mora & incunctanter instituenda est apertio, ne quantitate materiæ suffocetur æger, aut eius qualitate praua corrumpantur pulmones.

Sed quo tempore? Id nobis insinuasse videtur Hippocrates l. 6. Epid. s. 7. text. 9. inquiens: hydropicos in thorace θᾶσσον secare oportet, tabescentis verò αὐτίκα vrere. Interpretes vtrumque vocabulum verterunt statim, sed θᾶσσον hic minus significat, quasi Hippocrates dicat, hydropicos minus citò, tabescentes verò citissimè & statim secandos esse, aut vrendos. Ratio est, quia Hydropicis, cum materia colligatur sensim in thorace, non opus est, vt ab initio statim fiat operatio: quia tùm demùm nocet collectio illa, vbi in magna quantitate fuerit: At tabescentes & empyematici, materiam vnico quasi tractu, ruptà vomicà, colligunt, vndè statim thorax aperiendus. 1. ne patiens suffocetur propter dilatationem pulmonum, à materiæ purulentę quantitate, impeditam. 2. ne ab erodente pure, vel in pulmonibus, vel in alia thoracis parte, vlcus aliquod nascatur, quod aut difficillimæ, aut nullius postmodum sit curationis.

Quo loco? Debet esse locus talis, in quo tutissimè apertio fieri potest. Loca autem sunt multiplicia, anterius, posterius, ad latus, inferius, & superius. Sed anterius & posterius neque benè neque tutò fit thoracis apertio, propter musculum pectoralem, & musculos dorsi admodum neruosos, qui valdè periculosè incidu ntur. Ergo restat, vt apertio instituatur ad latus, & vel superius vel inferius, nam in hoc musculi pectori non ita adhærent. Anterius tamen aliquando, in regione scilicet sterni, si materia inter mediastinum fuerit collecta, fieri solet apertio. Paulus ergò *lib. 6. c. 44.* in superiori lateris parte; Hippocrates vero *lib. 2. de morbis* in inferiore thoracem aperit. In superiore quidem inter 5. & 6. costam numerando à supernis. Tabul. XXXVII. Fig. II. ♀ in inferiore inter 3, & 3. numerando ab infernis, XXXVII. Fig. II. ♃.

Paulus locum suum inuenit, numeratis vertebris thoracis, à supernis incipiendo, inter 5. & 6. vertebram filum imponit in apice spinæ dorsi, & ad medium sternum deducit: deinde tertiam fili partem, eãque à sterno ad spinã demetitur, & quo extremitas fili triplicati pertingit, locum atramento signat: qui ita signatus rectam & perpendicularem cum papilla mãmarum facit lineam Tab. XXXVII. Fig. III. *Hippocrates* inter 3. & 4. costam pectus aperit numerando ab infernis, & causa est, quia hàc ratione pus, aliaque in thorace contenta materia, meliùs effluit; & eligit locum, vbi est eminentia illa & flexura costarum, quibus musculi adnascuntur, non tamen super illam, aut retrouersus deorsum, cò quod ibi musculi neruosi apertionem impediant, sed paulò anterius versus sternum. Tab. XXXVII.

Fig.

Fig. II. ♃. Videtur quidem in hoc loco periculum esse propter diaphragma, ne lædatur, nullum tamen est, quia diaphragma, vbi costis adhæret, tàm altè non ascendit (copia enim materiæ deprimitur) vt lædi possit. Vbi ergò materia collecta fuerit, ibi apertio molienda est. Si in parte sinistra, in latere sinistro aperiatur thorax: si in dextra, in dextro; si in vtroque, vtrobique. Ex his tamen recensitis locis, Hippocraticus eligendus, quod pus, vel aliena materia in thorace collecta, ob decliuiorem apertionis situm, melius euacuetur, quàm in Paulino. Hic tamen non simpliciter contemnendus, siquidem si re paulò diligentius considerata, in latere dextro sit administranda apertio, locus Paulinus Hippocratico pręferendus, quod in dextro latere hepar gibba sui parte diaphragma sursum pellat; in sinistro verò Hippocraticus, quod diaphragma, ob humiliorem lienis sedem, & copiam materiæ, ad inferiora detrudi possit; Vnde Hipp. *lib 2. de morb.* inquit, optandum esset, vt in sinistra parte materia euacuanda semper decũberet, vel Paulino inferior, scilicet inter costam 6. & 7. ☉. Tabul. XXXVII. Figur. II. In viuis namque non ita altè ascendit diaphragma, vt in mortuis. His igitur in locis thorax aperitur sine offensione pericardij, pulmonem, & septi transuersi.

Modus autem hic est. Thoracis apertio fit vel sectione, vel vstione, vel perforatione. Sectionis & vstionis mentionem facit Hipp. *sect. 7. aph.* 47. dum inquit, quicumque suppurati vruntur vel secantur, &c. vstionis verò *lib. 2. de morbis.* In omnibus tribus modis consideranda sunt ægri decubitus, respiratio, instrumenta & operatio. *Quod decubitum attinet*, ægri corpus & brachium lateris aperiendi mediam habeant figuram, ne musculi nimium contrahantur: Vnde in modo Pauli supinus iaceat æger, in Hippocratis autem pronus. *Respirationem* quod concernit, in modo Hippocratico æger debet expirare, pulmones concidant; in Paulino autem spiritum continere, vt diaphragma deprimatur. *Instrumenta* pro diuerso operandi modo variant. In sectione Hippocr. vtitur scalpello. Tab. II. Fig. I. descripto, & spatha dicto. Paulus verò thoracẽ apetit *σκολιοστομαχαιρίῳ* gladiolo scilicet longo, & ad cuspidem paulùm recuruato, Tabul XII. Fig. I. *Recentiores vtroque scalpello.* In vstione verò Hippocrates vsurpat ferrum oblongum, nec admodũ crassum, eo quod post inustionem foramen maius fiat, quàm instrumenti est crassities. Hippocrates etiam costam terebrà cauà, in cochleæ formam fabrefacta (*non solida, qualem habent sutores, dum perforant calceorum soleas ad filum traijciendũ.*) perforat. Hę tres operationes, pro diuersitate materiæ in thorace contentæ, sunt adhibendæ, nã cum alia materia crassa sit, & alia tenuis: illa foramen maius, hæc verò minus requirit. In crassa itaque, vbi pus collectum est, debet fieri sectio, in tenui verò &

aquosa, veluti in hydrope thoracis, vel vstione musculorum vel perforatione costæ pectus aperiendum censet Paulus, & Hippocrates. Recentiores vstioni & perforationi præferunt sectionem, quam minorem faciunt in hydrope thoracis, maiorem in suppuratis, & maximam in materiæ pituitosæ collectione.

Sectio thoracis ita peragitur: inuento loco, attamentoq; notato, æger in medio collocetur situ: deinde cutis scalpello Tab. XII. Fig. I. & Tab. huius Fig. III. F obliquè posteriora & superiora versus incidatur: hinc scalpellus (Tab. II. Fig. I.) panniculo albo obligatus (*ita vt summa ipsius pars saltem ad vnguis magni digiti mensuram expedita restet, ne altius, quam par est, intromissa aliquid lædat*) musculisq; intercostalibus externis adhibitus, seusim & paulatim adigatur, donec in cauitatem thoracis penetret. Tab. huius Fig. IV. ♂. Quod si vulnus hoc præter spem angustius fuerit, & materia crassior, tūc vel illud scalpello, Tab. XII. Fig. I. & Tab. huius Fig. V. E. quod pulmones propter obstaculum in extremitate positum offendere nequit, dilatādum: vel aut materia liquidior reddatur, aqua mulsa per siphonem, Tab. huius Fig. IV. ☉ infundenda est in thoracem. *Facta sectione, emittatur quidem materia in thorace contenta* (non tamen tota vnica vice, ne vires ægro deficiant, aut maius malum succedat. Si vnica vice velimus euacuare, tunc natura, collectæ materiæ quasi assueta, præsentit aliquod vacuum, pro quo euitando, in subsidium mittit omnes in toto corpore cōtētos humores, vnde maius empyema, quam fuit antea, orietur) *quotidiè ad ℥ vj. vel ℔ j, vel quantum vires ferunt.* Hac materiæ quantitate emissa, vulnus turunda ex stupa, vel lino crudo confecta, & filo alligata, singulis diebus obturetur vsque in decimum diem: vbi materia fere omnis euacuata est, per quinque dies vinum & oleum tepefactum per fistulam (Tabul. huius Figur. IV. ☉) infundatur; ne pulmones humectari soliti de repentè exsiccentur; deinde cannula argentea Tab. huius Fig. IV. B. indatur, vt liquor, manè vel vesperi infusus, emitti possit: *quod enim mane in thoracem infunditur, ad vesperam euacuetur; quod verò vesperi, manè.* Post decimum quintum sectionis diem, cannulæ argenteæ substituatur turunda ex linteo cerâ albâ oblinito, caua, ne vulnus in fistulam immedicabilem degeneret, aut materia in thorace remaneat. Quando thorax omninò exsiccatus est, penicillus ex linteo incerato cauus, in crassitiè & longitudine quotidiè minuatur, donec vulnus carne repletum, cicatrice possit obduci. In materia tamen aquosa, vel pure tenui, statim post apertionem thoracis, foramini imponatur cannula exactè respondens, & cannulæ penicillus filo alligatus, ne aqua vel pus tenue vniuersim effluat, & ægri moriantur (monente Hipp. sect. 6. aphor. 27.) sed vt tantum materiæ, quantum virium

ratio

ratio permittit, euacuetur. Quod si ob aeris frigiditatem, aliamque causam, consultum non est, vt quotidiè semel vel bis materiæ detur exitus, cannulæ spongiola Tab. huius Fig. IV. D. imponatur, pileolusque Tab. huius Fig. IV. C. addatur, vt materia omni quasi momento per eius foramina, paulatim & citra virium iacturam, transudet.

Fig. V. Vulnerum thoracis & abdominis dilatationem exhibet, quæ scalpellis peragitur.

Vulnus cuicunque *thoracis* loco inflictum vel penetrat & pleuram perforat; vel non perforat, & eam minimè pertundit. Illud iterum vel est angustum vel latum, & vtrumque vel cum partium internarum læsione, vel sine ea.

Vulnus thoracis infra 6. costam acceptum, in cauitatem penetrans, & sine partium internarum læsione satis latum, nunquam cōsuatur, aut per primam intentionem curetur, ne materiæ, quæ in cauitatem thoracis fluxit, cum ægrotantis vitæ periculo, præcludatur exitus: sed immittatur primùm turunda ex lino crudo parata, filo alligata (ne inspiratione in thoracem rapiatur) & sanguinem sistentibus imbuta, vt apertum maneat vulnus. Secundo, & reliquis diebus, vulnus turunda ex linteo parùm detrito confecta, & medicamento pus mouente oblinita digeratur, & apertum conseruetur, vt materia collecta liberè possit exire.

Quod si materia intra thoracem collecta fuerit crassa, atque ad exitum per vulnus inepta, illa attenuetur iniectis per aliquot dies lauacris, ex decoctione hordei, passularum & melle rosato, & vulneri imponatur cannula argentea, Tab. huius Fig. IV. B digestiuo oblinita, spongia eiusdem Tab. Fig. IV. D obturata, & pileolo, ibidem C cooperta, vt pus iniectaque decoctio sensim & sensim expurgatur. Quandò purulenta materia conuenienter expurgata fuerit, loco cannulæ ex argento alatæ, vulneri immittatur turunda ex linteo incerato caua, sarcoticoque imbuta, quæ quotidiè, vt suprà dictum, minor & breuior fiat, ne carnis generationem impediat: Quando prædictum vulnus fuerit angustum, statim scalpello, E Fig. V. huius Tab. dilatetur ad materiam expurgandam.

Vulnere supra quintam thoracis costam penetrante, siue lato, siue angusto, turundâ foramen, stegnotico imbutâ, & filo alligatâ, apertum teneatur, vt eodem, vel sequente die, sanguis in thorace nondum concretus, per applicitum canalem, Tab. huius Figur. IV. A extrahi possit.

Quod si materia ob sui crassitiem, vel subliminiorem vulneris situm, per hunc canalem haud effluat, apertio thoracis maturè proponatur, eaque ab ægro vel adstantibus consanguineis concessa, peragatur; modo sub explicatione Fig. III. & IV. huius Tab. fusius tradito.

Hoc præsidio Chirurgiæ præsentaneo non admisso, cum materia per vulneris orificium, vel ex se satis latum, vel scalpello frustra dilatatum, effluere nequeat, illa prædicto vitæ ægrotantis periculo, diureticis potius per os exhibitis tentetur euacuari, quam eclegmatibus expectorari.

In vulneribus thoracis cum parua pulmonum, vel diaphragmatis ad partem carnosam incisione, non solum procuretur materię vel per vulnus ex se latum, aut scalpello dilatatum, vel per foramen nouum, vel per vias vrinarias exclusio, verum etiam per Siphonem in thoracem infundatur, primò decoctum venas sanguinem fundentes constringens, secundò materiam crassam attenuans, tertiò vulnus internum detergens, & denique quartò illud consolidans.

Ex *vulnere abdominis* penetrante, vel prolabitur omentum, vel intestina. Si omentum prolapsum sit, considerandum erit, an sanum adhuc sit, vel putrefactum. Si sanum, tunc statim, vino calido lotum, blãdè manuum digitis intro pellendum; deinde vulneris labia ad mutuum contactum ducenda, adductaque suturis, Tabul. XXXIX. Figur. V. delineatis, conseruanda. Quod si omentum putrefactum sit, erit extrahendum, & filo, ex serico simplici & rubeo, fortissimè constringendum; tum verò portio corrupta supra filum adstrictum, scalpello amputanda, reliquum verò, quod sanum est, vino calido abluendum, blandèque in abdomen reducendum, filo longo extrorsum propendente: deinde vulnus suturis modò citatis coniungendum, sic tamen, vt aliquod spatium, vbi filum propendet, relinquatur. Quod si intestina fuerint prolapsa, statim & antequam flatibus repleantur, digitis citra violentiam impulsa, in abdomen recondantur. Si foramen, seu vulnus abdominis sit angustum, & intestinum prolapsum, & ob longam extra ventrem moram, à frigidi aëris contactu, flatibus repletum, & adeo turgidum, vt manuum opera ipsum intromittere impossibile sit, tunc diu foueatur spongiâ vino albo & calenti expressa, *aut massa lini crudi in lixiuio acri* decocta, vt flatus dissipentur, deinde reducatur, & vulnus abdominis debitè consuatur. Si hàc ratione intestini prolapsi reductio non succedat, vulnus syringotomo G & F. dilatetur, vt intestinum intromitti, & vulnus dilatatum, iuxta Galeni regulam, consui queat.

Fig. VI. H. Quod si sub vulnere abdominis penetrante, *intestina* crassiora *casim vulnerata* sint, tunc blandè protrahãtur & *consuantur* eo modo quo pelliones pelles consuere solent, relicta apertione fili ex lino contorti, vt extra vulnus abdominis propendeat; postea vino calenti abluantur, & sensim in suum locum reponantur; Vltimo repositorum suturæ inspergantur pulueres ex thure, mastiche, pyrethro, &c. vulnusque abdominis fibulis vniendum.

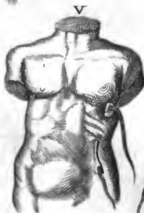
Papilla

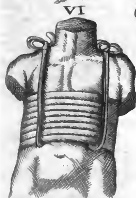
TABVLA XXXVIII

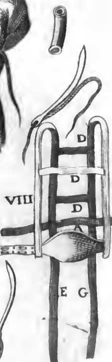

Papilla lactantium I. non rarò intra mammas ita occultantur, vt ipsas infans recens natus neque ore apprehendere, neque ex ijs lac sugere valeat. In simili casu vel nutrix infantis vitri, Tab. XVI. Fig. V. depicti, basin admoueat papillæ occultatæ, & orificium fistulæ ore apprehendat, suctuque papillam extrahat: vel natu grandior vitrum oblongum K. papillæ applicet, & fascia mamillæ alliget. Quo facto, angustiorem vitri partem labijs apprehendat, pariterque sugendo papillam euocet latentem. Amatus Lusitanus vitrum angustioris orificij L. feruenti aquà implet, quam, eo impensè calefacto, rursus effundit, vitrique orificium statim papillæ admouet: hoc namque subitò papillæ firmiter adhæret, eamque tam validè extrahit, vt ore infantis facillimè apprehendi possit. Dicta instrumenta non solùm papillas, verùm etiam lac euocant. Quod si igitur necesse non est, vt simul cum papillis lac extrahatur, tutissimè papillis extrahendis applicatur digitale, ex ligno hederæ paratum.

TABVLA XXXVIII.

De abscissione mammæ carcinomate exulcerato affectæ, perforatione fundi fistularum subter costas reptantium, constrictione vmbilici Celsina, & cingulo vmbilicali.

FIG. I. ostendit *mammæ* dextræ carcinomate exulcerato affectæ basin duabus acubus Tab. XII. Fig. VIII. quæ filum ex lino contortum trahunt, *traiectam*.

Fig. II. monstrat, quomodo Chirurgus filorum transmissorum capita collecta, manu sinistra apprehendat, & dextrà scalpellum, Tab. XII. Fig. VII. adigat, eoque *cancrum radicitus abscindat*.

Fig. III. exhibet cancrum à pectore abscissum, qui sex libras Medicinales pependit.

Fig. IV. docet, quomodo Chirurgus, post abscissionem mammæ exulceratæ, locum ferramento candente leniter adurat (vid. inf. sing. histor.) saltem pro corroboratione partis.

Fig. V. est *instrumentum Hieron. Fabr. ab Aquap. quo pertunditur fistula thoracis*, quæ à spatio intercostali superiore subtus costã vnã vel alteram, vel etiam plures, sese insinuat, videlicet inter pleuram & costas, donec in aliquod costarum subiectarum spatium terminetur. Immittitur cannulæ argenteæ & incuruatæ, a, extremitas, vsque ad fistulæ fundum, vt exterius spectet: dein per cannulam fistulæ immissam impellitur acus, b, longa (quæ longè à cuspide foramen habet, & filum ducit) vt fistulæ fundus perforetur, & filum per superiorem & inferiorem sinus portam exeat. Perforato fistulæ fundo, eximatur acus per nouũ sinus foramen, & fili extremitates colligantur,

vt

vt fistulæ fotamina teneantur aperta, & materia purulenta per inferius effluat, donec sinus subtercostalis, vel carne repleatur, vel agglutinetur: de reliquis thoracis fistulis vid. infra Tab. XXXIX. Fig. IV.

Fig. VI. est Sostrati vinculum, quod maximè conuenit, vbi pectus morbo afficitur, qui deligationem requirit. Hanc Galen. l. de fascijs, c. 81. describit. Maximè conuenit, vbi medium pectus, vel dorsum, aut latera seu thoracem, *ob vulnus præcipue thoracis, aut fracturam costæ* volumus deuincere: duas igitur fasciolas, tres digitos latas iustæ lõgitudinis, *summis* humerorum capitibus inijcimus, earumq; *ambo* capita rectà finimus dependere: deinde fascia glomerata, *vel vnius capitis* thoracem totum & latera, vt contegantur, extremamque fasciam modo alligamus, capita verò, quæ & à priori & posteriori parte pendebant, fasciæ circuitibus assumus, ac si longiora fuerint, sursum conuersa, qua iugulum cum lato scapularum osse committitur, inter se colligimus.

Fig. VII. ostendit, quomodo *Celsus prominentiam vmbilici Chyrurgià curet.* Resupinato corpore ægrotantis (vt siue intestinum, siue omentum, siue vtrumque per vmbilicum plerumq; dilatatum prolabitur, recondatur) vmbilicum forcipe apprehendit, ad se trahit, & ad basin acu (quæ duo fila setica, simplicia & infecta, ducit) traijcit: postea filorum ansam scalpello incidit, & colligatis vtriusque fili extremitatibus vmbilici exaltati basin validissimè constringit, vt id, quod supra vinculum est, emoriatur, & decidat. Quia tamen dictam Celsi Chyrurgiam tam facilè non admittunt ægri, mitiorem & à me sæpissimè expertam excogitauit Hieron. Fabr. ab Aquapendente, quam administrat medicamento & cingulo sequentis Figuræ.

Occasione huius materiæ, rarissimam in infante, vmbilici relationem, & intestinorum extra corpus propendentium. p. n. prolapsum, ex matris repentinà imaginationis impressione, mihi 14. Ian. 1643. à Clarissimo Domino Doctore Iohann. Georgio Cockelio, Reipubl. nostræ Physico ordinario Medicoque assiduo, & Collega meo plurimum honorando, acceptam, non immeritò hic inserere placuit. Villica (ita sonabant verba) quædam Berenstattensis, Vlmanæ ditionis, Iacobi Hockeri coniux, præcedenti messis tempore, sed primis gestationis mensibus, suburbanis rusticisque operationibus incumbens, & frumenti per agrum hinc indè sparsos manipulos colligens, sub eorundem vno, reptãtium viperarum aceruum subitò animaduertit; harumque & motum & figuram, vmbilicali regioni superimpositâ manu, ita strenuè sibi imaginata est, vt toto quidem quo vtero gerebat tempore, vtcunque benè habuerit, at heri, circa crepusculum vespertinum, filiam, sacrà mox vndà Barbaram initiatam, quoad reliqua viuidam quidem peperit, sed, ex radicatà illa imaginatione, non

 benè

benè formatam, adeò vt omnia natæ huius intestina, aliàs, secundum naturam, in inferiore ventre occultanda, hic, præter naturam, per relaxatum vmbilicum, extra corpus, tanquam magno in culeo recondita, soloque peritonæo inuestita, conspicienda se brerint; quæ etiam extra iam vterum posita (materno videlicet & salutari calore destituta, à circumstante insuper aëris frigidiore læsa, & coarctata,) nec hypocausti calidioris beneficio, non tegumentis, non vllo Medico & artificio, & auxilio, in suo naturali statu conseruari potuerunt. Hinc elapso biduo, & sequenti Dominico die, vix hunc ingressa Mundum, ad beatorum sedes migrauit.

Fig. VIII. A. est *cingulum vmbilicale* ex linteo duplici gossipino paratum, quod ea parte E, qua vmbilicum contegit, scutum, veluti placentam, duriusculum obtinet, in cuius centro globulus ex adstricto linteo est, qui in vmbilici dilatationem sese insinuet, vt intestinum, aut omentum, vel vtrumque, rursus exire prohibeat: sed prius ceratum cõstrictiuum super alutum extensum, debet opponi, postea, cingulo applicato, abdomen constringi. Aliqui cingulo vmbilicali A. addunt fascias scapulares B. C. quæ tribus transuersis linteis D. colliganrur & cingulum humeris annectunt, ne descendat, sed firmiter regioni vmbilicali inhæreat. Sed eę necessariæ non sunt, quoniam ossa illi descensionem cinguli, subligamina F. G. verò eiusdem ascensionem, prohibent.

TABVLA XXXIX.

De cingulo prominentiæ vmbilici applicito, & modo perforandi abdomen, incidendi fistulas thoracis externas, suendi vulnera abdominis, applicandi bracherium, & euocandi vrinam suppressam.

FIG. I. ostendit *cingulum vmbilicale*, Tab. præced. Fig. VIII. *viro applicitum*: quo solo plurimas mediocris vmbilici prominentias tam in viris quam feminis, cum in adultis tum pueris, curaui, & maiores, ne creuerint, prohibui.

Fig. II. & III. monstrat locum, modum & instrumenta paracenteseos, in abdomine hydropicorum peractæ. Circa hanc operationem chirurgicam etiam quatuor consideranda sunt, primò an sit faciẽda? secundo quo tempore? tertiò quo in loco? quartò quo modo? An facienda, significabunt morbus & ægri vires. Morbus est Ascites tantũ aut cum reliquis hydropis speciebus aqua permista est: si scilicet tumor abdominij, à copiosissimo præsertim aquæ potu, breui temporis spatio ad insignem magnitudinem peruenir, & medicamenta per os exhibita non iuuant, eo quod virtus eorum, calore naturali humoris copia oppresso, in actum deduci minimè possit. Vires constantes

sint

ſint oportet, quas cognoſcimus, quando æger adhuc erectus ſtare, aut ſedili ſine incommodo aſſidere poteſt. In malo itaque inueterato, viriumque debilitate (quam indicant ſenium, pueritia, tuſſis, ventris fluxus, chachexia, febris ardens prægreſſa, viſcerumque ſchirrhus & corruptela) operatio nullum habet locum. *Tempus* eſt ſtatim, antequam ſcilicet in abdomine concluſus humor, viſceribus & cæteris interioribus partibus noxam notabilem inferat. *Locus*, in quo fit paracentheſis, vel eſt in vmbilico, vel ſub vmbilico, tribus aut quatuor digitis ægri tranſuerſis interpoſitis, idque vel in dextra, vel in ſiniſtra, nunquam media abdominis parte ad lineam albam. Vbi vmbilicus ita laxatus eſt aut tumens, vt inter exteriorem partem, ac internam cauitatem & aquam, tenuiſſima tantùm cutis intercedat, quæ vel ipſo tactu, digitique compreſſione & perſpicuitate deprehenditur, commodiſſimè in vmbilico aperitur. Verùm ſi laxitas illa vmbilici non appareat, tum abdominis pars vmbilico inferior, & dextra perforetur cum lienis vitio, ſiniſtra, ſi hepatis culpa aſcites orta fuerit. *Modus* comprehendit ſitum patientis, inſtrumenta, & operandi rationem. Æger, qui propter aquam abdomen valdè tumidum & diſtentum habet, ſupinus in lecto collocetur, vel ſcabello inſideat. Inſtrumenta, quibus hydropicorum venter commodiſſimè aperitur, ſunt duplicia, videlicet vel inſtrumentum ex cannula alata H & acu I. compoſitum, Tab. XII. Fig XVII. pro perforatione vmbilici; vel ſcalpellus K ad cuſpidem parumper recuruatus, & ex vna tantùm parte aciem habens Tab. XII. Fig. I. pro apertione abdominis infra vmbilicũ. Vmbilicus tutiſſimè perforatur, ſi inſtrumentum Tab. XII. Fig. XVII. cannulatum faſciæ aſſuatur, illudque in medio ipſius adigatur L vſque ad cannulæ aſteriſmum, poſtea acus è cannula exſimatur, & cannula vſque ad alam abdomini immittatur, ibique relinquatur. Sectio infra vmbilicum neceſſaria variat. Fallopius ſectionem adminiſtrat hac ratione. Secat prius cutem per tranſuerſum abdominis ad pollicis magnitudinem, gladiolo falcato, & ex altera parte obtuſo, qua inciſa, reliquum cautè perforat ſcalpello, quo Germani venas ad emittendum ſanguinem incidunt, phlebotomo nimirum vulgari. Hieron. Fabric. ab Aquap. eodem vtitur gladiolo, quo Fallopius, ſed illud quadantenus obliquè incutem demittit, donec ad cauam vſque regionem penetrauerit, & peritonæum etiam perforarit. Ad cauitatem ſcalpellum penetraſſe, non ſolùm aquæ exitus indicio eſt, verùm etiam dignoſcitur à Chirurgo in ſectione abſceſſuum excitato, quando prementi nihil renititur. Sectione facta, gladiolum extrahit, & cannulam argenteam, terſam, alatam, à lateribus perforatam, longiorem prima vice (*in poſterum breuiorem N quæ tantummodò in cauitatem pertingat*) ad extremum, obliquam *ſcal-*

pello

pello exactè respondentem, & fasciæ annexam, ne extra foramen labi possit. O. per hanc cannulam humorem serosum non confertim, sed tantum emittit, quantum vires qui expulsu rectissimè & certissimè cognoscuntur, concedunt. Sero in debita quantitate euacuato, cannulam non extrahit, sed in abdomine relinquit, & turunda ex linteo claudit, P. postea aquam iterum educturus. Hydropici perforati diligenter custodiantur, ne ipsis inscijs soluatur fascia, procidat cannula, vnica vice effundatur aqua, & cum patientis interitu, tanti morbi aliàs vnicum fermè auxilium infametur. Ad imitationem Fabritij Anno 1625. die 7. Augusti aperui Vlmæ abdomen Nobilissimæ virginis, quæ Ascite, Anasarca & tympanitide laborauit, & annum vnum & dimidium à perforatione integerrimè vixit, postea syncera tympanitide affecta obijt.

Fig. IV. ostendit *incisionem fistulæ thoracis* citissimam & quasi momentaneàm, quæ fit syringotomo, quod in altera extremitate habet aciem Q Tab. XIV. Fig. I. circa cuspidem globulo cereo R obuolutam quominus in immissione carnes laceret. Hinc in fistulam immittitur, & vbi ad fundum eius pertingit, per carnem & cutem superincumbentem dextrà adigitur, vt globulo cereo in vlcere remanente cuspis syringotomi per foramen factum exeat, qua digitis sinistræ apprehensa, amborum foraminum interstitium, vno quasi ictu, inciditur. Monstrat præterea vulnus abdominis pro repositione intestinorum dilatatum, quod in sequenti figura, iuxta Gal. *l.6 meth. med. c.4.* sententiam, consuitur, peritonæum scilicet cum musculis, & musculi vicissim cum peritonæo.

Fig. V. docet *modum, quo labia vulneris in abdomine ad mutuum contactum ducantur*, adductaque suturis seu fibulis conseruentur. Repositis intestinis Minister manibus apprehendat vulneris labia, & Chirurgo tantam vulneris partem porrigat, quanta ad consuendum est necessaria. Infigit autem, 1, acum quæ filum trahit ex lino contortum ab infernis & externis, u, introrsum per cutem, a, & musculos, b, subiectos, ad peritonæum, c, vsq; postea in tacto peritonæo, c, huius partis, per alterius partis peritonæum, atque etiam per musculos, ab internis ad extra, acum transmittit, post, exempta acu, ambo filo capita constringit, facitque punctum. Hinc, 2, interiecto spatio vnius digiti transuersi, per abdomen eiusdem partis, à supernis & externis, x, introrsum, intacto peritonæo acum transfigit, postea per peritonæum, musculos & cutim, ab internis ad extra; acum trāsmittit, facitque punctum, & ita deinceps pergit, modò perforando modò prætereundo peritonæum, donec tot fiant puncta, b, quot sunt necessaria ad perfectam abdominis suturam.

Hic modus suendi etiam obseruandus, quando abdomen, post partum cæsareum fibulis vniendum est. Fig.

Fig. VI. *est bracherium, seu retinaculum herniæ, inguini adultorum* sinistro applicandum. Bracherij cingulum, α, & subligaculum, β, multis foraminibus pertusum; vt claudi rursusque aperiri possit, conficitur è corio leui aut linteo xylino duplicato. Scutum, γ, pilis capreoli impletur, vt duriusculum fiat, & intestini, vel omenti prolapsum impediat; habeat quoque pronexum, δ, ne transmissum subligaculum ab eo vacillet.

Fig. VII. est *bracherium pueris adhibendum*, quod ex eadem materia concinnatum est, ex qua superius: differt tamen in eo, quod huius cingulum non in latere, neq; subligaculum anterius, sed vtrumque ad posteriora claudi debeat, ne tam facilè aperiri possit pueris.

Fig. VIII. monstrat *bracherium inguini sinistro applicitum*. Repositis reponendis & adhibito cerato super locum affectum idoneo, scutum seu piluullus pilis capreoli, aut lana, duorum vel trium digitorum altitudine infractus apponitur, qui vt firmiter hæreat, nec loco facilè moueri queat, cingulo anterius inguini per lumborum regionem cincto & constricto ad latus α, nec non subligaculo latiusculo β, (quod posterius cingulo annexum, dorsumque ductum, sub crurum diuisione sursum denuo reflexum, per scuti medium permeans & pronexum illum, *qui scuto propterea adiungitur, ne subligaculum ab eo declinet, penetrans, cingulo anterius arctè alligatur)* *comprimitur*.

Ratio curandi enterocelem, à me sæpissimè experta.

HÆc consistit in tribus, 1. repositione intestini intra abdomen; 2. conseruatione repositi, ne rursus per inguina ad scrotum descendat; & 3. peritonei, vel relaxati constrictione, vel disrupti consolidatione.

Ante repositionem chirurgus exercitatus diligentissimè considerer, an hernia sit parua, vel magna? an recens, vel phlegmone correpta? an etiam intestinum adhuc flaccidum, vel materia aliqua repletum?

Si hernia parua sit, & recens, intestinumque vacuum, facillimè reducetur, si æger supinus in lecto collocetur, capite paulum decliui, & pedibus eleuatis, quoniam hac ratione intestina ad septum transuersum ruentia, secum trahunt id, quod ad scrotum descendit.

Si autem hernia *magna sit & recens*, chirurgum oportet intestinum nulla materia distentum digitis tractare, & illud, capite prius patientis decliuius posito, sensim & sensim, tam diu molliter circumagere, donec paulatim rursus abdomen ingrediatur. Quod si chirurgus manu lassus fuerit, opus est, vt ministrum habeat cordatum, &

in

in huiusmodi operatione optimè informatum, qui ipsum adiuuet, & intestinum digitis similiter tractet.

Hernia cum associatur aut inflammatio, quam indicat dolor, calor, & febris; *aut flatus*, quorum indicium est rugitus, & dolor extendens sine grauitate; *aut faces*, quæ cognoscuntur ex biduana vel triduana alui suppressione, magna scroti duritie, & dolore grauissimo: tunc à reductione intestini desistendum est, tam diu, donec inflammatio abierit, fæces egressæ, & flatus dissipati fuerint.

Inflammationi *confert seq. cataplasma.*
℞. Farin: hord. ℔j.
Furfur. tritic. ℔. ß.
Gl. ros. compl. ℥iij.
Vini rubr. q. s. Misc.

Quod *calidè* scroto & inguini impositum valdè digerit, humores modicè repellit & partes efficacissimè roborat. Si post 24. horas non recesserit inflammatio, cataplasma toties renouetur, & applicetur, quoties ad curandum phlegmonem opus videbitur. Cataplasmati, ob caloris vehementiam, nimis exsiccato, atque ideò separatu difficili, affundatur Oenelęum calidum. Inflammatus quoque locus pari vtilitate *ex Fallopio* fouetur lixiuio calido, in quo cineres ex ligno fagino ebullierint. Accipiātur igitur duę fili crudi (*quod suam dirigendi vim lotura fullonum nondum amisit*) massæ, indātur cacabo, & coquantur cū manipulo dimidio seminū cymini in lixiuio acri: deinde massarū vna extrahatur, inter duos discos exprimatur, expansa calidè, quantū ferre potest ęger, circa scrotū apponatur, tepescens remoueatur, & alia substituatur, eaq; repetatur, donec inflāmatio omninò sublata fuerit. *Cum dolor inflammationem comitatur ingens, tunc cataplasmati, vel fomento, aliqua vel maior portio addatur olei rosati.*

Si cum inflammatione concurrant faces, quæ repositionem intestini impediant, casus quidem est maximè desperatus: nihilominus tamen (*omissis purgantibus per os exhibitis, quæ maiorem aliàs humorum ad partem affectam affluxum causarent, & vt ipsa mors, teste Fallopio, ægrotantibus acceleretur.*) fæcum tentetur eductio, balneis aut fomentis distensionem relaxantibus, & clysteribus lenientibus, moderata quantitate iniectis. Vitetur fęcium interim generatio; exhibitis patienti cibis boni succi & pauci excrementi, quales sunt iuscula carnium tenuia, contusa, oua sorbilia &c.

Flatus etiam sæpissimè absque inflammatione intestinum replent, quo in casu nihil præstantius est fomento, quod ex decoctione lixiuij acris, seminibus cymini & filo crudo, atque pauca additione vini maluatici potentis paratur. Inflammatione curata, fæcibus excretis, & flatibus dissipatis, reponatur intestinum in propriam sedem, digitis sensim ac sensim impellendo.

Post

Post repositionem intestini, *ob relaxationem peritonæi*, in scrotum prolapsi, ceratum constrictiuum ab Hier. Fabr. ab Aquap. commendatum, quod

℞. Boli Armen.
Sanguin. Dracon.
Mastich.
Sarcocoll. ana. ʒj.
Bisling.
Tegul. pulu. ana. ʒiij.
Resin. pin. ℥j. ß.
Oui album.
Ceræ. ana. q. s. M. f. Ceratum.

extendatur super corium tenue & molle, & magnitudinem loci affecti, vt eum non multùm excedat, ac, derasis prius inguini pilis, applicetur, nec renouetur, nisi amplius curi adhærescere nolit. Apposito cerato, bracherium Fig. VI. inguini arctè adalligetur Fig. IIX. vt foramen peritonæi, per quod intestina prorumpunt, comprimat.

Si propter *disruptionem peritonæi*, intestina ad scrotum dilabuntur, adstringentibus glutinantia immisceantur, vt

℞. Cerat. constrict. Hier. *Fab. ab Aquap.*
Empl. Apostolicon. Nicol. ana. p. æq.
M. & malax. cum ol. mastichin.

extendatur in corio, & cum bracherio inguini applicetur, pro conseruatione intestini in suo loco & cōsolidatione aperturæ, per quam sibi viam ad scrotum parat intestinum. Præcipua enim cura consistit in remedijs externis, & exquisito subligaculo.

His non conferentibus, necessaria est vniuersa corporis expurgatio, ab humoribus serosis præsertim & pituitosis, qui peritonæi, vel rupti, vel dilatati, consolidationem ac constrictionem, ex se difficilem impediunt: adde etiam, quod cum necessarium sit, non modò externis vti adstrictorijs, verùm etiam internis, si omissa vniuersalium administratione corpus excrementitijs humoribus scateret, obstructionibus viscerum inde enatis, in febres, aut alia mala, incidere posset. *Expugnatio autem fiat blandis medicamentis*. Præmissis vniuersalibus, confugiendum erit ad constringentia interna & externa. Inter assumenda expertissimum habeo sequens Electuarium.

℞. Conseru. Symph. ℥ij.
Rос. antiq. ℥j.
Cortic. citr. cond.
Arantior. cond. ana ℥ß.
Pulu. herb. perfol.
Herniar.

Ling.

Ling. ferpent.
Rad.confol.maj.ana.ʒjs.
Semin.plantag.℈iv.
Cichor.
Fœnicul. ana.ʒj.
Corall.rubr. præp.ʒjs.
Marg.præp.ʒß.
Lapid.chryfol.præp.℈j.
Syrup.myrtin.vel corall. q s.
M.F.Electuar.

De quo patiens,quatuor horis ante prandium,& tribus ante cœnam, deglutiat quantitatem nucis iuglandis, & fuperbibat fcyphum vini *rubri aufteri,aut albi*, in quo infufus fit fequens facculus.

℞ Herb.Fragar.
Confol.med.
Vinc.peruinc.
Equifeti.
Ling.ferpent.
Perfol.ana.Mj.
Rad. figill. Salom.℥js.
Confol.Maj.℥j.
Semin.plantag.℥ß.
Cichor,ʒij.
Fœnicul.ʒij.
Cumin.ʒj.

Incif. & contuf. Mifc. ad facculum, qui in tribus menf. vin. alb. infund.

Si febris ratione vinum non conceditur merum, aqua illud diluatur,& folijs alchimillæ alteretur. In infantibus etiam præftantiffimus eft puluis fequens.

℞.Rad.confol.mai.
Herb. ling.ferpent.
Perfoliat.
Herniar.ana ʒj.
Semin.plantag.℈iv.
Fœnicul.
Cichor.ana.ʒj.
Corall.rubr. præp.℈ij.
Marg.præp.℈j.
Lapid.Chryfol.præp.℈ß.
Sacch.rof.tab.q.s.ad grat.fapor.
M.F.puluis

K de

de quo, manè & vesperi, exhibeatur cochlear paruum in pulmento. Assumpto puluere infans bibat de hac mixtura, vel sequente decocto.

℞. Aquæ plantag.
Fragariæ ana ℥ vj. M.
& si lubet, edulcor. saccaro. vel

℞. Radic. consol. maj.
Herb. vinc. peruinc.
Consol. med.
Semin. plantag. ana. ℥ ij.
Incis. Misce ad chartam
pro decocto.

Inter vsum remediorum internorum, ceratum etiam idoneum, *sub bracherio accommodato*, inguini applicetur, & quotiescunque renouandum, locus affectus (*dum patiens resupinus in lecto decumbit.*) *foueatur seq. decocto*.

℞. Rad. consol. maior.
Tormentill. ana. ℥ j. ß.
Herb. vinc. peruinc.
Fragar.
Ling. serpentin.
Bisling.
Herniar.
Persol. ana. M j.
Flor ros. rub.
Balustior. ana M ß.
Cortic. granat.
Cupul. gland.
Semin. Sumach. ana. ℥ ij.
Incis. decoq. in vin. rubr.

nouum postea ceratum apponatur, & relinquatur, donec cuti amplius non adhæreat. Hæc autem cerati mutatio, locique affecti fomentatio tàm diu repetatur, quousque peritonæi vel dilatatio, vel ruptura constricta, aut adglutinata fuerit. Hæc etiam, tàm interna quàm externa remedia, minimè proderunt, nisi recta victus ratio obseruetur. Euitanda igitur edulia quæcunque dulcia, flatulenta, & praui succi, è quorum numero sunt omnes herbæ crudæ, legumina, fructus horarij, lacticinia, & his similia: Vtendum pane probè cocto, addito anisi vel cumini semine. Vescendum præterea carnibus siccis ad constringendum, & viscidis ad consolidandum: illas suppeditant turdi. merulæ & perdices; has vitulorum, ac anserum, anatumque pedes & alæ, elixæ potius, quàm assæ subministrant. Potus ordinarius

rius sit vinum minimè dulce, nec album, sed rubrum subadstringens, aut saltem medij saporis. *Sed cibus & potus, in parua quantitate assumptus, ad maturam sanitatis recuperationē plurimùm conducit.* Æger supinus, & capite & pedibus eleuatus, in lecto se contineat *ad minimum* per quadraginta dies, & summam subligaculi curam habeat, nec vnquam sine bracherio per breuissimum temporis spatium surgat, multò minus ventrem exoneret, ne intestina prociden tia, id quod iam medicamentis constrictum vel consolidatum fuit, rursus aperiant. Opera etiam danda est, vt quotidiè aluus laxa sit, ne dum induratæ fæces cum labore excernuntur, conatus ille plurimum obsit. Ad leniendam aluum strictiorem prosunt pruna laxatiua Augustanorum, si eorum quatuor vel quinque hora ante cibum, assumantur. Nec obest, cum semel in septimana superfluitates primæ regionis expurgantur, pilulis Aleoticis Hieron. Fabrit. scrupuli pondere hora ante cœnam assumptis, vel clystere ad vesperam iniecto, qui componatur ex decocto emolliente & refrigerante, melle rosato, elect. lenitiuo & oleo chamomillę, per plurimos dies aluum lubricam relinquet.

Elapsis quadraginta diebus, æger surgat quidem, sed ceratum cum bracherio gestet, donec tutò remoueri posse videantur. Etsi nullus castratorum herniosos absque periculosissima illa testiculorum excisione (Tabul. XL. Figur. IIX. &c.) citra recidiuæ metum curari posse credat: innumeros tamen, quorum cognomina silentio lubens prætereo, longo temporis progressu, & magna adhibita cura, dictis remedijs, victus ratione, atque bracherio, pristinæ sanitati tutissimè restitui: quos verò vel ob affectus magnitudinem, vel diuturnitatem integrè sanare non potui, eos saltem præseruaui, ne morbus adaugeretur.

Fig. IX. Ostendit, quomodo *vrina suppressa per catheterem educatur*; quæ operatio chirurgica experto Medico est facilis, imperito è contra satis difficilis, & periculosa. Hanc describit Celsus l. 7. c. 26. Res verò interdum cogit emoliri manuali *opera* vrinam, cum illa non redditur, aut quia calculus, vel concretum aliquid ex sanguine, intus se opposuit. At mediocris quoque inflammatio, *aut caruncula meatum vrinarium obstruens*, sæpè eam reddi naturaliter prohibet. Idque non in viris tantummodo, sed in fœminis quoq; interdum necessarium est. Ergo æneæ, *vel potiùs argenteæ*, quas καθετῆρας appellant, fistulæ fiunt, quæ vt omni corpori grandiori minorique sufficiant, ad mares tres, ad fœminas duæ, Medico habendæ sunt. Ex virilibus maxima decem & quinque sit digitorum, media duodecim, minima nouem: Ex muliebribus maior nouem, minor sex. Incuruas verò esse eas, *muliebres scilicet*, paulum, sed magis viriles

oportet, *omnesque* læues admodum: ac neque nimis crassas neque nimis tenues. Homo *æger*, tùm resupinus super subsellium, aut lectum, collocandus est. Medicus autem à dextro latere, sinistrâ quidem manu, colem masculi continere, dextrâ verò fistulam *argenteam oleo inunctam, E. leniter demittere* in iter vrinæ debet. Atque vbi ad ceruicem vesicæ ventum est, simul cum cole fistulam inclinatam, in ipsam vesicam compellere, eamque vrinâ redditâ, recipere. *Huc vsque Celsus*. In hac Chirurgia maximè animaduertendum, ne in immissione fistulæ argenteæ, valuula carnosa, quæ vasorum seminalium orificia in meatum vrinarium desinentia claudit, violetur, quod cognoscitur ex intrusionis difficultate, dolore, & sanguine emanante. His enim signis apparentibus, retrahenda paulùm fistula est, rursusque leniter intrudenda, donec, valuulâ intactâ, vesicam ingrediatur, per eamque vrina reddatur. Alij filo argenteo, fistulæ cauitati respondenti, gossipij floccum alligant, & in catheteris cauitatem immittunt, eumque cum fistula in vesicam impellunt. Vbi fistula in vesicam peruenerit, filum cum lana alligata è fistula retrahunt, & ita quasi per siphonem eliciunt vrinam. Sed neque gossipium, neque filum est necessarium. Non gossipium, quia per syringam ad latera perforatum liberè exit vrina: Non filum, quia propter dictam rationem, magis officit, quàm prodest; dum enim filum è cannula trahitur, non rarò fistulam simul educunt, cum maiori difficultate iterum emittendam. Vbi vrina supprimitur ob vesicę inflammationem, catheteris immissio periculo non vacat, laceratâ enim ceruice inflammatio augetur, & ea cessante sequitur inemendabilis quasi vrinæ incontinentia. Satius igitur est, paruâ candelâ cereâ Tabul. XIII. Fig. IX. modicè inflexâ, oleoque communi illitâ, prius Chirurgiam tentare, quàm catheteris vsu malum exasperare. In Ischuria quoque renum vitio subortâ, frustrà adhibetur syringa cereolum, cum vrina in vesica non contineatur.

A
B
C
D
E
F
G
H
I
K
L
M
N
O

TABVLA XL.

De collocatione agri ad explorandum & eximendum calculum à vesica & meatu vrinario; mitigatione ardoris vrinæ chirurgica, extirpatione carunculæ in vretra p. n. enatæ: perforatione penis, ligatura verrucarum in præputio venerearum, herniarum cum deperditione, hymenis integri incisione, vuluæ clausæ apertione, vterique extra abdomen in suum locum prolapsi & repositi conseruatione.

FIG. I. docet *situm agri calculo laborantis*; in hoc enim explorant calculum vesicæ cathetere A. per vretram immisso, & digito indice ano indito.

Figut. II. præter rationem explorandi calculum, ostendit incisionem perinæi B. supra itinerarium C. vesicæ immissum, scalpello Tabul. II. Fig. II. factam. Sectione facta, lithotomus itinerarium retrahit, & per vulnus perinæi catheterem immittit, vt dilatatorium seu vesicæ specillum super syringam sine offensione in vesicam perueniat. Specillo applicito catheterem extrahit, ceruicem dilatat, instrumento idoneo calculum apprehensum educit, &c. De extractione calculi legatur Ambros. Paræus l. 17. à cap. 35. vsque ad 48. & absolutissimus tractatus Guil. Fabric. Hildan. de lithotomia vesicæ.

Fig. III. *calculus ex meatu vrinario* sine sectione educitur, propterea quod si ex angustiori loco lapis exiuit, puta ex vesicæ collo & orificio, multo magis ex latiore protrahetu, vt est canalis colis. Sumo specillum Aquapendentis, quod in cochlearis similitudinem excauatum in extremo sit D. vt auricularis scalper, quod in canalem dimitto, ita vt lapillum E. prætereat ac superet, ipsumque quadantenus suo labro & cauo comprehendat: tum per specilli stylum cannulatum, vretræ oleum amygdalarum dulcium immitto, & specillum sensim ad me traho, ita enim deducitur sensim foras lapillus, tum ipsum digitis comprimendo, tum specillo cauo trahendo, vid. Tab. XIV. Fig. VIII. Imò sæpissimè obseruaui, lapillos eiusmodi, qui in vrinarium meatum prolapsi sunt, sine sectione, & citra specilli operam, exiisse: si patiens balneo emolliente frequenter insederit, & lithontriptica moderata prius assumpserit, aut in canalem vrinarium stillari permiserit.

Figur. IV. *demulcet vrinæ ardorem*, qui in Gonorrhæa virulenta dum redditur vrina, tam vehemens est, vt patientes potius velint

 mori,

TABVLA XL.

De collocatione ægri ad explorandum & eximendum calculum à vesica & meatu vrinario; mitigatione ardoris vrinæ chirurgica, extirpatione carunculæ in vretra p. n. enatæ: perforatione penis, ligatura verrucarum in præputio venerearum, herniarum cum deperditione, hymenis integri incisione, vuluæ clausæ apertione, vterique extra abdomen in suum locum prolapsi & repositi conseruatione.

FIG. I. docet *situm ægri calculo laborantis*; in hoc enim explorant calculum vesicæ cathetere A. per vretram immisso, & digito indice ano indito.

Figur. II. præter rationem explorandi calculum, ostendit incisionem perinæi B. supra itinerarium C. vesicæ immissum, scalpello Tabul. II. Fig. II. factam. Sectione facta, lithotomus itinerarium retrahit, & per vulnus perinæi catheterem immittit, vt dilatatorium seu vesicæ specillum super syringam sine offensione in vesicam perueniat. Specillo applicito catheterem extrahit, ceruicem dilatat, instrumento idoneo calculum apprehensum educit, &c. De extractione calculi legatur Ambros. Paræus l. 17. à cap. 35. vsque ad 48. & absolutissimus tractatus Guil. Fabrit. Hildan. de lithotomia vesicæ.

Fig. III. *calculus ex meatu vrinario* sine sectione educitur, propterea quod si ex angustiori loco lapis exiuit, puta ex vesicæ collo & orificio, multo magis ex latiore prorrahetu, vt est canalis colis. Sumo specillum Aquapendentis, quod in cochlearis similitudinem excauatum in extremo sit D. vt auricularis scalper, quod in canalem dimitto, ita vt lapillum E. prætereat ac superet, ipsumque quadantenus suo labro & cauo comprehendat: tum per specilli stylum cannulatum, vretræ oleum amygdalarum dulcium immitto, & specillum sensim ad me traho, ita enim deducitur sensim foras lapillus, tum ipsum digitis comprimendo, tum specillo cauo trahendo, vid. Tab. XIV. Fig. VIII. Imò sæpissimè obseruaui, lapillos eiusmodi, qui in vrinarium meatum prolapsi sunt, sine sectione, & citra specilli operam, exiisse: si patiens balneo emolliente frequenter insederit, & lithontriptica moderata prius assumpserit, aut in canalem vrinarium stillari permiserit.

Figur. IV. *demulcet vrinæ ardorem*, qui in Gonorrhæa virulenta dum redditur vrina, tam vehemens est, vt patientes potius velint

mori, quàm mingere. Quando igitur talis inter mingendum percipitur ardor, & dolor qui nullis medicamentis, siue assumptis siue infusis, potest mitigari, patiens glandis meatui immittat fistulam argenteam Politissimam, filijsque alligatam F. quam manibus apprehendit ne fistula, ab irruentis vrinæ impetu, extra meatum colis pellatur, sed vt firmiter maneat, donec per ipsum vrina absque contactu meatus aut doloris sensu profluat.

Fig. V. Non raro *caruncula ex vlcere in meatu vrinario* oritur, atque ita interdum augetur, vt vrinam supprimat. Hæc manuali operâ & idoneis medicamentis extirpatur, quæ erodendi vim obtinent. Ne tamen aliæ partes, quàm sola caruncula in meatu erodantur, vrinaue medicamenta applicita profluens eluat, Hieron. Fabr. ab Aquapend. excogitauit instrumentum, cuius beneficio nihil nisi caruncula exeditur, prohibeturque ne medicamentum carunculæ admotum ab vrina, quæ sæpius excernitur, elui possit. Fit autem cannula G. ex linteo, cerâ albâ oblinito (longitudine digiti transuersi, & latitudine ea, vt æquet argenteum catheterem I.) quæ filum longum habeat appensum. Hæc cannula, prius tamen extra idoneo medicamento oblita sit. v.g.

R. Mell. in ciner. ust.
Tutia prap.
Butyr. recent. in aq. plant. lot.
Terebinth. similit lot.
Cera flau. ana ℥ß.
Alumin. vsti. ʒß.
M. F. Linimentum.

quod, crebra experientia teste, carunculas meatus vrinarii absque dolore & sanarum partium excoriatione consumit. Quidam experimentum Rochi Ceruieri summis laudibus extollunt.

R. Pulu. ♀. *viu.*
Merc. pracip.
Virid. aris.
Antimon. crud. ana. ʒiij.
Cera alba ℥j.

Misc. f. a. in mortario plumbeo ad formam vnguenti. Cannula igitur Medicamentorum vno oblinita, stylo extra fistulam argenteam prominenti H. adaptetur, atque vnà cùm argentea fistula & stylo, in vrinarium canalem immittatur, donec occurrat carunculæ. Et cum iam est in loco carunculæ, argentea fistula cum suo stylo retrahatur, cannula verò, ex linteo cera inducto parata & immissa, relinquatur in meatu, vt per eam vrina excernatur, quæ simul

ſimul prohibet, ne medicamentum carunculæ admotum ab vrina elui poſſit.

Fig. VI. Euenit interdum, vt *infantes ſine foramine in glande*, per quod vrinam reddant, naſcantur, cui ſtatim gladiolo acuto occurrendum, qui cuſpidem habet anguſtiorem. Æger ſupinus collocetur, & colis, propè glandem, ſiniſtra apprehendatur, ac gladiolo in dextrà detento, foramen clauſum aperiatur, quo facto, foramini immittatur penicillus ex plumbo, ſubtilis, ſolidus, & epulotico inunctus, qui dum æger mingit, debet auferri, poſtea iterum intrudi, idque per tres & quatuor dies, donec labia foraminis cicatrice obducantur. Quod ſi naſcantur cum glandis foramine valdè ſtricto, illud quàm citiſſimè ampliandum immiſsà parua turundà (quæ conficitur ex medulla ſambuci compreſsà, & vnguento roſaceo oblinità) vt imbibità humiditate intumeſcat, & humefacta foramen dilatet.

Fig. VII. oſtendit *excreſcentias carnis, in glande & praputio*, Gallicas, earundemque curandi modum; qui commodiſſimè vinculis procedit. Nam cum hæ carunculæ anguſtam habeant baſin, filo ſerico ſimplici, tenui, & rubeo, conſtringuntur, vt bidui ſpatio decidant. Vtiliſſimè nonnunquam oleo antimonij, vel Logadorum, tanguntur: interdum, pari ſucceſſu, verrucæ volſellà apprehenſæ ſcalpello abſcinduntur, deinde locus ferro optimè ignito aduritur, ne ſanguis vicinas partes inficiat.

Fig. VIII. IX. X. XI. XII. XIII. & XIV. monſtrant chirurgiam horribilem, quà Nurſini, meo tempore in Italià celeberrimi caſtratores, hernias inteſtinales curarunt. Æger ſupinus in Tabula ligatur, tota deinde dilatatio in inguine obliquè ſignatur atramento, miniſter in imo abdominis inteſtina comprimit, ne foràs prorumpant: hinc chirurgus ſcalpello falcato, obliquà factà ſectione cutis, Figur. VIII. (vt peritonæi proceſſus conſpici poſſit. Figur. IX.) eodem gladiolo peritonæum incidit Figur. X. & per foramen Figur. XI. teſtem ſurſum expellit, poſtea indice omnes membranas auellit, & à ſcroto ſeparat, in primis vaginalem dilatatam Figur. XII. * teſtemque ſimul foras trahit: poſtea vaſa ſpermatica, & tunicam vaginalem, forcipe accommodatà ſimul iungit, inde ſupra ſuturam teſticulum ſcalpello excidit, & abijcit (Alij, vaſa ſpermatica & tunicam, duobis in locis conſtringunt, & apprehenſis inferioris fili extremitatibus interſtitium forcipe incidunt, teſticulumque abijciunt.) omnia vaſa verò ſanguinem fundentia ferramento candente adurit, & intus reponit, filo longo exterius relicto, & vltimo, per foramen inguinis immittit ferramentum L. Figur. XIV. ad cuſpidem globulo cereo muni-

tum, vsque ad scroti fundum, vt perforetur ad expurgandam materiam, quæ, ex inguinis vulnere quotidiè in scrotum demittitur, perforatumque conseruat turunda immissa, vsque dum vulnus inguinis sanatum fuerit.

Tab. XV. ostendit membranam pudendo muliebri transuersim inductam, quam veteres pro hymene habuerunt.

Fig. XVI. Membrana hymen dicta, concubitum prohibens, at purgatione menstrui superius perforata, scalpello falcato (Tab. XII. Fig. II. *cuius apici cereus affigatur globulus*) inciditur, vt mulier viro aptissima reddatur. Quod si pellicula ista vteri vaginam protinus obstruat, eam spatha Celsi Tab. II. Fig. I. incidit Paulus l. 6. cap. 27.

Fig. XVII. docet quomodo Hieron Fabric. ab Aquap. in agglutinatis vuluæ labris chirurgiam, iuxta Paulum, administret. Fœminam resupinat (*in hac & præcedentis figura chirurgia.*) ita vt crura ad summum ventrem contracta habeat, femora verò inter se disparata; subijcit autem vlnas ipsius ad poplites, & vinculis idoneis ad ceruicem deligat: deinde scalpello fistulis incidendis destinato, nempe vel syringotomo in altera extremitate acuto Tab. XIV. Fig. I. vel scolopomachærio Tab. XII. Fig. I II. III. & V. labra agglutinata, prius per longitudinem atramento signata incidit, labris ab inuicem separatis, & sanguinis fluxu sedato, fistula plumbea medicamento epulotico illinatur & vuluæ immittatur, ad perfectam vsque curationem, ne labia rursus concrescant.

Fig. XVIII. agit de vteri extra abdomen procidentia, quam patiuntur fœminæ, quando ipsis ligamenta vteri membranosa vel relaxantur, vel abrumpuntur. Huius mali curatio tria requirit; repositionem vteri prolapsi; repositi in suo loco conseruationem; & ligamentorum vel adstrictionem, vel consolidationem.

Ante repositionem considerandum est, an procidentia vteri sit simplex, vel ipsi adiungatur inflammatio aut tumor frigidus: His enim apparentibus, repositio non tentetur, donec morbi euanescant. Inflammationem sistet cataplasma vel massa lini cruda in lixiuio acri decocta & expressa, de quibus videatur cura herniæ intestinalis Tabul. XXXIX. *sub figur.* VIII. *Tumorem frigidum* discutiet fotus ex decoctione maluæ, altheæ, flor. chamomill..&c. Tumoribus dictis curatis, euacuato per clysterem stercore, & excreta vrina (vt vndequaque à compressione liber sit vterus) chirurgum vel expertam obstetricem oportet ægrotantem supinam collocare, ita vt coxas altiores habeat & poplites incuruatos, cum cruribus diductis; deinde accipere candelam O (quæ habeat basin) ex cera & assa fœtida confectam, suaque crassitie muliebri vaginæ respondentem, & eà citra violentiam totum protrudere id, quod procidit, donec tota moles

ad

ad sinum reducatur. Hoc facto, patiens candelam linteo triplicato in vino rubro expresso, & fasciâ Tab.XLI. Fig.III. firmet, per octo vel nouem dies decumbat extentis & coaptatis inter se cruribus, ita vt alterum alteri incumbat: brachio lapidem aquilæ dictum alliget, & naribus suaueolentia, nisi vterinæ suffocationi fuerit obnoxia, admoueat. Reposito vtero, qui ex relaxatione ligamentorum procidit, corpus à serosis & pituitosis humoribus expurgandum & (post cucurbitularum cirra scarificationem cum magna flamma sub vmbilico & renibus applicationem, & inter remediorum adstringentium internorum vsum) regioni vterinæ & propè inguina ceratum constrictiuum applicandum, circulusque P. buxeus vaginæ intrudendus, ibiq; ad perfectam vsq; curationem relinquendus. Mulier tertio vel quarto quouis die ceratum remoueat & metrenchyræ cannulam Tabul. XIII. Fig.III. vteri vaginæ immittat: deinde per horæ spatium balneo ex moderatè adstringentibus (validiora enim menses supprimunt) parato insideat, & ceratum renouet. Rerum non naturalium regimen obseruet, quod herniosis loco præcitato fuit præscriptum. Puerperis nondum probè purgatis adstringentium vsus est maximè periculosus. Ligamentis vteri membranosis abruptis, cerato constrictiuo immiscendum est Emplastrum Apostol. Nicolai, vel aliud consolidans.

TABVLA XLI.

De clitoridis seu mentula mulierum inutiliter aucta abbreuiatione, metrenchyta, inspectione ani & matricis, extractique fœtus mortui, & repositione intestini prolapsi.

FIG.I. docet, quomodo Hieron. Fabrit. ab Aquap. instrumento ad polypum acccommodato, *clitoridis inutile incrementum* (malum Ægyptijs & Arabibus endemium) *abscindat*. A. monstrat clitoridem forcipe comprehensam. B. exhibet corpus clitoridis excisum, & extra forcipem positum.

Fig.II. notat *metrenchytam* siphoni Tabul.XIII.Fig.I. *affixam*, vt sinui muliebri immitti possit, ad infundendos idoneos liquores.

Fig.III. monstrat subligaculum, quod detinet medicamenta externo vteri orificio apposita.

Figur.IV. exhibet *applicationem speculi vterini*. Tabul XVI. Figur.V. depicti, quam Paulus l.6. cap. 73. sequentibus verbis describit. Locetur fœmina supina in sella, ita vt crura ad summum ventrem contracta habeat, femora verò inter se disparata. Subijciantur autem vlnæ ipsius ad poplites, & vinculis idoneis ad ceruicem deligentur. Qui vero chirurgiam exercet, ex dextris partibus sedens

in-

instrumento exploratorio, dioptra appellato, pro ætate conuenienti exploret, & per specillum muliebris sinus profunditatem metiatur, ne si longior sit dioptræ fistula, vterum comprimi contingat. Et si longior sinu reperta fuerit dioptræ fistula, lintea complicata pudendi alis imponantur, quo super ipsa locetur dioptra. Oportet autem fistulam *calefactam, oleoque accõmodato inunctam, blandè* immittere, vt cochleam ad supernam partem habeat: & dioptra quidem ab operante teneatur, cochlea verò per ministrum *citra violentiam* obtorqueatur, quo fistulæ laminis diductis sinus *muliebris* disparetur, *ad explorandum id quod curam manualem exposcit*.

Fig.V. *extrahitur fœtus mortuus vncis* (quando nimirum fœtus, ob situm præternaturalem, testiculis equorum præparatis, quos nobis Horatius Augenius commendat, aut fœminæ alterius lacte expelli nequit) Tab.XVII. Fig.IV. ex Andr. à Cruce depictis, vtroque oculorum cauitati immissis. Si integer hac ratione educi nequit, scalpello. C.Tab.II. incidatur, & obseruatis obseruandis frustratim eximatur. *Vid. plura apud Hieron. Fabrit. ab Aquap*

Figur.VI. *anus* recens natorum *occlusus* lanceola *perforatur*: post operationem loco affecto applicentur ea, quæ in perforatione penis & vuluæ dicta sunt.

Fig.VII. monstrat *repositionem prolapsi intestini recti* blandam, & digitis Chirurgi (alij laudant digitos patientis) tentatam, cum linteo quadruplici D. & fascia, ad retinenda medicamenta, & intestinum in suo loco conseruandum.

Fig.VIII. *anus inspicitur dioptra* Tab.XVII.Fig.II. parum calefacta, & vt lubrica reddatur, oleo oblinita, ad explorandum hæmorrhoidum qualitatem, vlcerum vero statum exactissimè etiam cognoscimus turunda ano immissa & per integrum diem relicta, atq; retracta. Vlcera intestini recti perspecta tutissimè curantur, cannula (longo manubrio donata & ad latus perforata Tab.XIV.Fig.I.) linteo in vino austero expresso & perforato abducatur (solida enim cannula Tabul.XVI. Fig.I. albumine oui saltem illinitur) & ano immissa ter quaterque stilum optimè ignitum Tab.XVI.Fig.IV. recipiat, veluti supra Tab.XXXVII.Fig.I. in ozænæ chirurgia dictum. Operatione finita, locus affectus medicamentis infusis & appositis tractetur, vsq; ad perfectam curationem.

TA-

TABVLA XLII.

De incisione fistularum, curatione hæmorrhoidum, applicatione enterenchyte, & duobus monstris.

Fistulæ ani sunt duplices, *quædam* excitantur ab vlcere intestini recti, quod varias habet causas, pituitam scilicet salsam, bilem acriorem, & morbum (*in Regionibus præcipuè calidioribus*) Gallicum, quæ erodendo fistulas ani producunt: *alia* ortum trahunt à tuberculo (*ob equitationem vel casum*) exterius circa anum enato & suppurato, cuius sanies, si exitum non habet, sinum efficit profundum.

Priores vel exedunt intestinum rectum, simulque perforant quatuor communia integumenta, ita vt purulenta materia, vel potius sanies, exterius, per cutim egrediatur; vel circa partes musculosas & cutaneas consistunt.

Posteriores itidem, vel intestinum perforant, vel ad intestini recti tunicam tantum exteriorem pertingunt.

Signa fistularum propositarum accuratè tractauit Aquapend. *lib. 3. Pentateuch. cap.* 12. harum singulas, ab Excellentissimo Medico & Chirurgo, Adriano Spigelio, Præceptore meo plurimùm honorando (*cuius per septennium, ab anno videlicet 1616. vsque ad annum Christi 1623. in Antiquissima & celeberrima Vniuersitate Patauinà, quæ non modò per Italiam, sed per totam etiam Europam, & vbique gentium; ob clarissimorum Doctorum splendorem, vetustissimorum studiorum auctoritatem, & sydereâ doctrinâ, ac virtutum omnium, monumenta, inter Academias ferè principatum obtinet, praparator Anatomicus fueram, & cui in peragendis operationibus chirurgicis per decennium adstiteram*) ferramentis dextrè incisas, & felicissimo successu curatas vidi: Nec mihi desunt magni nominis viri, animo forti militiam sequentes, ex lue Gallicâ etiam ani fistulis vexati, quos, præceptoris crebra experientia fretus, in Patria curaui, modo sequenti.

Fistularum ani penetrantium curatio.

Fistulam, siue ab vlcere intestini recti, siue à tuberculo in natibus exortam, perforantem, & medicamentis non cedentem, curaturus, specillum depromo argenteum (Fig. I. Lit. B) in vtraque extremitate capitibus rotundis, c, d, præditum, illudque pro necessitate incuruo. Huius extremitati, d, & syringotomi (Tab. XIV. Figur. III.) globulo

bulo,e,filum ex lino duplicatum,f,alligo. His ritè peractis, fistulæ orificio,g,*lente* intrudo specillum, illudque vt & filum duplicatum, & globosum scalpelli caput,per ani orificium A. traho, *vt ex Fig. II. Lit.h.& i.adumbratione constat*. Postea manu sinistrâ arripio instrumenti syringotomi incidentis partem, h,dextra verò eius partem, i, atque sic instrumentum trahendo & impellendo fistulam *vno ictu,ne diu ægri dolor.bus torqueantur*,integrè incido.Qua incisa sanguis sistendus, inflammatio prohibenda, callus (*medicamento* ℞. *Mercur. pracip.*ʒß.Mel.rof.℥ß.M.)absumendus, vulnus recens carne implendum, & cicatrix inducenda. Hàc ratione, absque cauterio actuali, quod ab alijs ad callos fistularum consumendos maximè laudatur,fistulæ penetrantes facillimè,& *tutissimè*,curantur.

Fistularum ani non penetrantium curatio.

SI occurrit fistula ani, quæ originem traxit ab vlcere intestini recti,nec tamen integumenta communia perforauit, ad manum sumo specillum, k, quod in vna sui extremitate capitulum rotundum,& pro traiectione fili serici foramine aliquo donatum, l,habets in altera,pro incisione fundi fistulæ instar acus tricuspidis acuminatum est, cuius apici affigatur pilula cerea, m, quà instrumenti acumen liberiorem transitum habet ad sinus fundum,neque timor est,ve in latera eius impingat, operationem hanc impediat, & dolorem excitet. Præparato itaque specillo incerato, vlceris intestini fundum inquiro, coque inuento, specillum fortiter trudendo cutim perforo (Figur.III.) totum illudque per fistulam duco, propendente ex vtroque foramine filo serico, o, Figur.V. Perrupto sinu, Cornel. Celsus *lib.7.cap 4.de ani fistulis*, & qui eum sequuntur, vtrumque fili contorti (*sericum tamen simplex & rubrum, ob tenuitatem & tincturam citius incidit & erodit.*) extremum colligunt, illud transuerso, & quodam paruo ligno (n. Figur. V.) arctissimè stringunt, & vniuersi sinus incisionem filo peragunt: quia tamen fistulæ totius per filum incisio & curatio, (Figur. V.) nimis tardè pocedit, illamque assiduus comitatur dolor, (*omnis autem operatio citò & iucundè fieri debet.*) meritò reijcit eam Hieron. Fabritius ab Aquapendente,nec locum habere ait, nisi in ijs, qui meticulosè ferrum expauescunt. Vnde ego ita me gero. Fistulâ specillo perforatâ,&foraminibus(*beneficio serici festucâ arctè per biduū constricti*) pro vsu syringotomi (Tab.XIV. Fig II) quod altero extremo capitulum crassius habet, sufficienter dilatatis, festucam

,n, &

n, & fericum (Fig. V.) remouens, fistulam incido eum in modum, quem supra Fig. I. & II. descripsi. Hæc posterior per filum, & aciem scalpelli, fistularum curatio, *Celsi & recentiorum opiniones con iungit*, &, experientià teste fidissimo, simplici per filum incisione melior existit, & tolerabilior, præcipuè vero, quando orificia, propter sinus longitudinem, nimium distant. Si & hæc operatio æquo tardior vi debitur, omnibus bonæ operationis conditionibus satisfaciet chirurgus, si statim fistulam inciderit illo syringotomo, quod in ea extremitate, quæ aliàs globulum habet, incidit. Hoc instrumentum supra Tab XII. Fig. I. adumbraui, & Tab. XXXIIX. Fig. III applicui. Si fistulæ tales à tuberculo externo & suppurato excitentur, curam requirunt eandem, procedendo vt Fig. IV. adumbrat.

Nota. Sphincter, ex Hippocr. de Hæmorrh. tuto potest incidi, quouis modo, sine læsione sui officij, si saltem octaua eius pars relinquatur intacta, aliàs sequeretur inuoluntaria fecum excretio, & tandem ipsa mors. Fistulæ in senibus, ex antiqua fluxione, turò non curãtur, nisi ante consolidationem inuratur fonticulus, tribus vel quatuor digitis supra genu, in parte domestica, pro euacuatione materiæ quotidiè collectæ. *Hemorrhoides*, quæ manuum operationem postulant, vel sunt internæ, vel externæ, quas primus doctissimè ex Anatomia demonstrauit Hieron. Fabritius ab Aquapendẽt. *in operat. chirurgic. titulo de Hæmorrhoidibus.*

Hæ primo intuitu apparent, illæ verò non nisi per abdominis compressionem, spiritusque retentionem, aut fæcum excretionem in conspectum veniunt: si chirurgia opus habent, vtraque aut tument, aut immodicè fluunt.

Hæmorrhoidum tumentium curatio manualis.

NOnnunquam tumentibus, dolor aut inflammatio iungitur, & tunc curatio medicamentis potius internis & externis, vnguento nimirum Linariæ Horst. libr. 4. obseru. 42. vel alijs (pro quorum base constituatur scrophularia, quæ sola à sordibus repurgata, collo appensa, & nudo corpore gestata, ad miraculum vsque dolores hæmorrh. mitigat, vid. Tabern. l. 2. fol 431. & Craton. consl. 207.) tentanda, quàm malum chirurgia qualicunque exasperandum est. Si absque doloris sensu, & sine phlegmone in tumorem attollantur, & occultæ sint, accipio ferramentum p. latum (ex Tab. XIX. petitum) & optimè ignitum, quo ita inuro hæmorrhoides, vt illas tamen non attingam, hoc est, vt ignis tantùm calorem persentiant, ad ægri bonam tolerantiam: si patiens, vt sæpe fieri solet, chirurgiam expauescit, bono etiam euentu hirudines singulariter præparatas adhibeo; san-

sanguinem abundantem educo, postea turundam linimento simplici oblinito ano impono, & spongiam nouam, ex vino nigro austero, aut in quo ebullierint adstringentia, expressam applico, ad partis corroborationem.

Hippocrates quidem, ad prædictam chirurgiam requirit ferramentum capite rotundo, quale illud, quod Tab. XIX. Fig. V. ad viuum depictum, & in subseq. Figur. lit. q. signatum est, quo omnes sigillatim resiccat: latum tamen hic magis probandum iudico, quoniam hoc citiùs finitur operatio; Hippocratis autem præstat, quando vel altera tumentium fluit: quoniam hoc sanguinem fundentes facile præterit, illud latum verò, omnes fluentes cum occæcatis exsiccat, non sine magno patientium detrimento; quod ex animaduersionibus Spigelianis monere volui.

Aliquando hæmorrhoides quidem intumescunt, ob altiorem tamen sui in intestino situm, nullo modo in conspectum venire, multò minus ferramento ignito, siue lato, siue rotundo tangi possunt. Tunc, si ex chirurgia auxilium petitur, pro exsiccatione, necessaria est illa cannula, quę supra Tab. XVI. Fig. III. adumbrata, ano inditur frigida, & calefit stylo ignito (Tab. modo cit. Fig. IV.) sæpius cannulæ immisso, vt calefacta paulatim exsiccet hæmorrhoides.

Hæmorrhoidum nimium fluentium curatio chirurgica.

CVm sanguinem immodicè profundunt, ferro punctuali (Figur. VIII.) omnes sigillatim tangendæ, vnica tantum relicta, per quam sanguis in posterum redundans effluere possit. Earum fluxus interdum tàm pertinax est, vt eum facta etiam reuulsione medicamentis adstringentibus, tàm ore assumptis, quàm adhibitis sistere, peritissimo etiam Medico nonnunquam impossibile sit. Hanc pertinaciam expertus sum Venetijs (vbi chirurgiam per integrum annum exercui, & Medicis hæmorrhoides sæpissimè occurrunt curandæ.) in Nobili Veneto, ex Contarenorum stirpe nato iuuene 26. annorum, temperamenti sanguinei, tempore veris, laborante primùm (antehacenim nunquam) hęmorrhoidibus externis nimium fluentibus, ad quem vocatus, venam brachij dextri internam incidi, dorsoque cucurbitulas sine scarificatione siccas, applicari iussi, conseruam rosarum antiquam cum croco Martis, (non neglectis ligaturis partium superiorum,) per os vt sumeret, exhibui, & medicamenta valenter adstringendi facultate prædita, ouique albumine subacta, & gossipio vsto excepta parti affectæ apposui, nihilominus tamen fluxus semper vehemens durauit, ægerque rubicundus aliàs, in pallidissimum fuit mutatus, ita vt de vita sua periclitaretur. Nobili, & adstantibus, inhi-

inhibendum sanguinis fluxum, & conseruandam vitam, venarum adustionem, *iuxta Hipp.l.de hæmorrh. Aetium Tetrab.4.ser.2.c.15. & Senner.pr.l.3.p.2.c.13.* contra Hier.Fabr.ab Aquap. proposui, propositamque confirmaui Hipp.Aph.6.sect.8. Quæcunque non sanant medicamenta, ea ferrum sanat; ea ignis sanat: studio verba illa omittens *quæ ignis non curat, ea incurabilia iudicare oportet*; ne patiens ansam capiat dubitandi de restitutione sanitatis. Patiens autem, cum videret mortem non longè distare, senis nostri sententiæ fidem adhibuit, mihique & adstantibus, quod Chirurgiam adurentem, sibi adhuc reliquam, admittere vellet, porrecta manu promisit. Vnde domũ festinans, necessarijs me instruxi instrumentis, punctalibus nimirum, (Tab.XIX.Fig.VII.VIII. & IX.) quæ retrocedens famulo Nobilis patientis, vt ea ignita redderet, tradidi: quibus optimè ignitis, omnium venarũ hæmorrhoidalium quę fluxerunt, ostiola, sigillatim tetigi, crustamque induxi, à superioribus incipiendo, ne sanguis ex intactis defluens, ferramenta ignita extingueret. *Videatur Laden.Sepul.l.7.animaduers.122.lectu dignissima.*

Sanguine chirurgia suppresso, & optima victus instaurantis regula obseruata, Nobilis ille pristinæ sanitati restitutus fuit, cui consului, vt singulo trimestri cucurbitulas quatuor scapulis & dorso affixas & scarificatas, adhiberet, ne natura in futurum sanguinis abundantiam per venas ani expellere assuescat. His ritè obseruatis, ab hæmorrhoidum fluxu liber, per decennium, integerrima sanitate vixit.

Quod si natura prædicti Nobilis, hæmorrhoides ante hac sæpiùs aperuisset, & quasi assueta, ad hanc solam partem superflua transmit, tere solita fuisset, vnicam hæmorrhoidum ferro intactam reliquissem, postmodum puluisculis emplasticis, & adstringentibus, occludendam, ità vt spontè, vel arte, facillimè reserari, & per eam sanguis, qui in corpore in dies aggregatur, statisque temporibus euacuari solet, purgari possit, ne effectus illi (*quorum Hipp.* mentionem facit *sect. 6. Aphor.12.* A diuturnis hæmorrhoidibus curato, nisi vna quæpiam seruetur, periculum est aquæ inter cutem, vel tabes impendet; *Et Epidemiar.l.6. sect.3.text.33. & 34.* qui sanguinem per ora venarum quæ in ano sunt, profundere solent, neque inflammatione pulmonis, neque vlcere excedente, neque furunculis corripiuntur, neque tuberculis, quæ à cicerum similitudine terminthi dicuntur, ac fortassis, ne lepra quidem, forteque neque alijs id genus. Intempestiuè tamen curati, multi breui huiusmodi morbis correpti sunt, eamque ob caussam perniciosè habuerunt, producantur.

He-

Hæmorrhoides exulceratæ.

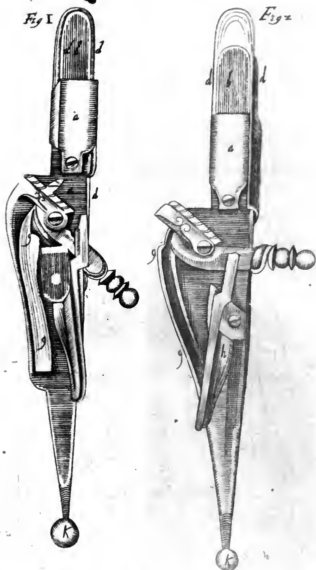
INternæ, ne in fiſtulas degenerent, exſiccandæ: Quapropter ano inditur cannula ferrea, quæ in latere perforata, Tabul. XVI. Fig. I. aut III. & huic immittitur ſtylus optimè candens, Tab. XVI. Fig. IV. ac ſæpius extrahitur, quo hæmorrhoidum vlcera aduruntur, & partes vicinæ defendantur. Dolore mitigato, & eſchara ablata, vlcus incarnandum, & conſolidandum, medicamentis ſarcoticis & epuloticis.

Fig. VIII. monſtrat applicationem enterenchytæ ſeu inſtrumenti fiſtularis, Tab. XIII. Figur. V. ad infundendos clyſteres in anum.

Anno poſt Chriſtum natum M DC XXXIX. Die XVIII. Iunij, coniux Bartholomæi Abelini, Textoris Vlmani fœtum edidit mortuum, qui in partibus obſcœnis nullum ſignum habuit, ex quo cognoſci potuiſſet, maſculus ne an fœmina fuerit. Neq; etiam via apparuit vlla, per quam fœtus vrinam, aut fęces alui excernere valeret. In peritonæo dependit aliquid ad longitudinem digiti auricularis, quod, inſtar inteſtini cæci, perforatum non erat: Ab oſſe pubis vſque ad calcem ambo pedes arctiſſimè cohærebant: in reliquis verò partibus fœtus pulcherrimè fuit formatus.

Fig. IX. Anno poſt Chriſtum natum 1651. die 5. Iulij, hora ferè ſexta poſt meridiem, in vico Vvittenbach Ducatus Vvittenbergici, coniux Georgij Langij, bubulci, Anna, partum edidit monſtroſum, atque ita conformatum, veluti in delineatione cernitur: nimirum duobus capitibus, quatuor pedibus, totidemque brachijs præditū. Hoc, ſtatim atque naſcebatur, monſtrum Vir Reuerendus Dominus M. Ioan. Riepp: parochus iſtius loci ordinarius, baptiſmo donauit, & ſubſequente 6. Iulij in æde ſacra, nomine Chriſtiana & Chriſtianæ inſigniuit. Fœtus hora 6. poſt meridiem ex hàc vità diſceſſit. Septimo Iulij, cadaueris abdomen & pectus præſentia Domini Chriſtophori von Rueff: Scorndorffij Phyſici ordinarij, Iacobi Guttelin: Pharmacopæi ibidem proprij genitoris, (ò durum pectus!) & aliorum, ſecundum artem aperui, & inueni, primum duos ventriculos, quorum vnicuique annexa fuerint inteſtina tenuia, quæ tamen ad principium craſſorum in vnicum inteſtinum cæcum, colon & rectum deſinebant. Extractis artificioſè inteſtinis, ſub dextro hypochondrio, in conſpectum venit vnum ſolum parenchyma hepatis, in ſiniſtro vnicum lienis, in regione verò lumborum tres renes, totidemque vreteres, magnitudine æquales, orificijs ſuis in vnicam cyſtem vrinariam hiantes. Generationis organa quod attinet,

vnicus

Fig I
d b
d
a
d
g
k
Fig 2
d
b
d
a
g
g
h
k

vnicus aderat vterus comparribus omnibus ad generandum necessarijs; pendulum illud post anum non erat perforatum, sed instar intestini cœci occlusum. In capacitate thoracis duo reperi corda totidem capsulis inclusa, vnicum mediastinum, quod corda sic ab inuicem separauit, vt vnum in sinistro, & alterum in dextro latere situm habuerit, cuius monstrosi partus externam imaginem operi posthumo adiunxit Authoris ex fratre nepos.

TABVLA VLTIMA.

De funda Galeni, cancro labiorum, arteria incisa compressione, pedis contracti distensione, cubiti rigidi inflexione, sinus in femore magni apertione, locis & fascijs fonticulorum, glandium è vulneribus sclopetorum extractione, varicum sectione, labiorum vulneris per fibulas adductione, tibiæ cariosa abrasione, & deligatura abrasione, & deligatura pectoris, quam Galenus Cataphractam vocat.

A Est *funda Galeni l. de fasc. c.62.* fascia scilicet in quatuor partes scissa, ad labrum inferius deligandum accommodata, cuius descriptionem in gratiam studiosorum chirurgiæ, in primis verò barbitonsorum, quibus rarò iste liber de fascijs est ad manus, transcribere volui, vt hanc fasciam, eiusque applicandi modum, ad curandos labiorum affectus, præcipuè vero cancrum exulceratum, vtilissimum pariter, ac chirurgiam exercentibus scitu summè necessarium addiscerent. *Medium quod integrum est injicito super labium inferius, superiores verò partes ad mentum adducito, atque inde ad occipitium, ibique in speciem literæ X. altera super alteram excedente, ad summum caput, & inter ipsum & frontem attrahito, ministroque tradito, reliquas verò binas partes sub infimis auriculis ad occipitium porrigito, atque ad foramẽ literæ X ad frontẽ attrahito, & has & quæ à ministro continebantur inter se deuincito*

Æ. Indicat labium exulceratum, fascia fundæ ad mentem Galeni deligatum. Patiens erat *Gallus Sigman*, Rusticus Langinauiensis, ex Territorio Vlmensi, cancri labiorum exulcerato affectus, qui postquàm à multis chirurgię peritis dolens percepisset, se ab isto malo liberari non posse, nisi sectione radicitus extirpetur: patiens ob difficultatem domesticam, qua premebatur, ab Inclyto Recip. Patr. Senatu supplex impetrauit, vt in Xenodochium reciperetur, & cancer ferro, ac manu chirurgi exercitati Georgij Riedlin, abscinderetur.

Abscissione per forcipem facta, & vlcere ad cicatricem ferè ducto, malum repullulauit. Senatus inclytus huius recidiuæ certior factus patientem meæ curæ tradidit. Hic ob dolores capitis & artuum nocturnos, mihi valdè suspectus, in Nosocomium Gallico morbo affectis destinatum translatus, decoctum ligni Guaiaci sumpsit, vnde dolores capitis & partium extremarum cessarunt. Cancer verò interim topicis tractatus nihilominus pauperculum vehementissimè cruciauit. Deinde corpus, per sudorifera nimis calefactum, vsu seri caprini deputati refrigerandum, & ab atrabilarijs humoribus per epicrasin purgandum existimaui, decocto Magistrali sequenti.

℞. Aq. fluuiatilis lib. XV.
Hord. integr. p. j.
Bulliant in vase obturato ad creputuram hordei, tunc adde,
Fol. Borragin.
Cichor.
Bethon.
Carduib.
Sonch. ana M j. & iterum bulliant ad remanentiam ℥xij. abiectis herbis in colatura infund. p. 24. hor.
Rad. Polypod. ℥iij.
Pulu. colocynth. in petia ligat. ʒij.
Rad. hell. nigr. præp. ℥s.
Ireos nostratis.
Agaric. crud. ana ℥j.
Vuar. Passar. ʒj.
Semin. anis. ʒß.
Misce omnia & ebulliant ad consumptionem medietatis, & in fine pro vnica ebullitione adde
Cinamom. optim. ʒij.
Nuc. Mosch. incis. ʒj.
Fol. sen. s. stipit. ʒj s.

Colatura diuidatur in xix. doses, vt vna dosis sint ℥vij. seruabatur in phiala quælibet, super affuso oleo ad digiti latitudinem, & dabatur alternis diebus summo mane, à qua patiens iacuit in lecto benè coopertus, donec madorem corporis sentiret, atque post horam iusculum sumpsit, & quia, ob colocynthidem decoctum amariusculum fuit, statim post assumptionem deglutiuit aliquid de pomo asso, aut ℥ß. passularum. Purgans hoc facilè trahit non solùm humorem, qui

qui influere potest, sed eum quoque, qui iam influxit. *Et notandum huius solius decocti crebro vsu, multos ab exulcerati carcinomatis doloribus liberatos, pluresque à nondum exulcerato fuisse curatos. Hæc obiter de decocto.*

Præparato corpore, precibus pauperculi deuictus labium forcipe abscidi; primo intuitu bono cum successu. At sequenti die obseruaui tuberculum, quod *forfex, vtpote quæ ad talem chirurgiam valdè est incommoda*, reliquit.

Hoc tuberculum puluere illo caustico, quem ab Empyrico acceptum Aquap. describit *lib. 1. pentateuch. cap. de cancro*, consumere frustra tentaui, indeque de certa curatione dubitare, & imminentem recidiuam timere cœpi. Patiens autem meo iussu, repetijt vsum decocti purgantis, singulis quaternis diebus, & cum vlcus beneficio Vng. de Tutia sequentis,

℞. Ol. rosf. complet.
Myrt. ana ℥.
Seui vitul. castr. ʒvj.
Succus solat. hortens.
Plantagin. ana. ʒx.
Vini granatorum ℥iv.
Bulliant ad succ. consumptionem, facta colatura.

℞. Ceruss. puluer. ʒx.
Litargyr. præp. ℥ijs.
Plumbi vsti & loti.
Antimon. præp. ana. ʒv.
Tutiæ Alaxandr. ʒs.
Camphor. ʒs.
Misce omnia in mortario plumbeo, &
F. Vng.

ferè ad cicatricem duceretur, remanebat enim solùm illud tuberculum, bonâ victus regulâ internis, externisque remedijs instructus, spe citissimæ restitutionis lætissimus domum redire festinauit. At quod supra timui, elapso semestri etiam euenit, recidiua scilicet altera, malum prioribus multò peius. Has recidiuas autem forfici, qua operatio peracta, vnicè adscribendas existimo. Hæc enim ad tentatam chirurgiam ineptissima fuit: *Si igitur cancer totum labium occupat, Chirurgi meo & Riedlini erroribus docti, eum forfice abscindere caueant, ferè enim impossibile, quin ea aliquod vestigium relinquat ex quo malum recrudescere queat.* Memini quod aliquando in publicis lectionibus ab Excellentissimo Adriano Spigelio, hanc cautionem audiuerim, quam tamen pro nihilo habui, vsque dum in rusti-

L 2 co

eo hoc & alio expertus, eà non obseruatà, patientes de vita, & de fama chirurgum periclitari: Æger secundam recidiuam passus, etiam tertiam chirurgiam à me petijt, quam monetà ex argento confectâ, acuta, & aqua forti intincta, iuxta Aquapend. placitum, administrassem, absque dubio maiori cum fructu, nisi vasa circum circa maximè tumida, laborem frustraneum fore indicassent. *B.* est vsus & *applicatio* illius *instrumenti*, quod *supra Tabul. XVII. Figur. III. descripsi, & depingi curaui*. Hoc in vulneribus, vel potiùs puncturis arteriarum carpi, quæ in duello facilè contingunt, pro sistendo sanguine, vtilissimum expertus sum, vt infra ex singulari obseruatione patebit. Alij sumunt monetam argenteam, quam vulneri superligant; quia tamen ligatura ista satis stricta esse debet (*laxior enim sanguinis fluxum neutiquam cohibet*) ob imminentem manus externæ gangrænam, & subsequentem sphacelum (*comprimuntur enim vasa vt alimentum & spiritus vitales & animales influere nequeant.*) valdè periculosa videtur; vnde hominum saluti melius prospectum iudico, si omnes chirurgi simile instrumentum in promptu habeant, vt tempore necessitatis eo vti valeant. Patauij, *vbi exercitium Anatomicum & chirurgicum à plurimis seculis maximè floruit*, meo tempore reperiebatur exercitatissimus Arteriotomus, qui ad curandos capitis atrocissimos dolores suasu medicorum, arteriam carpi non raro incidit, factaque sanguinis euacuatione ordinata, vulnus prædicto instrumento ita compressit, vt ne gutta quidem sanguinis citra chirurgi voluntatem profunderetur, neque vllum ex compressione aliàs metuendum symptoma superueniret. Sæpius Vlmæ accidit, vt ab imperijs balneatoribus, & chirurgi titulo certè indignis, pro vena basilica arteria comes aperiretur, vnde plerumque vel nimia sanguinis profusio, vel aneurisma magnum, quod malè curatum mortem intulit. Si itaque in futurum præter spem talis error committatur, pro correctione huius (præter remedium, quod Clariss. Colleg. DD. Gregor. Horstius obseruationum chirurgicarum prima, lectu certè dignissima proponit) simile instrumentum, quod arteriam comprimendo sanguinis fluxum sistit, aut arteriæ cubiti læsæ adaptetur, meo iudicio non erit alienum. In Heluetia, arterias temporum casu vel arte ruptas & incisas, parte corticis mediæ nucis iuglandis conuexa feliciter comprimunt.

C. Indicat *applicationem ferri* (quod *supra* Tabul. XVII. Figur. I. adumbrari curaui ex Guilhelm. Fabric. Hildan. libello de combustionibus,) inseruientis ad genu contracti extensionem. Iacobus Murdel, Iacobi Lanionis filius 5. annorum, in terram silicibus stratam patrem currendo insequens & cespitans cecidit, sine doloris querela vsque in quartam diem ambulauit, quo claudicare,

& de

& de genu contuso conqueri cœpit. Mater de puero satis sollicita vocat barbitonsorem Iohan. Andream, qui statim cataplasma contra cruorem Felicis Mirzen, altera die (pro discussione vt reor) linteum triplex ex vino calido expressum applicuit. Puer ita tractatus corripitur febre acutissima, quæ remedijs conuenientibus à Medico ritè adhibitis, die quodam critico per abscessum pedis affecti, inflammationem scilicet erysipelatosam soluebatur, quæ totum crus & femur ad inguina vsque occupauit, calore, rubore, & dolore puerum vehementer affligens. Curata inflammatione supererat in genu ante febrem contuso tumor ingens, quem, cum omnia resoluentia explosisset, ad suppurationem ducere tentarunt, & genu tam in parte domestica, quàm externa medicamine caustico aperuerunt, materia nulla, vel certè paucissima effluente. Re ita se habente, Medicus ordinarius discessit, & totum curandi negotium Andreæ Barbitonsori reliquit: hic pro arte & marte puerum tractauit, vlceraque caustico inusta consolidauit, & tumorem planè indurauit. Mater magis quàm vnquam sollicita, & obseruans, bonum virum huic malo esse insufficientem, & propterea etiam anxium, me consilij causa vocauit. Hæc ex relatione. Accedens inueni tumorem in genu haud absimilem ijs, quos vulgò Olidschroam appellant, puerumque contractum, crus enim extendere non potuit. Facto prognostico, affectum hunc esse ancipitis & quidem diuturnæ curationis, rem ita aggressus; pro emollitione & discussione tumoris, quotidiè per quadrantem horæ cum spongia adhibui fomentationem ex sequentibus.

℞. Herbar. Malu.
Verbasci.
Bethon. ana. Mj ß.
Flor. Malu. M. j.
Semin. lini. ℥j.
Rad. Alth. ℥ ij.
Incis. & contus. ad chartam.

Post fomentationem apposui ceratum diasinipi, quòd *Hieron. Fabrit. ab Aquapend.* cap. de meliccrid. descripsit, & D. Spigelius ita correxit.

℞. Salis gemm.
Lythargyri aur.
Ceruss. ana. ℥ iv.
Ceræ & Terebint. ana ℥ ij.
Galbani.
Opponon. ana. ℥ ß.
Sinaphi pulu. ℥ ij.
Ol. veter. ℥ ix.

acet.acerr.q.f.F.l.a. ceratum molle.
Sub poplite & ad latera inunxi genu seq.

℞. Vnguent.Euæ ℥ ij. s.
Neruin.ʒ vj.
Cerati citrini.℥j.
Ol.lumbr.terr. ℥ vj.
Vulpini.ʒ ij.
M.pro Vnguento.
℞. Ol. oliuar. ℔ j.
Medul.crur.bouis.
Ceræ flauæ.
Resin.Pin.ana.℥ ij
Butyr.rec.℥ iij.
M. F. Vng. Euæ, seu Anodynum, quod Foscarinus ex Turcia secum attulit.
℞.Succ.Nicotian.℥ vj.
Ceræ citrin.recentiss. ℥ iv.
Resin. ℥ iij.
Terebinth ℥ ij.
Ol.mytrin.q.s.F. cerat.molle.

cuius descriptionem habeo ex l.1.Pentateuch.chirurg.Hier.Fabr. ab Aquapend.cap.de herpet. miliari.

Vsu fomentationis & cerati continuato,genu detumuit: ex inunctione verò poplitis pro extensione nullum iuuamen patiens percepit; quare instrumentum hoc applicui, quo paulatim crus extendi possit, ferreum:quod patiens (prius applicato genu corroborationis ergo,cerato barbaro, cum Magistrali diasinap. mixto, & facta inunctione poplitis, cum superposito sparadrapo seq.

℞. Cerati citrini mod. descr. ℥ ij.
Ceræ flauæ nouiss.℥ ij.
Resin. Terebinthin.
Pin.ana.℥ j.
Misce ad ignem & intingatur tela.)

continuè, noctes diesque portauit, singulis diebus cochleam instrumenti parum attrahendo, donec crus in rectum duceretur, vt spatio vnius anni patiens sine baculo ambularet. *Causa contractionis erat mala pedis situatio, quam cauere debuissent capsula lignea, quam videre licet. Tab. XXI. Fig. VI.*

Anno 1636. die 10. Octobris vocatus fui ad puerum Martinum Grauium Leipheimensem, qui mihi ostendit crus *ex ganglio in genu* versus posteriora contractum, quod præmissis vniuersalibus, codem

in.

instrumento iisdemque topicis octo mensium spatio, in directum extendi.

D. instrumenti Tabul. XVIII. Figur. V. descripti vsum ostendit: Nam sicut ad extensionem brachij nil melius, quam lapidis ponderosi in manu gestatio, ita ad flectendum illud paulatim nihil conducibilius sum expertus, quam hoc instrumentum; patiens erat puer militis, qui luxationem cubiti passus, ob malam situationem, eum flectere non potuit: hunc, vt pueros præcedentes, inunxi quotidiè, sparadrappum applicui, & instrumentum gestare iussi: hic duorum mensium spatio conualuit, & pro necessitate cubitum, sine doloris sensu & impedimento, flexit. *Obseruent igitur iuniores chirurgi, vt membra fracta aut luxata commodè collocent*: Non rarò enim præter membri contracturam, sequitur inflammatio malam figuram, vid. Tab. XXVI.

E. Anno 1626. die 19. Nouembris me vocat frater meus Martinus, ad socerum suum Ioann. Maluenter, Natum Vlmensem, & in Danubio nauigando versatissimum. Is ipse, quem Clariss. Collega, D. D. Greg. Horstius in suar. obseru. Chirurgic. IX. curauit, ostendit mihi *sinum in femore sinistro* (qui ex contusione ad suppurationem ductà, & negligenter tractatà originem duxit) petijtque medelam. Ego sinus magnitudinem specillo explorans, superficialem tantùm, at satis longum & latum inueni. Cum autem huiusmodi sinus decliues, vt notum, rarò agglutinentur, seq. die forfice deceptoria supra Tab. VII. Fig. IX. (nondum eo tempore Syringotomis Tab. XII. Fig. I. II. & III. ac Tab. XIV. Fig. I. descriptis instructus) inscio patiente eum incidere tentaui, postea carne replendum: sed cum nimis tardè per forficem istam fieret operatio, nauta instrumentum animaduertens, femur mouit, manibusque mihi dextram repulit. Vndè sepositâ curatione per ferrum parumper (vt ex Figura patet) dilatatum, albumine oui conquassato & stuppâ pexâ, obligaui; subsistente sanguine tertio & quarto die per siphonem infundebam hydromel pro eluenda cauitate: quinto, & sexto & septimo vinum nigrum austerum, in quo coquebantur Balaustia, cortices granator. &c. inieci, & spongiam nouam eodem liquore madefactam & expressam fasciâ longâ, & trium digitorum transuersorum latâ (latior enim non ita stringit) superligaui, ligaturam ab inferioribus incipiens & supra sinum in parte sana finiens; his medicamentis, in quibus magna glutinandi virtus posita, & deligandi modo, intra septimanam, fratris socer felicissimè curatus fuit. Ab eo tempore *nunquam ad Chirurgiam deueni, nisi remedia pharmaceutica frustra fuerint adhibita*: Neque posthac amplius forfice deceptoria (quia Chirurgum, non ægrum decipit) ad sinuum dilatationem sum vsus.

F. Indicat *locum fonticulorum in brachio.* Varijs in locis conficiuntur fonticuli, hi tamen in brachijs inultis reliquis vtiliores, & accommodatiores esse videtur: Vnde etiam à Medicis præ cæteris eliguntur, pro euacuatione scilicet, omnium eorum humorum, qui caput humanum offendere solent; cum inter partes inferiores superioresq; exacte medium situm obtineant, humorum in caput ascensũ impediant, eosque influentes à capite, ob conuenientem distantiam, commodissimè reuellant, atque deriuent. Nec solùm in capitis, oculorũ, aurium, narium, oris, faucium & gulæ vitijs, verùm etiã in thoracis, cordis, & pulmonum affectibus, magnum & mirandum præstant auxilium. Quanquam autem hi fonticuli in prædictis morbis multum iuuent, & ægris sint accommodatissimi, idque propterea, quod ipsos videre, proprijsque manibus gubernare possint: Nihilominus tamen non pauci reperiuntur, qui fonticulos in genere, vt qui diligentiã & laborem requirunt, spernendo sanitatem, planè vituperant: alij ob fœtorem detestantur: reliqui verò ob timorem ignis sibi inuri recusant. His respondeo, quod neque vestimenta sine labore, manè & vesperi, induantur & extrahantur, neque excrementa absque fœtore reddantur. Sicut autem hoc vel illud ad vitam humanam est necessariũ; ita hi ad benè viuendum, & integrã sanitatẽ fruendum, summè vtiles. Et quemadmodum nullum pœnitet vllius laboris, quem induendo & exuendo impendet, ita nemo de his conqueritur, imò dum ipsos tractat, magna voluptatem sentit, siue propter dulcedinem, quam ex pruritu percipit, siue quod de die in diem manifestè cognoscit illius materiæ euacuationem, quæ secundum errores commissos genita, & in corpore retenta graue malum attulisset: aut potius quod beneficio huius sanitatem amissam adipiscatur. Vnde sæpius vno fonticulo nõ contentus sibi facilè duos, interdum etiam plures, prout opus erit parari curat: adde quod Fonticuli, si arte regantur, non fœteant, & facti in debito loco non doleant.

Locus fonticulorum qnatuor conditiones requirit, 1. vt patiens ipsum videat. 2. vt ad ligaturam sit idoneus. 3. vt habeat venam. 4. vt sit in musculorum duorum interstitio, ad prohibendum dolorem, quo impeditur facilè motus.

Locus hic in brachio inuenitur, si chirurgus cubitum patientis, uario modo, uoluit, flectit, & extendit, usque dum debitam musculi deltoidis & bicipitis separationem inuenit. Multi conficiunt fonticulum in ipso deltoide, quidam in fine huius, alij in parte posteriore ipsius. Ego tamen, ob dictas conditiones, locum lit. F. notatum eligo, interstitium scilicet musculi deltoidis & bicipitis, idque potius in parte superiore, quæ minus

sen-

sensibilis, quàm inferiore, ad quam breui temporis spatio decurrit.

Inuento fonticuli loco, modus erit considerandus. Paratur fonticulus scalpello, caustico potentiali, & ferro ignito. Cum verò ferrum ignitum huius chirurgiæ inuentoribus magis vsitatum, caustica potentialia non probo vtpote quæ tarde, & vt plurimum cum dolore magno operantur; nec ita securè adhibentur, quoniam eorum agendi vis nobis non ita exactè est cognita, sed interdum *præter expectationem nostram efficaciora, non rarò impotentiora inueniuntur.* Missum quoque facio ferrum secans, siue salpellum, propter rationes modò recensitas, quibus addo, quod sectio fonticuli sanguinem profundat, quem plures videre nequeunt. Magna dexteritate veteres vtebantur ferro ignito, quod erat incuruatum, & longum habebat manubrium (Tabul. I. Fig. II. depictum.) sed cum vidissent, quod illud instrumentum non solùm carnem à chirurgo signatam inurat, sed etiam partes vicinas calefaciat, præter hoc excogitarunt aliud instrumentum cannulatum, quod partes vicinas defendat: vid. Tab. I. Fig. I. Per cannulam hanc non ignitam, & cum fortiter impressam intrudunt solidum candens, vt penetret secundum Medici intentionem nonnunquam magis & minus profundè. Iulius Casser. Placentinus inuenit instrumentum supra Tab. I. descriptum, & hîc Lit. G. signatum, quod ignem occultat, partes vicinas à læsione defendit, & præ cæteris instrumentis *ad omnes fonticulos extra caput inurendos accommodatissimum, & securissimum est.* Hoc me plus quàm sexcentos fonticulos, cum admiratione adstantium, & risu patientis fecisse, testabuntur illi, qui adhuc viuunt, & fonticulos à me paratos gestant.

H. est *fascia pro fonticulis in brachio* ligandis commodissima, quia facillimè ab ægro adaptatur; vtilissima, quoniam conseruat fonticulum in suo loco; & pulcherrima, eò quod ex tela alba parata potest leuari; neque hæc, vt reliquæ fasciæ, tàm facilè visus aut tactus sensu deprehenditur.

I. *Locus fonticulorum in femore est* (quatuor digitis transuersis supra genu, inter musculum sartorium & vasium internum, quærendus) ad ligandum aptissimus, & comitem venam saphenam, vbi fonticulus in hystericis affectionibus efficacissimus, reuellendo & deriuando. Curaui eo mulieres, quarum nomini parco, quæ ob suppressionem mensium, vteri furores, aliaque symptomata sunt passæ: plures etiam quę vlcera in tibijs habuerunt dysepuloticа; illic reuellendo, hic intercipiendo & deriuando.

K. est *fonticulus*, quem mihi *inter principia musculi gastrocnemij*, contra dolorem Ischiadicum summo & felicissimo cum

suc-

successu parati. Laudat quidem Excellentiss. Adrian. Spigel. *in hum. corp. fabric. lib. 5. cap. 9.* ob transitum venæ popliteæ inustionem fonticuli in sura, seu masculi gasterocnemij principiorum coitu, quem Daniel Bucretius *in Iul. Casser. Placentin. Tabul. Anatomic.* (quos ego ære emi Spigeliano ab Hæredib. Casserij) *l. Tab. 2. lit. Græc. π.* notauit. At quoniam locus ille ob suam decliuitatem ad deligandum valdè est incommodus, ego iuxta Andr. Vesal. *in corp. hum. fabric. l. 2. Tab. 10. de musculis* locum paulò superiorem elegi, eumque non sine ratione: habet enim huius loci fonticulus omnes boni fonticuli, quas supra recensui conditiones; 1. venam popliteam, quam antiqui & recentiores in Ischiade, alijsque morbis pluribus, quos Aurelius Seuerinus *lib. de angeologia c. 26.* collegit, magno certè cum successu aperiebant. 2. Interstitium principiorum gasterocnemij: neque enim metuendus ille neruus satis insignis, qui sub genu transcurrit, vt lædatur; nam vbi fonticulus conficitur, neruus progrediendo, iam iam profundiora petijt, vt ferro candente offendi nequeat. 3. Deligaturam firmiter consistentem. 4. Patiens ipse ipsum regere, & gubernare potest. Notissimum est, qui semel Ischiadicis doloribus vexatur, non facilè ab ijs liberatur, ita vt sibi polliceri possit, se in posterum ab eiusmodi cruciatibus fore immunem. Sanctè tamen testari possum, me metipsum post vsum balnei Thalfengensis, vulgò Gesundbrun, in agro Vlmano siti, beneficio huius fonticuli, per nouennium, à paraxysmo præseruasse, & si vixero forsan vlterius, venæ Ischiadicæ sectioni, omnibusque purgantibus, sudoriferis, & topicis medicamentis, quæ per annum integrum, ex clarissimorum Medicorum consilijs, assumpsi & adhibui, valedicens. Quare si in futurum in tali cruciatu Ischiadis diuturno, tàm interna, quàm externa remedia sine successu vsurpata fuerint, meo consilio & bona spe salutis ad hanc chirurgiam, tanquam ad sacram anchoram confugiant, inustionem scilicet fonticuli in loco signato: non dubito enim, quin patiens sanitatem, Chirurgus verò maximam laudem deportaturus sit.

L. est *fascia pro fonticulis in femore & sura deligandis, omnium optima.*

Quomodo fonticuli iam parati conseruari, rectèque gubernari debeant, ex scheda Aquapendentis, qui eius mentionem facit *in opere suo operationum chirurgicarum, et titulo de fonticulis*, discere potuissemus, nisi illa incuria typographi, cui Author schedam tradidit, vt typis in lucem daret, amissa fuisset. Hac igitur destituti legant elegantissimum tractatum, quem scripsit Hieron. Capiuacius, de recta cauteriorum administratione, & Dominicus Galuanus Medicus Athestinus (*cui acceptum refero sparadrapp. meum,*

Cerati

℞. Cerati de ceruss. seu Albi cocti Aug. ℥xij.
Pulu. ceruss. ℥iiij.
Thuris.
Tragacanthi ana ʒvj.
Ireos. Flor.
Bez. ana ʒv.
Storac. liquid.
Ol. spic. odorati ana ʒij.
Saponis veneti. ℥ij.
Ceræ q. s. vel ℥ij.

Veronenses Chirurgi, in viris vsurpando addunt parum mochi, ad gratiorem odorem.

Misce s. art. & cum tela noua F. sparadrappum, quo per annos viginti & duos, plus quam fonticulos mille summa cum vtentium admiratione, ab omni symptomatum incursu preseruaui) de fontanellis. lib. 2. cap. 13 14. 15. 16. & 17. quæ ad mentem Aquap. sui Præceptoris, accuratissimè scripta esse certus scio, stylo tamen Italico, qui dignus esset, vt Latinitate donaretur.

Nonnulli miris laudibus deprædicant Ceratum, quo Dux Hetruriæ fonticulos suos ab omni symptomatum incursu præseruat.

℞. Succi Hederæ ℥iij.
Nicotian. ℥j.
Terebinthin.
Resin. pin.
Vng. ros. Mes.
Cer. citrin. ana ℥j.
Ol. N. Mosch. ʒij.
Pulu. cyper odor. ʒj.
Ceruss. elect. ℥j.
M. F. Ceratum.

M. *Forceps in vulneribus sclopetorum*, pro extrahendis globulis in profundo sitis, affabrefacta, quam supra Tab. XIV. Fig. IX. ad viuum delineaui.

N. dictæ *forcipis vsum*, & applicandi modum ostendit, qui talis est: Extrahatur terebellum, & exterior cannula demittatur versus cochlearia, ita vt instrumentum claudatur, & foramen referat instrumenti Tab. XIV. Figur. XI. depicti: hoc facto, exterior cannula oleo inungatur, & instrumentum dextra chirurgi vulneri clementer immittatur, vsque dum cochlearium extremitas denticula globulum amplectatur: tunc pollice atque indice sinistro, instrumentum chirurgus teneat, eoque quantum æger tolerare poterit, globulum premat, ne forcipi cedat; postea digitis manus dextræ, terebellum

per

successu parati. Laudat quidem Excellentiss. Adrian. Spigel. *in hum. corp. fabric. lib. 5. cap. 9.* ob transitum venæ popliteæ inustionem fonticuli in sura, seu masculi gasterocnemij principiorum coitu, quem Daniel Bucretius *in Iul. Casser. Placentin. Tabul. Anatomic.* (quos ego ære emi Spigeliano ab Hæredib. Casserij) *l. Tab. 2. lit Græc.* π. notauit. At quoniam locus ille ob suam decliuitatem ad deligandum valdè est incommodus, ego iuxta Andr. Vesal. *in corp. hum. fabric. l. 2. Tab. 10. de musculis* locum paulò superiorem elegi, eumque non sine ratione: habet enim huius loci fonticulus omnes boni fonticuli, quas supra recensui conditiones; 1. venam popliteam, quam antiqui & recentiores in Ischiade, alijsque morbis pluribus, quos Aurelius Seuerinus *lib. de angeologia c. 26.* collegit, magno certè cum successu aperiebant. 2. Interstitium principiorum gasterocnemij: neque enim metuendus ille neruus satis insignis, qui sub genu transcurrit, vt lædatur; nam vbi fonticulus conficitur, neruus progrediendo, iam iam profundiora petijt, vt ferro candente offendi nequeat. 3. Deligaturam firmiter consistentem. 4. Patiens ipse ipsum regere, & gubernare potest. Notissimum est, qui semel Ischiadicis doloribus vexatur, non facilè ab ijs liberatur, ita vt sibi polliceri possit, se in posterum ab eiusmodi cruciatibus fore immunem. Sanctè tamen testari possum, me metipsum post vsum balnei Thalfengensis, vulgò Gesundbrun, in agro Vlmano siti, beneficio huius fonticuli, per nouennium, à paraxysmo præseruasse, & si vixero forsan vlterius, venæ Ischiadicæ sectioni, omnibusque purgantibus, sudoriferis, & topicis medicamentis, quæ per annum integrum, ex clarissimorum Medicorum consilijs, assumpsi & adhibui, valedicens. Quare si in futurum in tali cruciatu Ischiadis diuturno, tàm interna, quàm externa remedia sine successu vsurpata fuerint, meo consilio & bona spe salutis ad hanc chirurgiam, tanquam ad sacram anchoram confugiant, inustionem scilicet fonticuli in loco signato: non dubito enim, quin patiens sanitatem, Chirurgus verò maximam laudem deportaturus sit.

L. est *fascia pro fonticulis in femore & sura deligandis, omnium optima.*

Quomodo fonticuli iam parati conseruari, rectèque gubernari debeant, ex scheda Aquapendentis, qui eius mentionem facit *in opere suo operationum chirurgicarum, et titulo de fonticulis,* discere potuissemus, nisi illa incuria typographi, cui Author schedam tradidit, vt typis in lucem daret, amissa fuisset. Hac igitur destituti legant elegantissimum tractatum, quem scripsit Hieron. Capiuacius, de recta cauteriorum administratione, & Dominicus Galuanus Medicus Athestinus (*cui acceptum refero sparadrapp. meum,*

Cerati

℞. Cerati de ceruss. seu Albi cocti Aug. ℥ xij.
Pulu. ceruss. ℥ iiij.
Thuris.
Tragacanthi ana ʒ vj.
Ireos. Flor.
Bez. ana ʒ v.
Storac. liquid.
Ol. spic. odorati ana ʒ ij.
Saponis veneti. ℥ ij.
Ceræ q. s. vel ℥ ij.

Veronenses Chirurgi, in viris vsurpando addunt parum mochi, ad gratiorem odorem.

Misce s. art. & cum tela noua F. sparadrappum, quo per annos viginti & duos, plus quam fonticulos mille summa cum vtentium admiratione, ab omni symptomatum incursu praseruaui) de fontanellis. lib. 2. cap. 13 14. 15. 16. & 17. quæ ad mentem Aquap. sui Præceptoris, accuratissimè scripta esse certus scio, stylo tamen Italico, qui dignus esset, vt Latinitate donaretur.

Nonnulli miris laudibus deprædicant Ceratum, quo Dux Hetruriæ fonticulos suos ab omni symptomatum incursu præseruat.

℞. Succi Hederæ ℈ iij.
Nicotian. ℈ j.
Terebinthin.
Resin. pin.
Vng. ros. Mes.
Cer. citrin. ana ℈ j.
Ol. N. Mosch. ℥ ij.
Pulu. cyper. odor. ℥ j.
Ceruss. elect. ℈ j.
M. F. Ceratum.

M. *Forceps in vulneribus sclopetorum*, pro extrahendis globulis in profundo sitis, affabrefacta, quam supra Tab. XIV. Fig. IX. ad viuum delineaui.

N. dictæ *forcipis vsum*, & applicandi modum ostendit, qui talis est: Extrahatur terebellum, & exterior cannula demittatur versus cochlearia, ita vt instrumentum claudatur, & foramen referat instrumenti Tab. XIV. Figur. XI. depicti: hoc facto, exterior cannula oleo inungatur, & instrumentum dextra chirurgi vulneri clementer immittatur, vsque dum cochlearium extremitas denticula globulum amplectatur: tunc pollice atque indice sinistro, instrumentum chirurgus teneat, eoque quantum æger tolerare poterit, globulum premat, ne forcipi cedat; postea digitis manus dextræ, terebellum

per

per foramen capuli rotundi immittat vsque ad globulum, illudque circumuoluat, & globulum paulatim infigat. Quam primum verò Chirurgus terebellum globulo sufficienter inhærere cognouerit, cannulam exteriorem sursum parumper & sensim trahat, eamque statim deorsum remittat, vt cochlearia diuisa globulum recipiant, & receptum firmissime tenendo, terebelli operam adiuuent: quibus ritè peractis, terebellum & ambæ cannulæ, adeoque totum instrumentum cum affixo & recepto globulo, extrahatur eo modo, quem figura designat.

Notandum, à pluribus alligari & commendari instrumenta, quorum imagines inueniuntur supra Tab. XV. depictæ, quibus, si globulus cedit, facilè neruus, vena, & arteria læditur: qua propter, qui duo ista instrumenta Tab. XIV. Fig. IX. & XI. (quæ, durante bello Germanico, viginti annorum spatio, in pluribus feliciter vsurpaui militibus) in promptu non habent, nec habere volunt, optimè faciunt, qui & reliquis tenaculis rostrum gruinum rectum Tab. XI. Fig. VI. vel in angulum obtusum recuruatum Tabul. IX. Fig. X. substituunt, vtpote quibus Chirurgi Patauini frequentissimè sine noxa, globolus è vulneribus trahunt. *Lege omnib. numer. absolutiss. tract. Franc. Plazzon. de vuln. sclopetor.*

O Indicat *sectionem varicum*, iuxta Aquap. sententiã, quæ tamen, vt nostris Germanis est horrenda, ita facilè ex ea oriri possunt praua symptomata. Dum Patauij literis operam dedi, vidi rusticum in Nosocomio D. Francisci sub Excellentiss. Spigelij manu, summa cum vtilitate, chirurgiam delineato modo institutam, sustinere.

Ego, ad imitationem, hunc operandi modum in patria semel tentaui: sed errore patientis, motu scilicet nimio, *qui nullus esse debuisset*, sequebatur inflammatio ægrum vehementer affligens, & prohibens, vt voto non potuerit respondere exitus: vnde patiens cum suis parentibus, ea vt me corriperet & torqueret inflammatio, operarunt. Hoc famæ naufragium semel passus, varicibus in extremis affectos, deinceps solis topicis, sub tibialibus ex pelle canina confectis, tractaui.

P. ostendit *vulnus* acinace femori profundè infixum, *quatuor suturis seu fibulis vnitum*, & in decliuiori loco foramen habẽs, cui turunda Q. immittitur, vt, pro materiæ exitu, opertum conseruetur.

R. *ostendit modum deradendi tibiam cariosam scalpris Tab. VI. depictis.*

Martinus Ochmidt, Ollingensis, puer vndecim annorum, conqueritur de vehementissimo dolore tibiæ dextræ, & duobus foraminibus materiam puris fętidam fundentibus, quorum vnum erat circa malleolum internum, alterum circa externum. Hunc affe-

affectum Barbitonsor pagi illius ordinarius tractauit pro luxatione pedis. Anno 1640. Die 16. Decembris æger receptus est in Xenodochium Vlmense, quem iussu Inclyti senatus visitaui, & statim animaduerti affectum non esse luxationem, sed corruptionem & erosionem totius tibiæ, quam curare institui. Primis atque diebus, bonam victus rationem præscripsi, & sequentem potiunculam.

℞. Syrup. ros. sol. ℥ js.
Elect. liniti u. ʒ vj.
Decoct. fl. & fr. q. s.
M. F. Potio br.

à qua quinquies deiecit materiam valde serosam. *Die 22 Decembris*, à tibiæ capite vsque ad malleolum internum sine læsione venarum, arteriarum, neruorum & tendinum scalpello incidi crus, digitorum vnguibus periostium à tibia separaui, vulnusque stuppa cannabina, medicamento stegnotico (ex albumine oui, atque rosarum agitato, & puluere adstringente Galeni) & fascia duobus capitibus prædita obligaui. Die 23. subsistente sanguine, vulnus religatum inspexi & inueni, quod mea me opinio minimè fefellerit: nam non solum pars anterior tibiæ in superficie, verum etiam posterior vsque ad medullam corrupta fuit: Mox etiam aliquot corruptæ tibiæ particulas volsella exemi, & vulnus denuo, ob vehementem patientis clamorem, medicamentis & fascia obligaui. *Die* 24. os corruptum scalpris derasi, & caput tibiæ inferius integrè corruptum, valdè fœtens inueni. Qua propter os tibię decocto Diuino purgaui, ipsique puluerem aristolochiæ & Iridis Florentinæ inspersi, & vulnus cerato diapalmæ contectum fascia obligaui. *Die* 25. *&* 26. propter magnam corruptionem os derasi, & multas corruptæ tibiæ partes volsella extraxi. *Die* 29. ab inferiori & interno tibiæ capite magnam portionem corruptam forfice Tab. XX. Fi. I. abscidi. *Die* 30. fętor ossis ab vsu decocti diuini nonnihil remisit. Die 31. postquam dolor pedis & fętor remisit, ægrum glutinosa victus ratione nutriui ad generandum callum, & vulneri ceratum diuinum applicui ad inducendam cicatricem. Ab hinc vsque in diem 4. Ian. Anni 1641. ex inferiore tibiæ capite, seu malleolo externo fluxit materia purulenta *Die* 6. circa hoc foramen apparuit caro solida. *Die* 7. vulnus benè habuit, & natura os tibiæ, à capite inferiore vsque ad mediam partem, erosum, integrè separauit. Osse separato, vulnus mensis spatio consolidatum fuit.

De

De Gummate Gallico.

GVmmata Gallica si medicamentis ex sarsapariglia,(quæ tophos & omnia luis venereæ accidentia multò facilius & breuiore tempore mitigat & abolet , quàm lignum sanctum) per os exhibitis non cedant , ceratum sequens optimo iuuamento ipsis applicatur.

℞.Mercur.viu.saliu.hominis ieiun. extinct. ℥ß.
Pulu.Tab.Ind.ʒß.
Empl.diachyl. c.gum.
Cerat.oxelæi.
Citrin.ana ℥j.
Ol.lign.Guai.d.℥j. M.F.cerat.

Quod sub remedij vsu perpetuò doleant , nec dissipentur , certissimum signum est,os gummati subiectum,pati cariem:vnde necessum est,gumma per longitudinem tibiæ scalpello Tab.II Fig.II. incidatur,ac os detectum ac corruptum scalpris abradatur.Tales tophi,vti in Germania rarissimè occurrunt,ita eorum curatio chirurgica non nisi efflagitantibus illam, in atrocissimis doloribus, admittitur. In Italia verò frequentissimè & felicissimè,manuali operatione,curantur.Quamuis igitur multos,nobiles & ignobiles,tophis gallicis cruciatos sub cura habuerim , manum tamen paucissimis adhibere fuit concessum. Quoniam verò Patauij, vbi ferè innumeri de perpetuis tibiarum doloribus conqueruntur , hanc operationem sæpissimè vidi,non rarò etiam ipsam ibidem administraui,modum operandi Patauinis vsitatũ,nostro opusculo paucissimis inserere volui,vt studiosi chirurgiæ (in quorum gratiam hæc scribo) ægrotantibus, qui ad incitas quasi redacti , & ab ipsis auxilium manuarium summè expetunt , promptè succurrere scirent . Primo die gumma venereum, scalpello citato, secundum tibiæ longitudinem vsq; ad os incidunt, dein vulnus stuppa cannabina, quæ oui albumine agitato fuerit imbuta,dilatant,tibiamque conuenienti fascia inuoluunt,ad arcendum humorum affluxum . Secundo , remouent stuppam , & vulneri artificiosè exaltato , partibus vicinis & sanis prius defensiuo , ne lædantur , optimè munitis , caustico quodam (mallem Holosericum quod Ambr. Paræus l. 25. cap.32. describit) replent, postea emplastro super latum , & quod totam tibiam non circumit linteum , extenso cooperiunt , pedemque iterum , secundum artis præcepta , fascia expressiua deligant . Tertio , omnibus reiectis escharam separantia applicant , quà ablata , cariem ad viuum vsque deradunt , deinde pulueribus exsiccantibus os carne obducunt . Gumma prius

inci-

incidunt, vt causticum citius in actum ducatur: non tamen semper necessaria est incisio, nisi in ijs, qui chirurgo cariem ossis indicanti fidem haud exhibent, prius quam ipsi aut videant, aut illam tangant.

S monstrat deligaturam cataphractæ, quæ nomen habet à similitudine thoracis Romani, & prodest ijs, quibus deligare iuxta iugulum conuenit latum scapularum os, pectus, dorsum, aut latera. Fascia autem vnius capitis ita obuoluitur. Alæ primò circumdatur (Galen. l. de fascijs 79.) tum oblique per pectus ducitur, propè illam regionem, vbi iugulum cum osse pectoris committitur, inde per ceruices, ad latum scapularum os humeri contrarij, atque ad alam subiectam, ab eaque ad ceruices super partem prius iniectam, ita vt propè ceruices similitudo X literæ fiat, posthæc oblique datur ad latum scapularum os ex altera parte, atque ad alam, ab ala ad ceruices, vt in vertebra colli X literæ figuram accipiat, deinceps sub ala, obliquè propè eam regionem vbi iugulum cum osse pectoris committitur, sic vt hìc quoque similitudo X literæ fiat, & iuxta ceruices, & super latum scapularum os, & sub ala, vt quater X literam repræsentet, nimirum semel à priore parte, semel à posteriore, bis propè iugulum. Ad eandem autem rationem, quoties opus est, circuit, deinde in orbem attrahitur circa pectus & latera sic, vt tota iunctura thoracem referat.

Atque ita diuinâ permissione in his 43. Tabulis instrumentorum meorum chirurgicorum & declinationem, & legitimum administrandi modum, ea, qua potui dexteritate, infallibili experientia duce, omnibus informationem requirentibus, ob oculos ponere, describere, & publici iuris facere volui.

OBSER-

OBSERVATIONVM CHIRVRGICARVM CENTVRIA,

Confirmans & dilucidans ea, quæ in superiorum Tabularum descriptione breuiter dicta sunt.

OBSERVATIO PRIMA.

Vulnus capitis cum depressione & rima cranij magna.

NNO 1637. die 9. Ianuarij, hora 7. pomeridiana, *Iohannes Happelius*, Vlmensis, Metator equitum, temperamenti calidi & humidi, agens trigesimum secundum ætatis annũ, in duello à tubicine quodam sauciatus fuit, & septem vulnera accepit, quorum vnum in sinistri brachij radio externo prope carpum, reliqua verò sex in capite (primum scilicet post sinistram aurem, secundum circa suturam coronalem, tertium propè sagittalem, quartum & quintum ad frontẽ cruciforme: & hæc quidem omnia cuti superficialiter, mucrone saltem gladij, inflicta fuerunt. *Sextum verò vulnus, in musculo temporali dextri lateris circa suturæ coronalis principium, satis* periculosum *fuit:* inuersus namq; gladius, eiusque manubrij minor globulus vsque ad maiorem penetrans, cranium cum quadam fractura depressit.) Hæc omnia vrbanus quidam Chirurgus tractauit, vti simplicia aliàs vulnera tractari solent.

Die 10. Dn. Consulis mandato, ægrotum demum accessi, & omnia reliqua inspecta vulnera parui feci, excepto illo quod erat in musculo temporali: nec mea me fefellit opinio, quia specillo obtuso & lato (Tab. IIX. Fig. VI.) cranium depressum deprehendi, vnde statim vulneri, vt dilataretur, *spongiam nouam & contortam particulam* imposui, puluerem Iridis Florentinæ & Aristolochiæ ossi inspersi, labijs digestiuum adhibui, desuperque diapalma ac cataplasma idoneum applicaui.

Vulnera illa circa suturam coronalem & sagittalem nonnihil quoque inditis filamentis carptis & digestiuo oblitis dilataui, desuper apponens ceratum diapalmæ, & fasciam Tab. XXXI. Fig. IX. & X. reliqua verò veluti simplicia tractaui. In victus ratione, cibus fuit panatella, cremor hordei, & pruna damascena: Potus, aqua hordei Magistralis.

℞. Hord.

℞. Hord. crud. ℥ß.
Paſſ. min. ℥ ij.
Semin. aniſ. ʒ js.

coq. ſenſim, per duas horas, in trib. aq. fontan. menſuris. Decoct. antequam refrigeſcat, add. cinam. craſſiuſculè inciſ. ʒ ij. cum tinctura roſarum edulcorata, & vino granatorum attemperata. Veſperi vſus eſt ſequente Clyſtere, ad laxandam aluum, per quinque dies valde adſtrictam.

℞ Herb. Malu.
Violar.
Beton.
Parietar. ana M j.
Semin. Lini ʒ vj.
Fœnicul.
Citr. ana. ʒ js.
Rad. alth ℥ ß.
coq. in ſ. q. aq. ad ℥ x.
colatur. adde
Mell. roſ. ſol. ℥ js.
Elect. lenit. ℥ j.
Ol. violar.
Chamomill. ana ℥ js.
M. ſ. a F. Clyſter leuis *admodum, ne commoueat ægrum.*

Die 12. hora 10. matutina propter inquietam noctem, maioremq; tumorem atque dolorem circa vulnus, indicaui patienti & adſtantibus opus eſſe, vt vulnus in muſculo temporali per ſcalpellum dilatetur: & vulnere dicta ratione obligato, patienti ab oris amatorē præſcripſi & exhibui ſequentem ſyrupum colagogum:

℞. Syrup. roſ. ſol. ℥ ij.
Extract. Rhab. el. ʒ js.
Diacart. ℈ js.
Mag. Tartar ℈ j.
Aq. ceraſ. nigr. *q. s.*
Miſc pro ſyru. liquido.

ex quo quinquies deiecit materiam bilioſam *Die* 13. aliquantum melius habuit, quàm die præterito, & vulnus modo conſueto obligaui. *Die* 14. æger conqueſtus eſt de dolore vulneris temporalis. Ideo propter anguſtiam ego, & Chirurgus prima læſionis hora vocatus, deliberauimus, vulnus ſcalpello, ſecundum fibrarum muſculi temporalis ductum, in formam trianguli, aut literæ V. Tabul. XXXI. Figur. II. eſſe dilatandum, vt cranium depreſſum propè

 foucam,

foueā, modiolis trepani debitè perforaui & vecte conuenienti submisso eleuari possit. Tabul.XXXII. Die 15. & 16 propter vulneris dolorem, & instans nouilunium, vulnus obligaui, vti diebus antecedentibus. Die 17.æger ob dolorem, quem materia exitum non inueniens (*vulnus enim nimis fuit angustum*) induxit, vsus est enemate suo lenitiuo. Die 18.hora nona matutina,propter prægressam inquietam noctem, vulnus musculi temporalis in formam lit. V. scalpello recto Tabul. II. Figur. II. dilataui, pericranium ab osse vnguibus separaui,cauitatem stuppa cannabina in globulos formata, oui albumine agitato humectata, & puluere stegnotico aspersa, repleui, partes vicinas oleo rosato inunxi, & splenium Tab.XXXI. Fig I. ex vino rubro expressum,cum fascia modo citata,adhibui. Die 19.sanguine,post incisionem integumentorum cranij firmiter subsistente, monstraui adstantibus præuisam cranij depressionem, eiusque necessariam perforationem indicaui. Die 20. cranium, propè depressionem & principium suturæ coronalis modiolis perforaui, oras foraminis, instrumento lenticulari Tabul.II. Fig.IIX.leuigaui,submisso vecte debilissimo Tab.XXXI.Figu.VII. cranij depressionem erexi, membranæ crassæ sericum circulare, rubrum,oleo rosarum tepido imbutum,filoque appēsum, Tab.XXXI. Fig.IIX.admoui;craniopuluerem cephalicum,& filamenta sicca opposui, labijs autem digestiuo oblita: desuper ceratum diapalmæ & cataplasma Hippocratis applicui. Die 21.vulnus & æger melius habuit totaque nocte se dormisse confessus est, ideò membranæ crassæ cerebri iterum adhibui sericum rubrum, oleo rosato imbutum, & filo annexum; cranium puluere ex Aristolochia rotunda & Iride Florentina consperſi;labijsque digestiuum imposui,quod

℞.Resin.tereb.in aq.bethon.lot.℥ijs.
Vitell.oui num.j.Misc.

addendo desuper ceratum diapalmæ & cataplasma. *A die 22.vsque ad* 26. patiens ratione vulneris optimè habuit. Die 27. quatuor cranij particulas adhuc depressas,vectibusque Tabul II.depictis non cedentes, instrumento nouo Tabul.IV. Figur.II. excidi, & membranæ crassæ, ob conceptam putredinem, sericum linimento (quod constitit ex syrupo de rosis siccis, guttulis aliquot spiritus vini, & terebinthina) imbutum applicui, excrescentiam carnis flaccidam puluere aluminis vsti exedens. Die 28. ad expurgandos humores biliosos & serosos,& quibus abundabat corpus, præscripsi sequens infusum.

℞. Rhap.elect.℥j.
Argaric.rec.troch.℥js.

Fol.

Fol.sen.Alex.s.st.℥ß.
Ging.b.optim.
Crem.Tartar. ana.℈ß.
Flor.Borrag.p.s.
F. infus.per noct. in s.q.aq. ceras.nigr. adde
expressioni Mannæ electę ℥js.
M. F. Potio.

quod magnam serosorum humorum copiam eduxit. Die 29. & 30. vulnus & æger bene habuit. Die 3. Februarij, ob inordinatam victus rationem, passus est dolores colicos ita insignes, vt spatio quatuor dierum nunquam dormire potuerit; post vsum tamen Enematis.

℞.Decoct.Carmin.℥x.
Mel. ros. sol.
Antos.ana.℥j.
Elect.lenitiu.ʒx.
Ol.Amygd.dulc.
Rutac.ana.℥js.
M. F. Clyst.

dolor remisit, vsque ad vesperam, qua iterum vsus est Enemate præscripto. Vulnus habuit, vt diebus antecedentibus, benè, & caro rubra, tam matri duræ, quàm cranij meditullio, increuit. Die 9. Febr.post assumptam potiunculam ex olei amygdal. dulc.℥ ij. mannæ ℥ij.& aq.chamomillæ ℥j. paratam, dolores colici, qui ipsum valdè cruciarunt, parum remiserunt: noctem namque totam vigilijs cōsumpsit. Quare die 10. vsus est balneo ex aqua dulci, in qua coctus fuit sacculus sequens:

℞.Herb.mal.
Chamomill.
Parietar.
Veronic.
Semin.lini.
Carui.
Fursur.ana.M js.
Insuantur sacculo.

à quo æger bene habuit. Die 11.euomuit magnam bilis copiam: vesperi iterum iniectus est clyster ordinarius à cuius redditione vomitus, in vulneribus capitis non opportunus, & dolor circa præcordia cessauit: nihilominus tamen dormire non potuit, quare exhibui Laudani Opiati cum magisterijs gr. iiij. in conserua rosarum, à quibus per sex horarum spatium quietissimè dormiuit. Vulnus carne repletum optima, tractaui filamentis carptis, & cerato diuino, vt cica-

tricem acquireret. Die 14.& 15. benè habuit,ob humoris tamen & pituitosi &biliosi in corpore abundantiam,sumpsit pulucrem in vino absynthites purgantem.

℞.Pulu.Rhab.el.℈ij.
Mech.nigr.℈js.
Crem.Tartat.℈ß.
M. F. Pulu.

A quo septies deiecit materiam peccantem.Die 16.& 17. omnia rectè habuerunt. Die 18.patiens in publicum prodijt sine data venia, ipsique aëris summa frigiditas dolores colicos induxit, qui vsu balnei superioris citissimè cessarunt. Die 19. vulnere cicatrice totaliter tecto, patiens à frigoris noxa optimè munitus, citra doloris colici recidiuam in publico ambulauit.

OBSERVATIO II.

Vulnus capitis cum inflammatione pericranij, & fissura caluaria dubia.

ANno 1638.die 15.Octobris,mandato Dn.Consulis,me in ædes Iohann. Iacobi Heckingi, ciuis & sutoris Vlmensis, contuli, quem in lecto iacentem, quatuorque capitis vulneribus obnoxium reperi: *quorum vnum fuit in sincipite sinistri lateris,cum magna pericranij, quod ad putredinem tetendit, inflammatione, & fractura cranij*:reliqua autem tria fuerunt simplicia. Omnia quatuor balneator quidam statim curauit,vt simplicia aliàs tractari solent. Die16. (qui fuit secundus à læsione dies)ob maiorem putredinem atque inflammationem pericranij,fissuramque cranij de penetratione adhuc dubiam, vulnus, in sincipite, scalpello in crucis formam dilataui. Tabul.XXX.Fig.IX.stegnoticisque medicamentis obligaui. Tertio die subsistente sanguine,fissuram cranij vsque ad secundam laminam scalpris derasi.Tab.XXX.Fig.X. Quarto rimam altius derasi, nihilominus tamen vestigium attramenti rimæ pennâ inducti relinquebatur,quod nullo scalprorum genere potui delere. Interea, ob alui constipationem,& humorum ad pectus defluxum, præscripsi potionem blandam, ne humores agitentur.

℞.Syrup.ros.sol.℥ij.
Elect.lenitiu.℥j.
Aq.ceras.nigr.q.s.
M. F. Pot breu.

à qua septies deiecit materiam biliosam. Quinto die inspecto vulnere, & spiritu patientis cohibito, serosa quædam materia, cum
alt-

aliquot sanguinis guttulis, è fissura scalpris altissimè derasa promanauit. Rebus sic stantibus, in memoriam mihi reuocaui, aurea Senis nostri effata, lib. de vulnerib. cap. text. 21. sic dicentis: *Vbi rima altius descendit, neque radendo eximi potest, in hoc casu ad sectionem seu perforationem cranij deueniendum est.* Ex text. 28. Quum quis os fissum, aut ruptum, aut contusum, aut quocumque modo fractum intelligens, per cruorem neque raserit, neque perforauerit, veluti os non opus habeat, &c. Inter recentiores Anatomicos & Chirurgos Hieronym. Fabric. ab Aquapend. eiusque Præceptor Fallopius sentiunt, sæua symptomata non esse expectanda, *quæ Barbitonsores nostri cum miseri patientij periculo sæpissimè imprudenter expectant.* Fallopius contusiones in exteriore cranij lamina consistentes parui facit; eam verò, quæ ad meditullium cranij peruenit, periculo minimè vacare scribit, eo quod ibi colligatur sanies, quę descendens crassam cerebri membranam erodere possit. Vnde die 6. ob prædictas causas cranium propè fissuram trepano perforaui, Tab. XXXI. Fig. V. & foramine per lenticulam læuigato Tab. XXXI. Fig. VII. linteolum ex serico rotundum, oleo rosato imbutum, filoque alligatum Tab. XXXI. Fig. VIII. membranæ duræ, puluerem & filamento arida ossi, digestiuo oblinita labijs, & desuper diapalma, atque cataplasma imposui. Vesperi æger melius habuit, quam mane: remisit enim dolor vtriusque oculi ad tunicam adnatam, de quo ante perforationem cranij est valdè conquestus.

Die 7. benè habuit, de nihiloque alio conquestus nisi de tussicula, & leuissima adhuc grauitate circa oculos. Religato vulnere, & inspecta crassiore cerebri membrana, tantus, per foramen modiolis excisum, fœtor exiuit, vt præ illo vulnus vix tractare potuerim. Deterso per lanam vulnere, membrana crassa in superficie erat aliquantulum viscosa, & semiputrida, veluti pericranium, ob qualem putredinem oleum rosarum non videbatur sufficiens, sed medicamentum compositum, quod putredini membranæ valdè resisteret,

℞. Syrup. de rosf. sicc. ℥ij.
Terebinth. lot. in aq. Bethon. ℥j.
Spir. vini gutt. vj.
M. in form. linimenti,

quo linteolum circulare imbui, & tepidè membranæ prædictæ imposui Tabul. XXXI. Figur. VIII. ossi filamenta & puluerem ex Aristolochia rotunda & Iride Florentina adhibui, labijs vnguentum conueniens admoui, desuper diapalmæ ceratum, & cataplasma (quod conficitur ex farina fabarum, hordei, mica panis, vino

rubro & oleo rosato) fascia cancer dicta, Tab.XXXI. Fig.X. applicui. Die 8. bene habuit, & fœtor grauissimus membranæ aliquantulum remisit.

Die 10. æger denuò sumpsit potiúculam mediam, à qua sex sedes habuit. Die 12. membrana cerebri crassa, continuato linimenti vsu, ad rubedinem tetendit. Die 13. æger bene habuit, & dura mater rubicundior facta apparuit, quam die præterito, viscosam illam & semiputridam duræ matris particulam vndique separatam, volsellæ dentibus Tab.IV Fig.I. arripui, & per foramen extraxit. A die 14. vsque ad vigesimum benè habuit. *Die Vigesimo Nouembris* cranium desquamauit officulum, quod, quia ab interna cranij lamina omninò separatum fuit, volsella extraxi, vulnusque beneficio cerati diuini ad cicatricem deduxi. Die 27. æger pristinæ sanitati restitutus, mihi gratias retulit pro habito labore maximas.

OBSERVATIO III.

Vulnus capitis in musculo temporali cum rima cranij latissima, & dura matris inflammatione.

IOhannes Vnuander, Ratiarius Kirchdorfensis, Anno 1633. die 3. Iannuarij ad vesperam acinace quodam vulneratus fuit in sinistro tempore, *cum fissura cranij adeo patente, vt digitum facillimè ipsi indicem imponere potuissem*. Patiens *secundo die* læsionis, delatus est in ædes *Chirurgi Iohannis Georgij Bauleri*, vbi duræ matri inflammatæ statim imposui sericum *oblongum* & oleo rosaceo imbutum, ossi cum filamentis aridis, puluerem cephalicum atque vulneri digestiuum, ceratum diapalmæ (profuisset etiam linimentum simplex) cataplasma & fascia cancer dictam. Digestiui & cataplasmatis appositi hæc est descriptio.

℞. Resin. Tereb. lot. in aq. rof. ℥ij.
Ol. rof. ℥j.
Vitell. oui num. j.
M. F. digestiuum.

℞. Farin. Hord.
Fabar. ana. ℥vj.
Mic. pan. domest ℥iiij.
Pulu. rosar. ℥ß.
Ol. rosat. ℥iij.
Oxym. simpl. & vini rubr. ana q. s.
M. ad ignem in formam cataplasmatis.

Vesperi patiens ad reuellendos humores, coactus admisit sequens Enema:

℞. De.

℞. Decoct. herb. emoll. ℥x.
Flor. caſſ. rec. extract. ℥j.
Mel. roſ ſol. ℥ʒs.
Olei viol. & chamom. ana ℥ʒs. Miſc.

Tertiò ſecta fuit vena med ana ſiniſtri brachij & emiſſus ſanguis ℥v. Victus erat tenuis, panatella ſcilicet & cremor hordei Magiſtralis, cui ad leuandam ſitim interdum immiſcuit cochlearia duo, vel tria ſequentis ſyrupi.

℞. Syrup. Acetor. citr.
Granator acid.
Tinctur roſ. ana ℥iij.
Miſc. ad Ollam.

Religatum vulnus, ob remiſſiorem membranæ inflammationem, iiſdem medicamentis & faſcia obligauimus.

Quarto, propter amarorem oris, de quo valdè conqueſtus eſt æger, præſcripſi potionem laxatiuam.

℞. Syrup. roſ. ſol. ℥iʒs.
de mann. ℥j.
Elect. de ſucc. roſ. ʒij.
Aq. ceraſ. nigr. q. s.
M. F. Potio.

A cuius hauſtu patiens deiecit materiam biliofiſſimam. *Quinto* patiēs melius habuit & inflammatio meningis craſſæ omnino euanuit. *Sexto* membranæ linteum Syrupo de roſis ſiccis illitum adhibui, & digeſtiuo, quod plagæ labijs applicandum, mel roſaceum addidi, iiſque vulnus & membranam quotidie tractaui donec ambo ſatis munda apparerent. *Decimo* vulnus & membrana omninò pulchra fuerūt: quare, omiſſo linteolo, plagam vnguento de Bethonica incarnaui, incarnatamque cerato diuino cicatrizaui. *Die trigeſimo ſexto* æger conqueri cæpit de dolore pungitiuo circa locum affectum, ob ſquamulam oſſis, quam natura ſeparauit, & ego volſella arrepta extraxi. His pauciſſimis remedijs patiens lethaliter vulneratus breui temporis ſpatio, *abſque manuum opera*, feliciſſimè reſtitutus fuit.

OBSERVATIO IV.

Vulnus capitis os frontis diuidens periculoſum, & adhibito trepano curatum. Sequentem caſum ex Dn. Gregor. Horſtij lib. poſteriorum obſeru. pag. 357. tranſcribere non dubitaui

ANNO 1626. Die 11. Octobris Georgius Geik in vico Edelhauſſen annor. quadraginta, plus minus, noctuꝛno tempore gla-

dio grauiter in capitis anteriori parte vulneratur, qui mox incidit in Empireum, qui pertusionem *(seu rimam)* Carnij non obseruans, adhibitis *(pro more suo)* sarcoticis vulnus externum consolidare nititur. Cum autem indies grauiora fierent symptomata, suasu suorum Vlmam sese confert, & 20. Octob. me, cum Clariss. Collega Domino Iohan. Sculteto, in Chirurgicis operationibus exercitato, consilij causa vocat. Consideratis ergò Circumstantijs, anguem in herba latitare suspicabamur, quam ob causam vi quodammodo dilatato vulnere cranium ipsum per vtramque laminam diuisum deprehendimus, sub eodem materia purulenta collecta, cuius egressus, *exspiratione per nares ore clauso*, promouebatur. Prognostico facto, trepanum adhibendum esse diximus, quam ob causam, viribus constantibus adhuc, ægrum benè separare iussimus. 21. Octobris, cum Elect. Lenit. præcedente dia vacuatus esset, recta sectione cutim, ad rectitudinem fibrarum musculi frontis, vel supercilij potius diuidẽdam esse statuimus, ne per crucem, ut alias fieri solet, diuisione facta, læsis transuersim prædicti musculi fibris palpebra superior postea deprimeretur, quod Anno 1614. 7. Martij Eisembachij per lapsũ ex alto, musculo hoc contuso, fœminæ cuidam accidisse memini. Facta itaque sufficienti incisione, cutis à cranio digitis separabatur, & linteolis rasis, puluere stegnotico consperfis, ac albumine oui parumper exterius humectatis, vulnus ligabatur. 22. sanguine firmiter subsistente, per collegam meum trepanum fuit adhibitum (Tab. XXXI. Fig. V.) cuius operatione peracto, dura mater etiam aliquantulum læsa & inflammata conspiciebatur, sanie tenui per foramen eius paruum ebulliente. Mox igitur inflammationem alterare, saniemque quotidie detergere conati sumus, non neglectis internis lenitiuis euacuationibus reiteratis, tum etiam ordinata victus ratione tenui, qua ratione post elapsas septimanas duas vel tres perfectè restitutus fuit æger, hactenus in annũ tertium pristina sanitate gaudens. *Manifestum igitur non tantum in principio, sed etiã in progressu morbi trepanum concedi posse, modò laborantis vires adhuc constent.*

OBSERVATIO V.

Vulnus capitis cum depressione cranij maxima.

ANno 1634. Mense Aprili, *Martinus Runk*, Durcha Misnensis à Præfecto militum seu Capitaneo in dextra occipitis parte, propè suturæ coronalis & sagittalis concursum, vulnus acce-

accepit crassa compede, quæ non tantum pericranium, verum etiam magnum cranij spatium deprimeret. Hæc autem depressio, ob sanguinis concreti copiam, à Barbitonsore, in principio morbi non fuit obseruata, sed vulnus tanti momenti, veluti simplex, *vsque ad 14. læsionis diem* ab ipso tractatum, cui sæua symptomata superuenerunt. His rebus ita stantibus, ego cum Clariss. meo Collega, Dn. D. Gregorio Horstio ad vulneratum vocatus sum, & inspecto vulnere, inuenimus, circa suturam sagittalem & lambdoidem, maximam depressionem cranij, quam communicatis consilijs (ob febrem continuam, dolorem capitis atque vertiginem) cute prius incisa & cranio aperto curandum esse statuimus. Vesperi, ob constipationem alui, æger vsus & clystere refrigerante & humectante: Die 16. ablata fascia, & inspecto vulnere, depressionem digito nonnihil tetigi, & æger statim de punctorio dolore conquestus est. Itaque foueam cutis atramento in crucem signaui, signa tam scalpello recto Tabull. II. Figur. II. incidi, pericranium vnguibus ab osse separaui, & vulnus dilatatum stuppa cannabina & medicamento (ex puluere stegnotico Galeni & albumine oui agitato) imbuta obligaui. Die 27. Sanguinis fluxu restricto, stuppaque remota inuenimus tam magnam cranij depressionem, *vt coacti essemus cranium septies modiolis in depressionis circumferentia perforare*, & foraminum interstitia forfice incisoria Tab. XX. Fig. I. excidere, quod adhuc in cranio Tabul. XXXII. videre licet. Hisce peractis, oras cranij instrumento lenticulari vndique læuigaui Tabul. XXXI. Figur. VII. duræ matri pannum ex serico rotundum, oleoque rosarum madefactum; ossi puluerem ex radicibus Astrolochiæ rotundæ & irid. Florentinæ & filamenta arida, labij filamenta digestiuo (*ex resina terebinthina in aqua plantaginis lota, vitello oui, & oleo rosato*) oblita, ac super hæc diapalma imposui, omniaque adhibito prius cataplasmate (*quod constabat mica panis domestici, farina hordei & fabarum floribus rosf. & benotica. oxymel. Simplici & oleo rosato*) fascia Galeni cancer dicta obligaui. Die 28. missus est sanguis è vena mediana sinistri brachij ad ℥iiij. Victus ratio fuit panatella, & aqua hordei succo granatorum permixta. Die 30. propter amarorem oris, (de quo ferè omnes in capite vulnerati conqueruntur) vsus est hoc syrupo.

℞. Syrup. rosf. sol. ℥ij.
Elect Lenit. ℥j.
Semin. citr. ℈js.
Decoct. fl. & fr. q. s.
M. F. syrup. liquid.

à qua

à quo quinquies deiecit materiam biliosam & spumosam. Die 1. Maij æger placidè dormiuit, & dura mater, circa suturam sagittalem, viscosa & semiputrida fuit, ideo ipsi linimentum, *ex syrupo de rosis siccis, spiritu vini & terebinthina*, panno serico inductum imposui, atque vulnus reliquis remediis tractaui. Die 2. magnam obsiium æger sequentem sumpsit syrupum.

℞. Syrup. acetos. citr. ℥j.
Acetosell.
Oxysacch. simpl. ana ℥ß.
Aq. cerasor. nigr.
Fragar.
Borrag. ana ℥ij.
M.F Haustus.

Die 3. cohibito, naribus occlusis, spiritu, copiosa & flaua materia ex vulnere dimanabat: postea deterso vulnere, frustulum ossis nigrum propè suturam lambdoidem in conspectum venit. Die 4. sitis remisit, & frustulum ossis modo dicti volsella extraxi. Die 5. propter fœtorum ossis vulnus laui decocto diuino. Die 6. fœtor ossis remisit, & ad maiorem vulneris exsiccationem digestiuum adhibui.

℞. Tereb. lot. in aq. scord. ʒij.
Pulu. myrrh.
Aristoloch. rot.
Irid. Florentin ana ℈j.
Mell. ros. colat. q. s.
M. in form. Linim.

Die 7. æger rectè habuit, at cum aluus non esset satis lubrica, vsus est Enemate.

℞. Decoct. commun. ℥viij.
Elect. Diacatholic. ℥j.
Olei violat.
Chamom. ana ℥i.s.
M. f. pro Clystere.

à quo ter deiecit. Die 8. æger placidè dormiuit. Die 9. dura mater fuit rubicundissima, ex qua dum illam gossipio absterfi, aliquot sanguinis guttulæ effluxerunt. A die 10. vsque ad 14. benè habuit. Die 15. ob constipationem alui deglutiuit bolos ex elect. lenitiui ℥j. & sacch. s. q. formatos à quibus quatuor deiecit. Die 20. membranæ crassæ, & interstitio laminarum cranij caro increuit rubra. Die 24. benè habuit, *at pro maiore capitis roboratione, cataplasmati superiori vinum rubrum & parum furfurum tritici addidi*. Die 30. Maij facta est magna desquamatio cranij, & vulneri carne solida repleto ceratum diuinum apposui, ad cicatricem comparandum. Die 10. Iunij

Iunij vulnus cicatrice obtectum,& 11. patiens in publicum prodijt Die 20 æger pristinæ sanitati restitutus, munus suum militare iterum cum laude obiuit.

OBSERVATIO VI.

Vulnus capitis aliud cum introcessione caluariæ permagna.

ANNO 1636. die 18. Nouemb. hora 9. ante meridiana, *Rusticus quidam Idelhusanus*, temperamenti calidi & humidi, circa 32. ætatis annum, à quodam fabro ferrario, nescio ob quas lites de finibus agrorum, coram iudico & arbitro, marra inuersa, in dextram sincipitis partem adeò percussus fuit, vt non tantum retro in terram caderet, & sanguinem è naribus stillaret, verum etiam ibi sine sensu & motu iaceret instar mortui. Hora 10. læsi coniux vocauit quendam Vlmà chirurgum, qui vulnus puluere adstringente Galeni & albumine oui agitato obligauit: *cum tamen statim, considerando causam, quæ fortis erat, illud in crucem dilatare debuisset*. Die 19. hora 4. post meridiem, lectica delatus est Vlmam, & circa septimam ipsum inueni cum insigni capitis dolore, febre, animi deliquio, & tumore dextri oculi. Vnde præscripsi aquam corroborantem, quæ constabat sequentibus.

℞. Aq. ceras. nigr.
Acetos.
Borrag. ana ℥ js.
Spir. cephalic. Anhalt. ℈ ij.
Marg. præp.
Corall rubr. præp. ana ℈ j.
Lapid. Chrysol. præp. ℈ ß.
Man. Christ. perlat ℥ ß. M.

de qua sæpius cochlear vnum atque alterum assumpsit. Ob sitim & nauseam vesperi vsus est dimidia parte huius iulepi.

℞. Syrup. è succo viol. ℥ j s.
Tinct. ros. cum iulepo. ℥ iv.
Aq. Endiu. ℥ j.
Vini gran. ℥ iv. M. pro 2. dosib.

Die 20. duabus horis ante meridiem, conquestus est de maximo capitis dolore: soluta fascia, detecto & inspecto vulnere, specilli globola parte diligentissimè explorari vulneris latitudinem & profunditatem, & cranium valdè depressum esse deprehendi.

Quamobrem, eodem die, vulnus spatha Celsi, Tabul. II. Figur. I. in formam Litteræ X. vel crucis dilataui, & membranà vngui-

bus

bus à cranio diducta, ad sistendum sanguinis fluxum, & vulnus apertum conseruandum, apposui stuppam canabinam, subacto oui candido madefactam, & puluere stegnotico aspersam: ad prohibendam inflammationem, totum caput & collum oleo rosato inunxi, spleniumque quadruplicatum, in vino rubro expressum, partibusque plagæ vicinis applicitum, fascia Tab.XXXI.Fig.X.alligaui. Vesperi bibit syrupum refrigerantem, vsusque pro potu aqua hordei, pro cœna verò panatella.

Die 21. hora 10. ante meridiem, sanguine suppresso, solui fasciam, & remotis remouendis, inspexi vulnus, ac inueni non tantum depressionem in osse sinciptis, latitudine vnius pollicis transuersi à sutura coronali, duorum verò transuersorum à sagitali distantem, verum etiam duarum rimarum dispersionem vi contusionis subortam, quarum anterior à modò dicta depressione per suturam coronalem ad dextrum oculum: posterior verò ad sinistram aurem protendit. Rebus ita confusis, ossi puluerem Aristoloch. rotund. & Iridis Florentinæ, labijs vnguentum digerens, & desuper ceratum diapalmæ applicui, ac propter tumorem insignem dextri oculi adhibui sequens cataplasma, quod constabat ex

Farin. hordei.
Fabar. ana ℥vj.
Mica panis domestic. ℥ijs.
Pulu. rof.
Bethonic. ana ʒvj.
Ol. rosat. ℥iij.
Oxymel. simpl. q.s.M.

Ante meridiem, horis duabus ante prandium, assumpsit bolos lenitiuos ex elect. lenitiui ℥j. sacch. albiss. s.q. formatos. *Die* 23. ob maiorem capitis inflammationem, dolorem, vertiginem atque tumorem dextri oculi, coactus fui cranium depressum, propè suturam coronalem & sagittalem, modiolis trepani perforare. Perforato cranio & foraminis asperitatibus per instrumentum lenticulare derasis, vecte submisso os depressum reduxi Tab.XXXII.Fig.II. duræ matri particulam serico oleo rosato imbutam, filoq; firmiter annexam, imposui, & reliquum vulnus puluere noto, filamentis aridis, & digestiuo oblitis, cerato diapalmæ, & cataplasmate obligaui, non neglectis inunctionibus partium vulneri vicinarum, & colli. *Vesperi ager melius habuit, quàm tempore matutino ante cranij perforationem*, vsusque est suo syrupo refrigerante. *Die* 24. hora decima ante meridiem, patienti, qui multo melius habuit, quā diebus præteritis, reuulsionis & refrigerationis gratia, incisa fuit vena mediana dextri brachij & emissus sanguis ad ℥iv. *Die* 25. lenito dolore, exhausit æger potionē, ob

ob *constipationem alui in vulneribus capitis valdè noxiam*.

℞. Elect. lenit. ℥j.
Syrup. rof. sol. ℥ij.
Aqu. ceraf. nigr. q. s.
M. F. Potio, *omnis ferè caloris expers*.

Vulnus mihi & oculus dexter optimè placuit: æger ad vesperam resumpsit Syrupum suum refrigerantem. Die 26. dixit patiens se per totam noctem quietissimè dormiuisse, nullumque aut capitis, aut oculi dextri dolorem percepisse. Die 27. iterum placidè dormiuit, & nullam circa vulnus molestiam sensit. Ex dura cerebri membrana, gutulæ aliquot serosæ materiæ effluxerunt. Ad maiorem igitur exficcationem, *linimentum ex Syrupo rosarum, terebinthina & spiritu vini paratum*, & panno serico inductum, membranæ crassæ apposui. Cataplasmati, loco oxymellitis simplicis, vinum rubrum austerum immiscui, ad maius capitis robur. Die 28. æger tàm benè habuit, quam die præterito; sed ego membranam cerebri ex contusione superficialiter denigratam conspexi. Die 29. ob alui constipationem, patiens assumpsit potiunculam suam laxatiuam, à qua tres habuit sedes. Membrana verò, à linimento imposito, ad suppurationem tendit, vt post detersionem gossipio tentatam maculæ illius nigræ, & aliqualem sanguinis effusionem, rubra appareret. Die 30. iterum benè habuit, sed circa frontem & musculum temporalem conquestus est de dolore quodam pulsatorio. Die 2. Decembris dolor iste sponte cessauit, ægerque dixit, se ratione virium absque baculo ambulare posse. Materia purulenta, quæ à dura matre per foramen modiolis factum eo die affluxit, fuit alba & benè cocta. Loco linimenti, & digestiui membranæ carnosæ & labijs plagæ adhib. Vnguentum de Bethonica, cerato citrino permixtum.

℞. Succi Betonic. ℥iij.
Pimpinell.
Matris sylu.
Consol. maiana ℥ß.
Vini malu. v.
Bull. ad conf. vini, dein adde resin.
Tereb. ℥ij.
Seui castrar.
Ol. rof. ana ℥j.
Pulu. Mastich.
Myrrh.
Mum. ana ℥j s.
Virid. ær. ℥ij.
Cer. q. s. M. pro Vng. de Bethon.

Die

Die 3. & 4. æger benè habuit, & ego separatam duræ matris particulam Volsellæ dentibus extraxi, eademque remedia, quæ diebus præteritis, imposui. Die 5. dura mater vndique carne rubra fuit obtecta, quod optimum signum est Celso, qui lib. 8. scribit: *Vbi benè res cedit, incipit ab ipsa membrana caro increscere*. Die 7. ad maiorem exsiccationem, duræ matri apposui ceratum diuinum. Die 8. 9. & 10. æger benè habuit: Die 11. nihil dormiuit. Die 12. conquestus est de dolore capitis. Die 13. parum dormiuit. Die 16. specillo nonnihil incuruato, inter primam & secundam cranij tabulam perueni, & ossis particulam lenticulà vndique separatam Volsellæ beneficio exemi. Die 16. aliud ossiculum circa frontem desquamatum *ἀκαρταβδ-λω* extraxi. Die 19. 20. 21. & vigesimo secundo b nè habuit. At 23. conquestus est de dolore frontis grauatiuo, propter quem assumpsit, supra descriptam potiunculam, à qua quinquies deiecit: sed quia, post prandium, aquam frigidam copiosè bibit, de ventriculi dolore conqueri cæpit. Die natiuitatis Christi, carnibus multis vescebatur, vnde nouus ad plagam humorum affluxus, calor totius febrilis, & caro in vulnere nigra apparuit. Quapropter ipsi esus carnium interdictus, & sola panatella pro cibo fuit concessa, sic purgato leniter corpore, & obseruata ratione victus tenuis, excrescentiam carnis nigram alumine vsto consumpsi, & spatio quinque dierum æger melius habuit. Mense Ianuarij vulnus cerato Diuino.

℞. Gum. Ammon.
Galb.
Opopon.
Bdell.
Pulu. Myrrh.
Thuris.
Mastich.
Aristol. long.
Virid. æris
Lapid. calam. præp.
Hæmatit. ana ℥j.
Lithargyr. aur.
Olei commun. ana ℔j.
Ceræ citrin.
Resin. Tereb. ana ℥vj.

M. F. Ceratum, quod vlcera citissimè glutinat, neque in ijs carnem inutilem gigni permittit.

Ad cicatricem duxi, & ægrum dictis remedijs pristinæ sanitati restitui.

O B.

OBSERVATIO VII.

Contusio capitis ob intermissum trepani vsum, centesimo die mortem inferens.

RVsticus, Vir robustissimus, nunquam per dies vitæ suæ infirmus quadragenarius, ab alijs pugnis exceptus, validè in nudo capite percussus fuit, crebrosque ac vehementes ictus sustinuit: factum hoc 11. Nouembr. Anni 1630. Æger non magni existimauit hoc, & per aliquot dies subsequentes consueta munia obijt quamuis dolores non paruos ex percussione senserit. *Decimo octauo*, eiusdem mensis die magis infirmari, doloresque maiores persentire cæpit. Maxillæ inferioris motus difficilis accessit, ita vt vix os aperire, ciboque ingerere, tandem etiam os claudere, sine manus subsidio maxillã comprimentis, non amplius potuerit. Barbitonsor Villanus illic vocatus, capitis plagas, nescio quibus remedijs curare cæpit. Cum autem omnia ingrauescerent, Chirurgus quidam exercitatus post quatriduum, nempe *vigesimo secundo* eiusdem mensis, ex vicino oppido accersitus fuit, qui caput subtumidum ab ecchymosi reperit. Is varijs externis adhibitis discutientibus tumores repressit quidem, ast dolores non submouit, qui totum caput & nucham etiã indies magis occupare cæperunt, & ita in valuerunt, vt nec caput mouere, nec oculos attollere posset; accesserunt vertigines, per vigiliæ, leuia deliria, membrorum debilitates, ita vt pedibus vix stare, minus ambulare, interdum etiam brachia sustollere non potuerit. Medicus tandẽ vocatus *septimo die Mensis Decembris* adfuit, qui ex lecto adductum & scamno assidentem, ipsum conspexit, toruũ vultum exhibentem, ita vt non parùm terreretur, & vel conuulsiones, vel alia grauiora ac periculosiora accidentia iamiam imminentia metueret. In habita signorum ac symptomatum exploratione, caput etiam, vt qua parte magis doleret, scire posset, manibus contrectando perquisiuit, & in posteriore ac suprema parte mollitiem quandã digito cedentem, ad cuius compressionem cauitas conspicua in cute manserat, deprehendit, adeoque sanguinis sub cute musculosa iam concreti & putrescentis effusionem, congestionem animaduertit, quem per cutis incisionem, ne cranij os ab eo corrumpatur, vel pericranium inflammetur, vel supra enumerata accidentia intendantur, & tandem necem adferant, euacuandum iudicauit. Factum hoc à Chirurgo præsente, & crucis in modum cutis nouacula aperta est, & incisio facta vsque ad pericranium: & effluxit sanguinis nigricans, concretus & serosus. Ab apertione hac symptomata illa vtcunq; mitigata sunt, & capitis dolores magnà ex parte, remiserunt. De hac re alij, præsertim ij quidamnum ægro intulerunt, malè iudicare cæperunt

runt, ac si ista incisio non necessario, sed frustranea, maiorque noxa capiti illita fuisset. Inde motus præsens Medicus, qui ex symptomatum prauitate, nō paruum periculum imminere censuit, & insuper in istam suspicionem venit, ac si cranium rimulam ex ictibus contraxit (nondum enim tunc ipsi certum esse potuerat, an arma vel fustes præter pugnos adhibita fuissent,) vel sanguis sub cute collectus putrescens cranium inficere cœperit, vel oborta inflammatione in externa parte, suturæ sagittali vicina, portio saniosi humoris per suturam intus decesserit, vel venulæ quædam, quæ in cerebrum vel eius mēbranas contingunt, disruptæ sint, à quibus sanguis effluens inque saniem cōuersus symptomata illa excitauerit; proptereaque, ut etiam pericranium à cranio reuelleretur, imò etiam cranij perforatio, si symptomata non recessissent, institueretur suasit, alium etiam Medicum in Chirurgicis exercitatissimum adesse voluit, qui vocatus, cum omnes circumstantias probè examinasset, cum illo planè consensit, & vt pro abundantiori cautela pericranium solueretur consuluit, alioquin certam securitatem nunquam promitti posse, quod rationibus & exemplis confirmauit; sed in hanc rem Medicus tertius & chirurgus, qui ab aduersa parte huc immissi erant, consentire noluerunt: eò quòd grauiora symptomata nulla amplius adessent, nec signa læsi cranij vlla apparerent; hinc ab omni periculo immunem esse pronunciarunt, qua propter vt vulnus, quod per aliquot dies apertum adhuc seruari possit, interum consolidetur, suaserunt; reliqui ne viderentur non necessarias afflictiones superaddere velle, consenserunt; Factum ergò vt uulnus consolidatum. Ab hoc autem tempore denuò affligi cœpit ingentibus doloribus totius capitis, maximè eius partis intimæ, qua incisio facta fuit, de quibus etiamnum conqueritur, diesque noctesque accedunt iterum uertigines & magnæ debilitates, noctes totas insomnes ducit, cibos fastidit, horrores & frigus partium inferiorum, superiorum autem æstus continuos, sustinet. Die 5. Febrauarij defluxionem grauem sensit per sinistram capitis partem, ac si aqua calida perfunderetur, humoribus per fauces delabentibus & in pectus irruentibus, ubi insignem grauitatem, qua se suffocatum iri putabat, induxerunt: sed post paucas horas iterum discussi sunt. Medicus præsens denuò uulnus aperiendum & dilatandum existimauit: Alter autem in id consentire noluit, sed omni periculo uacare pronunciauit.

Infirmior autem quotidiè fit æger, corporeque suo indies consumitur & moritur.

Duplex hinc oritur quæstio. 1. An apertio uel incisio cutis in capite à præsente chirurgo instituta necessaria fuerit. 2. An percussiones in capite factæ, periculum & ipsam necem afferre potue-

potuerint? Ad primam respondetur, quod non solùm à chirurgo tentata cutis in capite incisio, verùm etiam ipsius pericranij dissectio,& cranij per modiolos perforatio, summè fuisset necessaria, ob symptomarum vrgentium præsentiam, quæ aliquam sub cranio noxam indicarunt. Ad secundam,quòd contusiones cum vel sine rima cranij, nunquam spernendæ, post centesimum læsionis diem ipsam mortem inferre possint,præsertim verò tunc, quando cranium fractum, ad expurgandam materiam illam, quæ per rimam ad membranam crassam vel cerebrum paulatim, descendit, modiolis non aperitur. *Has quæstiones mihi proposuit Clariss. D.D. Iac. Eggoldus, Physicus Memmingens.* & responsionem meam confirmabunt quatuor sequentes obseruationes: quarum duas priores vt communicatas hîc inserere visum fuit.

OBSERVATIO VIII.

Contusio cerebri nona septimana ex improuiso necem inducens.

ANNO 1636. Mense Decembri, ex Clarissimi Domini mei Collegæ, Iohannis Georgij Gockelij. Phil.& Med. Doct.& Reipubl. Vlmens. Ordinarij,fidelissima relatione accepi, funestissimi nostri Teutonici belli occasione (in quo vtrinque fortissimi sanguinis flumina effusa piorum promeritis lacrymis ansam dederunt.)Cæsareanum quendam militem, Austriacum,in excusionibus illis,& *imaginaria quadam pugna*, in qua ad gladios vsque ventum erat,à Suecico quodam equite,cestrà,duobus repititis ictibus, in capitis occipite ita multatum fuisse,vt,expugnatus, humique prostratus, captiuus in aduersariorum suorum manus peruenerit, & receptui dato signo, cum alijs commilitonibus, semimortuus in Xenodochium Vlmense delatus fuerit.

Hos ergò omnes,Medicis,Amplissimi Senatus nostri in ęgros benignitate constitutis(ex quorum numero D.D.Gockelius alter aderat) & chirurgo suo traditos, alimentis necessarijs enutritos, internis & externis medicamentis, ex arte ita tractatos fuisse, vt plures illorum ad suos incolumes saluteque peruenerint, hûc nostrum attamen(sed sine cruento vulnere, absque vlla cranij aut fissura,aut euidenti quadam depressione) percussum, elapsis circiter nouem septimanis,cum & expedite loqui & ingredi valeret, nullosque ampliùs ex contusione dolores sentiret,& recreandi animi gratia sædiusculè obambulando genio suo indulgeret;de abitu,vel tandem etiam in patriam cogitare cœpisse;verum dum proxima quauis data occasio-

ne, certo sibi nauigio discessum decreuerit,noctu saluus, vt quidem omnibus videbatur, somnum atque quietem capiens,subito,in ipso sapore, extinctum & mortuum esse.

Ne ergo omninò insperati huius ex vita discessus causa lateret, præfatum Dominum meum Collegam à nobiliss. Zenodochij Vlmani præfectis humilimè petijsse, vt aperta per chirurgiam caluaria,ponderatis matribus, & inspecta ipsa cerebri substantia, liberam ipsi indulgentiam & potestatem cõcederent, in fundamenta vlterius inquirere,& totam quasi rem,ab ouo,vt dicunt repetere: Dn.Præfectis lubentissimè annuentibus,se cruciformi cutis incisione,pericranij ab osse separatione, & ipsius cranij,iuxta vsitatum modum,serra in orbem facta dissectione, partiumque omnium diligentissima inspectione & consideratione,ne minimam in cranio rimulam,nec vllum etiam leuissimæ depressionis vestigium animaduertere potuisse,verum in percussæ parti subiecta cerebri substantia, non secus ac in putridis pomis vsu venire solet, ad digiti crassitiem,enormem & ad ventriculos ferè anteriores penetrantem putredinem, & aliqualem piæ matris corruptionem inuenisse; reliqua autem cuncta omninò illæsa apparuisse.

Communicatis nostris super hunc casum opinionibus,de externa & violenta causa,percussione dubitare nullo modo potuimus, cum illa & morbum & necem militi huic intulerit: sed hoc nobis scrupulum iniecit,& admirationi iustæ fuit; I. Quod lædens illa vis non proximas potius, sed interiores magis partes percutiendo læserit; quamuis experientia plura talia obseruarit exempla. II. Quomodo & in cerebro temperati illi & pellucidi animales spiritus tam grauiter turbari possint, vt & ipsis in momento quasi, cerebri sideratio nem admittant,partibus exterioribus saluis? Et III. Quare putredo illa insignis,in ipso cerebro suborta,& piæ matri communicata,nullos vnquam partium internarum dolores, nullamque vel externorum vel internorum sensuum deprauationem induxerit, sed ex improuiso omnem sentiendi facultatem cum ipsa vita abstulerit? *Hac igitur obseruatione chirurgi notent,vt nullas capitis percussiones,etiã si partes cerebrum continentes illæsas inuenerint,leues iudicent,in ijs nunquam indubitatam salutem promittant, nullosque in diata præsertim,errores concedant,sed potius arte cauta,& prudente diffidentia ægrotantes ita tractēt,quo sacra nostra artis vera lumina existãt.*

OB-

OBSERVATIO IX.

Intrecessio cranij; & punctura matris, quæ ob denegatum instrumentorum apparatum, interemit ægrum.

PRæfatus modo Dn.D. Gockelius mihi narrauit, dũ Anno 1623. die 23. Februarij, ad Physicatum Biberacensem vocaretur, & ob bellicos ibidem tumultus, spem inter & metum versaretur, quod paganus quidam, ab inuadente hoste, ob spem prædæ, in priuatis suis ædibus direptus, & ensis manubrio, sed sine cruento vulnere, ad verticem ita percussus fuerit, vt caluariæ os, ad instar foueæ, insigniter depressum, duram cum pia matre vellicarit, atque febrim, cum mentis abalienatione, induxerit. Medicus iste salariatus ad ægrum vocatus, dato pharmaco laxatiuo, adhibita venæ sectione in brachio, & præscriptis alterantibus, febrem cum symptomatibus emollire tentauit, ac insuper omnem lapidem mouit, quo communibus & præsentibus instrumentis, depressionem eleuaret attolleretque, & ad statum naturalem reduceret; at omnia frustra. Nam ob trepani defectum, quod aliunde propter viarum insecuritatem tam cito afferri non potuit, innocentissimus ille vir, altero mane vitam cum morte mutauit, adeo vt defectus necessariorum, supra depictorum & descriptorum instrumentorum, & debitæ manualis operationis denegata administratio, salutis spem huic ademerit. Hic notandum, si prima læsionis die cutis in crucem fuisset incisa, & consistente sanguine eodem die cranium modiolo perforatum, vt ossiusculum membranas cerebri pungens eximi potuisset, æger forsan mortuus non esset.

OBSERVATIO X.

Vertigo cuiusdam ouiculæ, ex abscessu cerebri proueniens.

ANno 1634. die 24. Decẽb. cũ essem in tõstrina Nicolai Reutte, is mentionem fecit suarum ouicularum, quarũ vna laborauit vertigine, Germanis Mirbling appelata. Hoc malum dixit pecoris magister, pulchrioribus ferè ouiculis esse commune, ipsasq; toto cerebro in aquam conuerso, tandem subitanea morte perire. Chirurgus igitur ouiculam vertigine & circumgyratione debilitam mactari iussit, mactatiq; caput in ædes meas misit, vt illud aperirem, & in veram huius symptomatis causam diligenter inquirerem. Vnde detectum prius cranium, ambas meninges, cerebri substantiam, eiusque anteriores ventriculos perlustrans, ne guttulã alicuius aquæ reperi. Hinc tertiũ quartumue ventriculum inspexi, in quibus pariter nul-

lium vestigium inuenire licuit, sed tertius copioso sanguine repletus comparuit. Postea olfactus organa, manubrio scalpelli anatomici osseo eleuaui & in sinistro latere inter cerebrum nempe & eius piam matrem inueni abscessum, instar vesicæ piscium, aqua limpidissima repletum, propeque oculum sinistrum, substantiam cerebri subnigram. Egò miratus fui, cum in hoc malo ipsissimum cerebrum afficeretur, cur ouicula non potius conuulsionibus aut paralysi, quam vertigine laboraret.

OBSERVATIO XI.

Contusio capitis, cui successit vertigo, & apoplexia.

ANno 1540. die 25. Ianuarij secui caput ouiculæ meæ quæ simili vertigine interijt. Ablato cranio, substantiam cerebri cum suis omnibus integumentis examinaui, statimque in sinistro, occipitis quasi, latere sub dura matre folliculum, instar piscium vesicæ crassum, aquaque & vermiculis, quales in caseis generantur, repletum, incipiebat enim ad fundum putrescere. Hic autem tumor tunicatus magnitudine ouum gallinæ superans, in cerebri substantiam ita se insinuauit, vt tertium ventriculum nonnihil comprimeret. Hæc ouicula, opilione teste, tota sui interitus die in dextram sese partem circumgyrauit. *Quod accidit superioribus ouiculis, illud etiam hominibus potest euenire.* Obseruaui namque similem cerebri affectum cum Barbitonsore Iohanne Burausi & Chirurgo Georgio Riedlin, in Maria Ochmarhmànuen, quæ post contusionem syncipitis à me curatam, per integrum annum de sola vertigine grauissimas querelas habuit, remedijsque frustra vsurpatis, ad cœnam aliquando sedes apoplexia fortissima subito obijt. Huius parentes à me petierunt, vt cranium aperirem ad leuandam, vel confirmandam illam veneni suspicionem, quam ex certo quodam facto conceperant. Aperta igitur caluaria, inspectoque cerebro, in sinistro latere reperi tumorem quoad folliculum & materiam contentam, superiori non absimilem, qui magnitudinem oui gallinæ mediocris adæquans tertium ventriculum ex parte compressit. Quærentibus, quænam huius tumoris tunicati causa extiterit; respondi, nec forsitan adeo malè, quod cerebrum ea parte vehementer percussum debilitatem quandam contraxerit, propter quam affluens alimentum non in cerebri, sed modo ostensam substantiam, fuit conuersum. *Ex his iterum patet omnes capitis percussiones esse magni faciendas, quoniam nullus tam perspicaci ingenio prædi us, quin partes interiores ad interitum disposita illud aliquando effugiant.*

OB-

OBSERVATIO XII.

Vulnus capitis cum incisione falcis, membranæ crassæ, & piæ matris.

ANno 1635. Michaël Ochneider. Miles Vlmensis, & præsidiarius Elchingensis, à milite Cæsariano in vertice & occipite acinace vulneratus fuit: vulnus in occipite erat simplex, illud verò in vertice, non solùm cum depressione & fissura cranij, verum etiam læsione membranæ cerebri crassæ, & falcis, quæ ramos arteriæ carotidis & venæ iugularis admittit. Hæc duo vulnera Barbitonsor imperitus more suo tractauit, & per primam intentionem curauit. Quid fit? miserrimus patiens abhinc atrocissimos sustinet dolores, quos sequuta est phrenitis, conuulsio totius, & tandem Apoplexia. His ita se habentibus, sexta à læsione septimana, ad vesperam, à coniuge ægri adhuc viuente, in cōsilium vocatus ęgrum apoplexia correptum inueni, cuius causa fuit obstructio neruorū à copioso pure, quod per vulnus expurgari debuisset, dependens, imo tāta erat puris nigri & fœtidi copia, vt etiam per nares & palatum exitum quæsierit, apoplexiam soluerit, & mihi certissimam ossis fissurā & læsionem internorum significarit. Locum verticis consolidatum digito tangens, inueni maximam foueam, quæ depressionem cranij euidentissimè significat. Facto prognostico, ægrum in maximo versari periculo, clysterem laxatiuum iniici, eoq; reiecto venam cephalicam aperiri curaui. Secundo die cutem & pericranium in crucis formam scalpello Tab.II. Fig.I. incidi, pericraniū digitis ab osse vehementer depresso & multoties fisso diduxi, vulnusque medicamentis stegnoticis dilataui, vt in peragendis operationibus in hoc affectu maximè necessarijs satis fiet. Tertio die, sanguine firmiter subsistēte, cranium quinquies ad depressionis circumferentiā trepano Aquapendentis perforaui; & per vnumquodque foramen linteolum oleo rosaceo imbutum ad duram matrem demisi, ossi puluerem notū inspersi, vulnerisq; labia digestiuo, cerato diapalmæ, linteo triplici vino austero calido expresso, & fascia commoda obtexi. Die 5. foraminum interstitia serrula mea versatili Ta.XXXII. Fig.I. intercidi, cranium depressum, sed dicta ratione ab integro & sano liberatum, cuius interior lamina ad diploidem vsq; fuit corrupta, volsella exemi eminentiasque submisso prius membranę custode abrupi forcipibus Tab.XXXII. Fig. III. IV. & V. Hoc facto, instrumento decussorio Tabul.II. Fig.X. cerebrum modicè depressi, & materia purulenta in maxima copia, per datam viam, effluxit. Meningi deinde crassæ, (cuius falx transuersim incisa continuo stillabat sanguinem)

nem) atque tenui linteum foramini respondens, & vnguento Hier. Fabrit. imbutum apposui, ossi puluerem & filamenta sicca, labijs digestiuum, & desuper ceratum diapalmæ, cataplasma & fasciam. Vesperi patiens melius habuit, & materia purulenta per nares & palatū expurgari desijt Die 6. iterum membranam, eiusque falcem inspexi, & deprehendi sanguinis stillicidium, quod ob vasi profundiorem situm compesci non potuit. Vasa namque incisa immediatum adstringentium & consolidantium contactum, & aliqualem compressionem requirunt, quorum vtrumque hic non fuit concessum, ob nouæ hæmorrhagiæ & apoplexiæ metum. Quapropter ægri consanguineis & coniugi indicaui, virum citra vitæ periculum integrè sanari non posse, quia vulnere ad cicatricem ducto, materia exstillās iterum in pus mutatur, & exitum per superiora non inueniens, prædicta symptomata excitare, & mortis causa fieri potest. Præmissa hac prædictione membranam, os & labia pro more tractaui, & vulnus instar fonticuli in suturæ coronalis & sagittalis concursu inusti apertum detinui, per quod materia sensim quoque & paulatim exiuit, & inde patiens suo functus est officio per dimidium anni spatium. Hic vino inebriatus vlcusculum neglexit, vt spatio 24. horarum consolidaretur, & ne guttula materiæ amplius exiret. Symptomatibus præuisis non statim occurrentibus, æger cum coniuge de tutissima sanitate non dubitauit, donec post trimestre iisdem symptomatibus correptus subitò obierit. Post obitum ægri, si cranium serra aperuissem (sed concessum non fuit) citra dubium materiam sub cranio inuenissem. *Ex hac historia luculenter patet, perforationē non primis saltem diebus, verum etiam non rarò longè post læsionis tempus summo cum fructu institui posse.* Constabit etiam ex sequente, symptomata praua quandoque comparere statim, quandoque post centesimum diem, quæ si cranium à principio, veluti supra fol. 106. monui, fuisset apertum, nunquam, omni proculdubio, ægros corripuissent.

OBSERVATIO XIII.

Vulnus capitis vigesima nona septimâ per trepanum curatum

ANno 1629. Mense Septemb. Domini N. Iisdilers, Magistri Equitum agnatus, Medionali in capite accepit vulnus, quod chirurgus ob symptomatum absentiam, per primam intentionem intra quatuordecim dierum spatium curauit. Anno 1630. Mense Martio curatus venit Vlmam, de summo totius capitis dolore, vertigine, oculorum caligine, & paralysi dextri brachij, conquerens. Huic ego ob suspicionem fissuræ cranij post vigesimam octa-

octauam à læsione septimanam, cutim & pericranium in triangulum incidi, cranium modiolis Die 13. Martij, in ædibus Nicolai Reutte, ad latus rimæ angustissimæ bis perforaui, foraminumque interstitium serra versatili excidi. euacuata materia, quæ per rimam sub cranium paulatim descendit, dicta symptomata cessarunt ita vt æger mensis spatio vnius, pristinæ sanitati felicissimè restitutus fuerit.

OBSERVATIO XIV.

Rima & depressio cranij laminæ interioris, exteriore salua.

ANno 1626. Mense Iulio, Nobiliss. Inclytæ Reipublicæ Vlmensis Duumuiris scripto retuli quod *Bartholomeum* Echaffer, militem Cæsarianum, à rusticis Altenstattensibus in capite læsum visitare volens, iam mortuum inuenerim, & præsentibus multis, in mortis, qua vigesimo occubuit, causam diligentissimè inquisiuerim, cuius solitaria fuit occipitis circa suturam lambdiformem vulnus in dextra parte, cum læsione & introcessione interioris solū, exteriore salua, cranij laminæ, quæ cerebrum continuo compressit, à barbitonsoribus simpliciter curatum: cum enim in hac cranij noxa, materia, quę per rimam occultam ad cerebrum delapsa, absque chirurgiæ neglectæ auxilio, non potuerit expurgari, multò minus cranium, continuo cerebrum deprimens, sine idoneis instrumentis eleuari, ortus est abscessus, sub caluaria, qui introducta prius febre & phrenetide, ruptus dextrum cerebri ventriculum repleuit, & subitaneis cōuulsionibus necem intulit ei, cuius vita in principio læsionis, debita cranij perforatione & eleuatione (quæ duæ operationes in Italia citra vllum lædendi periculum ferè quotidiè instituuntur) procul omni dubio conseruari potuisset.

Et quia in nostro territorio non hic solus, verùm ante hac plures ob neglectum vel potiùs incognitum in cranio operandi modum interierunt, inclytus Senatus merito decreuit, vt barbitonsores quantum possibile informarentur, quomodo se in casibus tam periculosis gerere debeant, ne patientes, ob denegatum manus præsidium, vitam cum morte commutare cogantur.

OBSERVATIO XV.

Vulnus capitis, post apertionem cranij, ex potu vini interdicto lethale.

ANno 1634. die 19. Maij. *Henricus* Debich, à victoribus vulneratus fuit, in capite circa suturam coronalem & muscu-

lum temporalem, quē primis diebus tractauit Nicolaus Reutte, qui me tertia die ad ægrum vocauit, è cuius vulnere statim frustulum cranij vndique separatum volsella extraxi. Die. 4. propter magnam vulneris inflammationem, idonea medicamenta adhibui, vsque in diem à læsione nonum, quo patiens de punctorio & grauatiuo capitis dolore cæpit conqueri, qui certissimum signum fuit, quod materia purulenta sub cranio contineretur, & membranæ cerebri ab osse pungerentur. Die 10. ægri parentes in consilium vocarunt Clariss. & Excellentiss. Dominum Gregorium Horstium, qui mecum consuluit, vt cranium modiolis apperiretur, quo materia, quæ sub craniū descendit, exitum habeat, & officulum extrahi queat. Cranium die 1. Iunij in præsētia Domini D. Horstij perforaui, & statim membranas cerebri inflammatas obseruaui. Tertia post apertionem die, *ob duræ matris insignē inflāmationē purulenta materia sufficienter expurgari non potuit*, qua propter cum consensu & in præsentia Dominorum D D. Gregorij Horstij, & Iohannis Reguli Villingeri, modiolis aliud foramen paraui, amborumque foraminum interstitia serrula mea versatili intercidi. Post secundam perforationem, officulum ab interna lamina separatum, quod cerebrum & eius membranas assiduò pupugit, volsellà exemi, quo exempto dolor ille punctorius per aliquot dies omninò remisit, donec *à largissimo vini potu* ab scessus in ipsa cerebri substantia genitus, febrem symptomaticā delirium, & conuulsiones totius excitarit, & interitus (nam die 20. Iunij patiens vitam cum mortem mutauit) causa extiterit.

OBSERVATIO XVI.

Contusio capitis, tribus mensibus, instante nouilunio, conuulsiones inferens.

M*Arcus* Boct, Vlmensis, Danielis filius, Anno 1629. die 15. Nouembris delapsus est in caput, & statis parentibus ecchymosin, in dextra syncipitis partē prope suturam coronalem & sagittalem, monstrauit, cui successit primò dolor capitis, deindè conuulsiones totius. Vocatus exhibui interna, à quibus conuulsiones cessarunt, & tumorem admota recens mactati agni pelle ferè resolui. Nihilominùs tamen circa nouilunium puer conquestus est de capitis dolore, quam sequabantur prædictæ conuulsiones. Post duos menses tumor capitis indies maior factus est, ita vt eadem symptomata, tertio & quarto mense circa nouilunium puerum infestarint. A parentibus denuò accersitus, inspexi tumorem, & adstantibus indicaui, huiusmodi symptomata, meo indicio, exci-

excitari à materia acri,erodente & vellicante per cranium , neque etiam mea me fefellit opinio.Siquidem facta per ſcalpellum Tab.II. Fig. II. cruciformi ſectione Tab. XXX. Fig. X. vſque ad cranium,& euacuata materia vulnus dilataui.Die 2.ſubſiſtente ſanguinis fluxu, religaui vulnus,& reperi cranium ſubnigrum & aſperum. Die 3. cranio ad meditullium prius deraſo inſperſi puluerem cephalium, & filamenta ſicca appoſui , donec optima carne obtegeretur. Vulnus autem tractaui primo digerentibus, ſecundo mundificantibus,tertio incarnantibus,& denique quarto cicatrizantibus.Hac ratione puer ſeptennis vigeſimo poſt ſectionem,vel centeſimo & vigeſimo poſt morbi principium die priſtinæ ſanitati reſtitutus fuit,qui adhuc viuit , & veſtigia inciſionis monſtrare poteſt.

OBSERVATIO XVII.

Vulnus capitis cum dedolatione exterioris caluariæ tabulæ.

ANNO 1631. die 4. Nouembr. Nobiliſſ. *Patricius Vlmenſis*.in vertice & occipite læſus fuit,cum deperditione cutis & dedolatione cranij , ad magnitudinem illius monetæ. quam Thalerum imperialem vocant. Vulnus hoc Nicolaus Reutte , ſtatim repleuit ſtegnoticis, & ego patienti,iniecto prius reiectoque clyſtere laxatiuo, venam cephalicam incidi, & ℥ vi.ſanguinis educi curaui Die 5. religato vulnere, oſſe ad meditullium vſque reſecto,inſperſi puluerem cephalicum, ipſique filamẽta decerpta appoſui,labijs plagæ adhibui digeſtiuum , & deſuper diapalma atque cataplaſma ad præcauendam inflammationem.Die 3. vulneratus ob amaritudinem oris aſſumpſit medicamẽtum cholagogum,à quo ſæpius deiecit materiã bilioſam, quæ ventriculum, œſophagum & os amarum reddit.Die 5. æger melius habuit. Die 8.ob conſtipationem,alui patientes conqueſtus eſt de dolore capitis circa vulnus , quare admiſit clyſterem laxatiuum,quo reiecto,dolor etiam remiſit.Die 9.Vulnus coxit pus album & æquale,vnde digeſtiuo aliquod detergens imiſcui.Die 12. Cranio cæpit caro increſcere:quamobrem labijs ſarcoticum, ex vnguento de bethonica& cerato citrino applicui, donec cranium , beneficio huius ſarcotici & pulueris cephalici, carne ſolida obductum fuiſſet. Vulnus carne repletum tandem cicatrizaui cerato Diuino , atque his leuibus remedijs*(quæ tamen chirurgum rariſſimè fallunt, ſi modo,præmiſſis vniuerſalibus,bonam viuendi regulam præſcribat, diligenterque in id incumbat,vt patientes tenuiore victu ſint contenti,& vino & Venere abſtineant,& aluum lubricam conſeruent)*Nobiliſſ.virum.adhuc ſuperſtitem,alioſque plurimos citra deraſionem aut perforationem cranij feliciſſimè curaui.

OBSER-

OBSERVATIO XVIII.

Punctura cranij vtramque laminam penetrans.

ANno 1631. Die 29. Augusti Miles quidam Cæsarianus vulnerauit instrumento quodam acuto *Iacobum* Mirth, Aichensem, in vertice, quem Barbitonsor istius loci obligauit, & intra septimanam curauit. Octauo post curationem die, æger conquestus est de insigni tumore,& dolore capitis circa locũ affectum Nono delatus est Vlmam, cui decimo die cutim & pericranium scalpello Tab. II. Fig. I. in formam litteræ X. incidi, & cranium denudaui. Vndecimo inueni puncturam cranij, quam eodem die, terebello Tab. XXXIII. Fig. I. delere tentaui. Cum autem punctura ista vsque ad secundum laminam pertingeret, atque de penetratione suspicio esset; cranium duodecimo*(omisso terebello)*modiolis perforaui & materiæ, quæ supra membranam descendit, exitum paraui. Expurgata materia, membranæ apposui linteolum oleo rosato imbutum, ossi, puluerem cephalicum, labijs digestiuum, & desuper diapalma cum cataplasmate noto, atque fascia cancer dicta. Die 13. dolor remisit, decimo quarto inflammatio declinauit. Die trigesimo cranium se desquamauit: quadragesimo vulnus cicatrice obductum fuit.

OBSERVATIO XIX.

Vulnus capitis, cum duobus fungis, lethale.

COnradus Ocheiffelen Vlmensis, miles Cæsarianus, 23. annorũ, temperamenti calidi & sicci, in cruento & acerrimo conflictu propè VVittenvveier die 9. August. anno 1638. acinace sauciatus est, in parte posteriore capitis, cum læsione ossis. Hoc vulnus à principio tractauit quidam empiricus, quasi simplex esset. *Die* 24. *Decembris* patiens Vlmam venit, & iterum in manus cuiusdam imperiti balneatoris incidit, qui vulnus obligauit veluti primus, vsque in 31. diem Ianuarij Anno 1639. quo fuit receptus æger in Nosocomium patrium, vbi Balneator iste partim cicatrice, & partim excrescentia carnis obductum vulnus, specillo obtuso & tenui explorauit, dictumque modò specillum per tertiam suæ longitudinis partem recto tramite non tantum in fissuram cranij, vtrasque cerebri membranas, verùm etiam in ipsissimam cerebri*(heu quantus error!)*substantiam, ex qua puris copia effluxit, immittens. Die 1. & 2. Febr. præparato & purgato corpore, patiens de oculorum grauitate conquestus est. Die 3. Balneator imprudens iussu patientis, me, vt & clarissimum

Colle-

Collegam Dn.D.Moysen Heldium,& peritissimum præ cæteris chirurgum Georgium Riedlin, in consilium vocauit. Inspecto vulnere, & consideratis circumstantijs, ob intromissionem imprimis specilli tam profundam,anguem in herba latitare suspicati sumus. Vnde cutim scalpello Tab.XXXI.Fig II.in trianguli formam statim incidi, vulnusq; dilatatum stegnoricis obligaui.Die 4. subsistente sanguine, & inspecto vulnere, rimam cranij magnam & satis latam,cum duobus fungis inuenimus. Rebus ita stantibus,cranio puluerem cephalicum &filamenta sicca,labijs digestiuo quodam oblinita,& desuper diapalma apposui; cum cataplasmate Hippoc. inflamationem prohibente,&fascia quatuor capitibus prædita Tab.XXXI.Fig.IX.& X. Die 6.æger cōquestus est de capitis vertigine & dextri oculi dolore. Die 7. melius habuit,& sumpsit bolos ex ℥ vj Elect.lenitiu.&℥ ij Elect. de succo rosarū,cum saccharo, à quibus quater deiecit biliosa. Die 8.ægrotus iterum cōquestus est de oculi dextri dolore,& fungis imposui vnguentum Ægyptiacum Hildani, puluere alumnis vsti permixtum,quod tamē medicamentum prædictos duos fungos non cōsumpsit,sed ita optimè saltem deterfit;vt specillum obtusum Tab. VIII. Fig VI.inter vtrumq; fungum intromittere potuissem. *Et cum rima satis & longa & lata* esset, & tot errores à barbitonsore commissi, ad trepanum, seu perforationem cranij peruenire nolui,ne operatio tàm insignis,& quæ plurimis fuit salutaris, infamaretur : ex relatis enim constitit, non duntaxat ambas cerebri membranas esse læsas, verùm etiam ipsum pati cerebrum.Quare die 9.ob capitis dolorem patienti secta fuit vena mediana dextri cubiti, & emissus sanguis ad ℥ iiij. vesperi melius habuit. Die 14. parum dormiuit ob frigidum hypocaustum,sicut enim vulnera capitis gaudent calore temperato, ita illis frigiditas aëris est aduersa. Die 15.benè habuit,labia vulneris recenter facti fuerunt rubra citra dolorem : fungi autem maiores visi . Pro exficcatione fungorum vsus sum decocto Diuino.

℞. Vini Maluati. ℔ js.
Rosar. rub. p. js.
Bethonic.
Matris sylu.
Pimpinell.
Centaur.
Stœch. Arab. ana p. ij.
Rad. arist. long.
Ireos Flor.
Cortic. thuris ana ℥ ij.

Bulliant omnia ad cōsumptionē duarū partium(sed rosæ bulliant ebullitione vnica)& colētur.Colatura addantur mellis rosarū optimè despu-

despumati ℥ij. M. absq; vllo fructu, quod tamen in alijs fungis sępiùs præsentaneum fuit remedium, ob id particulam maioris fungi in superficie nouacula abscidi. Die 16. æger quidem benè habuit, sed conquestus est de ratione victus admodùm tenui. Die 17. conquestus est ęgrotus de totius dextri lateris stupore, ac vterque fungus maior apparuit, quam diebus proximè præteritis. Die 18. patiens cibis à me præscriptis non fuit contentus, vnde eius soror dedit panatellam, è pomis alijsque rebus confectam, quam assumptam statim euomuit, & quàm pessimè indè habuit. Die 19. magna puris copia per fungorum interstitium effluxit, & cranium non nihil ad flauedinem, *cum depressis plagæ labijs*, tetendit. Die 20. dextrũ latus omninò fuit paralyticum, patiens totâ nocte dormiuit, & de nihilo conquestus. Die 21. fungus vterque planè albus, craniumque omninò liuidum apparuit. Die 22. patiens loquelam amisit, cerebrum caro correptum, & brachium dextrum motibus conuulsiuis agitatum. Die 23. horâ ante meridiem nonâ, patiens obijt. Die 24. Febr. inspexi vulnus, in quo *μύκητες* seu fungi adeò subsederunt, vt digitum annularam facillimo negotio potuerim fissurę inserere. Aperto serra cranio, superficies ossis læsi interna in tantum fuit corrupta, vt totum occipitis os vsque ad suturam lambdoidem tenuius esset, quam os petrosum. *Hic notandum, quod ad fracturam cranij cognoscendam non opus sit, vt æger frangat nuces, vel officula alicuius fructus, quando non adest depressio cranij, quæ possit cerebri velanima pungere, atque adeò dolorem inferre grauem: fregit enim hic nuces auellanas & inglandes, officula etiam cerasorum & persicorum, obiuit officium militare & nunquam conquestus de minimo capitis dolore.* Mox specillo obtuso intra fungos posito abscessum deprehendi magnum, qui in sinistro cerebri latere latitauit, proprio folliculo circumseptus. Remotis proximis cerebri integumentis, cerebrum ipsum cum abscessu tunicato mõstraui, & processum duræ matris, *qui falx dicitur*, eleuaui, vt spatium, quod est inter dextram & sinistram cerebri partem, cũ suis vasis & spiris inspici posset. Cerebro transuersim inciso, & magna eius portione, citra læsionem ventriculi sinistri, ablata, abscessus in conspectum venit, ex quo pus fœtidum in magna quantitate effluxit: deterso per gossipiũ abscessu, in circũferentia apparuit crassa aliqua membrana, quæ materiam purulentã continuit: in vicinis enim partibus nullum adfuit vel inflammationis vel corruptionis signũ. His consideratis ventriculum sinistrum aliquantulum compressum; dextrũ verò minimè depressũ, sed aqua limpida distẽtum ostẽdi. In sinistro plexus choroides pallidus, in dextro rubicũdissimus apparuit.

Ex his causã paralyseos dextri lateris, per vertiginis, doloris dextri oculi, & hesternæ conuulsionis dextri brachij habemus. Ideoque

vbi

vbi læsum & fissum cranium, & fungosa caro subcrescit, quæ supra cranium & carnem emineat, certissimum signum est, quod, *si non substantia*, saltem cerebri membranæ contusæ, vel laceratæ sint.

OBSERVATIO XX.

Vulnus oculi, cum infixo fusi aculeo.

ANNO 1644. Die 21. Martij *Rosina Pfeifferin*, filiola militis 4. annorum, cecidit in mucronem fusi, qui non solùm palpebram superiorem oculi sinistri læsit, verùm etiam fractus, in orbita oculi relictus, & ita intrusus fuit, vt videre minimè potuerit. Hoc vulnus barbitonsor obligauit, & tanquam simplex consolidauit. Inde oculus quotidie maior factus est, & membrana palpebræ internæ omninò adnata. Rebus ita stantibus, palpebras digitis nonnihil deduxi, & membranam specillo lato ab oculo separaui, vid. Tab. XXXIII. Fig. I. quo facto, cataplasma, (quod ex pomo dulci, albumine oui, aqua sequenti erat confectum.

℞. Aq. Plantag.
Rosar. ana ℥j.
Tut. præp. ʒj.
Lapid. chrysol. præp. ℈j.
Alumin. crud. ℈ß. M.

oculo tepidè adhibui, & fascia ad oculum Galeni obligaui. Die 22. sumpsit diacydon. lauatiu. ʒijs à quo quinquies deiecit. Nuchę applicari iussi vesicatorium. Ab vsu horum medicamentorum dolor, & tumor inflammatorius remisit. Die 23. & 24. benè habuit. Die 25. puella conquesta est de magno oculi dolore. Ob id oculum ipse religaui, palpebras digitis ab oculo *diduxi*, & mucronem fusi volsella extraxi, quo extracto, dolor omnis mox cessauit. Et hęc sunt medicamenta, quibus filiolam militis sanitati pristinæ felicissimè restitui.

OBSERVATIO XXI.

Conuulsio oculi, ex concussione cerebri.

ANNO 1639. die 5. Septemb. hora prima post meridiem, Georgius Merdlen, Miles Vlmensis, à commilitone suo, iactu raphani libram pendentis, in dextro oculo adeò læsus fuit, vt illicò humi prostratus, instar mortui iaceret. Sic attonitus æger in Xenodochium delatus, cui sequentia fuerunt adhibita. Primò palpebras digitis diduxi, & oculum affectum inspexi, quem (vt etiam sanum) superiora

periora versus omninò conuulsum inueni. Rebus ita stantibus, mih in mentem venit Hipp. Aphorismus 58. sect. 7. *Quibus occasione aliqua cerebrum fuerit vehementer concussum, mutos protinus fieri est necesse*: quod etiam in nostro percusso euenit. Vnde reuulsionis gratia præscripsi Enema sequens:

℞. Mell. ros. sol. ℥ij.
Anthosati ℥j.
Elect. de succ. ros. ℥ß.
Diacatholic. ℥vj.
Decoct. carmin ℥ix. M.

Post reiectum clysterem, secta fuit vena mediana vtriusque brachij, & emissus sanguis ad ℥viij. Interim sæpissimè exhibita fuit Aqua confortatiua, spiritu cephalico Anhaltino permixta: Die 6. Septembris, qui secundus erat à læsione, apoplexiæ superuenerunt conuulsiones totius corporis, per integram noctem durantes: pulsus ægri fuit æqualis. Ob id reiteratus est clyster, & spiritus cephalicus diligenter exhibitus.

Reiecto clystere æger melius habuit, neque oculi amplius fuerunt conuulsi, sed in suo naturali statu, & quod maius est, me & adstantes denuò vidit & audiuit; loqui tamen non potuit, proculdubio propter compressionem aut obstructionem neruorum recurrentium. Die 3. tota nocte dormiuit, de nihiloque alio conquestus, quàm de laryngis compressione. Quare sumpsit potionem purgantem:

℞. Syrup. ros. sol.
Mann. elect. ana ʒvj.
Extract. Rhab. ʒj.
Diacarth. ʒß.
Aq. pimp. & veronic. ana q. s.
M. F. Syrup. liquid.

Post cuius operationem per interualla vsus est seq. lambitiuo:

℞. Syrup. viol.
Oxymel. simpl. ana ℥j.
Flor. Benz. ℈ß.
Aq. veron. ʒij. M.

Die 4. æger melius habuit quàm die præterito, digitisque monstrauit, se velle comedere ouum. Die 15. iterum benè habuit, petijt eadem ratione mellicratum, sed ob loquelam nondum restitutam bibit potionem medicam, hora 8. ante meridiem.

℞. Syrup. ros. sol. ℥ij.
Elect. diacathol. ʒvj.
de succ. ros. ʒiij.
Decoct. fl. & fr. q. s.
M. & F. Potio.

Hora

Hora quarta à sumptione potionis Medicæ æger expeditè loquutus est. Die 7. pulcherrimè vixit, & pristinæ sanitati, citra topicorum auxilium, restitutus in publicum prodijt.

OBSERVATIO XXII.

Vulnus & Fractura Nasi.

ANno 1644. die 22. Aprilis nobiliss. & strenuus Vir, Dominus Vvolfgangus à Bartenheim, Teutonicus Vlmensis, rura sua visitans decidit ex equo, qui ipsi nasum calcaneo fregit, & adeò lacerauit, vt vulneris labia propter insignem hæmorrhagiam & nasi frigiditatem ad mutuum contactum adduci vix potuerint. Ea nocte sanguinis fluxum Chirurgus Iohan. Iacob. Riedlin, medicamentis stegnoticis sistit. Die 23. in subsidiũ vocatus, nasum omninò depressum, valdeque laceratum inueni. Rebus sic stantibus septum narium transuersum, ossiculaque nasi depressa specillo nunc lato, nunc obtuso reposui, & naribus tubulum plumbeum, cerato diapalmæ ac linimento simplici obductum imposui, vt septum & narium ossa iam reposita in loco conseruarentur. Vulneris labia sine sutura ad mutuum contactum reduxi, adductaque linteolis oblongis ex medicamento sequenti imbutis,

℞. Album oui optim. agit. num. j.
Pulu. Tut. præp. ʒ j s.
Lapid. chrys. præp. ℈ j.
Aq. plantag. ʒ ß M.

& in crucem adhibitis conseruaui, atque sic membrum affectum fascià Galeni ad nasum obligaui. Ob vehementem capitis dolorem, fronti & temporibus applicui oxyrrhodinum.

℞. Albumin. ouorum. num. ij.
Aceti Rosac. ℥ ß.
Aq. Rosac. ℥ iv.
Ol. Rosac. ℥ ij. M. pro Oxyrrh.

stuppa cannabina exceptum. Collum ex oleis adstringentibus inunxi, eique splenium in vino rubro austero adhibui, ad impediendum humorum in caput affluxum. Ob animi deliquium præscripsi aquam cordialem:

℞. Aq. Ceras. nigr.
Pimpinell,
Fragar,

Rosar.

Rosar.ana ℥j.
Marg.præp.℈j s.
Mag.corall.rubr. ℈j.
Pulu.Lapid.chryſ.præp. ℈ß.
Man.Chriſt.perlat.℥ß.
M.F.Aq.cordialis.

de qua ſæpius per interualla ſumpſit patiens. Hora nona ante meridiem vſus eſt clyſtere refrigante, aluum laxante, & per conſequens humores à capite reuellente.

℞.Herbar.Mal.
Pimpinell.
Violar.
Borrag.
Nymph.
Flor.Chamomill.ana M.ß.
Semin.Lini.
Melon.
Fænicul.
Citri ana ʒj.
Coq.in ſ.q.aq.font.& colatur.℥viij.
Adde Mel.roſ.ſol.℥iv.
Ol.Violar.℥ij.
Chamom.℥j. M.F.Enem.

& indè bis deiecit materiam valdè craſſam & aduſtam.Hora decima Chirurgus incidit venam medianam dextri brachij, & vncias quinque eduxit ſãguinis,qui bilioſus & ſemiputridus fuit.Veſperi ſumpſit hauſtum accidularum Vberkingenſium vino granatorum permixtum,ad extinguendam ſitim intolerabilem.Victum ordinaui tenuem , pro cibo cremorem hordei , interdum panatellam , nonnunquam iuſculum carnis,in quo luteum oui fuerit diſſolutum;pro potu decoctum C.C. vſti vino granatorum correctum.

Die 24.Aprilis æger quoad vires & dolorem capitis melius habuit, quam die præterito:vulnus linteolis emplaſticis tractaui,& patienti ob nimias vigilias , & totius incendium præſcripſi ſequens pediluuium & emulſionem.

℞.Herbar.Bethon.
Lactuc.
Violar.
Flor.Nymph.
Roſar.
Papau. ana M.j.
M.Pro decoct. pedum.

Se-

℞. Semin. melon ℥ js.
Papau. alb. ʒ ß.
Aq. nympg.
Fragar.
Ceras. nigr.
Acetos. ana ℥ iv.
E Emuls. cui adde
Mag. corall. rubr. ℈ js.
Perl. præp. ℈ ij.
Sirup. violar. ℥ ij.
Misce pro trib. dosib.

quarum quælibet sumatur post cœnam & pediluuium. Die 25. patiens interrogatus respondit, se aliquantulum dormisse, & conquestus est de summo calore & rubore oculi dextri, quem post reiteratum clysterem, sequens cataplasma statim iuuit.

℞. Pom. dulc. in lact. coct. & fort. expr. num. ij.
Album oui conquas. num. j.
Pulu. Tut. præp ʒ js.
Aq. ros. parum. M. F. Cataplasma in oculorum inflammationibus, & epiphoris expertissimum.

A die 26. vsque ad trigesimum Aprilis tubulos plumbeos vnguento de Tutia Magist, obduxi, puluereque carnis excrescentiam prohibente,

℞. Pulu. Alum. vsti ℈ ß.
Tutiæ præp. ℈ ij. M.

aspetso naribus indidi, exterius ceratum diuinum applicui; quibus medicamentis vulnus intra & extra nasum, consolidaui. Post vulneris curationem patiens ipse tubulos solo vnguento de tutia infectos naribus immisit, & fascia Galeni firmauit, donec etiam officula prius fracta & depressa callo quodam fuerint colligata. Iisdem remedijs externis curaui Dominum *Christophorum Schleschcrum*, & *Melchiorem Frid*, qui præter vulnus in naso, & capite acceptum, passus est vulnus thoracis cum læsione diaphragmatis & ventriculi, de quo infra singularis obseruatio.

OBSERVATIO XXIII.

Tumor cum folliculo excisus in maxilla superiore.

ANno 1631. Rosina Otenglerin, Gieglingensis, temperamenti melancholici mihi narauit, quod ipsi ante quadriennium caruncula in oris sede sinistra, circa superioris maxillæ

dentes molares, enata fuisset, moles scilicet rubra, pendula, & magnitudine nucem moschatam adæquans, quam septimo mense istius loci Barbitonsor, ante vllam corporis præparationem, aut medicamentorum topicorum vsum extraxit. Paucos post menses denuò excreuit dura, rubra, venis obsita, & maximè dolens, vsque in quartum annum, quo magnitudinem oui anserini superauit, ita vt non tantùm prædictæ maxillæ, & dentibus moralibus, sed etiam canino, & mediæ palati parti adnata, deglutitionem & loquelam impediret, quare eius excisionem à me instanter petijt. Hic tumor circa dentes molares, non ratione malignitatis, sed aceti acerrimi, quo sæpius os ob fœtorem colluit, aliquantulum exculceratus fuit. Cum autem viderem, tumorem alia ratione tolli non posse, quàm chirurgià: ad corpus præparandum præscripsi, die 4. Octob. medicamentum, quod

℞. Hydromel. Tartaris. ℥ij.
Aqu. borrag. ℥iij
Cordial. Saxon. ʒij. M. pro dos. j.

Hoc syrupo patiens vsa est per triduum, bis in die, nimirum mane ante prandium, & vesperi ante cœnam. Die 8. deglutiuit quinq; horis ante prandium sequentes pillulas.

℞. Mass. pilular. aurear.
sine quib.
Extract. coch. ana ℈j.
Mag. mech. nigr. gr. vij.
cum syrupo de bethonica form. pilol. paruæ, quæ deaurentur.

à quibus decies deiecit materiam serosam, biliosam & adustam. Die 10. ad inspiciendum sanguinem ipsi secta fuit vena mediana sinistri brachij, & emissus sanguis ad ℥iiij. omninò serosus & adustus. Vnde ordinaui sacculum medicatum.

℞. Radic. Fœnicul. ʒiij.
Polypod. ℥ß.
Com. absynth. pontic. p. j.
Herb. Bethon.
Veronic.
Agrimon. ana p. ß.
Flor. Borrag. p. j.
Fol. sen. Alex. stip. ℥js.
Radic. mechoac. nigr. ʒij.
Rhab. elect. ʒiij.
Hermod.
Turbeth. ana ʒjs.
Sem. chartam. excort. ʒvj.

Anis.

Anis.
Fœnicul. ana ℈js.
Crem.Tartar.ʒiij.
Gingib.
Cinam.ana ℈j

Incisa & contusa dentur ad sacculum, in mensura vini Nicarini, per 24. horas infundendum, de quo alternis diebus duabus horis ante prandium hausit ℥ iiij. Ab vsu vini cathartici remisit frequens illa saliuæ expuitio, quæ sanguinis inspectionem & expurgationem indicauit. Interim patiens non neglexit bonam victus rationem, & loco vini bibit decoctum sarsaparillæ. Die 20.& 21. manè, vesperi, & post cœnam sumpsit de sequente mixtura tantum, quantum cuspis cultri latioris comprehendit.

℞.Conseru.Borrag.
Rosar.ana ℥j.
Cortic.citr.cond ʒij.
Nuc.mosch. cond.ʒj
Mag.corall.rubr.
Marg.ana ℈j.
Lapid Hæmatid.℈ ß.
Syrup.acetos.citr. q.s.
M.F.conditum.

Die 23.cum ab vsu conditi patiens benè haberet, ad conseruationem virium sæpius assumpsit cochlear vnum, atque alterum de sequenti Aqua corroborante.

℞.Aq.ceras. nigr.
Borragin.
Rosarum ana ℥ j.
Spir.Cephal.Anhalt.
Marg. præp.
Magist. corall.
Lapid.Hæmatit.
Chrysolit.præp.ana ℈j.
Man.Christ.perlat.ʒß.
M.ad vitrum.

Et ne aliquid desit inter benè operandum, præscripsi aquam hanc odoriferam.

℞.Aquæ odorif. Fuchsij.
Rosar.ana ℥j.
Aceti ros.ʒvj.M.

His præparatis, ore patientis aperto, & eius capite ab adstantibus firmiter detento, tumorem ante, retrò & post molares dentes

ſcalpello ſeparaui,& in medio forcipe Tabul.XI.Figur.V. abſciſſum extraxi.

Poſt tumoris extractionem, patiens, ad ſiſtendum ſanguinis fluxum, os ſæpius colluit mixtura.

℞. Aq. plantaginis.
Prunellæ.
Roſarum ana ℥iij.
Acet.roſ. ℥j.
M. pro collutione oris.

Cum autem poſt repetitam oris collutionem, ſanguis non ſubſtitiſſet, venulas & arterias ferramentis è Tabul. XIX candentibus tetigi, ipſiſque ſpongiam vſtam, & puluere adſtringente Galeni aſperſam, atque ſplenium albumine oui agitato & vino rubro expreſſum, impoſui. Maxillam exterius linteo quadruplici expreſſo, & faſcia duobus capitibus prædita obligaui. Veſperi patiens benè habuit, & ſubſiſtente ſanguine, ſeroſi humoris magna copia ex ore defluxit. Die 24. patiens de inſigni capitis dolore conqueſta eſt, ſed medicamenta in ore relicta fuerunt, ob timorem nouæ hæmorrhagiæ. Die 25. ſanguine firmiter conſiſtente, ſpongiolam aduſtam & ſplenium extraxi,& præſcripſi gargariſma ſeq.

℞. Aq. Plantagin.
Prunell.
Veronic.
Roſar.
Quinque fol. ana ℥ iij.
Mel.roſ.col.℥ij.
Tinctur.roſ.℥ jß. M.

Ore eloto, vlceri filamenta carpta vnguento ex pulueribus Galeni adſtringentibus,& albumine oui agitato oblita impoſui,faſciaque & linteo triplici maxillam exterius obligaui.

Veſperi ob ventris conſtipationem ægra admiſit Enema laxatiuum.

℞.Decoct. carmin.℥ viij.
Mell.roſ.ſol. ℥ijß.
Elect. Diacarth. ℥j.
Ol.chamomil.℥ j ß.
Amygd.dulc.ʒj.
M.F. Enema,à quo ſexies deiecit.

Die 26. per totam noctem ſe quietiſſimè dormiuiſſe dixit, & quoad fauces benè habuit. Die 27.extractis medicamentis,quæ nudius tertius appoſui, circa palatum & dentes molares apparuit quædam particula viſcoſa,quam ſpecillo,lana in ſpiritu vitrioli madefacta, inuo-

inuoluto aliquoties tetigi, osque cum faucibus gargarismate ordinario lauari iussi. Die 28. extractis denuò medicamentis, omnia circa dentes molares, atque palatum pulcherrimè habuerunt. Die 29. Eschara, quam ignis induxit, ablata, sæpius per diem lauit os medicamento hoc:

℞. Mell. ros. colat.
Tinct. rosar. ana ℥is. M.

Die 30. ob capitis dolorem repetijt vsum pilularum cephalicarum, a quibus dolor omninò cessauit. Die 31. vlceri cicatrix induci, & pariens articulatè, citraque omnem hæsitationem linguæ, loqui cœpit. Die 1. Decemb. ægra benè quidem habuit, sed ad maiorē oris exsiccationem bibit decoctum sarsaparillæ. Die 2. omnes oris partes circatrice ferè obductas vidi, & ad præcauendam mali recidiuam consului, vt vsum vini medicati repeteret. Die 3. vlcus omninò consolidatum apparuit, & patiens exinde lætissima in publicum prodijt.

OBSERVATIO XXIV.

Excrescentia carnis in palato.

IN palati anteriore parte, retrò dentes incisorios, foramen est notatu dignissimum, per quod ex palato in narium amplitudinem, venula, atque arteriola, vnà cum tunica palatum succingente, transmittitur. Ex hoc foramine, ante tres menses, nascebatur Nobili Matronæ, & coniugi Domini Alberti Ochleichers, quædam excrescentia carnis instar fungi, ex qua magna sanguinis copia effluxit, quotiescunq; illum vel leuiter lingua tetigit. Tandem cum ille fungus, seu excrescentia carnis, ad nucis iuglandis magnitudinem, ita vt loquelam interciperet, peruenisset, vsa est consilio sui Barbitonsoris, qui quędā medicamenta, at sine fructu, adhibuit. Anno 1641. die 10. Martij vocatus, locum affectum inspexi, specilloq; excrescentiam circa basin tetigi, ex qua statim sanguis copiosè effluxit. Hisce cōsideratis manifestum erat, malum hoc ex prædicto foramine originem traxisse; qua propter aliquoties vsa est pilulis Aquapendentis, quæ caput optimè purgarunt, & bonâ victus ratione. Excrescentiā medicamento, quod constabat spiritu vitrioli rectificato, succo portulacę, & tinctura rosarum, tetigi, ac diminui: Deniq; instrumento, quo extrahere polypum soleo, residuum extraxi. Sic spatio 10. dierum, summa cum admiratione, sanitati restituta fuit. Ante huius mali inuasionem per biennium conquesta est de insigni dolore & grauitate auditus: iam verò post sanguinis effusionem, absque dolore benè audit: Ideò arbitror per μετάστασιν esse factam morbi curationem.

OBSERVATIO XXV.

Sinus callosus & corruptio ossis palati.

NObilissimus & reuerendissimus Decanus, Dominus à Cronburg, Anno 1626. conquestus est per Clarissimum Medicum Augustanum, Iohan. VVolfgangum Beern, de periodico dentis dolore, & molestissimo quodam Palati sinu, petijtque à me consilium & operam. Cum igitur huiusmodi affectus primam suam originem traxerint à consuetis hæmorrhoidibus suppressis, consului, vt Reuerendus admodum patiens post sufficientem sanguinis è vena basilica sinistra brachij missionem, corpus vino medicato à superfluis & excrementitijs humoribus expurgaret, hæmorrhoides dein hirudinibus aperiri, fonticulumque sinistro femori inuri concederet, quo humores è toto in caput ascendentes & sinum cum dolore dentis fouentes ad inferiora quasi reuellantur, & per fonticulum educantur: Ad præcauendum doloris impetum, proposui Chirurgiam in anthelice peragendam, quam præfatus Medicum, scolpomachærio meo candente, dexterrimè instituit His omnibus factis, dentem cariosum extrahi curauimus, quo iniectiones ex decocto in curanda ossium catie diuino, per cauitatem vulsi dentis ad sinum palati fistulosum peruenirent. Cùm verò cauitas illa dentis, & callosus palati sinus non coirent, neque patiens citra ignis vim curari posset, quæsiui, vtrum ignis efficaciam adhuc residuam, cum bona spe salutis, vellet experiri. Ægro annuente, Domino Doctori Beern, illud instrumentum Tab. I Fig. IV. Armamentarij adumbratum Augustam misi, quo optimè ignito sinum callosum, & cariem palati obtegentem, citra guttulæ sanguinis profusionem incidit vsque ad dentis cauitatem, eoque in orbem circumuoluto notabile vestigium ossi impressit. Eschara ablata, in conspectum venit palati caries, quam ter quaterue ferramentis candentibus Tab. XIX. Fig. VIII. & IX. tactam, natura medicamentis exsiccantibus assumptis & adhibitis adiuta separauit, & vlcere consolidato patiens pristinam sanitatem adquirens fonticulum in femore per plures annos cum maximo fructu conseruauit.

OB-

OBSERVATIO XXVI.

Tumor alius cum folliculo in maxilla superiore separatus.

EX consilijs Medicis & αὐτοψία constat mala, de quibus conqueritur nobilis & honestissima Domina *Maria Cordula Zrappin*, esse Hemicraniam, & steatoma, vel meliceridem superioris maxillæ subcutaneam. Causa horum affectum est materia pituitosa, tenuis & bile permixta. Quemadmodum bilis originem habet a caliditate hepatis, & obstructione lienis; sic illa partim ex capite, partim ex ventriculo, & vtero prouenit. Pro curatione affectuum necesse est, vt humores pituitosi & biliosi euacuentur, hepar refrigeretur, lien ab obstructionibus liberetur, caput exsiccetur, ventriculus & vterus corroboretur, ne huiusmodi humores in corpore generentur, colligantur; & postea in caput ruant. Hisce indicationibus, vt prognosticum attingam, credo nos satisfacere non posse, considerando talem capitis & inferiorum indispositionem, qui difficilis fit curatu. Nihilominus tamen (ne paucorum mensium spatio, malum peius fiat, quod certè fiet, nisi primo quoque tempore idonea vsurpentur remedia) proponam, quæ in hoc casu fieri debeant. Aperienda igitur, meo iudicio, vena cephalica dextri brachij, & vnciæ sex vel septem sanguinis emittendæ. His peractis reuulsionis & deriuationis gratia, Domina patiens sibi curet inuri setaceum, inter primam & secundam ceruicis vertebram, vel loco huius, singulis tribus mensibus nuchæ adhibeat vesicatorium, & quatuor digitis supra genu Tab. XLIII. Lit. I, sinistrum, atque incommodo brachij dextri loco Tab. XLIII Lit. H. inuratur fonticulus. Tumori duro, ante vsum acidularum, & decocti sarsaparillæ, nullum topicum adhiberem. Corpus præparetur & purgetur medicamentis blandis. Vtatur igitur syrupo cathartico.

℞. Syrup. de mann. lax. ℥j.
Extract. Rhab. ʒj.
Diacart. ℈ijs.
Mag. Tartar. ℈j.
Aq. ceraſ. nigr. q. s.
Ol. macis gutt. ij.
M. F. Syrup. liquid.

Postea sumat hydromel Tartarisatum, & denuò purgetur infusione Agarici, Rhabarb. foliorumque sennæ, syrupi rof. solutiuo & manna. Hoc facto hepatis caliditas temperetur, lienque obstructus aperiatur vsu acidularum. Deinde totum corpus, præcipuè verò caput, propter hemicraniam, purgetur sequentibus pillulis:

℞.Maſſ.pilul.aurear.
Cochiar.ana ℈ j s.
Mag.Gelapp.gr.vij.
Cum ſyrup. de bethon.
Form.pil.num. xxj. deaurentur.

Poſtea caput expurgetur errhinis & maſticatorijs blandis, ne irritentur humores ad oculos & thoracem. Caput etiam roboretur ſpiritu cephalico, cuius gutt. xv. manè & veſperi, in aliquot cochlearibus aquæ ceraſorum nigrorum ſumantur. Tempore autumni, poſt totius expurgationem, hepatis attemperationem, obſtructi lienis reſerationem, & capitis corroborationem, nihil præſtantius eſt ad diſſoluendum tumorem in maxilla ſuperiore durum, quàm decoctum ſarſaparillæ, quod habet hanc prærogatiuam, vt omnes tumores duros digerat & diſſoluat: ita tamen exhibeatur, ne ſanguinem calefaciat.

℞.Radic.Sarſap. ℥ij.
Lign.Guaiac.pro corroboratione ventric.℥ ß.
Aquæ fontan.℔viij.

Fiat infuſio per 24. horas, dein coquantur ad conſumptionem medietatis, & colentur pro ſyrupo ſudorifero, de quo ſumat manè, quinque horis ante prandium, ℥v. &, quatuor horis ante cœnam, ℥ iiij. & ſingulis diebus, manè tantum, hora vna poſt aſſumptum ſyrupum, in lecto blande & ſine vi ſudet per horulam. Pro potu ordinario fiat ſecundum decoctum, coquendo eandem materiam, primi decocti in ℔ x. aquæ ad conſumptionem tertiæ partis, cui in fine ebullitionis addantur ℥ij s. vuarum paſſarum & ita decoctorum vſum per 30. dies continuet, renouando ſecundo quoque die decoctum ſecundum. Inter vſum ſudoriferi animaduertendum, ne aluus conſtipetur, ideoque alternis diebus vtatur enemate, aut potione medica laxatiua. Singulis quoque Septimanis ſumat ſemel præſcriptas pilulas, vel medicamentum æquiualens, & eo die, quo ſiue purgans ſiue laxans per os aſſumit, à decocto primo abſtineat. Pro debilitate ventriculi recipiat ſemicochlear ſpiritus maſtichini ſequentis.

℞.Maſtich ℥iij.
Galang.℥j.
Cinam.ʒij.
infund.in ſ.q.ſpir. vin. & deſtill.

Exteriori ventriculi regioni applicetur ceratum, ex Caranna & Tacamacha, aut aliud ſimile. Si his medicamentis tumor iſte non cedit,

dit, ad sectionem deueniendum est. Et hæc sunt pauca illa remedia, quibus Nob. patiens tutissimè potest vti: ea tamen omnia Clariss. & Excellent. Medici præsentis iudicio relinquo Vlm. Sueu. die 20. Aug. Anno 1642.

Curatio prædicti tumoris.

TVmor, cuius in præscripto consilio mentionem feci, fuit in dextra maxilla superiore, & magnitudinem oui gallinacei superauit, albus, immobilis & durus. Præterito autumno (præparato corpore, & educto sanguine) vsa est patiēs decocto sarsaparillæ, quo tumor ferè discussus, vt ex epistolis Dominæ patientis ad me datis patet.

Extractum literarum die 7. Mart. Anno 1643. exaratarum Heilbrumæ.

TVmor in mala dextra post vsum decocti sarsaparillæ minor factus est, ita vt ferè euanesceret. Sic Deus Optimus Maximus direxit curationē. Ego putaui perfectè curatum esse tumorem. Quid fit? Infelix post Bacchanalia, in balneum ordinarium, consilio & consensu Medici, ingressa sum, & vix iterū egressa, animaduerti alterationem atque augmentum tumoris. Hinc quotidiè maiorem compressionem, non absque dolore, sentio, veluti tempore preterito, &c. ex his patet fructus & vtilitas de cocti sarsapatillæ.

Sed post aliquot mēses, cum vteretur balneo, caput calefactum est, & tumor propter mœrores & continuas lachrymarum effusiones ad priorem magnitudinem auctus. Rebus sic stantibus, patiens Heilbrunnà venit Vlmam, vt ibi tumor chirurgià curaretur. Communicatis cum Excellentiss. Domino D. Christophoro Eysenmengero, Reip. Heilbrunnēsis Physico, consilijs, datoque prognostico, nos optimam sperare sanitatem, si modo os illęsum fuerit, pręmissa purgatione & venæ sectione, Dominam ægram Anno 1643. die 2. Maij, in lectum, ligatis ad latera manibus, collocaui: deinde vnus ex adstantibus hamulo labium superius nonnihil sursum traxit, vt commodè inter tumorem & musculum primum, qui labium attollit, cultello separatorio peruenire possem. Hoc cultello superius vsque ad ossis iugallis suturam perueni, & tumorem à prædicto musculo separaui. Inferius autem, propè dentes molares & gingiuam cartilagineam tumoris tunicam, quam ab osse quarto maxillæ superioris eodem scalpelle diducere frustra tentaui, inueni, ita vt coactus fuerim folliculum incidere, quo inciso effluxit materia quædam crassa & flaua, instar mellis, tumorque subsedit. Effluxa materia, & cartilagine per for-

forcipem excisa, vulnus albumine oui, puluere chrysoliti præpar. & adstringente Galeni obligaui. Die sequente, & subsistente sanguine, propè musculum secundum, qui labium abducit, inueni quoddam tuberculum, sub quo erat foramen, per quod specillo obtuso, citra negotium in cauitatē osseam perueni. Die 12. in præsentia D.D Eysenmengeri tuberculum illud incidi, & foramen illud dilataui. Die 13. post abitum D. D. Eysenmengeri, propè dentem caninum aliud tuberculum instar ossis durum reperi, quod etiam forcipe Tab. XI. Fig.II. excidi. Interstitium extracti folliculi, ab vltimo dente morali vsque ad cranium, ita consolidatum fuit, vt ne guttula puris exiret: foramen autem globulis apertum conseruaui, donec ossiculum beneficio decocti sarsaparillæ desquamaretur. Ossiculo oblato, vulnus cicatrice obduxi.

OBSERVATIO XXVII.

Vulnus sclopeti in maxilla inferiore.

ANNO 1634. die 27. Augusti Tesserarius equitum Suecicus, in cōflictu Nordlinglensi, in maxilla inferiori paulum infra dextram aurem, duobus sclopeti globis sauciatus est, quorum vterque linguam læsit, & oppositam maxillæ partem fregit cum offensione tonsillarum, omnium dentium molarium, insigni fluxione sanguinis, animi deliquio & febre. Die 5. læsionis ob insignem sanguinis fluxum, animi deliquium & febrem adhibui sequentia:

℞. Syrup. Acetos. citri.
Iulap. ros. cum Tinct. ana ℥js.
Aq. Endiuiæ.
Plantaginis ana ℥ijs. M. q. Syru.

Vesperi vsus est potione cordiali:

℞. Margarit. præp.
Corall. rubr. præp. ana gr. vij.
Lapid. Chrysol. præp. gr. vij.
Aq. rosarum.
Plantaginis.
Ceras. nig. ana ℥ j.
Syrup. corall. ʒij.
Acetositatis Citr. ʒis. M. F. potio.

His peractis, reuulsionis gratia, præscripsi clysterem refrigerantem.

℞. Mell. ros. sol.
Olei violat. ana ℥iij.
Decocti emoll. ʒx. Misc.

à quo

à quo ter deiecit materiam nigram, & sanguine mixtam. Post vsum clysteris, & sanguinis fluxu compresso, religaui vulnus, & non solum inferiorem maxillam in vtraque reperi parte læsam, verùm etiam linguam, cum insigni inflammatione faucium & amissi ine loquelæ. Ideoq; illicò adhibui pro lotione oris gargarismum adstringentem. Elotis faucibus, tàm internè quàm externè imposui spongiolam cõbustam, albumine oui agitato imbutam, atq; puluere stegnotico Gal. & lapid. chrys. præp. aspersam, partibus vicinis oleo rosato inunctis fasciam adhibui: & hac ratione sistebatur enormis ille sanguinis fluxus. Die sequente aliquantulum melius habuit, nihilominus tamen de insigni dolore capitis, laterisq; dextri pulsatorio conquestus est. Ob id secta fuit vena mediana eiusdem lateris ad emittendas ℥iv. sanguinis. Post horam sumpsit iusculum hordei, per infundibulum Tab. XXVI. Fig. III. iniectum. Tertio quoque die monstrauit digitis insignem dolorem musculi temporalis. Quapropter adhibitum sequens cataplasma.

℞. Farinæ hordei.
Fabar. ana ℥vj.
Micæ panis domest. ℥iv.
Olei ros. ℥iij.
Vini rubr. &
Oxymel. s. ana q. s. M. ad
ignem in formam cataplasmatis.

Vesperi sumpsit panatellam per siphonem; & parum aquæ hordei. Media nocte sumpsit haustum syrupi acetositatis citri, & vini Granator. ana ℥ is, cum Aq. ceras. nig. ℥ ij. Die quarto monstrauit digitis & scripsit, se in faucibus, hoc est, circa columellam, seu plectrum vocis, insignem dolorem pati. Subsistente sanguine vulnus religaui, ex quo pus fluxit cum tanto fætore, quem ferre non potui: elotis faucibus sequenti Gargarismo.

℞. Aq. Plantaginis ℥ ij.
Pru. ellæ ℥j.
Bol. Armeni. ℈j.
Salis Prunell. ℈ij.
Aluminis ℈j.
Syrup. Myrtini ℥j. M.

Vidi circa columellam, & specillo obtuso tetigi quandam duritiem vacillantem, seu frustulum ossis, quod partes circumstantes pupugit, & dolorem circa fauces induxit. Hanc ossis particulam volsellæ dentibus exemi. Vesperi, propter cõstipationem alui, vsus est præscripto clystere. Die 5. aliquantulum melius habuit, & religato vulnere, magna puris semicocti copia exiuit. Die 6. sumpsit potionem medicam.

℞. Syrup.

℞ Syrup.rof.sol ℥ js.
Extract. Rhabarb.ʒj.
Aq. Plantaginis q.ſ.
Lap.Chryſol.præp. gr.vj.M.

à quo quater deiecit materiam flauam, vulnus obligatum fuit digeſtiuo.

℞ Terebinth.lot.in aq.ſcordij. ʒij.
Pulu.Iridis Florent.
Ariſtolochiæ rotund. ana ʒß.
Syrup.de roſ.ſiccis ʒij.
M.p.digeſtiuo.

Exterius applicata fuit turunda oleo violato,& lumbricorum terreſtrium oblita, ad linguam nihil vſus eſt præter Aq. roſ. & gargariſmum. Die 7. cœpit balbutire, dixit, monſtrauitque digitis fauces iterum dolere: inſpexi & extraxi oſſis particulam, vulnus dein obligans, vt die præterito. Die 8. conqueſtus eſt de dolore colico, ſed poſt vſum clyſteris ordinarij , cui addita fuit portio quædam olei amygdalar.dulcium, melius habuit.

OBSERVATIO XXVIII.

De dolore dentium periodico feliciſſimè curato.

QVamuis pilula D. D. Herlicij in ore detenta omnem dentium dolorem mirificè ſedet, quæ conficitur ex ſeminibus, opio, hyoapijcyamo, & ſyrupo papau.

℞.Semin.apii.gr.ij.
Hyoſcyam.
Opii.ana gr.iv.
Syrup.papau.q.s.
M.F.Pilula num.j.

Nihilominus tamen ad periodicam dentium exacerbationem,quæ præſtantiſſima ſæpè eluſit remedia, curandam & præcauendam, D. D.Spigelius,ſclopomachærio Tab.XII.Fig.I.&c. candente,eam anthelicis partem,quæ ſuperiorem tragi immediatè contingit, feliciſſimo ſemper ſucceſſu incidit, vulnuſque deinde iterum conſolidauit. Hac noua chirurgia ille ramulus arteriæ carotidis, qui ab auris anthelice ad dentes pergit, tranſuerſim inciditur, ita vt, intercepto humorum affluxu, dolor non amplius reuertatur. Huius præſidij chirurgici miram virtutem in ſe primùm expertus eſt Author,poſtmodum,me præſente,in non paucis alijs.

OBSERVATIO XXIX.

Apoplexia fortis ob dentitionem difficilem.

ANNO 1638. Die 27. Febr. hora noctis 8. Illustris & Generosi Baronis *Ferdinandi GeizKosleri filius* Ordolphus, inter duodecimum & decimum tertium suæ ætatis Mensem, ob difficillimam dentitionem, apoplexia forti mortuus est. Quarto ante obitum die parentibus inustionem occipitis, *alias valdè proficuam, mihiq; pluries compertam*, proposui, quam parẽtes recusarunt: vnde talia adhibui remedia, quę in huiusmodi magna intumescentia & gingiuarum pruritu, febre & catarrho non sine fructu vsurpari solent. Nihilominus tamen sine manifesta membrorum conuulsione, clamore & dentium stridore spes vltima totius familiæ vniuersali apoplexia correpta è vita discessit. Quod autem hoc tempus dentiendi valdè periculosum sit, præsertim, quando pueri caninos edunt dentes, hoc est inter 12. & 13. à natiuitate mensem, ex Hipp. Aphor. 25. Sect. 3. constat & prouerbio: Parentes de liberis suis gaudere non posse, donec dentes sub oculis, canini dicti, editi fuerint.

OBSERVATIO XXX.

Vincula lingua vnguibus malè disrupta.

ANNO 1628. die 2. Martij coniux *Iacobi Eimmermans*, peperit pulcherrimum filium, cui obstetrix, cuius famæ parco, ligamẽtum vnguibus more suo incidit, vt in futurum articulate loqui posset. Huic operationi successit dolor & inflammatio, quæ papillarum apprehensionem, vel lactis potius suctionem fœtui prohibuit. Parentes lactendi impotentiã linguæ vinculo adscripserunt, &, existimantes quod obstetrix linguã nondum satis à vinculo liberarit, vocarunt chirurgum, qui pari imprudentia, ligamentũ & vasa linguę incidit, è quibus sanguis in asperam arteriam defluxit, & fętũ tertia die suffocauit. Extincto infante, mater cępit conqueri de tumoribus mammarum à lacte concreto, quorum dexter malè tractatus tandẽ degenerauit in cancrum exulceratum, & fœminam, post perpessos grauissimos dolores, enecauit. Fœmella quædam recens nata, postquã ipsi chirurgus vinculũ linguæ phlebotomo vulgari incidisset, propter dolorem linguæ parum lactis materni sugere valuit. Lacte in mamma dextra concrescẽte, mater fœtũ admouit papillæ sinistrę, qui, mitigato prius sub lingua dolore, lac in vtramq; traxit mammam, ita vt tumor ex con-

concreto lacte durus minimè emolliri, & resolui potuerit nisi fœmella ablactaretur. Quo facto mater in filiola obseruauit vertebras dorsi versus dextram distortas, cui distorsioni vix emendabili ansam præbuit fœtus vnicæ papillæ admotio. Ex his duobus saltem exemplis satis apparet, quam periculosè vinculum linguæ vnguibus obstetricum, & chirurgorum phelebotomo non tarò dilaceretur, & quanti facienda sit legitima huius vinculi chirurgia, quam multis cũ animadnersionibus nobis proposuit Hieron. Fabritius ab Aquapend. de qua vid. Tab. XXXVI. Fig. VIII.

OBSERVATIO XXXI.

Scrofulæ totum collum occupantes.

ANNO 1631. Mense Ianuarij charissima coniux *Iosephi Ronigs*, scrofulis totum collum occupantibus obnoxia, me in consilium vocauit, cui præscripsi puluerem mixtum ex partibus æqualibus sacchari è gingibris & turpethi, qui pituitam, scrofularum coniunctam causam; ex profundioribus & remotioribus locis peculiariter expurgat, teste Auicenn. l. 4. Fen. 4 Tract. 2. c. 10. quia tamen honestissimæ huius fœminę natura ab vsu pulueris in vino exhibendi, abhorruit, sequentem mixturam tribus vicibus, citra nauseam, assumpsit,

℞. Pulu. Turpeth. ℈iv.
Gingib. Indic. cond. q. s.
M. in form. Elect.

Corpore ab humoribus crassis sufficienter expurgato, parti affectæ apposui caratum oxelæum, *oleo Logadorum* seu de lacertis emollitum, cuius descriptio hæc est: Recipiũt *lacerta virides viua, quãtum placet, conquantur in oleo communi, donec lacerta comburantur, & oleum fiat nigrum, Colatura indatur vitro, & reponatur ad solem, vsque dum faces subsidéant, oleum clarescat, & suscũ colorẽ acquirat*, & exhibui per triginta dies singulo manè ʒvi. de Electuario, quod Hercules Soxonia, & Ioannes Preuotius, tanquam longè certissimum ad curandas scrofulas remedium, pro sceereto habuerunt, & ita pararunt.

℞. Lacertarum siue communium, siue virid. N. C. Abscissis capitibus & caudis, exemptisque intraneis infundantur in acetò vini albi per se acerrimo, & sine pipere facto, per 4. dies: deinde exiccentur, & macerentur in alio aceto, siccenturque iterum in vmbra aut Sole, & in puluerem redigantur. Quo facto pulueris ℥i. admisc. mell. ℥iiij. Fiat mixtura, de qua per 30. vel 40 dies pueris dentur ℥ij. adultis verò ℥ß. ʒ vi. vel ℥i. ad summum

His

His remedijs exhibitis & appoſitis noſtra patiens ſpatio mēſis curata eſt. *Iohan. Riol. 2. Antropographicl 15. de menſenterio* ſcribit; ſchroſulas in corpore nunquam erumpere, niſi meſenterium ſtrumoſum fuerit, quod etiam teſtatur Guido & Ingràſſias. Eiuſmodi meſenterium innumerabilibus glandulis repletum inueni in Nobil. Dominæ Vltesheimern cadauere, quod quoniam tòtus corporis habitus ſcroſulis erat quaſi refertus, aperui, & in hydropis cauſam inquiſiui.

Mirificam vnguenti, quod Fabricius ab Aquap. l. 1. pentateuch. c. 21. ad ſcrofulas apertas commendat, virtutem expertus ſum in quadam monacha & puella, quarum illa ſcrofulas habuit exulceratas in mammis, & hac in collo.

OBSERVATIO XXXII.

Angina cum reſpiratione difficillima, & prohibita deglutitione.

NObilis quædàm fœmina Vulmenſis. Anno 1627. Die 7. Iulij, menſtruis fluentibus, circa veſperam periculoſa angina fuit correpta, quæ reſpirationem valdè difficilem reddebat, deglutitionemque cibi & potus denegabat. Huic vocatus ſubitò clyſterem laxatiuum inieci, & eo reiecto ſanguinis ℥iv. ex vena brachij mediana educi curaui, Die 8. Iulij hora ſexta matutina Enema fortiùs ſuit infuſum, quo reddito, patienti in lecto erectæ barbitonſor venas ſub lingua incidit, & cucurbitulas ſiccas femorum parti domeſticæ, veluti etiam heri, cum multa flamma affixit, non ſolum, ne purgatio menſtrualis impediretur, verùm etiam ne maior ad partē affectam fieret attractio, Sanguine ſufficienter extracto, cucurbitulas remoui, & patienti gargariſmū præſcripſi, qui in omnibus periculoſis anginarum ſpeciebus, cum in principio augmenti fuerint, maximè commendatur, ſi eo fauces inflammatæ ſæpius in die colluantur.

℞. Pulu. ſinap. ℈is.
Acet. vin. accerim. ℥j.
Aq. plantag. ℥iij.
Sacch. albiſſ. ʒij. M. F. Gargariſmus.

qui ſpatio horarū quatuordecim, partim humores repellendo, partimque eos reſoluendo, patientem morti proximam ab angina liberauit.

OB-

OBSERVATIO XXXIII.

Facies puluere tormentario ambusta.

ANno 1634. Mense Nouembri, Aromatarij cuiusdam filius in taberna sua deposuit ollam viuis carbonibus repletã propè scrinium, in quo reconditæ fuerant decem libræ ciuiles pulueris tormentarij. Hinc Africus violentior adspirans scintillam ex olla in scrinium nullo operculo contectum detulit, ex qua puluis accensus pueri manus calefacturi faciem ita combussit, vt neque oculorum palpebras attollere, neque cibum & potum vel manibus apprehendere, vel ore accipere potuisset. Parentes de pueri restitutione valdè solliciti, meum consilium prima læsionis hora petierunt, quibus, vt pro virili satisfacerem, præscripsi singulare linimentum, quo solo Chirurgus partes læsas quater in die inunxit, & septimanæ spatio ingentem illam ambustionem, nulla remanente cicatrice, curauit.

℞. Butyri rec. nouies, vel sæpius liquefacti & in aqua spermat. ranar. destill. loti ℥vj.
Ol. de vitell. ouor. ℥ij. M. F. Linim.

Quod in quibusuis ambustionibus empyreuma extinguit, inflammationem mitigat, pustulas prohibet, simulque dolorem lenit.

OBSERVATIO XXXIV.

Gutta serena setaceo nuchæ inusto curata.

ANno 1632. Maria Röthin, in Territorio Vlmensi nata, circa vigesimum sextum suæ ætatis annum ob suppressos menses conquesta est de vtriusque oculi vitio, quod vulgò gutta serena nominatur. Huic in Nosocomium susceptæ circa nouilunium saphenam dextri pedis incidi, & sanguinis vncias sex educi curaui. Deinde pilulas vterino cephalicas:

℞. Mass. pil. de castoreo ℈ ij.
Extract. cochiar. ℈ j.
Mag. Gialapp. gr. vj
Aq. artemis. q. s.
Form. pil. num. xxj.

& vinum medicatũ præscripsi ad expurgandũ totum & caput. Post catharticorum vsum fonticulũ femori dextro quatuor digitis supra genu inussi. Elapsis quatuor septimanis, menses cœperunt fluere, sed admodum diminute: quapropter patienti exhibui dosin pilularũ de ammo-

ammoniaco correctarum, à quibus purgatio ſatis euidenter fuit promota.

Circa tertium nouilunium menſes apparuerunt, & fluxerunt, ſed adhuc diminutè: quamobrem patiens repetijt vſum pilularum menſes promouentium, à quibus ad nutum fluxere. Quarto menſe purgario iuſto tempore & quantitate reſpondit: nihilominus tamen patiens triſtiſſima, inde viſum non recepit. Hinc, quia antehac in Iohan. Dauidis Commerellij chariſſima coniuge, & Iohanne Chunrado Ehingero ſetaceum nuchæ inuſtum ad huiuſmodi neruorum obſtructiones præſtantiſſimum inueni, ceruici ſetonem applicui, vlceraque per viginti dies aperta detinui, donec ægra priſtinum viſum lætiſſima receperit. Menſibus ritè fluentibus, fonticulum in femore conſolidauit, & ab eo tempore vſque ad annum 1645. incolumi ſanitate fruita eſt.

OBSERVATIO XXXV.

Excreſcentia in naribus gallica.

RVſticus quidam Iungingenſis ozæna Gallica laborauit, cuius excreſcentia nares ita fueranr obſtructæ, vt patiens per eos aërem inſpirare minimè potuerit. Quapropter præſcripſi curam ex ligno ſudoriferam, eaque finita, excreſcentiam narium conſumpſi ſequenti vnguento.

℞. Linim. fol. 56. ad carunculas in meatu vrinario auferendas, è Preuotij medicina pauperum propoſ. ℥j.
Mercurij præcip. ʒ j ß.
M. in formam vnguenti,

quo illinantur turundæ naribus immittendæ. Carunculis exeſis, naribus impoſui canales plumbeos, cerato diuino obductos, donec conſolidarentur vlcera. In eiuſmodi vlceribus alij commendant mixturam ex decocto ligni ſaſſafras, melle roſato, puluere præcipitati & aloës ſuccotrinæ, qua ſæpiùs in die nares lauant, & feliciſſimè curāt.

Hoc vnguento præſtantiſſimo nuper quoque Vlmanum textorem, poſt præmiſſam curam ſudoriferam, ab eodem malo citra omnem doloris ſenſum intra ſeptimana ſpatium liberaui.

OBSERVATIO XXXVI.

Gutta ferena vtriusque oculi incurabilis.

ANno 1642. Iohannes Degelen, Apparitor Vlmensis, conquestus est de amaurosi, quæ modernis gutta ferena vocatur: Hinc in Xenodochium delatus, accepit repetitis vicibus pilulas opthalmicas.

℞. Mass. pilul. Lucis.
sine quibus ana ℈js.
Magist. Gialapp. gr. vj.
Ol. fœnicul dest. gutt. ij.
Aq. Euphrasiæ q. s.
Form. pil. n. xxvij.

quibus nihil quicquam conferentibus, ceruici primum vesicatoria imponi & setaceum in nucha applicari iussi, quod vtrumque præsidium, cum cæcus sine emolumenti perceptione, admisisset, reuocaui in memoriam, quæ Anno 1620. obseruatoricinæ meæ inserui. Cadauer paupercul æ cuiusdam Patauinæ (quę per viginti annos amaurosi pedetentim inuadente laborauit, & tandem cancro mamillæ sinistræ occulto, & medicamentis repellentibus in pectoris cauitatem detruso, miserrimè obijt) delatum fuit in Theatrum Anatomicum, vbi præsentibus multis studiosis, in causam huius cæcitatis legitimam inquisiui. Aperto igitur cranio, inueni duos anteriores cerebri ventriculos subsidentiam passos, & conglutinatos, per quos spiritus animalis ad oculos deferri non potuit. Vnde neruis opticis sensim emarcescentibus (apparebant enim duplo minores, quam in alijs) amaurosis, illæso vndequaque oculo, inducta fuit, benè enim adhuc nutriebatur venis & arterijs rectè constitutis, nisi quod arteria ad oculi radicem ingressa turgebat, adeoque inflammationem quandam, menstruis nempè regurgitantibus insinuabat. Addebat Excell. Spigelius in lectione Anatomica, quam super paupercul æ caput habuit, vitio huic minimè occurri potuisse, licet Pausanias aliquando ex vulnere frontis talem guttam serenam sublatam fuisse affirmet; inde quoque satis elucescere, guttam serenam non semper, imò rarissime, ex obstructione neruorum opticorum oriri, sed plerumque eiusmodi dispositionem præsupponere. *Hinc etiam mirum non est, quando huiusmodi affectus omnem & multis expertam medendi operam eludunt.*

OBSERVATIO XXXVII.

Introcessio cranij mollioris in adulta minimè fissi.

IN generali capitis contusionum curatione supra fol. 111. annotaui, cranium in adultis rarissimè deprimi circa rimam, siue internæ, siue externæ laminæ, nisi in ijs, quibus à natura mollius est cranium. Hoc confirmauit Ancilla *Mich. Rietmans,* quæ trigesimo ætatis anno, vas aquâ plenum supra caput ferens, de scala decidit in sinciput dextrum, cui tumefacto accercitus Nicolaus Reutte, pellem agninam calidè applicuit. Altera die, remotâ pelle, & fouea digitis percepta, adstantibus depressionem cranij, & necessariam cutis diuisionem, indicaui: quâ concessâ, integram cutim scalpello in crucem incidi, statimque oculis, & specillo rotundo, deprehendi paruam atque in exteriore lamina minimè fissam depressionem. Obligato vulnere, de interioris laminæ integritate maximè dubius, quoniam casus ab alto fuit vehemens, modiolorum operam proposui, quam patiens admittere noluit. Facto itaque prognostico, quod vulnus hoc, vel potius depressio, laminâ interiore fissa, citra cranij perforationem tutò curari nequeat, ea verò integra existente patiens minori cum periculo sanari, plagam per 12. dies apertam tenui, quam, cum nec vnicum appareret accidens, quod interioris laminæ rimulam, vel aliqualem cerebri noxam arguisset, per secundam intentionem curaui.

OBSERVATIO XXXVIII.

Fissura cranij capillaris & penetrans in puero & adulto curata.

ANno 1644. biga quædam deonerata transijt Dauidem Deilbrouner, & sinciput sinistrum cum detectione ossis & rima cranij læsit, qua obseruata & parentibus monstrata, vulnus stuppa stegnotico imbuta dilatauit Chirurgus *Ezechiel Bogel*, quo necessaria cranij derasio tutissimè institui posset. Altero mane accersitus reperi cranium à pericranio latè nudatum, & fissura dubia fractum. Hinc rimam scalpris instructus statim derasi, & vltra meditullium perueniens obseruaui interiorem cranij tabulam rima tantummodo capillari fissam. Quare remotis scalpris, vulnus cum osse deraso medicamentis solitis tractaui, puerumque vigintiquatuor dierum spatio felicissimè restitui, qui neglecto scalprorum vsu, quod crebra testatur experientia, perire potuisset. Rationes, propter quas cranium haud perforarim, videantur supra folio 103, *de rima caluariæ capillari & penetrante.*

Eodem modo restitui *Iohan. Georgium Dornung*, qui Anno 1635. die 28. Decemb. in musculo temporali vulnus accepit cum rima cranij penetrante, sed capillari.

OBSERVATIO XXXIX.

Contusio occipitis scalpris derasa.

ANno 1637. Mense Septembri, Maria Luken, à militibus Bauaricis miserrimè tractata, conquesta est de vehementissimo occipitis dolore, cuius causa erat empiricus, qui medicamentis tumorem statim suppurantibus maturauit, deinde resoluentia, per quatuordecim dies, adhibuit, donec materia purulenta exitum, ob integumentorum crassitiem, non inueniens, pericranium (vnde vehemens dolor) & cranium corroderet, musculorumque (qui caput extendunt & splenij rectique vocantur) insertiones ab osse diduceret. Patiens in Xenodochium Vlmense recepta, petijt auxilium manuale. Quare, præmissis vniuersalibus, ratione victus tenuioris instituta, occipitis exteriora, vt materiæ præclusæ pararetur exitus, scalpello in triangulum, ne musculorum dictorum fibræ per transuersum læderentur, incidi vsque ad os, quod asperum, & à materia corrosum, reperi. Euacuata igitur materia, vulneris labia medicamento stegnotico, satis noto, repleui, & altera die os asperum scalpris vndique derasi: Operatione peractà, cranio puluerem Cephalicum insperſi, vulnerique digestiuum adhibui, donec bidui spatio cranium scalpris derasum, carne solida obduceretur. Osse carnibus contecto, vulnus beneficio vnguenti de bethonica incarnatum, cerato diuino cicatrizaui. Post vigesimum à derasione diem, cranium aliquot squamulas protrudens, dolorem capitis renouauit, qui tamen, exemptis volsellà ossiculis, statim cessauit. *Hic obiter monendum, ne chirurgiæ tyrones (si contusiones in capite suppuratæ appositis medicamentis tam diu minimè cedunt) resoluentium vsum protrahant, sed potiùs, citra moram & periculi metum, velamenta debitè incidant, ne pus sub crassissima cute longiùs dimorans, prauam qualitatem acquirat, & cum pericranio subiectam caluariam erodat.* vid. Tabul. XXXII. fol. 109. contusio capitis sine læsione cutis & cranij.

OBSERVATIO XL.

Fistula thoracis, cum erosione clauiculæ.

ANno 1627. die 10. Nouemb. ad me venit *Iohannis Maieri*, ciuis & cupedinarij Vlmensis, *Vxor*, Sabina, monstrans *tumorem*

cum

cum fiſtula, ſupra claviculam ſiniſtram, cuius fiſtulæ orificium fuit tam anguſtum, vt vix alicuius aciculæ cuſpidem admitteret.

Huius cauſam quærenti reſpondit ægra, quod ante ſemeſtre, febre acutiſſima laboraſſet, quæ per abſceſſum in hanc partem iudicata. Hunc abſceſſum Medicus alias exercitatiſſimus & Matthæus Memmingerus Barbitonſor adhibitis ſuppurantibus cauſtico medicamento, non iucundè (*eo quod per 36. horas applicitum atrociſſimos dolores, crebrumque animi deliquium excitauit*) aperuerũt & eſcharam, quæ magnitudinem thaleri adæquauit, phlebotomo violenter detraxerunt, qua ablata effluxit materia quædam fœtida & flaua, at in pauca quantitate. Vlcus hoc per quatuor hebdomadas apertum tenentes, tandem conſolidarunt, remanente notabili tumore & duritie, quam naturæ negocio reſoluendam reliquerunt. Poſt menſem & dimidium, relictus tumor in magnitudinem priore multò maiorem excreuit, quem denuo maturantibus vſurpatis emollitum cultro raſorio inciderunt, vt materia excluderetur, quæ iterum pauca & biliofa fuit: qua excluſa vulnus iterum per primam intentionem conſolidarunt. Sic tertia & quarta vice ferramento abſceſſum inciderunt & conglutinarunt, ne minimum de læſione oſſis ſuſpicantes, quam tot recidiuæ facillimè indicare potuiſſent, ita vt vel tandem abſceſſus in fiſtulam degeneraret, ob quam patiens, quotieſcunque brachium ſiniſtrum, vel etiam quemcunque pedem parum mouebat, atrociſſimos cruciatus, & ſyncopen paſſa eſt. Cui ita narranti, & meum auxilium roganti, præſcripſi medicamenta, quæ euacuarent bilioſos humores, in toto corpore abundante; horum enim copiam demonſtrabant conſtitutio corporis calida & ſicca, febris acutiſſima antecedens, flauus totius corporis color *& ipſa materia flaua*, quæ per fiſtulæ orificium quaſi tranſudauit. Corpore præparato, & repetitis vicibus chologogo optimè expurgato, fiſtulam anguſtiſſimam dilataui, non ferramentis inciſorijs (quibus non ſolum muſculus pectoralis, ex præcedentibus inciſionibus ſatis læſus, magis oſtenderetur, verum etiam timor eſſet, ne ijs ſiniſtrè adhibitis vaſa iugularia diſſecta, vel parùm læſa, vitam cum ſanguine effunderent,) ſed turunda ex radice Gentianæ præparata (hoc eſt in turundæ formam accommodata, ſupra fornacem exſiccata, & in altera extremitate filo alligata,) quam foramini impoſui, eam detinendo Emplaſtro diapalmæ, ac deligatura cataphractæ Tab. Vltim. S. & relinquendo in fiſtula per diem naturalem: Sequenti die radicem ab iſchore bilioſo tumefactam, & imo apice denigratam, volſella exemi, & ſpecillo rotundo ſinus qualitatem, & coloris huius cauſam inueſtigans, os aſperum reperi, & mobile. Quare pro maiore foraminis dilatatione, radicem alterà craſſiorem adhibui, cum Empl. diacalcitheos

theos & dicta fascia, inunctis quoque partibus vicinis, ad detinendam radicem, & prohibendam inflammationem, quam dolor ex dilatatione subortus, licet vehemēs non fuerit, facilè attrahere potuisset. Tertia die gentianam adhuc maiorem intrusi, & sic consequenter, quotidie auxi magnitudinem turundæ, vsque dum foramen pro remotione ossis, iam separati ferè, sufficiens visum fuerit.

Sexto die fistulam, globulis ex spongia paratis filoque alligatis, impleui, vt extrahi possint, propendentibus filis de foramine, & superimposito Emplastro cum fascia cataphractæ, & inunctione partium vicinarum.

Præparatio globulorum est hæc: sumatur spongia noua & aqua dulci nunquam madefacta, intingatur in ceræ & resinæ partibus æqualibus, commixtis & liquefactis, postea sub prælo fortiter exprimatur, & in vmbra siccetur: exsiccata conscindatur in globulos rotundos, cum filo annexo. *Septima die*, remotis spongiolis, fistula fuit amplissima, per quam officulum, volsella arreptum absque singulari dolore extraxi. *Octauo die* subsistente sanguine, ossi sano & detecto pul. seq. inspersi:

℞. Radic. Irid. Flor.
Aristol.
Peuced. ana ℈js.
Euphorb. ℈ß.
Myrrh. ℈j. M. F. pulu.

quem filamentis carptis & siccis aspersum apposui, donec firmissima carne fuerit obductum: Vlcus verò sacchari albissimi puluere (*quod etiam bilis acrimoniam mitigat*) quotidie insperso detersi, & tandem Emplastro diapalmæ cicatricem comparaui. Duritiei remanenti applicui Emplastrum Oxelæum, cum linteo triplici vino decoctionis expresso, & ligaturà conueniente, vt reliquiæ discuterentur, & nouus & partem adhuc debilem fluxus humorum prohiberetur. Hac ratione, intra quatuordecim dies, felicissimè mulierem, ab affectu periculosissimo pariter, ac molestissimo, liberaui, vt testabitur patiens adhuc superstes, quæ cum Georgio Hebichio Tinctore, in altero coniugio, per decennium, integerrimè vixit.

OBSERVATIO XLI.

Vulnus thoracis cum fractura costæ.

IOhannes Bandereisen, Augustanus, sculptor, ærarius, & publicus factionis pennatæ Pancratiastes, Anno 1628. Vlmæ in diuersorio ad Rosam, horà noctis vndecima, vulnus accepit à pistore quodam, affectioni Martiatæ addicto, in sinistro hypochondrio, cir-

ca

& quartam costam spuriam(quę in parte cartilaginosa per transuer. sum erat dissecta,) cum exitu omenti,& magna sanguinis profusione,quam varia sequebantur symptomata , animi videlicet deliquium,vomitus, dolor & tumor insignis circa septum transuersum. Vocatus statim omentum adhuc integrum reposui,& vulneri turundam, ex stuppa cannabina , albumine & vitello oui concussis imbutam,puluere stegnotico inspersam, filoque alligatam indidi, superimposito cerato diapalmæ, cum decenti per Sostrati vinculum deligatura: reposito omento,& exhibito medicamento corroborante. *Die* 4. Ianuarij, circa horam sextam matutinam, ægrum accessi, vt vulnus religarem & inspicerem ; ac quoniam, propter virium debilitatem, & hæmorrhagiæ metum , non licuit , illi exhibui iusculum gallinæ adstringentibus alteratum, & ob cruciatus colicos cataplasma abdomini applicui, quod constabat ex dirigentibus , resoluentibus,anodynis, pro virium restauratione & sistendo sanguinis fluxu, seq.Elect.præscripsi.

℞.Conf.rof.antiq.
symph.ana ℥iv.
Trochisc.de charab.
Terra sigill.
Corall. rub.præp. ana ℈j.
Marg.præp.℈ß.
Syr.Myrth.q.s.pro Elect.

de quo sæpius per diem sumpsit ʒj.

Ob pectoris angustiam,& respirationis difficultatem,ordinaui Eclegma seq.cuius crebro vsu crassam & viscidam materiam expuit.

℞. Syrup.capill.♀.
Liquirit.ana ʒvj.
farfar.
veron.ana ℥ß.
Tab.diatrag.frig.ʒ.iij.
ap.violar q.s.
M.F.Eclegma.

Ob dolorem & tumorem circa vulnus , inflammatorium , applicui cataplasma vsitatum . *Quinto* mensis *die*, dolor & tumor aliquantulum remisit, vnde subsistente sanguine , vulnus religaui , cui turundam,digestiuo inunctam & filo alligatam, intrusi supetpositis cerato , cataplasmate,& fascia eadem. Eodem die exhibui iuscula Herb. Pimpin.Tormen.Consol.maior.Sarac.Equisset.Veronicæ,Fragariæ, & sem. melon: alterata , vt materia in abdomine contenta , per vias vrinarias excerneretur: *addita sūt adstringētia,ne diuretica sine his exhibita , nouam hæmorrhogiam excitarent.* Sub noctem con-

questus est de pruritu in meatu vrinario, qui præsagiebat, materiam in cauum abdominis fluxam, beneficio diureticorum, per vrinam expelli.

Sexto mensis d e dolor omninò remisit, tumorque circa vulnus euanuit: at patiens dixit, se maiorem sensisse pruritum dum vrinam redderet, quam inspexi, & copioso pure permixtam inueni.

Septimo die, conquestus est æger de dolore circa humerum dextrum, sub vesperam de dolore hepatis cum febre & tussi sicca.

Cum igitur octauo prædicti dolores cum calore febrili increscerent, ex vena basilica dextri brachij misi sanguinem ad ℥iiij quo euacuato, dolores post vnam & alteram horam cessarunt, & febris denuò remisit.

Nono, materia vulneris erat cocta, & patiens in reliquum benè habuit: vndè vulnus consolidare cœpi, quotidiè turundam minuendo, donec cicatrix inducenda veniret. Per noctem verò sentienti, circa os sacrum & vesicæ regionem, dolores colicis similes, præscripsi die decimo potionem sequentem:

℞. Ol. Amygdal. dulc. rec.
expr. ℥iij.
Mann. elect. ℥ijs.
Aq chamomill. q. s.
M. F. Potio.

Quà assumptà magnam bilis copiam euomuit, vigesiesque per aluum excreuit materiam biliosissimam, quæ huiusmodi dolorum vnica extitit causa. Hac euacuatione facta patiens melius habuit, remittentibus in totum doloribus vsque in diem vigesimum tertium, quo ob errorem in victus regimine commissum, diarrhæa biliosa fuit correptus, nam suasu mulicercularum assumpsit, & auidè comedit pruna syluestria, à quibus etiam insignis dolor colicus, cum tenesmo, oriebatur: quapropter die 24 exhibui Rhabarb. pulu. ad ʒj. in aqua cichorei, & duabus post Rhabarbarum assumptum elapsis horis, potionem sequentem:

℞. Ol. Amygdal. dulc. rec. extr.
Decoct. chamomill. ana ℥iij.
M. F. Haustus.

Bile sufficiente excreta, circa horam vndecimam ante meridiem cruciatus colici, cum tenesmo, penitus cessarunt. *Die vigesimo octauo* vulnus cerato diuino ad cicatricem fuit perductum, ita vt æger de nullo circa plagam dolore, de nullaque respirandi difficultate conquerens, vigesimo nono in publicum prodiret, & cum socijs ad mediam noctē perpotaret. *Die quarto Februarij* restitutus est coniugi, in patriam iter parauit, & illam ante discessum fustibus egregiè excepit

cepit, ob leuiſſimam cauſam excandeſcens. Cuius facti certior factus maritum admonui, vt ſibi inpoſterum, quanto poſſibile, ab animi pathematis caueret.

OBSERVATIO XLII.

Vulnus thoracis periculoſum.

ANno 1633. Die 9. Menſis Februarij, Generoſus Dominus *Nicolaus Dietericus, dictus Opherreiter*, in monomachia ſauciatus fuit à Generoſo Domino Rittmein, Præfecto vigilum Suecico, & duo vulnera accepit, quorum prius infligebatur ſiniſtro carpo cum læſione venarum, ac tendinum, ad manum extremam decurrentium: alterum dextræ mamillæ digito tranſuerſo infra papillam, *quod in capacitatem thoracis penetrabat cum vaſorum intercoſtalium læſione, & ſputo ſanguineo.* Hic propter ſæua ſymptomata, & animi præſertim deliquium, quadrigà delatus eſt in ſuum hoſpitium, vbi vulneri omnia neceſſaria fuerunt adhibita. Inter alia hoc notatu dignum eſſe iudico. Ante primam vulneris deligationem, nonnulli ex magna illa turba adſtantium dixerunt, ſe poſſe exſugere ſanguinem, qui in thoracem fluxit. Admiſſi ſuxerunt quidem, at non ſanguinem, ſed potius aurum: vnus enim inter ſugendum vulnerato annulum adamantinum, mille florenis comparatum, clam detraxit, ſed proditus iterum reſtituit. Acceſſitus vulnus thoracis inſpexi, & ſpecillo obtuſo per foramen in capacitatem thoracis miſſo, eam ſanguine repletam inueni. Ex ſputo ſanguineo ſuſpicatus ſum læſionem pulmonum, vnde per vulnus albumen oui, puluere adſtringente Galeni, Lap.d.Chryſoliti præparati & pauca aq. plantaginis conquaſſatum per ſiphonem (Tab.XXXVII. Fig.IV. ☉.) inieci, immiſi dein vulneri turundam ex ſtuppa cannabina confectam, eodem liquore imbutam, & filo alligatam, inunxi partes vicinas ex oleo roſato, deſuper appoſui ceratum diapalmæ, partemque linteo triplici ex vino rubro expreſſo, & Soltrati vinculo (Tab.XXXII. Fig.VI.) obligaui. Vulneri in carpo eadem remedia, ad fluxum ſanguinis compeſcendum, fuerunt applicita. Pro roboratione virium & ſiſtendo ſanguinis fluxu in thoracem, ſæpius recepit de ſequenti aqua,

℞. Aquæ ceraſ. nigr.
Roſarum.
Plantag.
Pimpinell.
Veronic. ana ℥js.
Cinamom. ʒjs.

Spir.

Spir.lili or.conuall.
Pulu.lapid.chrysol.præp. ʒj.
Hæmatit.
Corall.rubr.ana ℈ s.
Bezoard.gr.vij.
Marg.præp.℈j.
Man.Chryst.plat.℥ß.M.

Ob sitim bibit aquam hordei, syrupo coralliorum & Tinctura rosarum permixtam, strictè obseruans tenuis rationem victus.

Propter sputum sanguinis & febrim, reuulsionis scilicet & ventilationis gratia, curaui venam iecorariam affecti lateris aperiri, & quatuor vncias sanguinis educi. Hisce peractis, præter decoctum hordei tinctura de rosis alteratum, & ptisanam hordei, pro cæna nihil assumpsit. *Secundo* mane conquestus est, se præterita nocte nihil vel parum dormisse, vnde hora octaua matutina sequentem admisit clysterem.

℞.Rad.Acetos.
Altheæ ana ℥ß.
Herbar.Pimpinell.
Agrimon.
Acetos.
Malu.
Violar.
Veronic.ana M.ß.
Semin. Lini ʒiv.
Fænicul.
Citr.ana ʒj.
Coq.in s.q.aq.ad ℥x.colat.add.
Mell.viol.sol.℥iij.
Ol.violar. ℥ij.
Chamomill.℥j.M.
F.Clyster.

à quo ter deiecit. Post reiectum clysterem religaui vulnus, ex quo parum sanguinis effluxit. Eodem tempore conquestus est Generosus patiēs, de insigni dolore & calore lateris vulnerati, ob sanguinis feruorem in thorace collecti. Cum autem sanguis iste ob vulneris angustiam exitum nullum haberet (*etsi æger collocaretur in eadem figura, qua læsus fuerat*) & febris nimium cresceret, necessarium planè fuit sanguini exitum parare, vel vulneris dilatatione per scalpellum (Tab.XII.Fig I.& Tabul.XXXVII.Fig.V.E.) vel noua sectione inter tertiam (Tabul.XXXVII.Fig.II.𝔏.) & quartam ab vltima enumerata costam, secundùm Hippocr. instituta. Hic enim obiter notan-

notandum, quod Hippocrates costas incipiat numerare ab infima seu duodecima numerata, eo quod digitis in macilento præsertim corpore optimè tangi queat, atque idem sit, ac si dixisset, inter 9. & 10. costam instituendam esse sectionem à superioribus numerando. Dilatatio vulneris frustrà fuisset tentata, quoniam maior sanguinis in thorace contenti pars in regione diaphragmatis fuerat collecta. Parum etiam Paracentesi profecissem, siue in dextro, siue in sinistro latere facta fuisset. In sinistro non contulisset, quoniam in dextro colligebatur materia. Dextrum incidi prohibuit dorsi iecorisque insignis dolor & intumescentia: supererat expurgatio per vrinam & sputum, quam tamen expectare nimis periculosum erat, ob materiæ copiam, quæ natiui caloris suffocationem minabatur.

Quare obligaui vulnus, velut die præterito, & ad aliud auxilium deueniendum esse mecum concludens, mihi curaui fieri cannulam & obturatorem aureum (Tabul. XXXVII. Fig. IV. A.) vt facili negotio vel in triangulum, vel semicirculum inflecti possint. Hoc instrumento in triangulum curuato, & in capacitatem thoracis lentè imposito, styloque extracto, magna copia sanguinis (sine suctione quæ fit ore) per cannulam effluxit. Post sanguinis hanc euacuationem vulneri imposui cannulam alatam & auream (Tabul. XII. Fig. XII.) puluere adstringente Galeni, chrysoliti præp. & albumine oui illitam: desuper applicui Emplastrum diapalmæ, spongiam nouam in vino rubro expressam, & linteum duplex, cum Sostrati vinculo. Ab hac euacuatione tota nocte meliùs quàm præterita quiescere potuit vulneratus. Tertio post læsionem die instrumentum prædictum thoraci adhibui, & libram iterum vnam & dimidiam, cum admiratione non solùm assistentium, verùm etiam cum bona virium tolerantia extraxi.

Sumpto prandio, quod erat ptisana & decoctum hordei, accepit vesperi emulsionem:

℞. Semin. melon. ʒiv.
Papau. alb. ʒj.
Aq. fragariæ.
Pimpinell.
Veronicæ.
Nimph. ana ℥ij. F. Emuls.
cui addatur.
Lapid. chrys. præparat.
Margaritar. præp.
Coral. rubr. præp. an. gr. v. iv.
Syrup. viol. ℥j. M.

post

post cuius vsum tota nocte quietè dormiuit. *Die quarto* læsionis, mingens acerbissimum dolorem in meatu vrinario sensit: inspexi igitur vrinam, quæ omninò turbata & fætida mihi certissimum signum fuit, materiam in thorace contentam ad vias vrinarias tendere.

Vesperi ob constipationem alui vsus est Enemate sequenti,

℞. Sequent. Decocti ℥ x.
Mell. viol. sol. ℥ ij.
Cass. rec. extr. ℥ ß.
Ol. viol. ℥ iij. M.

à quo bis deiecit.

℞. Herb. Veron.
Pimpinell.
Prunell.
Plantag.
Agrimon. ana M. ß.
Hord. integr. p. ß.

Coq. in s. q. aq. & vini oligophori ad ℔ j. *colatura adde Mell. ros. col.* ℥ *ij. Misce pro iniectione detergente & consolidante.*

Hoc decocto per siphonem Tab. XXXIII. Fig. IV. depictum iniecto, & denuò euacuato, cannulam ex auro perforatam Tab. XII. Fig. XII. & digestiuo oblinitam vulneri imposui, ac desuper ceratum diapalmæ, vt & splenium quadruplicatum ex vinoq; rubro expressum, adhibui. Interim non fuit neglectum vulnus carpi, sed alternis diebus suis remedijs curatum & obligatum. *Die sexto* ob amaritudinem oris exhibui potionem medicam sequentem.

℞. Syr. ros. sol. ℥ js.
Extract. Rhab. ʒ j.
Diacarth. ℈ j.
Cremor. Tart. ℈ ß.
Aq. Dich. q. s. M. F. Potio.

Die septimo potum ordinarium miscui sequenti decocto.

℞. Herb. Veronicæ.
Agrimon.
Vincæ per vinc.
Prunell.
Fragar. ana M. j.
Cin. Astacor Fluuiat. ℥ j.

Coq. in s. q. vini oligophori ad ℔ j. s. col. adde mell. ros. col. ℥ ij. M.

Die octauo vulnus carpi & patiens benè habuerunt; ille tamen nihilominus puluere vsus est cordiali.

℞. Pulu.

℞.Pulu.lap.chryſ.præp.
Mag.marg.
coral.rub.ana gr.iv.
M.cum ſ.q.ſyr.viol.& cor.

Die nono patiens optimè habuit, & de vulnere thoracis parum puris cocti exiuit: vnde omiſſo iniectionis decocto ſolam cannulam digeſtiuo oblinitam vulneri impoſui. Plagæ carpi, loco diapalmæ, applicui ceratum diuinum, ad inducendam cicatricem.

Die decimo omnino nihil de vulnere thoracis effluxit, ſed patiens conqueſtus eſt de tuſſicula, quæ ab vſu trochiſcorum pectoralium cum ambra, & moſcho ceſſauit.

℞.ſpec.diair.s.℈ij.
diambr. c.
Pulu. ireos florent.ana ℈j.
Trochiſ.Gall.moſc.ver.gr.xxij.
amyl. ʒj.
Sacch.albiſſ.℥ jſs.
candi alb.
penid.ana ʒvj.
Ambr.gryſ.ver. gr.vj.
mucilag.tragac.in aq.roſar.
diſſ.q.ſ.F. Trochiſci.

Vrina adhuc dum turbida & mictio dolorifica erat.

Die vndecimo cum patiens optime valeret, nihilque de cauitate thoracis amplius exiret, ne vulnus degeneret in thoracis fiſtulam, omiſſa cannula, turundam filo alligatam, & vnguento de bethonica illitam, indidi, deſuper admoto cerato citrino.

Dies 12. 13. *&* 14. æger ſine querelis tranſegit, & dixit, ſe ratione virium, citra ſcipionis beneficium, ambulare poſſe.

Cum *die* 15. 16. *&* 17. vulnus mundum & deterſum appareret, ipſi turundam quotidie breuiorem impoſui, vt caro ab intra excreſcere inciperet. Die 17. vulnus carpi, cerato diuino adiutum, cicatricem acquiſiuit.

A die 18. *vſque ad* 22. per optimè patiens Strenuus valuit, vnde extraxi turundam, & eius loco plagulam ex filamentis carptis confectam & vnguento de bethonica oblinitam vulneri appoſui, & partem affectam ſpongia noua & ex vino rubro expreſſa, ac faſcia compreſſiua, quam cataphractam Tab. Vltim. S. vocant, obligaui.

Die

Die 28. vulnus cerato diuino cicatrice fuit obductum, & patiens pristinæ sanitati restitutus.

Die 34. conquestus est de vehementissimo sinistri pedis dolore, qui originem traxit ex animi commotionibus, sed repurgato corpore à biliosis humoribus, cessauit.

OBSERVATIO XLIII.

Vulnus thoracis paratentesin requirens.

ANNO 1622. Mense April. Antonius Auriga Pataiij sauciatus est in dorso, ense ad sinistram mammam penetrante, atq; adeo duo vulnera efficiente, quæ insequebantur præceps in terram lapsus, animi graue deliquium, aphonia, sudores in toto corpore frigidi, pulsus intermittentes, & vomitus sanguinis cum suspicione cordis aut æsophagi vulnerati. Vulnus in vtraque parte obligaui, sed prius in foramen in mamma scalpello falcato Tab. XXXVII. Fig. V. E. dilataui, & vtrique turundam, ex stuppa cannabina, albumine oui oblinitam, filoque alligatam imposui, nihilque omisi, quod in eiusmodi vulneribus fieri necesse est. Obligato vulnere ob summam virium debilitatem, patienti vinum fuit concessum, nullum tamen arteriarum in carpo pulsum per integrum diem digitis percipere potui.

Die sequente quamuis magna sanguinis copia ex vulnere fluxerit, nullus tamen pulsus deprehendi potuit, nisi vulneratus, de loco in locum, aut de latere in latus, moueretur. Eodem die assumpsit panatellam, quam subitò reuomuit, vndè æsophagum læsum esse mecum conclusi.

Tertia die patiens difficulter respirauit, in latere affecto propè diaphragma insignem sensit dolorem, de vulnere vix guttula effluxit, & quod maximum fuit, pulsus omninò defecit. Hanc ob causam inter tertiam (Tab. XXXVII. Fig. II. *Ц*.) & quartam thoracis costam, secundum Hippocratem, pectus fuit apertum, hac intentione, vt euacuaretur materia in thorace contenta, ne calidū innatū suffocaretur & substantia pulmonum putresceret. Facta perforatione, vix tres aut quatuor guttulæ sanguinis de vulnere effluxerūt, *quod ideo notandū esse censeo, quia nonnulli aiūt maximum fieri sanguinis fluxū, ob vasorū intercostalium incisionem: sed non eo inficias, aliquādo, & præcipuè in biliosis corporibus, succedere eiusmodi in cauitatē sanguinis profluuiū quādo inciditur vena aut arteria, quæ tamē scalpello Tab. II. Fig. I. facillimè euitari possunt.* Sit læsa vena aut arteria intercostalis, quid refert? parum, aut nihil: sanguis enim ob vulnus inter ter-

ti-

tiam & quartam costam recens factum, in cauitate thoracis retineri nequit; & si retineretur, sequenti die, dum obligabitur vulnus, iterum effluet. Aperto igitur thorace, de vulnere effluxit materia loturæ carnis simillima, ad integram ferè libram: qua euacuata manifestè percepi pulsum, & vulneri turundam medicamento ex albumine oui & puluere adstringente Galeni oblinitam, immisi. Vesperi denuò religaui vulnus arte incisum, rursusque integram libram sanguinis cum tertia parte puris commixtam exemi: postea vulneri imposita fuit turunda ex linteo conuoluto parata, & digestiuo sequenti oblita:

℞. Olei Hyperic. ℥s.
Resinæ Terebinth. ℥j.
Mell. ros. colat. ℥ß.
M. F. digestiuum.

desuper ceratum diapalmæ, linteum quadruplicatum ex vino rubro expressum, fasciaque conueniens.

Quarto die obligaui superiora vulnera, & ex laterali à me facto vitrum puris, quarta parte sanguinis, mixti extraxi. Circa labia vulneris noui apparuit inflammatio, propter quam ægro interdixi vinum, & præscripsi aquam hordeaceam pro potu ordinario. Pulsus manifestissimus fuit, & ex superioribus vulneribus purulenta materia, in paucissima quantitate, effluxit: Vnde patienti præscripsi sequentem syrupum, de quo singulis diebus, summo mane & vesperi duabus horis ante cœnam, Vncias quatuor aut quinque per os assumeret.

℞. Hordei decorticati. M. j.
folior. Fragar.
Vincæ per vinc.
Fol. Bugulæ.
Pimpinellæ.
Cichorei.
Farfaræ,
Pilosellæ.
Equiseti.
Verbenæ. ana M. ß.
Rad. Rub. Tinctor. ℥ij.
liquiritiæ ʒj.
Aq. fontis. ℔. vi.
vini albi ℔. ij. Bulliant ad consumptionem medietatis, & in fine decoctionis addantur mellis colati ℥ij. M. pro syrup. vulnerario.

Quinto die, per hoc effluxit denuò vitrum puris non nihil fætidi, magisque ad flauedinem, quàm ad albedinem tendentis. Ex vtroque antiqui vulneris foramine exiuit materia instar casei mucosa (vt in peripneumonicis sæpissimè vidi) at in pauca quantitate. Labia noui vulneris fuerunt liuida, plagulæ ob magnam corporis impuritatem denigratæ, & febris solito maior facta.

Sexto die, mane & vesperi, effluxit vitrum dimidium puris, ob cuius maximum fætorem nemo in cubiculo manere potuit, sub plagulis quoque & splenijs humor verè melancholicus visus fuit, hinc sequens decoctum præscripsi.

℞. Scordi. M. j.
Mell. rosf. colat. ℥. j.
Aq. comm. ℥. vj. coq. ad tertiæ partis consumptionem, & de colatura inijciatur integra libra per siphonem Tabul. XIII. Figur. II. delineatum. Post iniectionem immisi turundam præscripto digestiuo oblitam. Specillum argenteum puri immissum, & illico extractum, si nigrum fiat, ægrotum vix euasurum Hippocrates tradidit. Ego ad imitationem Hippocr. puri specillum immisi, quod cum nullam nigredinem contraxisset, sed albissimum permansisset, de restitutione benè speraui.

Septimo die, maiorem febrem, quàm diebus præteritis, habuit æger, pus etiam in magna quantitate effluxit, sed non adeò malum spirans odorem, vt die quinto & sexto.

Octauo die labia vulneris inter tertiam, & quartam costam facti inflammationem conceperunt, cuius causa patiens maiorem dolorem & febrem vehementiorem sensit.

Nono die, Fætor purulentæ materiæ euidenter remisit: Vesperi verò circa vulnus nouum adfuit Erysipelas, cum dilatatione foraminis & costæ tertiæ denudatione.

Decimo die vulnus artificiosè incisum adhuc latius comparuit, quam die præterito, cuius dilatationis causa meo iudicio fuit humor biliosus, qui acrimonia sua substantiam carnosam corrodit. Noctu circa costas spurias, insignem sensit dolorem propter erysipelas, atque neruum intercostalem, qui musculo abdominis descendenti inseritur.

Vndecimo die melius habuit, & tota nocte dormiuit; siphonem noluit admittere, ob dolorem membranæ, quæ succingit costas.

Duodecimo die tàm magnum dolorem mane sustinuit, quàm pridie, vnde omissa turunda, vulneri tantummodo spongiæ parti-

particulam, decocto vulnerario expressam, imposui; nocte toto corpore bis sudauit.

Decimo tertio melius habuit, pus quoque album effluxit. *In his casibus nullum præstantius remedium, quam non purgare corpus, quia si exhiberetur purgans, omnes humores concurrerent ad intestina, & externuaretur corpus, cuius extenuationem mala sequerentur symptomata.*

Die decimo quarto tota nocte benè dormiuit, pus etiam in pauca quantitate, per vulnus exiuit; vesperi verò illud in maiori quantitate exijt, & pulsus vehementior solito fuit deprehensus.

Die decimo quinto maiorem febrem habuit, quàm die præterito: Quia æger in sinistro & sano potius, quam dextro & læso decubuit latere, vnde pus in thorace contentum febrem auxit. Vesperi vulneri laterali fuit imposita turunda, quia caro nimium creuit.

Decimo sexto patiens sumpsit ob amaritudinem oris, quam per quatuor circiter dies sensit, Rhabarb à quo medicamento quater biliosa egessit excrementa, deinde melius habuit.

Decimo septimo præbui decoctum ordinarium. Vesperi pus album, in paucissima quantitate, exiuit, ob id decoctum per siphonem non fuit iniectu n, vulneratus etiam non amplius tussiuit. Nocte benè dormiuit, febris verò nonnihil maior fuit die præterito.

Decimo octauo neque inieci decoctum, neque vulneri turundam imposui, sed solummodo plagulas vnguento de bethonica oblitas adhibui, desuperque Ceratum Barbatum: pus ad viriditatem magis quàm ad albedinem tetendit. Nocte dormiuit, sed habuit rixas per somnium, quæ significatunt prauorum humorum in corpore abundantiam.

Decimo nono tota nocte sudauit. Pus adhuc nonnihil viride fuit: quatuor horis ante prandium sumpsit Cassiam rec. extr. ℥ j s. dissolutam in iusculo decoctionis cithorei, borraginis, pimpinellæ, & veronicæ, quæ ter ipsum purgauit; excrementa erant omninò biliosa.

Vigesimo die ℥ s. puris exiuit, ob id vulneri arte facto, in turunda iterum dilatato imposui cannulam stanneam, cum spongiâ ex vino rubro expressâ. Vigesimo die, tota nocte non potuit dormire, quia cannula premebat costas, & membranam pleuræ.

Vigesimo primo nihil ex vulnere eduxit, nihilominus tamen cannula fuit vulneri imposita, vt heri. Deinde sumpsit flores cassiæ in prædicto iusculo alterato dilso utas, vnà cum puluere Rhab. Mechoacæ nigræ, & Cremoris Tartari. In posterum non sumpsit decoctum vulnerarium, sed iusculum ex nonnullis herbis, *Cichorij scilicet, Borraginis, Sonchi, Fragariæ & Vincæ per-vincæ* alteratum.

Die vigesimo tertio semel iniectum fuit decoctum vulnerarium, & parum puris effluxit, quod quia adhuc nonnihil viride fuit, patiens denuò vsus est puluere suo purgante.

Die vigesimo sexto, septimo, & octauo non amplius inieci decoctum vulnerarium, semelque in die obligauimus vulnus, & febris post duos dies remisit.

Die vigesimo nono patiens sumpsit iusculum suum alteratum: pus fuit album, & patiens quasi extra periculum.

Die vigesimo sexto cum reuiserem vulnus, ex eo magna puris copia effluxit, cum tumore labiorum, quod signum fuit alicuius erroris, quem in victus ratione commiserat: interrogatus respondit, quod comederit de prohibitis lacticinijs, à quibus in posterum abstinuit, & breui feliciter restitutus fuit.

OBSERVATIO XLIV.

Fistula thoracis acu pertusa.

Officialis quidam Cæsarianus Anno 1630. læthaliter sauciatus fuit tribus digitis transuersis infra clauiculam dextram, & Vlmæ in caupona aratro insignita ferè curatus, ob errores in victus ratione commissos corripitur inflammatione, quæ suppurata degenerauit in sinum sub cute latissimum, cuius fundus ad octauam vsque costam descendit, ita vt neque Chirurgus, neque Medicus materiam in sinu collectam expurgare potuerint, nisi ægrum quotidiè in caput pedibus sursum spectantibus collocarent. Cum autem sinus consolidatio protraheretur, patiens quotidiana corporis conuersione multum perturbatus, me sibi ab hospite commendatũ vocari iussit. Accedens, re percepta, proposui sinus incisionem, quæ scolopomachærio peracta felicissimè solet succedere. Hac chirurgia non concessa, modum excogitaui, quo citra sinus incisionem materia facilem acquirat exitum. Quapropter immisso per sinus orificium, gentiana dilatatum, instrumento Tabul. XIV. Figur. V. cuius apici globulus ceteus erat affixus, inscio patiente (credebat enim me sinus qualitatem explorare) fundum citissime perforaui, acumque detraxi:

Eua-

Euacuata per datam viam materia, vulneri inferiori indidi turundam integro ouo imbutam, ſuper ori vnguento de bethonica infectam, appoſitoque emplaſtro diapalmæ & linteo quadruplici, totum pectus Soſtrati vinculo deligaui. Poſtea vulnus recens penicillo, ex tela incerata cauo, per aliquot dies apertum detinui, donec ſuperius applicito cerato diuino conſolidaretur, ſinuſque parietes mellicrato optimè deterſi, ſpongia noua in vino rubro expreſſa, & faſcia quam Galenus cataphractam Tabul. Vltim. S. appellat, arctè adhibita conglutinarentur. Sinu agglutinato, cannulam quotidiè minui, tandem vlcus cicatrice obduxi. *Hic modus curandi optimè ſuccedit, quandò ſinus nullum contraxerit callum; ſecus voto non reſpondet curatio.*

OBSERVATIO XLV.

Empyema thoracis apertione curatum.

ANno 1625. Nicolao Rohler, Ciui & nautæ Vlmenſi apertus fuit thorax in dorſo inter quartam à ſuprema coſtam cultro panario, qui pulmones læſit adeo, vt patiens ſtatim, præter ſanguinis ſputum, de magna reſpirandi difficultate conquereretur. Prima læſionis hora accerſitus; in cauitatem thoracis ſiphone inieci mixturam ſtegnoticam, & turunda apertum conſeruaui vulnus. Ad virium inſtaurationem, & ſanguinis compreſſionem præſcripſi electuarium (cuius ingredientia videantur obſeruat. 41.) & victum tenuem. Diſcedens adſtantibus indicaui, patientem certò periturum; niſi inferius ſcalpello nouum vulnus quam primum pareretur. Adſtantes recuſarunt. Mane ipſi ægroto propoſui paracenteſin Hippocraticam, qui ſtatim in ipſam conſenſit, eaque mediante, aliiſque remediis non neglectis, feliciſſimè reſtitutus per annos aliquot integerrimè vixit.

OBSERVATIO XLVI.

Materia Empyematis diureticis euacuata.

ANno 1631. Valentinus Dettelbacher, Piſtor Vlmenſis; in diuerſorio ad Solem ſibi ipſi cultrum ſub papilla ſiniſtra in thoracis cauitatem adegit, citra tamen læſionem partium contentarum. Quapropter vulneri turundam ſtegnotico communi imbutam impoſui, ſpleniumque in vino nigro auſtero expreſſum Soſtrati

fascia alligaui. Quo facto clysterem laxatiuum inijci,& sanguinem è dextro brachio educi curaui. Deinde materia partim per vulnus, partim per vias vrinarias expurgata, plagam internis & externis medicamentis multoties propositis,iniectionibus scilicet,vnguentis, emulsionibus & decoctionibus vulnerarijs consolidaui.

OBSERVATIO XLVII.

Vulnus thoracis penetrans per septum transuersum in ventriculi fundum.

Anno 1645.die 12.Aug. *Melchior Frid*,Fullo Vlmensis,ab hortulano quodam vulneratus fuit, non solum in capite & naso, de quorum curatione supra Tab.XXXII & Obseru.22. dictum,verum etiam in thorace, quinque digitis transuersis infra sinistram papillam. Vulnus capiti & naso inflictum Chirurgus Elias Malther statim stegnoticis debitè obligauit, & tertium in pectore inueniens me vocari iussit. Accedens, vulneris in thorace accepti qualitatem specillo exploraturus, in cauitatem peruenire non potui: *concidit enim vulnus,ob musculorum situm mutatum in quo patiens fuit læsus.* Inter explorandi actum vulneratus euomuit magnam sanguinis copiam,ita vt,graui Syncope correptus,diuinis potius,quam humanis auxilijs indigere omnibus visus fuerit. *Hic vomitus mihi læsionem ventriculi,& per consequens diaphragmatis in parte carnosa, atque perforationem pectoris indicauit.* Quare prædicto adstantibus vitæ periculo,vulneri turundam stegnotico vsitato imbutã imposui, & applicito linimento simplici thoracem Sostrati vinculo Tabul. XXXVIII. Figur.VI. deligaui. Secunda die,hora quinta matutina, patiens denuò vomuit duas mensuras sanguinis mero diluti,& posthàc omne id, quod ore assumptum deglutiuit. Quæsitum igitur fuit, cum plaga nasi, non in narium, cauitatem penetraret, ita vt sanguinis per palatum ad fauces, & ab ijs in ventriculum defluere potuisset,vnde sanguinis iste & ciborum vomitus proueniret? Quærentibus respondi,quamuis vulnus collapsum, specillo adhibito, introitum in thoracem non concedat,nec aliqua in abdomine plaga appareat, nihilominus tamen accidentia, læsioni thoracis superuenientia,satis probare,gladiũ per musculos intercostales,& diaphragmatis partem carnosam, (*neruosa enim substantia si læsa grauiora symptomata ægrum infestarent,*) in ventriculum penetrasse. Perforatam pleuram significauit sanguinis in thoracis cauum fluxus, & multo magis indusi puritas: si namque thorax non fuisset apertus, san-

sanguis effluens, procul dubio, indusium rubicundissimo colore tinxisset. Nec obstat, quod patiens de nulla vnquam pectoris angustia aut tussi conquestus fuerit, sanguis enim dicta symptomata efficiēs, per vulnus septi transuersi defluxit in abdominis cauitatem, in qua suppuratus per aluum tandem exijt. Ventriculi vulnus indicauit sanguinis & assumptorum vomitus, deiectus appetitus & dolor circa præcordia. His rationibus ego permotus, ventriculi solius rationem habui, reliquis vulneribus non neglectis. Quare potum & medicamenta consolidantia, in paucissima quantitate crebro exhibui, (*ne eorum copia vel distenderetur, vel ad vomitum irritaretur ventriculus*) & vires iniectis Clysteribus quotidie duobus ex iusculo nempe carnium pingui & vitello oui paratis conseruaui: Potus fuit vinum granatorum, medicamentum verò conserua rosarum antiqua puluere mastichis permixta.

℞. Cons. ros. antiq. ℥iiij.
Mastich. elect. subt. pulu. ℥ß.
Syr. consol. maior. q. s.
M. in form. elect.

de quo, mane & vesperi, sumpsit quantitatem nucis iuglandis. Externam ventriculi regionem inunxi oleis adstringentibus.

℞. Ol. rosati.
Mastich.
cydonior. ana ℥ß.
absynth. ʒiij.
M. ad ollam.

& vulnus sub papilla veluti simplex per secundam intentionem curaui. Septima decubitus die æger sedem habuit purulentam. Octaua in pectore vulnus fuit consolidatum.

Decimo quarto, & reliquis, æger ore assumpsit liquores consolidantes, eosque citra dolorem retinuit.

OBSERVATIO XLVIII.

Fistula thoracis exedentibus curata.

ANno 1643. *Ioannes Iacobus VVolfius*, Adolescens Heilbronnensis, passus est in dextro thoracis latere tumorem durum, qui ad suppurationem ductus, & malè curatus in fistulam degenerauit, quam Chirurgi Heilbronnenses veluti desperatam naturæ reliquerunt. Patiens Vlmam veniens, expetijt consilium & operam quam etiam promisi. Præmissisque vniuersalibus ad discendam fistulæ

qualitatem, orificium angust ssimum medulla sambuci vehementer contort. dilataui, donec specillum rotundum Tab. VIII Fig. VI. admitteret, quo os asperum tetigi. Ad consumendum callum fistulæ immisi penicillum sequenti vnguento imbutum.

℞ Pulu. semin. hyoscyam. ℈j.
Alum. vst.
Vitriol vst. ana ℈js.
But. in aq plant. lot. q. s.
M. F. Vng.

Extirpato callo, fistulæ turundam (*cuius apicem decocto Diuino madefactū, euphorbio puluerizato aspersi reliquū verò vngueto obliniui*.

℞. Vng. de Bethon. ℥j.
Ægyptiac. simpl ℥ß.
M. F. Vng. quod calli generationem prohibet

imposui, donec, post duos menses, costa squamulas aliquot protruserit: quibus exemptis, turundam quotidiè minui, soloque bethonicæ vnguento infectam applicui, donec vlcus carne repletum, beneficio cerati diuini, inducendam cicatricem requireret. His topicis æger, & vino medicato, pristinam sanitatem consecutus, Vlmą discessit.

OBSERVATIO XLIX.

Vulnus thoracis scalpello dilatatum.

ANno 1631. Die 22. Nouembris *Iohann. Georgius Rostniker*, Hippoporopæus Vlmensis in sinistro latere inter sextam & septimam thoracis costam accepit vulnus, quod sine partium internarum læsione penetrabat, angustissimum, ita, vt nullam turundam admitteret. Quapropter accersitus, illud statim dilataui scalpello Tab. XII. Fig. I. seu Tab. XXXVII. Figur. V. E, quo sanguis in cauitatem prolapsus & pectoris angustiam efficiēs conuenienter possit euacuari. Euacuato tantùm, per vulnus, sanguinis, quantum vires oppressæ concedebant, vulneri imposui turundam ex lino crudo confectam, remedio sanguinem sistente infectam, filoque longo alligatam, & præmisso clystere laxatiuo, sanguinem è vena mediana sinistri brachij Chirurgus eduxit. Sequentibus diebus, mane & vesperi, vulnus religaui, illique, immissa priùs conuenienti sanguinis quantitate, turundam digestiuo sæpè iam proposito, imbutam immisi, donec, euacuata omni materia vulnus bonum coqueret pus. Vltimò plagæ adhibui cannulam ex linteo incerato cauam, & medicamento sarcotico inunctam, quā quotidiè tenuiorem & breuiorem paraui, vsque dum Vulnus carne repletum cicatricem requireret, postmodum cerato diuino inductam.

OB-

OBSERVATIO L.

Aliud vulnus thoracis ſcalpello dilatatum.

ANno 1627. Die 5. Decemb. Barbitonſor Vdam N. ad me venit, & mihi nunciauit, Reuerendum Dominum Gallum Ochniker Parochum in pago Eingen, heri poſt cœnæ tempus, à milite quodam Cęſariano, gladio lęſum eſſe, duo vulnera accepiſſe, quorum vnum in dextra inferioris maxillæ parte, alterum in dorſo propè vertebras, inter tertiam & quartam thoracis coſtam (*eo ſcilicet loco, quo Hipp. Paracenteſin inſtituere ſolet,*) lateris dextri in cauitatem penetrans, vſque ad ſupremam eiuſdem lateris coſtam; paulò inferiùs, quam vbi clauicula ſummæ oſſis ſterni extremitati annectitur, cum læſione pulmonum & vaſorum intercoſtalium, quam ſubſecuta hęc ſymptomata: Animi ſcilicet graue deliquium, magna reſpirationis difficultas, ſudores frigidi, & dolores circa pectus maximi. Vulnus in dorſo Barbitonſor obligauit, rutunda albumine oui oblita, ſaltemq; inter membranam carnoſam & muſculum, aniſcalptorem dictum, impoſitâ, adhibitoque deſuper Emplaſtro ſtictico Crollij, vulgò Otichpflaſter. Vulnus erat ſimplex in maxilla inferiore, cui adhibuit ceratum diapalmæ. Sequenti die inueni vulneratum cum magna reſpirationis difficultate, ſæuiſſimis doloribus, tàm in parte anteriore, quàm poſteriore thoracis, ob vaſorum intercoſtalium læſionem. Vulnus, quod erat anguſtum, tentaui ſpecillo obtuſo, quo perueni in thoracis cauitatem, quod ſignificauit, magnam ſanguinis copiam in thorace fuiſſe collectam.

Quapropter ſtatim ad ſiſtendum ſanguinis fluxum, ſiphone in capacitatem thoracis infudi ſequentem mixturam:

℞. Pulu. adſtring. Galen. ʒj.
chryſol. præp. ℈j.
Album. ouo. n. iv.
Aq. plantag. q. s.
M. Pro iniectione.

& vlneri impoſui turundam filo alligatam, & ſpiſſiore ſtegnotico oblinitam, vt apertum conſeruaretur: deſuper applicui linteum in vino rubro expreſſum, & faſciam, quam Soſtrati vinculum Tabul. XXXVIII. Figur. VI. appellant, ad detinendam turundam, & impediendam inflammationem.

Ad hæmorrhiam compeſcendam, & vires reficiendas vſus eſt Condito.

℞. Conſeru. Symphit. ʒvj.
roſar. antiq. ℥j.
Troch. de terra ſigill.

Charab ana ℈j.
Bol. armen.præp. ℈ij.
Marg.præp. ℈ß.
Sacch.rof.rab &
Syrup.granat.ana q.s.

M. F. Conditum, de quo æger sæpius per diem sumat aliquam portionem.

Ad sitim leuandam præscripsi iulepum refrigerantem & adstringentem.

℞.Syrup.Granat.
Myrtin.ana ℥ js.
Aq.Veronic.
Plantag.
Prunell.
Cichor.ana ℥ iij.
Species diamarg.frig.℈j.

Hora 5. post meridiem sumpsit grana aliquot laudani opiati cum Magisterijs,à quibus per quatuor horas placidè dormiuit: Die 3.ob infimi ventris dolorem patiens admisit enema anodynum, & laxatiuum:

℞.Rad.Alth.
Tormentill.ana ℥ ß.
Herb.Malu.
Agrimon.
Veronic.
violar.
Flor.chamom.ana.M.j.
Semin.lini.
fænugr.ana ʒiv.
Anis.
fænicul. ana ʒjs.
Vuar.passar. ℥ ß.
Coq.in s.q.aq.font. ad ℥x.
colaturæ adde
Mell.rof.sol. ℥ iij.
Ol.violat. ℥ijs.
M. pro Enemate,

à quo bis deiecit materiam biliosam & serosam.Post Enematis reiectionem,incisa fuit vena iecoraria lateris læsi, & eductus sanguis ad ℥iv, Hora 3. post meridiem,extraxi turundam,sed nihil effluxit, ob vulneris angustiam,quod scalpello dilataui Tab.XXXVII.Fig.V.E, vt materia in thorace collecta liberum haberet exitum.Post vulneris dila-

dilatationem ℞ j. ſanguinis adeo calidi effluxit, vt profluens patientem magis vreret, quam candela accenſa. Sanguinis libra euacuata, thoraci inieci iterum mixturam venas, ſanguinem fundentes, conſtringentem, & vulneri immiſi turundam filo annexam, atque idoneo medicamento inquinatam. Ad dolorem pectoris mitigandum ordinaui vnguentum.

℞. Vnguent. pectoral. ℥ j.
Ol. amygdal. dulc.
Chamomill.
lumbricor. terr.
ana ℥ j s.
M. ad ollam.

Die 4. ob ſanguinem in thorace contentum, maior fuit febris, quam diebus præteritis. Soluto Soſtrati vinculo, & turunda extracta libra integra ſanguinis, veſperi hora 7. iterum libra j. & ſemis effluxit. Circa 10 noctis horam ſequentem aſſumpſit Emulſionem, à qua iterum tres horas dormiuit.

℞. Sem. mel. excort. ℥ j.
lactuc.
papau. alb. ana ℈ j.
Aq. Frag.
Pimpinell.
Veronic. ana ℥ iv.
F. Emulſ. cui adde
Spec. diamarg. frig. ℈ j s.
Syrup. violat. ℥ ij.
M. pro duabus.

Ad difficultatem reſpirationis & dolorem pectoris (cuius cauſa erat magnus ſanguinis effluxus) ſæpiſſimè cochleare ſumpſit de ſequenti mixtura.

℞. Aq. Veronic. ℥ iij.
Pimpinell.
Cichor.
Plantag.
Ceraſ. nigr. ana ℥ ß.
Lapid. Bezoard. gr. viij.
Hæmatit. ℈ ß.
Terr. ſigill. ℈ j.
Gorrall. rubr.
Mag. Marg. ana ℈ ß.
Manus Chriſt. perl. ℥ ß.
M. ad vitrum.

Quinto

Quinto die, religato vulnere, iterum ℥ j s. sanguinis effluxit; Respiratio facilior fuit quàm diebus præteritis, ob id præscripsi decoctum vulnerarium.

℞. Hord. integr. p. ß.
Fol. Fragar.
Vincæ peruinc.
Bugulæ.
Pimpinell.
Veronic.
Cichorei.
Farfar.
Pilosellæ.
Verbenæ.
Equiset. ana M. ß.
Rad. rub. tinct.
Torment. ana ℥ ß.
Liquirit. ʒ j.
Aq. fontis ℔ vj.
Vini alb. ℔ ij.

coquantur ad consumptionem medietatis & in fine ebull. adde mel. rosi. colat ℥ ij s. Misc. & col. pro syrupo, de quo quotidie manè hora 7. ℥ iv. & vesperi hora 4. ℥ iij. sumpsit. Potus erat aqua hordei cum herbis vulnerarijs decocta. Die 7. aliquantulum melius habuit, & ℔ j. sanguis effluxit. Vesperi, ob dolorem circa regionem vmbilici, iniectus fuit clyster supra descriptus. Turundam vulneri immittendam obliniui digestiuo.

℞. Tereb. lot. in aq. plant. ʒ j. a.
Olei lumbr. terrest. ʒ j.
Vitell. oui num. j.
M. in form. linim.

Septimo die, pulsus fuit omnino æqualis, & tam manè quam vesperi ℥ ix. puris sanguine mixti effluxerunt.

Die 8. iterum ℔ j. puris sinceri effluxit, patiens conquestus est de tussi, propter quam præscripsi Ecclegma.

℞. Lohoch. de pulm. vulp.
Sani & exp. ana ʒ vj.
Syrup. de farf.
de rosi. sicc.
Veronic. ana ℥ j.
Hyssop. ℥ j.
Pulu. Hyssop. ℈ j s.
Flor. Sulphur. ben. purg.

Tro-

Trochisc.h.de spodio ℈ j s.

M. & dentur, cum baculo liq.

Interim ob fœtorem puris, non fuerunt neglectæ iniectiones ex decocto scordij, hordei, & mel. ros. violat. Die 10. ℥ j. puris cocti ex thoracis cauitate fluxit, & æger melius habuit, quam die præterito. Die 11 per vulnus effluxit ℥ ß. puris optimè cocti, cum pulmonũ aliquot particulis, in quibus asperæ arteriæ ramos euidẽtissimè inspicere licuit Die 12. & 13. pus effluens fuit coctum. Patiens propter tussim & amaritudinem oris, duabus horis ante prandium sumpsit seq. bolum.

℞. Flor. Cass. rec. extr. ℥ j.
Spec. diamarg frig. ℈ ß.
Agaric. trochisc. ℈ ij.
Rhab. elect. ℈ j.
cum facch. f. bolus.

à quo ter quaterue deiecit. Die 14 melius habuit, quam diebus præteritis. Die 15. ℥ iv. puris fætidi effluxerunt: quapropter cauitatem thoracis elui iniectione prædicta. Die 16. in minore pus quantitate exiuit, neque fætor tam magnus fuit, vt die præterito. Die 17 vrina non fuit amplius biliosa, vt alias, ægro de tussi valdè conquerenti ordinaui lambatiuum:

℞. Rad. Symph. decoct. contus. & cribro traj. ℥ ij.
Spec. diatrag. frig.
Succ. liquirit.
Sacch. penid. ana ʒ iv.
Syrup liquirit.
viol ana q. s. M.

Die 18. tussis, & fætor remisit, ita vt tota iniectio à calore non fuerit mutata. Die 19. æger benè habuit, vrina quoque planè naturalis fuit. Die 30. æger conquestus est de dolore vulneris quod inspexi, & inueni cannulam à carne optima extrusam: od id, & quia nihil materiæ effluxit, remoui cannulam, & imposui turundam vnguento de bethonica oblinitam: & quotidiè bis de hoc decocto in cauitatem thoracis siphone inieci, ad consolidandas, & corroborandas partes internas.

℞ Hord. integr. M ß.
Rad. cons. maior.
Torment. ana ʒ iv.
Herb. Veronic.
Pimpinell.
Pilosell.
Achimill.
Consolid. Sarac.

Bugu.

Bugulæ.
Verben.
Equiset.
Vincæ per vinc.
Fragar.
Scord.ana M. ß.
Semin.cichor. ℥ ß.
Aq.font. ℔ vj.
Vini alb. ℔ j.
coq.ad tert. part. consumptionem,in fin.add.
Mell.rof.col. ℥ j s.
M. Pro iniectione.

Die 36. vulnus omninò consolidatum fuit, & patiens pristinæ sanitati restitutus,in publicum prodijt.

OBSERVATIO LI.

Empyematis per diuretica felix curatio.

ANNO 1638. die 24. Iunij, Diui Iohannis Baptistæ,hora 7. vespertina,Dominus *Iohannes Maschque*, Capitaneus benè potus, in monomachia vulneratus est à Domino de Orien, legato seu vicario militum, in dextro musculo pectorali, duorum transuersorum digitorum infra clauiculam,vulnere penetrante(per venam cephalicam & thoracicam,)in capacitatẽ thoracis,cum insigni hæmorrhagia,animi deliquio,cõuulsione,stertore,sudore frigido ἀσφυξία, & risu Sardonico. Et sic vltra dimidiam horam sine sensu & motu iacuit. In quo periculoso casu, ob prædicta symptomata, patienti & coniugi & filię charissimis dixi,hæc esse præludia mortis.In mentem mihi venit Aphoris. Hipp.9. sect.7. A sanguinis profluuio desipientia, aut etiam conuulsio, malum. Nihilominus tamen hæc medicamenta sunt adhibita.

℞.Aq.Ceras.nig.℥ iv.
Spir.Cephal.Auh. ʒ j.
Lapid.Bez. ℈ j.
Coral.rub.præp. ℈ j s.
Lapid.Chrysol.præp.℈ j.
Sacch.perlat. ℥ ß.

reuulsionis gratia ano inditum fuit acre suppositoriũ, naribus verò & pulsibus admota aqua odorifera Fuschij & acetum rutaceum.Vulnus turunda ex lino crudo confecta, oui albumine imbuta,puluereq; stegnotico aspersa,linteo in vino rubro expresso,& fascia ad clauicu-

lam

Iam Galeni obligaui. Et sic deligatus totam noctem quietè transegit, & crapulam edormiuit. Secundò, ob angustiam dextri lateris, & dolorem circa diaphragmatis regionem, aperta fuit vena mediana eiusdem lateris, & emissus sanguis ad vncias quatuor. Vesperi, ob ardorem vrinæ, sumpsit dimidiam partem emulsionis:

℞. Sem. Melon. ℥ j.
Aq. Pimpinell.
Fragariæ.
Vetonicæ ana ℥ ij s.
Caresf. nig. ℥ ij.
Corall. rub. præp. ℈ j s.
Marg. præp. ℈ j.
Lapid. Chrys. præp. ℈ s.
Sacch. cand. & Syr. viol. simp. ana ℥ j.
M. pro emulsione.

Plagæ imposui turundam digestiuo oblitam (quod constabat ex vitello oui, Terebinthina lota in aqua rosarum,) & puluere Lapid. Chrys. præp. aspersam: deinde apposito splenio in vino rubro calidè expresso fasciam dictam Galeni adhibui. Tertio die aluus mota est sequenti clystere:

℞. Herb. Malu.
Violariæ.
Parietariæ.
Veronicæ.
Flor. Chamom.
Maluæ ana M. s.
Sem. Lini ℥ iv.
Melon.
Citrini ana ʒ iij.
Coq. in suffic. q. aquæ ad ℥ ix. colat. adde.
Mell. viol. sol. ℥ ij.
Elect. Lenit. ℥ j.
Olei violat.
Chamom. ana ℥ js. M. F. Clyster.

à quo quater deiecit. Vulnus tractaui propter fluxum sanguinis medicamento stegnotico (quod ex albumine oui, Lapid. Chrys. præp. & pulu. adstr. Gal. paratum erat) & æger ob animi deliquium, sæpius per diem grana aliquot de confectione Alkermes sumpsit, à qua melius habuit.

Vesperi, post emulsionis vsum, conquestus de ardore vrinæ, inde vitro exceptæ, in cuius fundo purulenta materia apparuit. Dolor & grauitas circa diaphragmatis & hepatis regionem desijt, & totam noctem

noctem placidè dormiuit. Die 4 propter absentiam febris, & quia materia in capacitate thoracis ad vrinarias vias tenderet, operæ pretium duxi præscribere decoctum vulnerarium:

℞. Cineris Astacor. fluu. M. j s.
Herb. Pimpinell.
Vincæ peruincæ.
Veronicæ ana M. ij.
Aq. Fragariæ ℔ j.
Vini Oligoph. ℔ vij.

bulliant ad tertiam consumptionem, addend. in fine Mell. rof. col. ℥ ij.

Hoc decoctum mane & vesperi mixtum fuit emulsioni, quod mirificè sanguinem in thorace contentum ad vias vrinarias deduxit. Ex vulnere sanguis fluxit grumosus, quapropter cauitati thoracis decoctum adstringens & consolidans per siphonem inieci, quod describitur obseruatione 50.

Deinde vulneri cannulam, ex linteo & cera flaua confectam, imposui. Desuper ceratum diapalmæ, & spongiam in vino rubro expressam cum fascia adhibui. Die 5. & 6. æger iterum melius habuit. Die 7. verò nihil dormiuit, & conquestus est de dolore vulneris & totius lateris. Inspecto vulnere cannula siue turunda, ex linteo incerato caua, extra vulnus posita erat, vnde materia in pectore contenta, & dolorem excitans, non habebat exitum. Euacuata materiâ remisit dolor, sed patiens conquestus est de oris amaritudine, propter quam præscripsi syrup.

℞. Mann. el. ℥ j s.
Extr. Rhab. ʒ j.
Cremoris Tart. ℈ ij.
Aq. Veronicæ q. s.
M. F. Syrup. liquid.

à quo ter deiecit materiam biliosam. Vesperi cum dolor in partibus pectoris superioribus & inferioribus, hoc est, circa vulnus, hepatis & diaphragmatis regionem remisisset, inspeximus & tetigimus infimum ventrem, qui flatibus erat distentus. Quare vsus est præscripto Enemate, quod ipsi optime conduxit; & inde tota nocte ad nutum dormiuit. Die 8. vrina erat turbida & catarrhosa, vnde hesternus dolor à defluxione capitis potius, quam ab ipso vulnere originẽ traxisse videtur. Die 9. vsus est Emulsione cum decocto vulnerario: Vulnus obligatum fuit vti præteritis diebus, nisi quod sola turunda perforata oblita erat digestiuo anteà præscripto, & aspersa puluere ex Aloe, Thure, lap. Chrysolito, prius decocto vulnerario per siphonem iniecto: Die 10. 11. 12. & 13. optimè valebat. Die 15. Vrina fuit

clara,

clara, & tota nocte optimè quieuit. Ex vulnere fluxit pus bonum & album: ideò cannulam, ſeu turundam ex linteo incerato cannulatam, extraxi, eamque vnguento de bethonica oblinitam impoſui. Die 16. ſurrexit & paulisper ambulauit, & nonnihil puris albi & cocti ex vulnere fluxit. Veſperi vſus eſt decocto vulnerario, & emulſione ſimilium Melonum. Die 17. & 18. iterum benè habuit, & ex vulnere, nihil, aut parum materiæ exiuit. Quapropter extraxi turundam, & filamenta carpta & ceratum diapalma impoſui, & ſpongiam nouam ex vino rubro expreſſam ſuperligaui. Die 20. & 22. vulnus cicatrice obduxi.

OBSERVATIO LII.

Cancer mamillæ exulceratus ſcalpello abſciſſus.

Religioſiſſima Domina Anna Sibylla, Abbatiſſa Vrſpringenſis, 47. circiter annorum, temperamenti calidi & parum ſicci, ante quinque annos, ex menſium ſuppreſſione laborare cœpit, ex qua in mamma ſiniſtra tuberculum ipſi ortum eſt durum, nigrum & dolorosum, ita vt barbitonſoris opem implorare cogeretur, qui tuberculi iſtius duritiem, non intellectâ cauſa, emollientibus, & humectantibus reſoluere conatus eſt, ſed hac ratione, non modò non opem tulit, verùm potius miſeram mulierem in maiorem calamitatem præcipitauit: Scimus enim ex noſtro Sennerto, cancrum emollientibus tractatum exaſperari. Dum his emollientibus tuberculum non ceſſit, Balneator illius exciſionem proponit, & dum ſecat, ac mammam cruore manantem videt, lepore timidior aufugit, & cruentam ferèque mortuam Abbatiſſam dereliquit, ita, vt, propter balneatoris aufugium, ſorores monaſterij præ anxietate fuerint coactæ, ſanguinem fluentem ſiſtere, & ægram aqq. corroborantibus reficere. Ab hac inciſione integra mamma exulcerari cæpit, & in horrendam magnitudinem excreuit, cum fœtore, ac ſi acetum cum carne mixtum eſſet, febre propter viciniam cordis ingenti, & acutiſſimo dolore, quem in longius perferre non potuiſſet. Seffingam venit & meum & Clariſſ. viri D.D. Iohan. Reguli Villingeri, Affinis mei plurimùm honorandi, conſilium & auxilium implorauit. Nos primo intuitu & viſitatione malum, ex odore, tumore, & ortu, iudicauimus eſſe cancrum, cui cum aliter, niſi totius mammæ abſciſſione, mederi non poſſit, de hac Abbatiſſam admonuimus, vt illam cum forti animo & ſpe certiſſimæ ſalutis, (cum radices profundas nondum habuerit, & tempus menſtruorum iam præter lapſum fuerit) ſuſtineret.

Quà

Qua igitur consentiente, mammam exulceratam, ob summum fœtorem, putredinem & dolorem, laui decocto diuino, ipsi puluerem ex alumine vsto, tutia præpar. lapide chrysoliro, & scordio paratum insperſi, & desuper ceratum oxelæum linimento simplici mixtum:

℞.Cerati oxelæi.
Linimenti simpl. ana ℥ j.
Ol. martin.ʒij.M.in mortario plumbeo.

Linimenti simplicis descriptio.

℞ Succ.Solatr.rec.expr.
Ol.ros. ana ℥xx.
coq.secund.art.ad consumptionem succi, colaturæ adde
Litharg.aurei.
Cerus. ana ℔ j.
Misc.sec.art.in formam Vng.

Ceratum verò oxelaum paratur è sequentibus.

℞.Ol.comm.vetust. ℔ j.
Acet. vin acerr.
Litharg.aur.ana ℔ ß.
Misceantur ad ignem lentum, donec cerati consistentiam acquirant.)

applicui.Præscripsimus vinum laxatiuum ex hydragogis & melanagogis, quo corpus per Epicrasin à vitiosis humoribus expurgaretur. Dein Dominæ Abbatissæ secta fuit vena mediana brachij sinistri, at emissus sanguis in paucissima quãtitate, eum modo in finem, vt eius substantiam & qualitates inspicere queamus: fuit autem sanguis adhuc serosus & semiputridus, absque omni ferè fibrarum concretione. Qua propter vsa est condito ex Trochisc.viperinis.

℞.Conseruæ Boraginis ℥js.
Trochisc.de viperis ʒ iv.
Syrup. corall.q.s.F.condit.

vt materia serosa & maligna à centro ad circumferentiam duceretur. A dictorum remediorum diligentissimo vsu patiens melius habuit, fætorque cum putredine omninò cessauit.

Sic præparato & purgato corpore, Domina Abbatissa, mammæ abscissionem instanter rogauit: vnde, ne longiore procrastinatione vlcus profundiora peteret, Anno 1641. die 25. Iunij omnia ad operationem necessaria præparaui, & sequenti die sectionem ita institui. Exhibita patienti potiuncula ex confect. AlKerm.aquis cordialibus & cinamomi, ad Chirurgiam perueni: Etsi in totius mammæ abscissione accipienda sit acus oblonga, anceps, acutissima, duo fila trahens & traijcienda in infima mammillæ basi: deinde fila vtrin-

vtrinque alliganda & constringenda firmiter, ac si non sufficiat, trasmittenda alia acus sit, & similiter fila liganda, vt ex Tabul. XXXIIX. Fig.I. patet; ad euitandum tamen maximum dolorem, qui ex duplici acus traiectione vboritur, ego (fretus cognitione anatomica) sine transmissione acuum mammam nouo vinculo, varijs capitibus donato, quod excogitaui, ligatam, in circumferentia tumoris erosi atramento scriptorio notaui, hinc vnico tractu, mamillam, acutissimo scalpello, à musculo pectorali radicitus, *(ne mihi acciderct, quod post hac cuidam lithotomo euenisse sequens 54. obseruatio docet,)* abstuli, & hæmorrhogiam non statim stiti, sed postquam omnis sanguis atrabilarius & adustus, ex venis promixis effluxerit: quare venas & arterias, saltem corroborandi gratia, cauterio ignito leuiter inussi, deinde loco affecto puluerem adstringentem Galeni, & lapidis Chrysoliti præparati albumine oui conquassato exceptum, & filamentis carptis illinitum imposui, & deligatura, quam Galenus & alij Græci Autores cataphractam appellant, commode firmaui. Die 27. Iunij, sanguinis fluxu subsistente, mammæ decurtatæ digestiuum non adhibui, sed ceratum diuinum, ob partis humiditatem. Die 28. nullus aderat dolor, nullumque inflammationis signum, nihilominus tamen 29. sumpsit haustum vini laxatiui, & 30. portionem de condito viperino, ad vitiosorum humorum reliquias educendas, & dissipandas. Trigesimo Iunij, Vlmam vecta, vsque ad 4. Augusti optimè patiens habuit, & nunquam conquesta est de vllo symptomate. Die sexto obseruaui aliquot carunculas albas in mamma, & interrogaui Dominam Abbatissam, an errorem in victus ratione commiserit? respondit, se iussu œconomæ haustum vini, quod tamen interdictum fuit, bibisse. Die 8. fuit vox aspera, & statim mihi in mentem venit Hippocratis dictum, libr. de glandulis: Quibus per morbum aut aliam quandam calamitatem mamma aufertur, vox ferox efficitur. Die 9. iterum vsa est vino laxatiuo cum manna permixto, ob constipationem alui. Die 13. cum animi gratia, gossipinas chirothecas acu texeret, inferiorem mammæ partem, ob continuum brachij motum, herpes miliaris corripuit: Quapropter huiusmodi exercitium interdiximus, & patienti præscripsimus vinum medicatum, vt materia biliosa & acris à circumferentia ad centrum, & ab hoc extra corpus moueretur. Die 14. Augusti, ne huiusmodi humores acres in principales corporis partes incurrerent, ipsi fonticulum paraui, reuulsionis gratia, in sinistro pede supra genu, & brachio dextro. Die 16. ob summum aëris calorem, maximumque herpetis pruritum, facta est excrescentia carnis, vndè per os sumpsit Syrupum.

R Syrup.

℞. Syrup. rof. fol. ℥ ij.
Extract. Rhab. ℈ iij ß.
Diacarth. ℈ ij.
Mag. Tartar. ℈ j.
Aq. Cichor. q. s. pro Syrup. liquido.

à quo per nouem vices copiosissimam bilem egessit: Excrescentiæ carnis puluisculum ex Tutia & lapid. chrysol. præp. ana ʒ j. & alum. Roch. ℈ iiij. paratum, & filamentis carptis aspersum, applicui, & Herpeti miliari ob insignem pruritum, post fomentum ex decocto maluæ & aq. fluuiali ceratum citrinum apposui: à quorum remediorum vsu excrescentia fuit consumpta & herpes miliaris, cum suo pruritu, omnino euanuit Die 7. Septembris, vterque fonticulus suum officium fecit: à nono vsque ad 15. pilulas Aloeticas Hieron. Fabric. ab Aquap. vsurpauit, propter dolorem Capitis & pigritiem alui, & postea optimè valuit cicatrice parti affectæ obducta. Die 28. Septembris, ipsi secta fuit vena pro exploratione sanguinis, qui bonus & rubicundus, absque omni putredine erat. Die 6. Octobris, lætissima & & sanissima Vlma discessit.

OBSERVATIO LIII.

Vulnus Sclopeti in inguine & pene curatum.

ANno 1633. Mense Iulio N. N. vexillifer equitum in duello vulneratus fuit, sclopeti globulo, in femore dextro prope inguen, meatu vrinario & cruce sinistro. Globulus namque membri virilis radicem perforans, & per meatus vrinarij longitudinem excurrens, sinistrum etiam læsit crus. Tertio læsionis die vocatus, ægri (qui de insigni meatus vrinarij laceratione, penisque inflammatione, & priapismo conquestus est) aluum subduxi, propter gangrenę metum, clystere leniente: & ordinato tenui victu (qui in præcauendis & curandis quibuscunque inflammationibus plurimum valet) vulneribus inguinis dextri, penis, atque cruris sinistri oleum violatum aquis cardui benedicti & maluæ septies lotum, & parua quantitate mellis rosati colati permixtum, per siphonem inieci, & turundas eodem medicamento oblinitas imposui, desuper vnguentum linimenti simplicis & cataplasma ex farina hordei & fabarum, mica panis, oxymellite simplici, oleoque rosato & violato compositum adhibui, atque partes læsas conuenienti fascia deligaui.

Die 4. ob insignem inflammationem penis & febrim, barbiton-

sor

for incidit venam iecorariam dextri cubiti,& ℥vj.sanguinis emitit. Post prandium eiusdem diei aperuit venam Saphenam dextri pedis, & ℥v.sanguinis eduxit. Vesperi ob insignem penis dolorem,& semi suppressionem vrinæ, vsus est hac emulsione.

℞.Semin.Melon. ʒ vj.
Lactuc.
Papau alb. ana ʒj.
Agni casti ℈ij.
Aqu.Nymph.
Fragar.
Acetosæ ana ℥iij.
F Emulsio,cui adde
Syrup.viol.℥sj.M.

*Die 5.conquestus est de maximo inter mingendum dolore,& eschara tam in meatu vrinario,quàm in reliquis vulneribus separari cœpit.*Ob id per siphonem inieci sequentem mixturam.

℞ Aq.Rosar.
Mali.
Cardui b.ana ℥ij.
Boli arm præp.
C.c.vst.præp.ana ℥j.
Lapid.chrysf.præp (*ob sanguinis fluxum*)℈js.
Olei violati ℥j.M.

Vulneri meatus vrinarij, loco turundæ ,immisi,per glandis orificium,catheterem aureum Tabul.XII.Fig.XIV. linteo obductum,& linimento simplici oblinitum: inguinibus oleo rosato inunctis adhibui lanam succidam, lumbosque hoc vnguento oblinire iussi.

℞.Vng.infrigid.Gal. ℥ij.
Comitiss. ℥ ß.
Ol.ros.ʒij.M.

Die 6. propter meatus vrinarij obstructionem ab escharæ particula patiens vrinam per glandis orificium reddere nequit: quapropter ipsam volsellæ dentibus apprehendi, & foras extraxi. Die 7. dolor remisit, ægerque paulo melius habuit, quam diebus præteritis. Die 8. patiens bibit vinum, & lusit cum ancillis. Vesperi conquestus est de priapismo, & inflammatorio penis dolore. Propterea, & ob sanguinis profusionem, æger vsus est suo Enemate & emulsione: Lumbos inunxi vnguento adstringente, denique inieci mixturam, & meatui vrinario imposui fistulam

modò citatam, linteo obductam & linimento simplici oblinitam. Vulneri cruris & inguinis, post iniectionem, oleum violarum & rosatum adhibui. Die 9. propter inflammationem adhuc durantem, iterum secta est vena saphena sinistri pedis, omniaque medicamenta fuerunt apposita, quæ die præterito. Die 10. æger melius habuit, escharaque ablata, meatui vrinario per siphonem inieci liquorem sequentem:

℞.Aq.Plantag.
Prunell.
Rosar.
Carduib. ana ℥j.
Tutiæ præp.ʒij.
Lapid.hæmatitid.℈j.
Bol.armen.præp. ℈js.

Vulnus inguinis & cruris digerentibus, detergentibus, sarcoticis & epuloticis tractaui. Die 11.totam diem & noctem sine omni dolore & molestia transegit.Die 12.ob ventris constipationem assumpsit bolos.

℞.Flor.cass.rec.extract. ℥j.
Mann.elect.ʒij.
Pulu.liquirit.℈j.
Sacch.albiss.q.s. F. Bol.

à quibus quater deiecit. Die 13. ob Gonorrhæam non virulentam, præscripsi conditum:

℞.Conseru. Malu.
Violar.
Fl. cichor.
Semin. Agni cast.ʒjs.
Lactuc.ʒj.
Papau.alb. ℈iiij.
Syrup.papau.q.s.Misce.
F.Cond.

De quo mane, & vesperi ante introitum lecti, & emulsionis vsum, magnitudinem nucis castaneæ assumpsit. Die 14 viscida quædam materia penis meatum propè glandem ita obstruxit, vt vrina per vulnus inguinis effluxerit. Quapropter particulam viscidam volsellà extraxi, & fistulam linimento simplici obductam, post liquoris postremo præscripti iniectionem, meatui immisi, & ne excidat, filo alligaui. Die 15. 16. 17. 18. & 19. ab vsu medicamentorum optimè habuit; & pus album, leue, atque æquale, in paucissima quantitate, è vulneribus effluxit, quibus incepit caro

rubi-

rubicundissima increscere. Die 22.& 23.loco canaliculi Tabul.XII. Fig.XVI. candelam ceream cerato diuino obliniui, eàque imposita meatum vrinarium consolidaui. Interea tamen semper vsus est victu non admodum crasso,& refrigerante emulsione. Die 27. meatus vrinarius consolidatus,vlneraque externa, crucis & inguinis, ad cicatricem ducta fuerunt.

OBSERVATIO LIV.

Cancer mamillæ malè incisus.

ANno 1643. Die 9. Decembris, Inclyti Senatus decreto, cum chirurgis Georgio Riedlin & Ioann. Georgio Bauler visitaui Matthiæ N. charissimam coniugem, quæ sinistro brachio maximè dolens nobis retulit, quod Lithotomus N. N. ipsi tertia post partum septimana, cancrum mamillæ sinistræ occultum, in præsentia cuiusdam Medici Vlmani, citra antecedentis causæ præparationem, & euacuationem, nouacula absciderit, duosque tumores sub axilla insignes quidem, musculis tamen non adhærentes, topicis resoluendos reliquerit. Elapsis duodecim diebus tumorum anteriori chirurgus apposuit causticum ex arsenico paratum, quod eum radicitus non exedit, sed tantos dolores excitauit, vt humores è toto adcurrentes brachium enormiter distenderent. Rebus ita habentibus, adstantibus & marito significauimus, miseram mulierem neque ferro neque medicamentis restitui posse, sed ob relictos tumores certò perituram;quod etiam breui euenit, vires enim doloribus exhausti nulla purgantia concesserunt, neque dolores vllo medicamento anodyno mitigari potuerunt. Malè itaque fecit tam Medicus, quàm Lithotomus. I. quod cancri curam tempore puerperij, quo corpus ab atrabilarijs humoribus expurgare non licuit, aggressi fuerint. II. quod malum non radicitus ferro extirparint, (ignorantes Hippoc. Aphorism. 13.sect. 12. quæ in morbis relinquuntur, recidiuas facere consueuerunt) sed potius arsenico periculoso retractisque vteri purgamentis exasperarint. III. quod peritam curationem Anatomiæ peritis (qui præmissis vniuersalibus, tumores haud profundè radicatos citra vasorum læsionem aut recidiuæ periculum excidere potuissent)non commiserint, excusantes se Hippoc. Aphorism. 38.sect. 6. quibus occulti cancri fiunt, non curari melius: curati enim citius intereunt, non curati verò longius vitam trahunt.

OBSERVATIO LV.

Cancer mammæ paruus & occultus medicamentis resolutus.

ANNO 1634 Mense Septembri Barbara Dahleren, villica Bermamugensis, mihi monstrauit in sinistra mamma tumorem, qui à suppressis mensibus subortus, nullis remedijs, sed sola sectione extirpari posse videbatur. Habebat enim omnia cancri signa, duritiem scilicet, dolorem acutum, rotunditatem, inæqualitatem, liuiditatem, calorem, vasorumque nigricantium protuberantiam. Propositam chirurgiam patiens recusauit; cancrumque medicamentis externis attingere prohibuit Amatus Lusitanus. Nihilominus tamen, quoniam quosdam noui, qui selectorum remediorum vsu, à cancris occultis fuerunt liberati, patienti exhibui potionem melangogam:

℞. Confect. Hamech. ℥vj.
Extract. hell. nigr. ℈j.
Crem. Tart. ℈ß.
Decoct. fl. & fr. q. s. M.

& doloribus dorso ingruentibus ℥ vj. sanguinis, è vena saphena sinistri pedis, eduxi. Hoc facto, corpus ab humoribus atrabilarijs quasi tinctum, decocto Magistrali, Tabul. Vltima sub litt. Æ. proposito expurgaui, deinde post exquisitam corporis expurgationem mamillæ applicui ceratum Ioannis Preuotij:

℞. Farin. mil ℥ij.
Ol. rosc. compl. in mortar. plumb. duct. ℥ j.
Plumb. crud. pulu. ℥ß.
Pulu. virg. aureæ.
Sonch.
Solan. ana ʒ ij.
Ceræ nou. ʒ xxxij.
Resin. Pin. ʒ x.
M. F. Ceratum.

quod, trimestri spatio, tumorem insensibiliter resoluit. Interim, cum menses per biennium suppressi, medicamentis exhibitis promoueri non potuissent, patienti in vtraque femoris parte interna, iussi fonticulum, ea intentione, vt inter curandum materia peccans ad inferiora reuelleretur, quos, tumore resoluto, per annum apertos detinuit, ne humores, in corpore denuo collecti, aliam partem vel externam vel internam offenderent. Anno elapso, mulier infelix, quæ sibi ipsi sanissima videbatur, fonticulos con-

consolidauit, & exin de nouo tumore in mamma dextra conqueri cœpit, quo, per ferrum, radicitus extirpato, repetijt decocti vsum, & fonticulos renouauit, quos ad vitæ terminum conseruare iussi: quod vtrum fecerit, nescio.

OBSERVATIO LVI.

Dolores cancri mitigantur.

CHarissima Petri Deilbrouners coniux, in dextra mamma habuit cancerum paruum & occultum, in sinistra magnum & exulceratum. Occultum, finito decocti magistralis vsu, ceratum oxelæum in mortario plumbeo circumductum minuit, exulcerati verò dolores atrocissimos præstantissimum cancri anodynum mixtura scilicet ex linimento simplici, cerato oxelæo, & oleo myrtino ad obitum vsque mitigauit. Eadem patiens singulis annis conquesta est de molestissima intertrigine ilium, quam causauit obesitas nimia. Huic enim inter deambulandum, præsertim in æstate, sudante corpore, partes modo dictæ fuerunt collisæ, attritæ, excoriatę, & inflammatæ. Hanc excoriationem ipsa patiens crebra per diem lotione aquę dulcis, in qua decocta fuerat herba maluæ, & euporisti inspersione pulueris, bidui spatio curauit.

℞. Flor. Balaust.
Rosar. rubr.
Santal. rubr. ana ℥iij.
camphor. ℈js. M. F. Puluis

qui etiam infantum phlogosin & excoriationem, ab acriusculo lacte prouenientem, quàm citissimè sanat.

OBSERVATIO LVII.

Exulceratio pectoris, eiusque dolor fonticulo in femore es mitigatus.

NAuta quidam octogenarius, conquestus est de insigni angustia, vehementissimoque dolore, ac pustulis in dextro pectoris latere subortis, quibus exulceratis dolor & angustia recessit. Patiens accersiuit chirurgum, ipsumque etiam atque etiam rogauit, vt vlcuscula illa sibi satis molesta consolidaret. Vlceribus cicatrice denuo obductis, redijt dolor & angustia circa pectus, ita vt æger multas septimanas insomnes habuerit. Rebus ita stantibus, in consilium vocatus interrogaui senem, an vlcera in pedibus diuturna habuerit? Ad hæc respondit se, per integrum decennium, vlcus maximum in tibia

dextra, sine motus impedimento, circumgestasse, & ab eo tempore, quo illud sanatetur, primò angustiam, secundò dolorem, tertiò pustulas, & tandem pectoris vlcuscula percepisse. Ad humores igitur reuellendos, in femore tibiæ prius exulceratæ fonticulum paraui instrumento Iulij Casserij Placentini, cui altera die successit aliqualis inflammatio, cuius ratione patientem de recuperanda salute sperare iussi. Escharà ablatà, fonticuloque suum officium faciente, dolor pectoris & respirandi difficultas paulatim remisit, ita vt æger triginta dierũ spatio à dictis symptomatibus liberrimus euaserit, & per multos abhinc dies senili gauisus sanitate, citra vllum obstaculum negotia sua obierit. Ex his chirurgiæ tyrones vt discant volo, quanto cum periculo vlcera diuturna, in senibus præsertim, consolidentur, & quanta cum vtilitate fonticuli femoris patri domesticæ inurantur, si vel ex errore patiẽtis, aut chirurgi eiusmodi vlcera, quæ totum corpus ab impuritatibus euacuant, cicatrice obducantur.

OBSERVATIO LVIII.

Vulnus sclopeti in dorso.

ANno 1644. die 27. Ianuarij, hora 3. post meridiem, ***Balthaserus Oteiger***, rusticus Gegglingensis, cum vxorem suam Vlmà domum vehere voluisset, miles quidam, benè potus & temulentus, sclopetum eiaculauit, & vnica vice non solùm villanum, sed etiam eius vxorem ita grauiter læsit, vt Vlmam reduci fuerint coacti, vbi vulnera vsque in sequentem diem obligauit chirurgus. Die 28. Ianuarij, propter insignem vulnerum dolorem, à molitore patientis, in subsidium vocatus, villanum tribus globulis læsum inueni, quorum primus circa suturam occipitis lambdoidem obliquè inhæsit. Secundus circa octauam thoracis costam fuit extractus: tertius verò, paulùm supra os sacrum, ita fuit immersus, vt nullo modo extrahi potuisset. Ob id vulnus occipitis filamentis carptis nonnihil dilatauimus. Vulnus autem thoracis, cum ferè nullius esset momenti, tractauimus vt simplex. Vulnus propè os sacrum, vehementissimèque dolens, inflammationem adeò insignem causauit, vt etiam partes obscœnas corriperet. Huic, propter sanguinis effluxum, per siphonem iniecimus albumen oui, spatula agitatum, puluerem que adstringentem Galeni, ac Lapid. Chrysolit. præp. cum aqua Plantaginis. Reuulsionis gratia adhibitum fuit Enema refrigerans, & emissus sanguis è vena brachij dextri mediana. Vesperi æger sumpsit non solum aliquot cochlearia de aqua cordiali:

℞. Aq. cerasf. nigr.
Pimpinell.

Rosf.

Rof. ana ℥ j.
Cinam. ʒ iij.
Spirit.Cæphal.Anh. ℈ ijs.
Corall.rub.præp ℈ is.
Lapid.chryſ.præp. ℈ ß.
Manus Chriſt.perl. ʒ iv.
M. ad vitrum.

Verum etiam ſyrupum refrigerantem:

℞.Syrup.acetoſ.ſimp. ℥ j.
Acetoſ. citr. ℥ ß.
Aq Endiu. ℥ ij.
Nymph. ℥ j.
Pulu. Marg. præp. ℈ ß.
M.pro doſib. j.

Villani coniux quinque globulis fuit læſa, quorum vnus infra ſiniſtram aurem intrauit, & ſub cute repens circa os inferioris maxillæ exijt, ſecundus, tertius, & quartus in dorſo inter ſcapulas hæſit, quintus verò intrauit circa internam humeri partem, & exijt circa flexuram cubiti. Vulnera circa os maxillæ, & inter ſcapulas,tractauimus vt ſimplicia, illud verò, quod erat in cubito, vt compoſitum. Itaque ob inſignem totius brachij inflammationem, vulneri turundas ſequenti digeſtiuo.

℞.Reſin.Tereb.lot.in aq plant. ʒ i.
Olei lumbr. terreſt. ʒ j.
Vitell.oui parum.M.
Pro digeſtiuo.

oblinitas impoſuimus, iniecto prius per ſiphonem oleo violarum,& lumbricorum terreſtrium, deſuper diapalma ſtrictiori linteo inductum, & linimento ſimplici obductum adhibuimus, & totum,appoſito cataplaſmate (quod conſtabat ex farina hordei & fabarum,mica panis,oleo roſat. Chamomil. atque lumb. terreſt. & vino rubro) brachium faſcia obligauimus. His medicamentis vſi ſumus vſque in ſeptimum diem , quo decidit eſchara : interim obſeruata fuit optima victus ratio, vna cum præparantibus, & alterantibus medicamentis.

Die 8. ægra bene habuit, & dolor & inflammatio totius brachij ceſſauit. Hanc ob cauſam vulneribus turundas linimento:

℞. Reſin.Tereb.lot.in aq.plant. ʒ j.
Pulu.Myrrh.
Aloës ana ℈ j.
Lapid.Chryſ.præp.℈ ß.

Mell.

Mel.rof.col. ℥ 1 s.
Balf.Percuuian. ℈ i s.
Syrup.de rof. ficc. q. s.
M. pro linimento.

oblitas immifimus,& cerarum diapalmæ appofuimus,fpongiamquē in vino rubro depreffam,fafciaque duobus capitibus prædita nonnihil expreffiuè fuperligauimus. Vulnera fimplicia iam ad cicatricem tetenderunt. Die 14. tam vulnus brachij appofitum, quam reliqua fimplicia cicatricem habuerunt,& patiēs feliciter reftituta Geggliagam properauit.

Die 3. licet finus ægri in occipitio maior fuerit, quàm die præterito, illum tamen fpongiola contorta magis dilatauimus, vulnus ob fœtorem eluentes decocto diuino. Circa os facrum inflammatio & dolor,beneficio cataplafmatis fupra defcripti,& repetito Enematis vfu, remifit. Die 5. pus vulneris circa os facrum inflicti fuit album & coctum. Vulnus in occipite fatis fuit profundum, & patiens conqueftus eft de infigni dolore capitis circa frontem. Die 7.tumor & dolor circa os facrum omnino euanuit,& propter hæmorrhagiam narium dolor circa frontem ceffauit. Die octauo vulneri circa os facrum turundam vnguento, quod paratum fuit ex puluere fequente:

℞.Lapid.Chryfol.præp.
Hæmatit.
Aloes.
Bol.arm.præp.℈ i s.
M.F. Pulu.

& albumine oui fubacto imbutam impofuimus, & Emplaftrum albi cocti fuperligauimus. Die 9. dolor omnis intermifit, & patiens tota nocte quiete dormiuit: turūdam breuiorem vulneri circa os facrum impofuimus,& ad latera fpongiam vino rubro tepido expreffam fafcia expreffiuè fuperligauimus: Vulnus occipitis adhuc finuofum exiftens abfque dolore ferofam materiam emifit.

Die 10.vulneratus dixit,fe noctem placide tranfegiffe:vulnufque circa os facrum bene habuit,pus enim album & coctum in pauciffima quantitate generauit. Circa oculos æger fenfit dolorem grauatiuum, quem poft aliquot horas fecuta eft hæmorrhagia narium, à qua grauitas illa iterum remifit: patienfque hunc fanguinis fluxum fibi proprium effe dixit.

Die 11. vulnus circa os facrum cicatrice fuit obductum. Die 12. vulnus occipitis fpecillo obtufo exploraui, & oblique, inter cucularem & patientiæ mufculum deorfum perueniens, prædixi Chirurgo & vulnerato vulnus hoc, ob infignem concufionem, adhuc effe

peri-

periculoſum. Cum iterum tota nocte placidè dormiuiſſet, Die 13. propter milites in ſuis ædibus hyemantes domum equitauit, ſinu in capite nondum conſolidato. Interim Chirurgus ſingulis diebus ipſum viſitauit, & ſinum curauit. Poſt 10. dies Chirurgus à me, vt vulnerato præſcriberem, potionem medicam petijt: præſcripſi, à qua aliquot ſedes habuit. Sequenti die Chirurgus iterum me acceſſit, dicens, cogi ſe ſinum aperire, cuius operationis modum optimè norit. His ita peractis, Die 28. Febr. ſinum aperuit, ſed quo ſcalpello neſcio. Die 29. ægrum inuaſit febris. Die 1. Martij patiens ſumpſit ſyrupum purgantem.

Rec. Syrup. roſ. ſol. ℥ i s.
de mann. ʒ vj.
Extract. Rhab.
diacarth. ana ℈ i s.
Mag. Tart ℈ i.
Ap. ceraſ.
q. s. M.
F. Syrup. liquid.

à quo cum illum vomitu ſtatim reieceerit, ne ſemel quidem fuit purgatus. Die 4. cum æger peius haberet, Gegglingam vocatus inueni ipſum valde debilem, vulnus totum Eryſipelate inflammatorio obſitum, ſinumque in ſuperficie vix ad tertiam partem à barbitonſore inciſum, paulò enim inferius magnus ſinus adhuc ipſum latuit, quem ſcalpello intactū reliquit: pericranium adeo putrefactum erat, vt facile ſpecillo obtuſo à cranio potuiſſet obligari. Obligato idoneis vulnere & refectis viribus, inciſa fuit eius lateris vena cephalica, ex qua ſanguis fluxit ſeroſus & ſemiputridus. Cū ita res ſeſe haberet, ſuaſi vt patiens iterum in Ciuitatem lectica veheretur. Die 4. lectica in Ciuitatem lati vulnus religaui, & inueni Eryſipelas, quod non ſolum vulnus, verum etiam poſteriorem & anteriorem capitis partem ita occupauit, vt patiens, de dolore capitis vehementius conquerens, oculos nullo modo aperire potuerit, &c.

Die 5. ob inſignem dolorem & calorem internum vſus Enemate refrigerante;

Rec. Radic. Acetoſ.
Alth. ana ℥ ß.
Herb. Nymph.
Violar.
Malu.
Bethon.
Flor. Cham. ana M. ß.
Semin. lini ʒ iij.

Citri-

Citri.
Fœnicul. ana ʒj.
Vuar.pass. ℥ß.
Coq. in s.q.aq.font.
Colatur. adde
Mel.rос.sol. ℥ iv.
Ol.violar.
Chamomill. ana ℥ is.
M. pro Enemate.

Vesperi sumpsit syrupum refrigerantem.Die 6.noctem quietam habuit,& conquestus est de cardialgia,& magna virium debilitate,idcircò præscripsi:

℞. Conf.rof.vitriol.
violar.ana ℥ j.
Conf.Alkerm.compl.ʒ j.
Cortic.citr.cond. ʒ ij.
Syrup.acetos.citr.q.s.
M.F.Condit.

de quo sæpius per diem pauxillum sumpsit.Vulnus fudit pus semicruentum, & pericranium apparuit semiputridum : quamuis autem vulnus hoc maiorem dilatationem requisiuerit , ratione sinus , propter vitium tamen debilitatem illud dilatare non licuit . Interea ob angustiam pectoris vigilans vsus est emulsione:

℞.Sem.melon. ℥ ß.
papau.alb. ʒ j.
Amygdal.dulc.ʒ ij.
Aq.ceras.nigr.
Nymph.
Frag.ana ℥ iij.
F.Emuls.cui add.
Magist.Corall.rub.℈ js.
Sacch.perlat.℥ ß.
Misc.ad vitrum.

Die 7.æger melius habuit, totumque caput & facies detumuit; vulnus pus coctum fudit , & labia fuerunt sordida , propter ipsis adhibitum fuit vnguentum Ægyptiacum compos. Cum pericranium adhuc esset semiputridum,imposuimus ipsi syrupum de rosis siccis, cum spiritu vini mixtum . Ob sitim & capitis dolorem, patiens admisit Enema hesternum.

Die 8. calor febrilis nonnihil remisit, at quia æger conquestus est de dolore & incendio vulneris , circa os sacrum , cicatrice iam iam obducti,vsus est Enemate & Emulsione melonum ordinarijs:vulne-

ri ad-

ti adhuc ſordido adhibuimus vnguentum Ægyptiacum compoſitum, & pericranio ſemiputrido ſyrupum de roſis ſiccis, cum ſpiritu vini permixtum, atque decocto noſtro diuino. Die 9. dixit, ſe ſex horas dormiuiſſe: Ex vulnere pus ad viriditatem tendens, in pauca quantitate,effluxit. Veſperi benè habuit,& calor totus omninò remiſit.

Die 10.veſperi conqueſtus eſt de ſummo calore dorſi,& vehementi dolore capitis, dicens: ſe non poſſe dormire propter ſomnia, quæ ipſum territant. Quapropter vſus eſt enemate ſuo ordinario, à quo deiecit ter materiam bilioſam Die 11.benè habuit, & totam noctem placidè conſumpſit. Die 12. 13.14.& 15.rectè habuit,& ſinus internus parum puris cocti generauit. Die 16.bene habuit, ſed ob bilis in corpore abundantiam,vſus eſt ſyrupo ſequenti:

℞. Syrup.roſ.ſol.℥ ij.
Extr.Rhab.e.℈ j.
Diacarth.℈j.
Magiſt.Tartar.℈ ß.
Aq. ceraſ.nig.q.ſ.M.

Die 23.cum ſinus inferior propter foramēn ſuperius nullo modo conſolidari potuiſſet,ſuaſi apertionem ſinus,vt materia haberet exitum. Ab hac ſectione, propter antecedentem fruſtra adhibitam,valdè abhorruit. Quapropter veſperi candelam ceream vſque ad fundum ſinus impoſui, & per noctem reliqui: Manè extraxi candelam, & eius loco acum (Tab.XII.Fig.VIII.) quæ ex vna parte trahat funiculum (ſeu ſetonem Fig.VII. Tab. VII. exarmatum) & ex altera acuta affixum habeat globulum cereum, ſinus fundo appoſui, & cutem ægro inſcio citiſſimè perforaui, & funiculum in ſinu, velut in ſetaceo reliqui. Die 30. purgato iterum corpore, & ſecta vena mediana dextri brachij, patiens rectè habuit, foramenque ſuperius vſque ad funiculum conſolidatum fuit. Die 6. Aprilis optimè habens, Vlma diſceſſit. Die 8.extractus eſt funiculus,& 10. vulnus cicatrice obductum.

OBSERVATIO LIX.

Vulnus pectoris ex neglecta paracenteſi lethale.

ANno 1645. Die 10. Martij, hora octaua poſt meridiem, *Iuuenis quidam* vulnus accepit in dorſo anguſtiſſimum, duobus digitis tranſuerſis infra ſcapulam dextram, & quatuor à ſpina, in cauitatem penetrans, quod Barbitonſor, aliàs non imperitus, (quam primo læſionis quaſi momento,acceſſit vulneratus) tractauit, ac ſi vulnus ſimplex eſſet, & minimè penetraret. Hinc ſanguis,è va-

ſis

sis intercostalibus incisis, defluxit in thoracis cauitatem, qui tantam causauit pectoris angustiam, vt parentes ægri etiam me vocari iussenint. Circa duodecimam noctis horam vulnus religaui, quod propter gladij qualitatem, situm thoracis mutatum, & apposita medicamenta constringentia, adeò angustum erat, vt neque specillo in cauitatem peruenire; neque sanguinem sistentia, aut per siphonem iniicere, aut sub turunda applicare, potuerim. Quapropter adstantibus patientis de vita periculum indicaui, & paracentesin in loco Hippocratico Tab. XXXVII. Fig. II. ℔ sine mora administrandam proposui, qua materiæ, cettiam suffocationem minanti, pararetur exitus. Cum autem hanc absque dubio salutiferam, in hoc sub tecto, Chirurgiam parentes concedere noluissent, & materia, adhibitis diureticis, per vias vrinarias tam subito expurgari minimè valuisset, æger die sexta suffocatus obijt, qui forsan dilatatione in principio non neglecta conseruari potuisset, circa læsionem partium internarum decumbens. Illæsi namque fuerunt pulmones, quoniam æger nunquam expuit sanguinem. Non læsus œsophagus, quia sine vlla difficultate cibum & potum deglutiuit. Non offensum cor: non vena caua aut arteria magna: quoniam æger tam diu post acceptum vulnus non superuixisset, sed citiùs obijsset. Integra cordis capsula, quoniam cor humido suo priuatum citissimè deficit. Non offensum diaphragma, ob absentiam eorum symptomatum, quæ omnes chirurgiæ Scriptores eiusmodi vulnus comitari tradunt: sed æger conquestus est de sola pectoris angustia, quam induxit copiosi collectio sanguinis. Hic admonitos volo chirurgiæ tyrones, vt ad vulnus pectoris curandum vocati, diligentissimè specillo inquirant (ægro prius, si fieri potest, ea figura in qua læsus fuit collocato) an illud in thoracis cauum penetret, nec ne? *Si penetrat*, periculosum pronuncient, *& si angustum*, consensu patientis & adstantium obtento, dilatent scalpello Tab. XXXVII. Fig. V. E vt materia in thorace collecta vel sponte effluere, vel imposito canali Tab. XXXVII. Figur. VI. A. educi possit. *Si vero latum*, turunda, ob rationes modò dictas, immissa apertum conseruent. Cùm autem materia neque per vulnus propter altiorem affectus situm, spontè expurgari, neque ob sui crassitiem per applicitum canalim extrahi, neque, ratione copiæ, per vias vrinarias expelli possit, statim (dum scilicet vires ægri adhuc constant,) perforationem thoracis adhuc reliquam *cautè* proponant, siue concedatur, siue recusetur, *ne ipsi vel patientum, si ob affectus vehementiam moriantur, consanguinei, vel ij ipsi qui vulnus inflixerant, negligentiæ, aut occisionis crimen inferendi causam habeant.*

OB-

OBSERVATIO LX.

Extirpatio Penis.

ANNO 1635. Mense Iulio, cuii cuidam Vlmano, penem spacelo corruptum, in confinio viui, scalpello Tabul. XII. Figur. VI abscidi, venas & arterias, ad mox sistendum sanguinem, ferramentis ignitis tetigi, iisque putredinis reliquum absumpsi, donec patiens vim ignis perciperet. Operatione finita, & Syringi Tab. XII. Figur. XVI. meatui vrinario imposita, loco adusto adhibui vnguentum Ægyptiacum Mæsuæ, cum filamentis carptis, ad remouendam escharam, qua ablata vlcus ceratum diuinum breui consolidauit, & æger saluus euasit. Noui seniculum, cui ordinarius Nosocomij Patauini Chirurgus, penem, lue Venerea corruptum, pariter amputauit, vlcusque conuenientibus medicamentis applicatis, cicatrice obduxit.

OBSERVATIO LXI.

Cancri ex obstructione Vesiculæ felleæ, & ductus bilarij incurabiles.

ANNO 1622. aperui cadauer Nobilis cuiusdam Galli, qui atrocissimis intestini coli doloribus consumptus obijt, & inueni intestinum colon cancro occulto affectum, cuius causa meo iudicio fuit obstructio pori bilarij. Hinc enim ea parte, qua duodeno inseritur, lapillo, pisum magnum adæquante, adeò obstructus fuit, vt ne tantillum bilis per eum expurgari potuerit: hanc tamen bilis copiam natura non ad vniuersum corporis habitum, vt plerumque solet, sed ad colon deposuit. Anno 1624. Die 24. Ian. in cadauere Dn. Catharinæ N. Venetæ, quam cancer vteri exulceratus è medio sustulit, reperi vesiculam felleam calculo instar crystalli pellucido, repletam & distentam, vt nihil quicquam bilis recipere apta fuerit. Nihilominus tamen natura bilem quotidiè genitam, non ad corporis circumferentiam expulit, sed ad vterum. Ex duabus hisce historijs etiam duo notanda videntur, 1. quod ad obstructum porum bilarium, & cysticum, non semper sequatur ictericia, sed bilis aliquando expellatur vel ad intestina, vel vterum, vel aliam partem nobilem. 2. Lectio, quam habuit Excellentiss. Spigelius super hæc. *Si Veneta & Gallo exortus fuisset cancer in mammis, aut artubus, vlcus, post radicalem ferro resectionem, vix cicatrice potuisset obduci: vel eo curato, materia illa mali-*

maligna inuasisset partes principales, agrisque, post tres vel quatuor annos, mortem intulisset. Ratio est in promptu, quia non potuit tolli causa, quæ fuit obstructio vesiculæ felleæ pertinax. Lienis obseruaui obstructionem in quadam muliere incurabilem, quæ dum viueret, per aliquot annos passa est vlcus in pede dolorificum, quod quotiescunque sanabatur, toties febrem quartanam induxit, donec humor, cuius collectio prohiberi non potuit, per inustum femori fonticulum quotidie euacuaretur, atque hac ratione, febris quartanæ, vt & vlceris in pede valdè dolentis exortus prohiberetur.

OBSERVATIO LXII.

Ossis scapulæ sinistræ corruptio.

ANNO 1632. Mense Martio curaui scapulam sinistram valdè corruptam, filij Prętoris Burlensingensis, injciendo quotidie, per duo sinus foramina, turundis vnguento de Bethonica illitis conseruata, decoctum:

℞. Radic. Irid. Florent.
Aristoloch. rotund.
Consol. maior. ana ℥ j.
Herb. Veronic.
Pilosell.
Pimpinell.
Verben.
Vinc. peru.
Fragar. ana M. j.
Semin. plantag.
Cichor. ana ℥ ß.
Aq. Font. ℔. vj.
Vin. alb. ℔. ij.
coq. ad consf. tert. partis colat.
adde Mell. rof. col. ℥ iv.
M. pro iniectione.

donec scapula tam magnam ossis squamam separaret, quam mihi ob foraminum angustiam extrahere non licuit. Quapropter foraminum interstitium scalpello Tabul. XIV. Figur. II. vel III. intercidi, squamaque separata per volsellam exempta, sinus parietes apposita spongia noua, in vino rubro expressa, atque cataphracta *Tabul. vlt. Lit. S,* arctè adhibita, ossi scapulæ agglutinaui,

OBSERVATIO LXIII.

Lapis citra meatus vrinarij incisionem, vel specilli admotionem exemptus.

ANno 1639. Mense Februario, *Iuuenis quidem Leipheimensis* receptus fuit Nosocomium Vlmense, laborans vrinæ incontinentia ex laceratione ceruicis vesicæ, à calculo vncias sex pendente, quem insignis Augustanorum Lithotomus Angelus Marian. forcipe extraxit: Quoniam verò affectus erat incurabilis, medicamentis, quæ vrinæ acrimoniam mulcerent, & interriginem partium prohiberent, instructus Vlma discessit. Mense, eiusdem Anni, Maio, is ipse laborauit Ischuria ex calculo meatum vrinarium obstruente, meumque consilium & quidem literis mandatum percipiens, manè & vesperi, sumpsit dosin sequentis Iulapi:

℞. Syrup. de Alth. Fernel. ℥iv.
Aqua Malu. ℥viij. M. pro duabus dosibus.

& sępius insedit balneo ductum relaxante, donec calculus rotundus, instar silicis durus, & tres ferè drachmas ponderans, ad colis orificium, ab vrina, protrusus, volsellæ dentibus arripi, atque sic citra vretræ incisionem (quam Sennert. instit. lib. 5. par. 1. sect. 2. cap. 13. ex Fabr. Hild. Tract. de lithocomia vesicæ cap. 27. proponit) aut specilli Tab. XIV. Fig. VIII. operam, eximi potuerit.

OBSERVATIO LXIV.

Nerui punctim vulnerati.

IN neruis punctim & cæsim vulneratis, post vniuersi corporis procurationem, Medicorum quidam prius incidunt cutim ad angulos rectos, vt sanies liberè exeat, & medicamenta topica ad puncturam vsq; nerui penetreat: Alij, facta cutis in angulos incisione, etiam neruum transuersim dissecant bono successu, antequam remedia externè adhibeat, vt humorum affluxus inhibeatur, qui dolorem auget, inflammationem efficit, ac conuulsionis causa sit. Quia tamen hanc cutis incisionem, vel etiam punctim læsi dissectionem, ægrotantes rarò vel nunquam concedunt, in Barbitonsorum gratiam (*qui non raro, dum venas phlebotomo incidunt, neruos vicinos, vel venis subiectos imprudenter lædunt*) topicum sæpius expertum apponam.

℞. Euphorb. optim. ℈j.
Resin Tereb ʒß.
Cer. par. M. F. Vng.

extendatur super linteum, & calidè applicetur. Hoc solo, statim adhibito, plures eiusmodi puncturas tutissimè curaui, vt testabitur Clariss. & Chariss. meus affinis & Collega Dn. D. Iohann. Sebastianus Blosius, & Chirurgus Nicolaus Reutte.

OBSERVATIO LXV.

Gumma Gallicum chirurgia curatum.

MArtinus Fischer conquestus est de Gallico sinistri pedis gummate, quod neque curæ sudoriferæ, neque cerato, *Tab.* XLIII. *sub Lit.* R. *commendato*, cedere voluit. Quapropter tibiæ cariem caustico detexi, ipsamque scalpris, ad viuum vsque derasi. Operatione finita, ossi adposui puluerem exsiccantem, & filamenta arida, donec carne obduceretur. Vlcus tandem incarnantibus, & epuloticis tractaui notissimis. Hac chirurgia, hisque remedijs æger felicissimè restitutus, per plures annos optimè valuit, & postmodum violenta morte vitam finijt. Nonnunquam tanta luis est virulentia, vt ossa tibiæ ad medullam vsque corrodat, hincque scalprorum vsus sufficiens non sit, sed præter hæc etiam requirantur vel modioli, vel ferramenta ignita, ad eradicandum vel consumendum cariei reliquias, quod Euphorbij prius puluere inspersо separari nequiuit. Huiusmodi virulentiam obseruaui Patauij in vetula quadam octogenaria, è cuius sinistra tibia sæpè ossa ad indicis digiti magnitudinem accedentia Fabritius extraxit.

OBSERVATIO LXVI.

Meliceris in humero & genu.

ANno 1629. *Andreas* Monchmaner, Bigarius Vlmensis, conquestus est de molesta melicerde in dextro humero, quam, præparato & purgato prius corpore, resolui apposito cerato de asinapios Tab. Vltima sub Lit. C. descripto. Huius quoque cerati peculiarem contra melicerides efficaciam, nuper experta est *Vualdburga* Degelerin, quæ meo consilio, meliceridi in dextro genu enatæ, & ouum anserinum sua magnitudine adæquanti applicuit idem ceratum, quod mensis spatio tumorem, & quicquid primis diebus, ob neglecta Vniuersalia, fuit attractum, integrè discussit.

OBSERVATIO LXVII.

Sterilitas ex male reposita hernia.

ANabaptistæ in Morauia herniam intestinalem curantes, post reductionem intestini prolapsi foramen peritonæi testiculo obturant. Hunc autem curandi modum peritiores Chirurgi minimè laudant, tum quia testiculus si eo maius fuerit foramen facilè excluditur, vt æger antiquum obtineat; vel quia testiculus, si maior fuerit foramine, coarctatus dolore afficitur, à quo vel inflammatio, vel sterilitas, vel ipsa mors. Probè igitur obseruent Chirurgiæ tyrones, vt in repositione intestini testiculum in Scroto relinquant, ne in foramen adactus doleat, & coitum prohibeat. *Noui enim quosdam, qui ex hac vnica causa sterile & rixosum habuerunt coniugium*, vt & pistoris filium, qui quale habiturus sit coniugium, tempus edocebit.

OBSERVATIO LXVIII.

Erysipelata.

VSu linimenti simplicis, nondum rancidi, & frequenter immutati (*cuius descriptio videatur supra Obseruatione 52.*) innumera extremorum erysipelata felicissimè curaui, non neglectis tamen vniuersalibus, & refrigerantibus internis. In huius linimenti defectu nihil præstantius sum expertus, quam oleum amygd. dulcium recens, & ex aqua solatri in phiala vitrea nouies lutum, quo frigide inungitur pars affecta, donec illius calor vehemens minuatur. Alij commendant Balsamum Saturni oleo lini paratum, & sæpius pluma illitum.

OBSERVATIO LXIX.

Vulnus sclopeti cum gangrana.

ANno 1634. Iohann. Philippus Ochmid, Præfectus Vigilum Vlmensis, in conflictu prope Nordlingam sauciatus fuit glande sclopetaria humerum perforante, Vlmamque veniens incidit in manus Chirurgi parum exercitati, qui vulneris orificia, non turundis, sed traiecto setone, citra totius procurationem, aperta detinuit, eoque tantos dolores excitauit, vt inflammationi succederet gangræna, cui fortuna superueniens, statim remoto prius setone,

applicui *cataplasma ex farina maluarum, & aqua rosacea confectum*, & aluo per clysterem lenitiuum reclusa, è sinistro brachio, reuulsionis gratia eduxi ℥vij. sanguinis, qui biliosus valdè, & serosus fuit. Quapropter, altera die, gangræna remittente, æger sumpsit potionem hydrocholagogam, à qua decies deiecit:

℞. Syrup. rosf. sol. ℥ij.
Extract. Rhab. ʒß.
Cnicop. ℈ij,
Mag. Tart. ℈ß.
Aq. Borrag. q.s. F. Potio.

Die tertio gangræna omnino euanuit: Reliquis diebus carnes circa vulnus putrefactas vnguento Ægyptiaco Hildani separaui, vulnusque tandem per secundam intentionem, mensis spatio, feliciter curaui. Miras huius cataplasmatis vires, restitutus adhuc superstes, satis laudare non potest, eique brachij conseruationem vnicè adscribit.

OBSERVATIO LXX.

Herpes miliaris & exedens.

VRida herpetis tam exedentis, quam miliaris vlcuscula, post totius corporis (per medicamenta cholagoga & refrigerantia repetitis vicibus assumpta) procurationem, & lotionem partis affectæ decocto, ex aqua dulci, maluarum in plurimis, breui temporis spatio sanaui præstantissimo Nicotianæ cerato, cuius descriptionem, ex Hier. Fabrit. ab Aquap. Pentateucho Chirurgico, Tabulæ vltimæ sub Littera C. inserui. Quod si vlcuscula nimis in altum serpsere, ceratum modo allegatum redigatur in formam Vnguenti:

℞. Cerati Citrin. ℥j.
Olei myrth. q.s.
M.F. Vnguentum.

quod filamentis aridis inductum admoueatur, & apposito cerato de cerussa conseruetur, ne decidat.

OBSERVATIO LXXI.

Erysipelas exulceratum.

ANno 1645. Die 24. August. Generosus Dn. Nicol. Dieterich, vulgò Operreiter dictus, conquestus est de erysipelate vtriusque cruris exulcerato, summo pruritu, & acris materiæ per poros

cutis

cutis effluxu. Cum autem affectus iſte ab efferueſcentia ſanguinis, & abundantia bilis in toto dependeret, præmiſſo clyſtere laxatiuo & refrigerante:

℞. Specier. decoct. carm. ℥j.
Herb. Violar. M. j.
coq. in ſ. aq. ſimpl.
Colatur. ℥ix. adde
Mell. roſ. ſol. ℥ijs.
Flor. caſſ. rec. extr. ℥j.
Ol. viol. ℥ij. Miſc.

per venam iecorariam ℥vj. ſanguinis educi curaui, & ad temperandum calorem veſperi exhibui iulepum.

℞. Brod. de rad. cich. condit. ℥ix.
Aq. cichor. q. s. M. pro duab. doſib.

Potus fuit aqua hordei Tinctura roſ. permixta, & cibus refrigerans. Cruribus affectis Chirurgus militaris ſæpius per noctem applicuit linteum triplex in decocto ſequenti calidè expreſſum, ad mitigandum pruritum, & impediendum acris materiæ affluxum:

℞. Herb. Malu. M. j.
Veronic. M. ß.
Alum. crud. pulu. ʒj.
coq. in ſ. q. aq. fluuial.
colatur. ſeru. in olla.

Die 25. pruritus & acris per poros effluxus ceſſauit. Quapropter tibijs exulceratis appoſui Emplaſtrum de Saturno Mynſichij Linimento ſimplici permixtum, & linteo lato inductum. Æger verò ad expurgandos humores ſeroſos & bilioſos hauſit potionem ſequentem,

Rec. Syrup. roſ. ſol. ℥iij.
Extract. Rhab.
Diacarth. ana ℈ij.
Aq. Endiu. q. s.
M. F. Hauſtus.

à qua decies deiecit. Die 26. ob nimias animi commotiones crura inuaſit inflammatio vehemens, quæ certiſſimam gangrænam minata eſt. Ad eam igitur præcauendam, expertiſſimum meum cataplaſma (de quo obſeru. 69.) calidè adhibui, & quoties exſiccabatur, aliud applicari iuſſi. Die 27. inflammatio remiſit, & Die 28. ceſſauit: Quapropter vlceribus iterum adhibui mixturam:

Rec. Empl. de Saturno Mynſ.
Linim. ſimpl. ana part. æq. M.

 donec

donec 9. Septembr. consolidarentur, & æger de nullo amplius vel dolore, vel calore conquereretur.

Die 12. ad præcauendam recidiuam, præscripsi vinum medicatum, à cuius vsu felici, brachio dextro fonticulum inussi; & dentifricium Electuarium ordinaui, ad dentium radices obfirmandas, eorumque sordes detergendas:

℞. Pulu. Porzellan. ℥iv.
Ligd. aloes.
Santal. citr. ana ℥j.
Mosch. ℈ß.
Rad. Ireos ℥ijs.
Alum. crud. ʒij.
Mell. rof. opt. desp. ℔ ij.
M. ad ignem in for. Elect.

OBSERVATIO LXXII.

Tumores œdematosi.

NObilissima calcis aqua, per aliquot dies vsurpata, multos tumores œdematosos iam consistentes discussi. Sumitur autem frustulum calcis viuæ, ad quantitatem nucis iuglandis, & in aquam feruentem immittitur, donec dissoluatur, quo facto calx cum aqua agitatur, & postea sponte residere finitur. Hinc clarior aqua, per inclinationem, in aliud vas transfunditur, in qua spongia noua, & quæ nicrosæ qualitatis adhuc particeps exprimitur, calidèque parti affectæ superligatur. Notandum verò, quod pars oleo amygdal. dulcium, vel axungia porcina veteri, debeat inungi: facilè enim fieri potest, vt portio quædam calcis, quæ est accerrima & corrosiua, in aquam transfusam abierit, quæ cum spongia applicita, erodere, partemque mordicare posset. Idem encomium meretur spongia in oxycrato madefacta, si œdema morbus vel in principio vel in augmento fuerit.

OBSERVATIO LXXIII.

Vomitus sanguinis lethalis.

VIR 40. annorum temperamenti calidi & sicci conquestus est quod ante quatuor menses febricitans magnum habuerit sanguinis vomitum, qui adhibitis in extremis frictionibus, & assum-

aſſumptis medicamentis, quæ reſpiciebant hepatis calorem, ceſſauit. Nunc iterum, circa duodecimam noctis horam, euomuit prius ſanguinem, deinde cœnam. Huic exhibui puluerem in aqua plantaginis ſequentem:

℞. Pulu. Radic. Pimpinell.
Conſol. maior. ana ℈ ij.
Miſc. pro doſi.

Sequente die patienti, cum iterum euomuiſſet ℔. x. ſanguinis, applicari iuſſi artubus & dorſo cucurbitulas ſine ſcarificatione ſiccas, & clyſterem domeſticum infundi.

℞. Decoct. Mercurial. ℥ x.
Mell. crud. ℥ ij.
Elect. Lenitiui ℥ j. M. F. Enema.

Tertio die conqueſtus eſt de oris amarore, & poſtea euomuit bilem in magna copia, & interrogatus, an nunquam vlcera in pedibus habuerit, reſpondit ſe in vtraque tibia exulcerationes perpeſſum, quæ medicamentis potius externis curatæ fuerint. Poſt vlcerum conſolidationem vtrumque pedem infeſtauit Eryſipelas, quod aſſumpto ligno decocto euanuit. Cauſa vomitus ſanguinei procul omni dubio fuit vlcerum conſolidatio, quare ad reuellendos humores vtroque femori quatuor digitis ſupra genu inuſſi fonticulum cauterio Placentini. In his enim meo iudicio conſiſtebat conſeruatio vitæ patientis, alioquin breui perituri. His tamen fonticulis nulla ſuperuenit febris, vt ſolet, nullaque inflammatio aut leue eryſipelas, quæ ſignificare potuiſſent materiam à centro ad circumferentiam, & extrema reuelli. Si horum morborum fonticulum nullus comitatur, ſignum eſt certiſſimum, materiam in corpore eſſe fixam, & ægrum interiturum. Quinto die iterum euomuit ſanguinem copioſum. Sexto conuulſus obijt.

OBSERVATIO LXXIV.

Hernia carnoſa.

ANno 1634. Menſe Auguſto, *Generoſus quidam Nobilis* conqueſtus eſt de magna ſiniſtri teſticuli ſarcocele, quam (præmiſſis vniuerſalibus & bona victus ratione) ſequenti emplaſtro, & puluere radicum ononidis, quem Petrus Mathiolus comm. in Dioſcorid. l. 2. c. 18. nobis commendat, inſenſibiliter reſolui.

Rec. Gummi Ammoniac.
Galban.
Bdell. ana ℥ß.
dissolutis in aceto adde
Adip. Anat. liquat. & col. ℥ iss.
Ceræ citrin. ℥ ij.
Ol. lilior. albor.
Medul. Crur. bouis ana ʒ x.
M. in form. Empl.

quod linteo inductum scroto applicetur, & quarto quoque die renouetur.

Ononidis pulverizatæ sumpsit singulo mane ʒj. in haustu vini absynthites. Parti domesticæ dextri femoris, quatuor digitis supra genu sibi inuri passus est fonticulum ad deriuãdos humores, dictorumque præsidiorum vsum continuauit, ita vt quatuor mensium spatio pristinam sanitatem consecutus fuerit: Anno 1641. in Xenodochium Vlmense receptus fuit Georgius Rlarer, Reichenbachensis, qui ijsdem remedijs in simili casu felicissimè curatus fuit. Præter hos & plures alij beneficio solius huius pulueris, sensim & sensim conualuerunt, quorum tamen nomina, cum reliquis, qui in obscænis partibus laborarunt, quòd eorum plurimi adhuc in viuis sint, lubens meritoque silentio inuoluo.

OBSERVATIO LXXV.

Fistula mammæ dextræ.

Villana quædam puerpera, ex concretione lactis in mamma dextra, passa est inflammationem, quæ nimijs resoluentibus indurata, adhibitis inconuenientibus remedijs degenerauit primo in abscessum, & tandem in fistulam, cum callo, angusti orificij, profundam. Quapropter chirurgo patientis ordinario consului, vt purgato per panchimogogon aliquod corpore, fistulæ orificium turundis, ex gentiana paratis, sufficienter dilataret, postea callum semel imposita rurunda linea, & medicamento sequenti imbuta, consumeret:

Rec. Mercur. præcip.
Alumin. vst.
Virid. æris.
Sal. Nitr. ana p. æqu.
Album. ouor. q. s.
M. F. Vnguentum.

quod

(quod fiſtularum callos cito quidem, ſed in partibus præcipuè neruoſis, & exquiſito ſenſu præditis non adeò iucundè & tuto extirpat.) eoque conſumpto vlcus Vnguento Ægypt. Meſ. mundificaret, mundificatum vnguento de Bethonica incarnaret, incarnatum cerato diuino conſolidaret, tumoriſque duri reliquias cerato oxelæo reſolueret. Chirurgus dato conſilio obtemperauit, & patiens exinde ſanitatem exoptatiſſimam breui recuperauit.

OBSERVATIO LXXVI.

Recidiua hæmorrhoidum ex ſcammoniatis.

LAnius Vlmenſis, adhuc ſuperſtes, à diuturnis hæmorrhoidibus cannula & ſtylo Tab. XVI. Fig. III. & IV. tandem liberatus, toties recidiuam paſſus eſt, quoties medicamentum purgans, quod ingrederentur vel folia ſennæ, vel ſcammonium, ore aſſumpſit. Quapropter ego, vt & Clariſſ. alij Medici, ægrotanti interdiximus vſum ſennatorum & ſcammoniatorum, qui inde, acerbo ab hæmorrhoidum dolore per multos annos immunis, ſaluberrimè vixit.

OBSERVATIO LXXVII.

Anus non ſatis perforatus.

ANno 1640. *Iacobo* Neubronner, Ciui & pannitonſori Vlmano natus eſt filius cum ano non ſatis perforato, ſed adeò anguſto, vt vix aciculæ communis cuſpidem admitteret. Vocatus propoſui chirurgiam Tabul. XLI. Figur. VI. depictam, quam parentes noluerunt concedere. Quapropter neceſſariam ani ſtrictiſſimi dilatationem tentaui penicillis ex radicibus gentianæ paratis, quos oleo prius imbutos ani orificio impoſui, ibique reliqui, donec tumefacti anum ſufficienter dilatarent. Modus cum radicibus procedendi videatur ſupra obſeruatione 40. & ratio deligandi ne turundæ decidant, Tabul. XLI. Fig. VII. *Noui obſtetricem Patauinam, quæ anum totaliter occluſum acicula communi perforare, factumque foramen impoſitis ex gentiana turundis ampliare ſolita eſt.*

OB-

OBSERVATIO LXXVIII.

Fœtus mortui eductio.

CVm fœtus mortuus, remedijs internè prius assumptis, quorum Tab.XLI.Fig.V. facta est mentio, expelli nequit, commendatur suffumigium ex vuis putridis vuluæ aliquoties in die susceptum, cuius efficaciam admiratus sum Vlmæ in honestissima quadam matrona adhuc superstite, quæ tum temporis libentius mori, quàm tutissimam aut manus Chirurgi, aut vnci, aliorumue instrumentorum operam, mihi sæpius visam (quam tamen ipse in viuis, vt fatear id quod res est, nunquam adhibui) concedere voluisset. Fœtum tamen mortuum, ex cuius retentione parturientes occubuere, è tribus cadaueribus vncis Tab.XVII. Fig.IV. depictis, citra tantillam vteri & vaginæ lacerationem, integre detraxi, in ijsque obseruaui, quod vera sit illorum sententia, qui ossa pubis in difficili partu à se inuicem diduci scribunt.

OBSERVATIO LXXIX.

Gonorrhæa virulenta.

NObilis quidam Germanus, viginti annorum, temperamenti calidi & sicci, post tertium ab impuro concubitu diem, conqueri cœpit de gonorrhæa virulenta, pro cuius curatione corpus bolo, repetitis vicibus assumpto, expurgaui:

℞. Tereb. Venet. aq. malu. lot. ℈ iv.
Flor. cass. rec. extr. ʒ vj.
Mercur. dulcif. gr. xiv.
M.C. sacch. & f. bolus.

Deinde, pro potu ordinario, præscripsi decoctum aliquod appropriatum:

℞. Hord. integr. p. j.
Semin. melon. par. contus. ℥ j.
Fol. Equiset. M ß.
Aq. fontan. ℔. ix.
Bull. ad consumpt. medietatis & in fine add. liquir. minut. incis. ʒ j.

Pro

Pro lumborumque, ad vesperam, feruore mitigando, refrigerans seq. ordinaui:

℞. Cerat. Santal.
Vng. ros.
Commitiss. ana ℥vj.
Ol nymph.
violar. ana ℥ß.
Camph. pulu ℈ß. M. Pro Vng.

Et singulo mane tribus horis ante prandium, exhibui mixturam, quam Ioann. Petrus Faber commendat, ex succi limonum ℥ j. & spiritus camphoræ ℈ j. Quibus remedijs æger sexto curationis die citra iniectiones (*quas alij miro successu ex plantaginis succo, melle rosato, mercurio dulcificato, aloeque succotrina conficiunt*) felicissimè restitutus fuit. Aqua ad Gonorrhæam Quercetani, præmissa per Mercurialia expurgatione, per aliquot dies exhibita quàm plurimos curaui.

OBSERVATIO LXXX.

Erosio ventriculi curata.

ANno 1622. aperui cadauer Monachi Patauini, qui doloribus colicis obijsse ferebatur, & in causam mortis inuestigans, reperi non modò ventriculi fundum phlegmone correptum, verùm etiam ad mediam vsque tunicam corrosum. In tali curanda ventriculi inflammatione & erosione, dixit Excellent. Spigelius, quod nihil præstantius fuisset terra sigillata ore sæpius assumpta, vt quæ, ob viscíditatem suam, ventriculi tunicis erosis tenaçiter adhæreat (non aliter, quam ceratum diachalciteos inflammato pedi applicitum) erosiones exsiccet. Huius effati dignitatem postea, summa cum admiratione, bis expertus sum in enormibus ventriculi doloribus, qui neque assumptis neque adhibitis vllis remedijs, mitigari potuerunt, nisi terra sigillata, syrupo consolidæ maioris attemperata.

OBSERVATIO LXXXI.

Tibia corrupta.

ANno 1634. die 8. Iunij, Dn. Augustinus Merk, mercator Vlmensis, conqueritur de insigni exulceratione, doloreque

magno dextræ tibiæ, ac totius corporis atrophia. Inspecto vlcere, non solum os tibiæ à superficie ad medullam vsque corruptum, verum etiam inferius fibulæ caput læsum inuenimus, & communicatis consilis clarissimor. & Excellentissimor. virorum Domini D. Georgij Horstij, ac Domini D. Iohann. Reguli Villingeri statuimus, totum os tibiæ remouendum esse. Cum autem corpus ratione atrophiæ esset exangue, de inducenda vltimo cicatrice dubitauimus. Quamuis, ad petitionem Domini ægroti, abrasione & vstione, ad remouendam cariem, periculum fecerimus, ob defectum tamen alimenti, quod ossa ex sanguine & medulla habent, omnia frustra tentauimus: *Os enim derasum vel inustum, ob alimenti defectum nec carne tegi, neque squammas separare potest.* Ob id vnanimi consensu pro rato habuimus, vt totum tibiæ os corruptum, frustra hactenus abrasum & inustum excideretur. Præparato igitur corpore die 6. Iulij, secui cutim (crure prius secundum rectitudinem collocato, & ab adstantibus vtrinque detento.) scalpello Tabul.II. Fig.II. ferè vsque ad inferiorem appendicem tibiæ Tabul. XXVII. Figur. I. & ostendi Dominis meis collegis & adstantibus tibiam valdè corruptam, & dimidium caput fibulæ putrefactum. Huic tibiæ supercreuit cartilago quædam, vt os sub illa tanquam gladius in vagina (Tab. XXVII. Fig. I. Lit. A.) trahi posset; ob id vulnus filamentis concerptis, puluere adstringente Galeni, & albumine oui agitato obligaui. Die 7. Iulij, subsistente sanguine vulnus religaui, & tibiam corruptam in sua vagina cartilaginea (quam modiolis Tabul.II. Figur.III. & IV. bis vel ter ad corruptum vsque os tibiæ Tab. XXVII. Figur. I. Lit.B, perforaui, & postea foraminum interstitia forcipe Tabul.IV. Figur. II. & Tabul. XX. Fig. I. excidi) monstraui. Hoc facto tibiam corruptam (Tabul. XXVII. Figur. II.) extraxi, & caput fibulæ magis corrosum (Tabul. XXVII. Figur. III.) vidi, & modiolo quoque excidi, atque hac ratione tibiam, à genu ferè vsque ad inferius caput, abstuli. Hoc peracto, vtrique tibiæ capiti puluerem (ex rad. Aristoloch.long. Irid. Flor. & Lapid. chrysoliti præp.) inspersi, deinde filamenta decerpta, ceratum diapalmæ, spleniumque ex vino rubro, oleoque rosarum expressum, adhibui, crus fascijs decussatis (Tabul.XXVII. Fig.1.) in crucem (Tab.XXVIII. Figur. X.) obligaui, & in suum canalem (Tabul.XXVI. Fig.III.) deposui. Die tertio post sectionem dolor aliquantulum remisit, & patiens ob constipationem alui vsus est seq. Enemate refrigerante & humectante.

℞. Decoct.

℞.Decoct.Acetoſ.
Mercurial.
Parietar.
Borrag.& Sonch. ℥ix.
Mell.roſ.ſol.℥iijs.
Ol.viol.℥ij. M.F.Clyſt.

Victus fuit tenuis & refrigerans, ex ptiſana hordeacea, panatella, prunis, aqua hordei, & vino granatorum. *Die* 4. ob putredinem carnis ab oſſe relictam, vulnus decocto diuino laui, coque eloto filamenta carpta digeſtiuo:

℞. Reſin.Tereb.lot.in aq.Plant.
& ſcordij.℥ß.
Pulu.rad.irid.Flor.
Ariſt.long.
Scord.ana ʒj.
Thuris.
Aloes.ana ℈j.
Syrup.de roſ.ſicc.q.s.
M.in form.digeſt.

oblinita appoſui, deſuper ceratum diapalmæ, & faſcias decuſſatim adducendas.

Die quinto præſcripſimus ſacculum purgantem.

℞. Lign. Lentiſcin.
Rad.Acetoſ.ana ʒiij.
Sarſapar. ʒvj.
Fol.ſen.Alex.ſ.ſt. ℥js.
Rad.mech.nigr.℥ß.
Turbith.
Hermod.ana ʒij.
Semin.cartham.contuſ.ʒvj.
Aniſ.
Fænicul.ana ℈j.
Crem.Tart.℥ß.
Gingib.
Galang.ana ʒß.

Inciſ. & tont. ad ſacculum infundantur in menſura j. aqua hordei, & fiat Claretum.

De hac infuſione ſumpſit æger alternis diebus tribus horis ante prandium ℥iv. Die 6. ab hauſtu clareti melius habuit patiens, & pede religato pus ad albedinem tetendit, fætorque oſſis omnino remiſit;

misit: quare vulnus, seu potius vlcus, quotidie modo dictis medicamentis obligaui, vsque ad diem 12.

Expurgato ab humoribus vitiosis corpore, die 13. præscripsi sequens decoctum.

℞. Rad. Sarsap. ℥ is.
Chin. ℥ i.
Ling. sant. rubr. ℥ ß.
Cortic. Ling. sanct. ʒ j.
inf. s. a. in s. q. font. & coq.
ad consumpt. tertiæ partis, in fine decoct. adde
Vvar. Passar. ℥ j. col.

De hoc decocto mane & vesperi, quatuor horis ante cibum, ℥iv. sumpsit. In prandio & cœna bibit secundum decoctum. Vulnus bene habuit, & in cauitatem tibiæ & capitis fibulæ candelam ceream magnitudine vnius digiti transmisimus: caro cœpit in extremitatibus tibiæ tam inferius quam superius crescere rubra, & vulnus pus laudabile effundere. Die 15. 16. & 17. patiens pulchrè habuit, & circà extremitatem cauitatis superiorum frustulum ossis nigrum, & adhuc semiputridum volsella extraxi. Die 20. aluus cita est Enemate, fudit pus coctum: extremitatibus tibiæ, ad maiorem exsiccationem, puluerem ex rad. Arist. long. Irid. Flor. Scordio, Thur. & sach. albiss. ana partib. æqualib. adhibui. Capiti fibulæ increuit caro rubra, & labijs vlceris, ad maiorem exsiccationem, impositum fuit ceratum diuinum. A decoctionis vsu suprascriptæ patiens quidem bene habuit, & illa atrophia totius corporis nonnihil remisit, nihilominus tamen alternis diebus, à die 24. vsque ad 30. vsus est clareto laxatiuo, & decocto chinæ præscripto.

Die 31. ab inferiore tibiæ capite, nonnulla frustula ossis dentibus volsellæ extraxi, foramini fibulæ ob excrescentiam carnis & vulneri vndique filamenta carpta imposui; labijs vulneris ceratum diuinum adhibui, totum crus cerato diachalciteos, fascijs decussatis, deligaui, & pedem canali suo imposui. Vulnus his medicamentis tractatum fuit vsque ad diem quadragesimum primum. A die 42. vsque ad 50. æger optimè valuit, & tarsum, metatarsum, ac digitos pedis huc & illuc mouit: nam musculi pedem flectentes, vt tibiæus anticus, peroneus secundus, eumque extendentes, vt Gasterocnemius internus, & externus in prima sectione illæsi manserunt: ne tamen aliquis miretur, & sine fulcimento impossibile fuisse putet, sciat, spatio huius temporis callum genitum & fibu-

fibulam tibiæ sustentaculum fuisse. Die 60. inquiete noctem transegit, & conquestus est de amaritudine oris, & pedis dolore, quapropter sumpsit puluerem sequentem in iusculo cichorei alterato.

℞.Pulu.Rhab.el. ℈ iij s.
Cinam.℈ ß.
Crem.Tart.℈ j.
Misc.

à quo quinquies deiecit materiam biliosam. Vulnere religato rectè patiens habuisset, nisi officulum, quod natura separauit, cutim pupugisset: sed extracto officulo, plusquam bene valuit. Die 70. natura ex foramine fibulæ exiguum officulum expulit, totumque foramen optima carne repleuit. Capiti tam inferiori quam superiori tibiæ caro rubicunda innascitur, & à lateribus inducitur cicatrix.

Die 80. totum vulnus ad indicis digiti longitudinem cicatrice fuit obductum, & totus pes vna cum digitis huc & illuc sine impedimento potuit moueri. Die 81. adhibitum fuit sequens vnguentum:

℞.Olei lumbr.terrest.
Chamomil.ana ℥ ß.
Vnguent. neruin. & Euæ
ana ℥ j.M.

Die 84. curauimus fieri instrumentum ex lamina ferrea, quod superius spathæ, inferius stapedis formam repræsentauit. Hoc instrumento, quod gossipio & linteo fuit subductum, tibiæ applicito, patiens grallæ incumbens prima viee cæpit ambulare. Die 94. optimè valuit, & gralla deposita, sinistra manu nixus sine impedimento domum exijt, vulnere ad pollicis magnitudinem adhuc aperto, & cicatrice nondum obducto, nihilominus tamen ob erysipelas, cui erat obnoxius, singulis mensibus sumpsit puluerem Rhabarb. in iusculo radicum cichorei alterato:

℞.Pulu.Rhab.el.℥ j.
Gelap.℈ j.
Crem.Tart. ℈ ß.
Misc.

Die

Die 120. bene valuit, sed ob defatigationem pes Erysipelas contraxit: quod sumpto puluere Rhab: præscripto, & pedi Linimento simplici adhibito, quarto post die euanuit, & patiens iterum sine baculo ambulauit, & optimè habuit vsque in diem 200. quo cum forum pisces emptum peteret, nescio quo incessu callum tibiæ fregit: inspecta fractura, vulnus adhuc apertum scalpello citra dolorem dilataui, & inueni duas fissuras, inter quas particulam mediam, magnitudine vnius digiti transuersi (Tab.XXVII.Fig.V.) fractam specillo huc & illuc mouere potui. His rebus ita stantibus, cum nullus adesset dolor, & nulla inflammatio, modiolo fractam particulam perforaui, & interstitium instrumento (Tabul.XX. Fig.I.) secui, & frustulatim extraxi: deinde vtramque tibiæ partem, tàm inferiorem quàm superiorem scalpro derasi, & pulu. Arist. Irid. Flor. partibus callosis imposui, vulnus cerato diachalciteos & fascijs decussatis obligaui, & pedem in suum canalem collocaui, ita vt, obseruata optima victus ratione, & vsu pulu. Rhab. iterum callus pedi inductus, & pristinæ sanitati restitutus fuerit, & in Annum vsque 1645. quo hæc scripsi, sine baculo ambulare potuerit.

OBSERVATIO LXXXII.

Excrescentia carnium.

Excrescentia carnis in vlceribus digitorum manus & pedis, citò consumuntur, puluere cum filamentis carptis apposito:

℞. Capit. Mort. Vitr.
Spongiæ comb. ana ʒj.
M.F. Puluis.

quibus consumptis, vlcus cerati diuini auxilio cicatricem acquirit. Adolescens octodecim annorum conquestus est de magna gingiuæ superioris excrescentia, quam, post totius procurationem, filo tenui paulatim adstricto excidi. Ablata carne æger per octiduum singulo mane fricauit dentes puluere Magistrali (cuius ℥j. addita fuit ʒj. aluminis crudi.)

℞. Terræ porzell. ℥iv.
Lign. aloes.
Santal. citrin. ana ℥j.
Mosch. ℈j.

Ireos

Ireos.℥j M.F.P.dentifr.
& lauit.os.seq. decreto:

℞. Alum.Roche ʒij.
Balaustior.
Rosar.rubr.
Myrtill.ana p.s.
Bugui.pj.
Bul.in ſ.q vin.rub.Stip.ad ℔js &c.
colentur pro collutione oris.

OBSERVATIO LXXXIII.

Perniones exulcerati.

INnumeros à pernionibus exulceratis curatos vidi, ipsusque per multos curaui linimento sequenti, quod Iohannes Preuotius, in sua Medicina pauperum, merito commendat:

℞. Fol.Tabac.
Cortic.med.samb.ana Mj.
Rad.asphod.alb. Min.incis.℥j.
Ol.communis ℔j.

Coquantur lento igne,ad consumptionem totius humiditatis,& facta forti expressione, adde

℞. Thur.subtiliss.pulu.℥ß.
ceræ flau.ʒvj.
M.F. Linimentum.

perniones narium, aurium, manuum & pedum exulcerato citissimè sanans.

OBSERVATIO LXXXIV.

Steatomata vtriusque manus.

ANno 1628. *Ioanni*, *Fratris mei Martini filio*, in externo sinistræ manus metacarpo, propè indicem exortum est tuberculum, cui primo, cum ganglij figuram referret, at sine omni fructu, arctè superligaui laminam plumbeam. Anno 1629. puer

tempore Bacchanalium sudauit in Balneo publico, & vesperi domum veniens correptus est ingenti manus totius inflammatione, quæ sub calida agni pelle efficaciter alias resoluēte, ad suppurationem venit, & scalpelli Tab. XII. Figur. IV. operam requisiuit. Abscessu debitè aperto, materiaque purulenta & sebacea expurgata, vulnus per carnis generationem curaui. Autumno eiusdem anni, alius tumor comparuit in eadem quidem parte, sed propè carpum, qui paulatim creuit, & resoluentibus tractatus, similiter degenerauit in abscessum ferro incidendum, quo inciso, prodiit materia ex seuo & pure pariter commixta, & vulnus medicamentis dein sarcoticis & epuloticis appositis breui curatum fuit. Anno 1630. circa æquinoctium vernale, in vtriusque manus metacarpo suborti sunt tumores sebacei, qui assumpto decocto sudorifero, *cuius basis erat radix sarsaparilla*, insensibiliter, & citra topicum, fuerunt resoluti. Anno 1631. tumores exorti sunt in carpi & metacarpi vtriusque lateris pluribus locis, qui in magnitudinem nucis iuglādis excrescentes inflammationem causarunt, & abscessus, qui scalpello facta via, materiam superioribus similem profuderunt. Anno 1632. tumores illi inuaserunt cubitum vtrumque: quapropter demum suasi curam sudoriferam, à qua patiens ad sudandum valdè difficilis, planè abhorruit. Suppuratos igitur ferro incidi, materiaque sensibiliter educta, vulnera per duos menses aperta detinui, impositis turundis, lauando interim manus quotidiè per horam in aqua *ex puteo villæ propè Vlmam, Stribelinæ* calefacta, easque spongijs in voluendo, donec reliquijs discussis membra affecta pristinum robur acquirerent. Hac aqua puer, in cuius manibus extremis viginti quatuor abscessus scalpello allegato incidi, plurimaque ossicula corrupta Acantabolo exemi, ab vlteriore recidiua præseruatus omnes manuum functiones, citra vllum impedimentum, obijt, singulo trimestri puluerem phlegmagogum assumens.

OBSERVATIO LXXXV.

Fractura femoris cum vulnere.

ANNO 1642. Die 22. Octobris, Vlmæ saccus tritico repletus ex altissimis ædibus viri Nobilissimi Dn. Erhardi Schadei decidit, prætereuntis Catharinæ Becthin, Giengensis femur in medio fregit, ita ut inferior ossis pars per cutim protumperet, & patiens ob insignem, cum femoris tum dorsi, dolorem animo delinqueret. Ægra in Xenodochium delata, viribus per medicamenta interna & externa

Aq.

℞.Aq.ceraſ.nigr.℥iij.
Roſar
Borrag.ana ℥j.
Cinam.ʒij.
Spir. Cephal. Anhalt. ʒi.
Magiſt.corall.℈iſ.
Man.Chriſt.perlat.℥ß.
M.ad vitrum,& ſign.
Aqua corroborans.
℞.Aqua Odoriſ.Fuchſi ℥i.
roſ.℥ ß.
Acet.rutac. ℥ ii. M.
Pro aqua naribus & pulſibus admouenda)

collectis,& facta femoris in diuerſa extenſione Tab.xxviij.Fig.viij. partes fractas citra ſcalpri beneficium compoſui.

Fracturà compoſità, oſſi fracto admoui puluerem ex radicibus Iridis Florentinæ & Ariſtolochiæ rotundæ, vulneri impoſui turundam ex ſtuppa cannabina cõfectam & unguento ſtegnotico(*quod paraui ex puluere adſtringente Galeni, & albumine oui ſubacto*) imbutã,ad ſiſtendum ſanguinis fluxum. Exterius femur obligaui tribus faſcijs & ſufficiente ſpleniorum numero (vid.ſupra Tab.xxix.)munitum in canalem depoſui. Tab. xxvii. Membro bene compoſito, propter dolorem totius pedis affecti ac dorſi, & imminens inflammationis periculum , Chirurgus Xenodochij patienti venam medianam ſiniſtri brachij incidit , & ℥iv. ſanguinis emiſit. Die ſecundo & tertio conqueſta eſt de dolore dorſi & ardore vrinę.Die 4 & 5.patiẽs ſine querelis ad interrogata reſpondit,ſed quia corpus fuit conſtipatum , Medicus Xenodochij ordinarius præſcripſit aliquot bolos ex elect. Lenitiu. ℥ i. qui dum formabantur , menſes fluere cœperunt. Die 6. 7. 8. 9. nihil quicquam circa fracturam ſenſit doloris , de leuiſſima ſaltem tuſicula,& maximo ad partes obſcænas pluritu,conquerens.Quapropter vſa eſt ſæpius de die mixtura ex ſyrupo violarum , de liquiritia , & tinctura roſarum . Dorſo & partibus obſcœnis prurientibus , poſt fomentationem ex aqua dulci , adhibui album coctum & linimentum ſimplex . Die 10. religatum femur , cerato diapalmæ perforato,tribus faſcijs pertuſis,& ſufficienti ſpleniorum (*faſciæ prius ex vino rubro exprimebãtur*) ac ferularũ numero iterũ inuolui ; vt hac ratione vulnus, citra faſciarum ſolutionem,vrgente neceſſitate quotidie inſpicere potuiſſem . Venter infimus vt maxime fuit tumidus, & ab vmbilico vſque ad pubem valde durus, cui per triduũ applicui cataplaſma ex puluere maluæ, micà panis, lacte & butyro non ſalito paratum.Die 14.tumor & durities infimi

ventris decreuit & remisit. Patiens, ob abscessum in clunibus suppuratum, conquesta est de stranguria & atrocissimo dolore circa os sacrum. Die 20. rupto abscessu,& deterso vlcere stranguria & dolor prædictus euanuit: sed quia vlcus clunium quotidianam requirebat medelam, membrum fractum in sua quiete permanere minimè potuit, vsque in diem 30. quo patiens benè habuit, planè de nihilo conquerens. Die 40. nouus suboriebatur abscessus sub poplite, qui ad suppurationem vergens maximè doluit, ruptusque fœtidissimam materiam effudit. Qua de causa per siphonem inieci decoctum ex radicibus Iridis Florentinæ & Aristolochiæ rotundæ,Herba scordij, Veronicæ,cardui benedicti, & melle rosato despumato, à quo dolor vehemens, & fœtor grauissimus, omninò cessauit. Fracturam iterum tractaui medicamentis ossi & vulneri conuenientibus, Cerato diapalmæ, fenestratis fascijs, splenijs oblongis, ac ferulis. Die 60. de tali tantoque circa vulnus dolore punctorio conquesta est, vt præ lachrymarum effusione vix loqui potuerit, dixitque se spectrum, quod in Xenodochi versatio falsò creditur,nō solum per plures noctes vidisse, atque hinc totum corpus cum lectica tremuisse; & dolorem originem traxisse. Sed ego existimo, ortum esse dolore partim ex ulcere clunium,quod quotidiè debuit expurgari, & ob hanc rationem membrum fractum & compositum in quiete non permansit: partim, ob portionem ossis, quæ in huiusmodi casibus, circa hoc tempus,solet abscedere.Die 18. Ianu.Anno 1643.conquesta est de acerbissimis doloribus circa vulnus femoris.Religato femore,inspectoque vulnere, specillo obruso inueni frustulum ossis acutum, quod carnē perperuò pupugit,& dolores acutissimos excitauit.Ideo statim vulnus scalpello sufficienter dilataui,& Die 19.separatā ossis partē volsellę dentibus arripui,& apprehensam extraxi,Tab.xxviij. Fig.ix.Die 20.totum crus minus erat,quam diebus præteritis,& dolor pungitiuus omnino intermisit. Post ossis abscessum femur ascia in crucem adducta Tabul.XXVIII.Fig X.deligaui vsque ad perfectam vulneris sanationem. Mense Februario, vlcere poplitis nondū consolidato,patiens mediante instrumēto ferreo claudicans ambulare cœpit.Die 18.Martij 1645 abscessit ossis portio ad magnitudinem digiti annularis.Die 30.vlcus cicatrice fuit obductum.

OBSERVATIO LXXXVI.

Spina ventosa.

EXcellentissimus Spigelius Monacho cuidam Bononiensi, pollicem sinistræ manus, spina ventosa corruptum, forfice Tab.

XX.

XX.Fig.I.&Tab.XXXII. Fig VIII.abſcidit,manuique mutilatæ,ad ſiſtendum ſanguinem, & prohibendam inflammationem plagulas ſtegnotico imbutas, & veſicam oxycrato expreſſam applicuit, cubitumque faſcijs, ad flexuram vſque inuoluit. Conſiſtente ſanguine, vlcus medicamento detergente mundificauit, & epulotico diuino conſolidauit.

OBSERVATIO LXXXVII.

Fractura cruris cum vulnere.

ANno 1643. Die 5. Decembris hora ſeptima poſt meridiem, Matthæus Ritter iunior, Vlmæ cecidit ex hypethra penſili,& fregit tibiam ſiniſtram, ſpatio 4. digitorum tranſuerſorum ſupra caput inferius, cum vulnere, oſſiſque denudatione & prominentia in partem anteriorem. Repoſita per ſolam extenſionem fractura, dolor anteà vehementiſſimus ſtatim remiſit. Crus itaque affectum & fractum tribus faſcijs (Tabul.XXIX.E.F.G.) ſplenijſque (eiuſdem Tabulæ H.) deligaui, & in canalem (Tab.XXVI. Fig.II.) ritè depoſui. Inter deligandum patiens, ob imminens animi deliquium ſæpius cochlear aquæ corroborantis,quod conſtabat ex ſequentibus aſſumpſit:

℞. Aq.Ceraſ.nigr.℥ij.
Pimpinell.
Roſar.ana ℥j.
Cinam.ʒj.
Spirit.Ceph. Anhalt.ʒß.
Pulu.Magiſt.Corall.rubr.ʒß.
Margar.præp.℈j.
Lapid.Chryſ.præp.℈ß.
Manus Chriſt.perlat.ʒiij.miſc.ad vitrum.

Die 6.Decembris ob medicamentorum vſum,dolor ex fractura omninò euanuit, & patiens vſque in quartum decubitus diem benè habuit. Die 9.religato & inſpecto vulnere nullum aderat inflammationis ſignum, nullusque dolor: quapropter oſſi tibiæ filamenta arida labijs plagæ digeſtiuum:

℞.Reſin.Therebint.lot.in aq.plantag.℥ß.
Pulu.rad.ariſtol.long.
irid.Florent. ana ℈ij.
Syrup.de roſ.ſicc.ʒij.
Vitell.oui q. ſ. miſc.

T 3 deſup

desuper ceratum diapalma, fascias & splenia adhibui. Die 10. æger vsus est Enemate laxatiuo, & abhinc vsque in septimum decubitus diem pulchrè habuit.

Die 13. in religato vulnere pus bonum & coctum apparuit, nullusque dolor aut inflammatio, quæ alias huiusmodi fracturas concomitari solent, ægrum affecit: vnde fracturam ijsdem medicamentis curaui atque crus cerato dicto, fascijs, plagulis & ferulis (quia timor inflammationis iam præterijt.) Tabul, xxix. Fig. vi. deligatum, in canalem deposui. Die 16. iterum religato & inspecto vulnere, omnia recte habuerunt, nullus enim dolor adfuit, tumor nullibi apparuit, & ex vulnere pus laudabile in parua quantitate emanauit: quapropter ossi à membrana sua detecto inspersi puluerem ex radicibus Aristologię longæ & Iridis Florentinæ, vulneri sarcoticum adhibui, & crus diapalma, fascijs, splenijs ferulisque iterum inuolui. Hoc die lusit chartis, canalem huc & illuc mouit, atque totam tibiam in sinistram partem distorsit. Die 17. manè conquestus est de compressione canalis sub genu in parte exteriore, infra caput fibulæ. Inspecto crure extuberantiam aliquam animaduerti, religato vulnere tuberculum tetigi, & obliquam fibulæ fracturam inueni, quam procul dubio natura consolidasset, si tibiam semper immotam seruasset æger.

Die 20. adhibui laminam ferream, vt extuberantiam fibulæ aliquantisper ad tibiam pelleret, quod etiam præstitit, sed frustulum ossis abscessurum esse prædixi. Fracturæ tibiæ, quæ bene habuit, puluerem Iridis Florentinæ cum filamentis carptis & aridis imposui, totumque pedem cerato diapalmæ, fascijs, splenijs ac ferulis obligatum in canalem deposui. Die 25. patiens conqueritur de fractura fibulæ, quà inspectà inuenio officulum, quod cutim nonnihil pupugit, vnde ceratum, splenia & fascias, aliquantulum in dextram partem abduxi, vt dolor ex officula pungente remitteret. Die 6 Ianuar. Anno 1644. fractur a tibiæ confirmari cepit, & fibulæ officulum in conspectum venit, cui puluerem Iridis Florẽtinæ & Aristologię longę, cum filamentis decerptis, adhibui, atque crus cerato diachalcite, splenijs, lamella ferrea, & fascijs obligaui, vt pes pristinam rectitudinem acquireret; Die 16. Ianuar. vulneri tibiæ applicui filamenta carpta, ceratum diapalmę, fascias, splenia & ferulas. Fractura fibulæ, pus album & coctum fudit, asperum officulum forcipe abstuli, & crus velut diebus præteritis obligaui. Die 5. Febr. natura fibulæ separauit officulum, & substantiam carne iam obduxit, quapropter vlcus filamentis carptis, cerato diuino & fascijs laxè obligaui, partemque affectam in canalem debitè reposui. Die 25. ob excrescentiam carnis vlceri inspersi puluerem aluminis vsti, qua consumpta, Die 4. Martij aliud

fru-

frustulum ossis extraxi, vlcus filamentis siccis & cerato diuino tractaui, partemque integram, vt diebus prætetitis obligatam deposui. Die 24 ob inordinatam victus rationem pus fuit viride; & vlcus fersit: vnde sequens vinum laxatiuum ordinaui:

℞. Radic. Gramin.
Irid. Flor. ana ℥is.
Herb. Beton.
Veron.
Cent. min.
Borrag.
Absynth. ana p. ß.
Fol. sen. Alexand. s. st. ℥j.
Rhab. Elect. ʒiij.
Agaric. troch. ʒij.
Hermodactilor.
Turbith. ana ʒis.
Semin. carth. cont. ʒiij s.
Sem. anis.
fænicul. ana ℈is.
Crem. Tart. ʒiij.
Gingib.
Galang. ana ℈j.

Incisa & cont. indantur sacculo, qui in vini albi mens. j. *infundatur:* de hac infusione patiens alternis diebus, duabus horis ante prādium, sumpsit ℥iijs. Abusu huius vini medicati æger bene habuit, & vlcus pus coctum, album ac minimè fœtidum generauit. Die 14. Aprilis patiens optimè habuit, atque ob vulnus cicatrice obductum grallæ opera subnixus ambulare cœpit. Die 4. Maij æger lętissimus grallam deposuit, & minimè claudicans incessit.

OBSERVATIO LXXXVIII.

Atheroma in femoris parte externa curatum.

HOnestissima Virgo Margaretha, cuius cognomen honoris gratia silentio inuoluendum existimo, triginta annorum, temperamenti calidi & sicci, conquesta est vndecim annos de tumore citra dolorem duro, qui sua magnitudine ouum gallinaceum superauit, in femoris dextri parte syluestri inter musculum glutæum

appellatum & cutim exortus. Hic autem cum esset tumor tunicatus, neque internis neque externis medicamentis cedere vellet, facto prognostico, quod huiusmodi tumor non nisi chirurgia feliciter curari queat, præparatum antea corpus ab humoribus purgaui, & Anno 1641. die 26. Maij tumorem sequenti modo exemi. Primo cutim atramento in crucem signaui, deinde atramento exsiccato super lineam cutim in quatuor angulos rectos scalpello Tab. II. Fig. I. secui, donec folliculus in conspectum veniret. Sectione solius cutis in crucem facta, & sanguine spongia nonnihil deterso, quatuor cutis angulos, à subiecta tunica paulatim specillo separaui vsque ad basin, vbi erat vena quam abscidi, & tunicam tumoris integram volsella extraxi: remoto citra læsionem folliculo, vulneris labia statim ad mutuum contactum adduxi, & albumen oui agitatum cum pulu. adstringente Galeni apposui. Obligato vulnere, folliculum dissecui, & in eo materiam pulticulæ similem inueni. Die 28. Iulij vulnus cicatrice fuit obductum, & patiens pristinæ sanitati restituta.

OBSERVATIO LXXXIX.

Vulnus carpi cum læsione arteriæ.

ANno 1631. Mense Decemb. *Iohannes* Moser, Sartor (anno ætatis 24.) temperamenti calidi & humidi, circa carpum & radium sinistræ manus, à discipulo suo adeo vulneratus est cultro, vt non solum vena, sed etiam arteria per transuersum incisa fuisset, quam magnus sanguinis fluxus, & alia sæua symptomata, subsequebantur. Hoc vulnus statim Chirurgus *Nicolaus* Reutte iuxta præcepta chirurgica obligauit. Secundo die sanguis tàm copiose effluxit, vt totum ægroti corpus, ob spirituum vitalium defectum, motibus conuulsiuis agitaretur. Ad vesperam ipsi subducta fuit aluus, iniecto clystere leniente, à quo ter deiecit. Tertio die incisa fuit vena iecoraria dextri brachij, & eductus sanguis ad ℥iv. Quarto dum obligaretur vulnus, nihil sanguinis ex ipso manauit. Quinto ob oris amaritudinem æger vsus est sequenti syrupo cathartico:

℞. Syrup. rof. sol. ℥ijs.
Extra. Rhab. ʒj.
Diacarth. ℈is.
Mag. Tartar. ℈s.
Aq. Cich. q. s. M. F. Syr. liq.

à quo duas sedes habuit. Sexto die conquerebatur de cardialgia & capitis

capitis vertigine, vnde assumpsit syrup. Acetos. citri & Granat. dulcium vino granatorum, & Aq. Pimpinell. ac cerasorum permixtum, in lipothymia magnum habuit leuamen, ab vsu vini granatorum. Septimo die noctem inquietam habuit, dixitque se tota nocte per somnum cum puero, qui ipsum sauciauit, pugnasse: &, quod maius est, conquestus est de sumptibus, & propter illos tam melancholicus fuit, vt huc & illuc in hypocausto curreret, à quo motu sanguis ebulliens ex arteria læsa, in omnem dimensionem exsilijt, vt nullo modo sisti queat. Itaque digitis compressa arteria, in media radij parte, extraxi magnam sanguinis concreti copiam ex vulnere. Tandem arteriæ sauciatæ spongiolam combustam, & puluere lapid. chrysol. præp. atque adstring. Gal. aspersam, & albumine oui agitato oblinitam imposui, conueniente fascia vulnus obligaui, & instrumentum ex bractea confectum Tabul. XLIII. adhibui, quod obserari, & cochlea arteriam comprimere citra incommodi metum possit.

Octauo & 9. die quia mane vsque ad mediam cubiti & radij partem inflammata erat, vesperi admisit Enema. Decimo die melius habuit, & pus flauum per fascias sudauit. Die 11. per totam noctem benè dormiuit. Duodecimo die religato vulnere effluxit pus album, & vulnus latius apparuit, ob sanguinis concreti extractionem (vt in aneurismate fieri solet) & impositam spongiam. Tendines quoque perforantes in conspectum venerunt inflammati, & summo cum dolore ad putredinem tendentes. Vulnere igitur, citra spongiolæ extractionem, deterso, arteriæ medicamenta prædicta imposui, vulnusque fascijs obligatum iterum instrumenti clauo obturaui.

Interim non neglecti fuerunt Syrup. refrig. & humectantes. Emulsiones ex Aq. & seminibus appropriatis, Magist. Coral. rub. & syrup. violar. paratæ.

Die 13. & 14. æger melius habuit, inflammatio namque & dolor manus læsæ aliquantulum remisit. Die 15. pus album de vulnere exiuit, manus dolor remissior visus, & tumor eiusdem minor factus fuit, tendinesque calorem naturalem acquisiuerunt. Die 16. Dimidiam spongiolæ, quæ arteriæ incisæ orificio adhæsit, partem volsellà extraxi, alteram vero reliqui ad foramen arteriæ. Die 17. extraxi reliquam spongiæ partem, vulneri applicui modò dicta medicamenta, & ceratum citrinum linimento simplici obductum, carpo fascijs conuenientibus obligato adhibui etiam instrumentum. Die 18. orificium arteriæ conglutinatum, & tendines carne solida coopertos reperi. Die 24. & 25. plaga per ceratum diuinum consolidata, patiens pristinæ sanitati restitutus fuit.

OB-

OBSERVATIO XC.

Concussio cerebri.

ANNO 1617. Mense Nouembri, Iohannes Oemlim, Oppingensis ex ægro Vlmensi, famulus cuiusdam rustici, temperamenti calidi & humidi, ante mensem in ædibus Marci Fehels fuit, in quibus more loci iuuenculæ, siue ancillæ filum duxerunt pensumque suum absoluerunt. Hic verò noster Iohannes, tum temporis in illo hypocausto cum aliqua illarum iuuencularum lusit, quod ipsi à reliquis præsentibus interdictũ fuit, vt nugas relinqueret, sonst iuerdeihm det Baum gestelt iuerden, cuius processus hic est: Detinent aliquem corpore inuerso, vt capite respiciat terram; pedibus verò suspendunt, & subitò iterum remittunt, vt terra capite quatiatur: quod & perpetrarunt in hoc ægroto, vsque dum sanguis è naribus & auribus defluxerit, atque humi prostratus mortui instar iacuit. Videntes prædictæ iuuenculæ dubium hunc actum, ipsum illicò aqua frigida asperserunt, quo reuocentur illius spiritus. Hic aquà perfusus, quasi à morte reuocatus, surrexit, magnoque sinistri brachij, ac totius capitis dolore discessit. Secundo die, persistente hoc capitis ac brachij dolore, æger nihilominus frumentum ventilauit. Tertio & quarto peius habuit, ita vt propter febrem & motus conuulsiuos lecto decumbere coactus fuerit. Sexto morbi die, curru petijt Oppingam. Septimo mater accersiuit Chirurgos. Decimo, 11. 12. 13. & 14 antedictis conuulsiuis motibus vexabatur. Die 15. mater decumbentis vrinam transmisit Clariss. D. D. Klebsattelio: Medico Geslingentium indefesso, qui præscripsit puluerem contra casum ad dissoluendum sanguinem grumosum, cum syrupo acetosæ, acetositatis citri & aqua pimpinellæ. Hinc mutus & surdus, vsque ad vigesimum quartum diem, laborauit comate, de qua aphonia ita vaticinatus est Hipp. sect. 7. aph. 58. quibus occasione aliqua cerebrum fuerit vehementer concussum, muros protinus fieri necesse est. Loquendi audiendique impotentiæ superuenit Diarrhæa, quæ per triduum durabat, vbi denuò loquentes alios audiuit, & ipse loquens conquestus est de dolore vehementissimo sinistri brachij circa musculum deltoidem. Die verò 29. Inclytæ Reip. Vlmensis decreto contuli me Oppingam, vbi Iohannem inueni valdè conquerentem de magno capitis dolore circa suturam sagittalem & coronalem, siti & febre insigni, ardore & nigredine linguæ, totius brachij prædicti paralysi & tumore œdematoso & scirrhoso, qui circa musculum deltoidem ad suppurationem tendens ægrum maximè

torsit

torsit. Qua de causa statim reuulsionis gratia præscripsi Enema sequens.

℞. Decoct.comm.pro clysterib.℥ix.
Mell.ros.solut.℥ijs.
Elect.Diacathol.℥j.
Ol.chamomil. ℥ij. M.pro Clyst.

à quo æger quinquies deiecit excrementa biliosa & pituitosa.

Capitis bregmati tumefacto applicui cataplasma digerens & roborans:

℞.Mic.panis domest. ℥iij.
Furf. Tritic.
Farin.hord.ana ℥ij.
Pulu.Flor.ros.
Beton.ana ℥ß.
Ol.rosat. ℥iij.
Vini rubr.q.s.
Salis commun.ʒj.
M.ad ignem in form. cataplasm.

Scirrho œdematoso brachij impositum fuit cataplasma, quod constabat ex

Pane domest.
Farin.sem.lin.
Herb. Malu.
Alth.
Lacte & Ol.chamom.
Pro siti vsus est:
Syrupo Acetosit. citri.
Acetosæ simpl.
Granat.ana ℥ij.
cum aq.hord.

mane & vespeti scyphum seri caprini depurati exhausit. Cibus fuit cremor hordei & panatella, quæ conficitur ex mica panis, iusculo carnis, & butyro. Potus ad cibum fuit Aqua hordei. Suppurata, post aliquot dies, materia in brachio, quæ facilè ex tactu deprehendi potuit, abscessum inter musculum bicipitem & deltoidem scalpello aperui, ex quo magna purulentæ materiæ quantitas effluxit. Foramini inciso, ad mitigandum dolorem, turundam oui vitello & albumine oblinitam imposui, & desuper Diachylon simplex adhibui, ad suppurandas reliquias. Sequenti die religato vulnere specilli globosa parte vlcus exploraui, & humeri os corruptum

inueni

inueni. Ideò foramen spongia contorta nonnihil dilataui, & dilatato turundam digestiuo:

℞. Tereb. lot. in aq. scord. ℥iis.
Oui vitell. par.
Pulu. Arist. rot.
Irid. Flor. ana ʒß.
Mell. ros. col. q. s. Misc.

oblinitam imposui. Interea corpus aliquoties purgatum fuit, sacculo sequenti:

℞. Rad. polyp. querc. ʒii.
Irid. Flor.
Cichor. ana ʒiis.
Herb. agrimon.
Beton.
Veron.
Prunell.
Absynth. ana p. s.
Fol. sen. Alex. s. st. ℥is.
Rhab elect. ℥ß.
Agaric. rec. troch. ʒiii.
Sem. carth. excort. ℥ß.
anis.
fœnicul. ana ℈is.
Crem. Tart. ʒiiß.
Cinam.
Gingib. ana ℈is.
Vuar. pass. ʒiii.

Incis. & contusa ad sacculum, qui infund. in ℔ iv. aquæ mulsæ, de qua alternis diebus sumpsit ℥ iv. duabus horis ante prandium. Pro maiore ossis exsiccatione vulneri per siphonem inieci decoctum diuinum, puluerem aristolochiæ rotundæ & Iridis Florentinæ. Exterius aliquoties brachio spongiam ex aqua salsa & vino rubro expressam superligaui:

Die vigesimo propter dolorem capitis vsus est sequentibus catapotijs:

℞. Mass. pilul. aur. ℈ii.
Extract. coch. ℈i.
Mag. mech. nigr. gr. vii.
cum syrup. de beton.
F. Pilul. paru.
deaurentur.

à qui-

à quibus decies deiecit. Die 60. frustulum ossis protrusum, & volsella arreptum extraxi, vlcusque postea cicatrice obduxi.

OBSERVATIO XCI.

Manus ob spinam ventosam amputata.

DVm Patauij studijs Medicis operam dedi, & Chirurgiam exercui, Nobilis quidam studiosus laborauit per aliquot Menses œdemate manus sinistræ, quod, post vniuersalium vsum, sub prçstantissimis topicis nunquam diminui, sed tandem in vola exulcerari cępit. Quapropter adhibuimus in consilium Excell. Spigelium, qui, postquam vlceris qualitatem specillo explorasset, & os corruptum tetigisset, statim tumorem vocauit spinam ventosam, quæ malum est incurabile, & amputationem partis affectæ requirit. Prouenit autem spina ventosa ab humore, qui occulta & infensa sua qualitate ossa primum citra omnem periostij læsionem atq; doloris sensum corrodit, deinde œdema efficit minimè dolens, & post aliquot Menses partem exulcerat. Consensu ægri obtento, manum extremam supra radij & cubiti appendices scalpello falcato ac serra resecui (Tab. XXVII. Figur. XI. XIII. & XIV.) cubitoque splenijs, vesica & fascijs (Tabul. XXVIII. Fig. I. II. III. IV. V. & VI.) obligato, in parte amputata reperi ossa metacarpi quidem corrupta, sed periostio vndique (præterquam in illo loco, vbi vlcus) adhuc contecta.

OBSERVATIO XCII.

Vulnus cubiti periculosum.

ANno 1638. Die 24. Iun. in Festo Diui Iohannis Baptistæ, hora septima post meridiem, Nobilissimus Dominus Fredericus à Degenam vulneratus est in duello à Nobilissimo Domino N. de Bettendorff, duorum digitorum transuersorum infra cubiti dextri flexuram, totum brachium inter cubitum & radium perforante, atque lædente venas & musculorum tendines cum insigni dolore, & sanguinis effluxu. Primò vulnus Chirurgus non imperitus, Iohann. Georgius Bauler, obligauit. Die secundo ante & post religationem fasciæ nobilissimus patiens conquestus est de vehementissi-

mentissi-

mentissimo dolore circa foramen vulneris tam internum, quam externum, sicut in omnibus articulorum vulneribus fieri solet. Ob id reuulsionis gratia vsus est sequenti Enemate:

℞. Decoct. emoll. ℥ix.
Elect. lenitiu. ℥j.
de succ. rof. ʒij.
Ol. chamomill.
viol. ana ℥ss.
M. F. Clyster.

à quo duas sedes habuit. Tribus horis à reiecto clystere aperta fuit vena mediana brachij sinistri. Foraminibus vulneris exiguam ex linteo turundam medicamento oblinitam, cuius descriptio hæc est, imposui:

℞. Aloes succotr.
Thur.
Bol. Armen.
Lapid. Hæmatit.
Chrys. præp. ana ℈ss.
Terr. Lemniæ.
Tutiæ præp. ana ℈ ij.
Sanguin. dracon. ʒj.

Pulverizata misceantur cum albumine oui subacto in formam vnguenti.

ac brachium oleo rosarum, & lumbricorum terrestrium calidè inunctum, splenio in vino rubro expresso, fasciaque duobus capitibus obligaui. Denique vnguentum defensiuum Fernelij (quod omnium optimum est) summo humero applicui, & duabus elapsis horis integrum brachium poscâ irrigari curaui. Potus fuit Aqua hordei, vino granatorum gratior redditus, cibus autem cremor hordei, & gelatina ex pedibus vitulinis. Tertio die melius habuit æger, vulnusque propter nouum hæmorrhagiæ metum, non fuit religatum, sed totum membrum postea irrigatum, oleisque prædictis inunctum. Die quarto religaui fascias, turundam verò è vulnere non extraxi, sed appositis filamentis carptis & vnguento, quod constabat ex albumine & vitello oui, puluereque supra præscripto oblinitis, brachium inunxi, ipsique splenium in vino austero expressum & fasciam adhibui. Vesperi bene habuit æger, & pro cœna sumpsit cremorem hordei, & Endiuiam vino granato-
rum,

tum, oleoque commini conditam Die 5. de nihilo conquestus est patiens, vulnus religaui & turundam extraxi. Sanguine subsistente aliam turundam, eamque breuiorem, vitello ouorum imbui, & puluere prædicto aspersam, foraminibus imposui, alæque & summo humero defensiuum applicui, brachiumque oleis inunctum, & splenio madefacto inuolutum fascia duobus capitibus donata obligaui. Die 6. patiens, ob alui constipationem, & dolorem circa flexuram cubiti assumpsit syrupum laxatiuum:

℞. Syrup. rosl. sol. ℥ij.
Flor. cass. rec. extract. ℥j.
Sem. citr. pulu. ʒß.
Aq. cich. q. s. M.
F. Syrup. liquid.

A quo quinquies deiecit materiam biliosam & serosam. Vulnus fuit tractatum veluti die præterito. Die 7. parum puris cocti circa vulnus apparuit: quapropter vnguento sanguinem sistenti addidi dimidiam partem thuris puluerizati, vt vulneri caro increfceret.

Rec. Pulu. supra præscript.
Thur. ana ʒß.
Vitell. ouor. q. s.
M. F. Vnguentum.

quo imbuatur turunda vulneri imponenda. A die 8. vsque ad 10. æger perbellè habuit. Die 11. dixit se præteritâ nocte nihil dormiuisse, brachiumque propter insomnium graue huc & illuc mouisse, ita vt externum foramen aliquid sanguinis denuò effudisset. Subsistente autem firmiter sanguine, vulnus tractaui vt die præterito, patientique ordinaui sequentem syrup. purgantem:

Rec. Syrup. rof. sol. ℥iij.
Extract. Rhab. ʒis.
Mag. Tart. ℈j.
Aq. ceras. nig. q. s.
M. F. Syrup. liquid.

Die 12. 13. & 14. æger optimè dormiuit, de nulloque amplius circa flexuram dolore conquestus est, & foramen illud externum, quod ob nimium brachij motum sanguinem funderet, generauit pus coctum. Die 16. loco turundæ, foraminibus filamenta carpta & sicca appofui, spongiamque nouam & ex vino rubro calido expressam superligaui fascia duobus capitibus prædita. Die 19. foramina cicatrice obduxi.

O B-

OBSERVATIO XCIII.

Excrescentia in femore magna.

IOanni Ferher, Hamburgensi, militi Suecico circa vigesimum quartum suæ ætatis annum, in dextri femoris interna parte, exortum est tuberculum, quod biennij spatio in tantum increuit, vt sua magnitudine facillimè tria capita humana æquaret, & ægri ingressum impediret. Hanc excrescentiam empiricus quidam caustico corrosit, vt materiæ exitum procuraret, vlcus postmodum epuloticis consolidaturus, sed cum nullam inuenisset materiam fluxilem, empiricus aufugit, & ægrum omni auxilio destitutum reliquit. Patiens Anno 1634. Vlmam venit, ibique Chirurgi Iohann. Georgij Bauleri operam implorauit, qui cum nullis medicamentis vlcus fœdum consolidare potuisset, meo Georgijque Riedlini consilio, natam exulceratam & valdè dolentem forfice apprehendit, & cauterijs cultellaribus abscidit, escharaque ablata vlcus cerato diuino ad cicatricem pulcherrimam perduxit. Vid. Tab. xxxv. Fig. II. fol. 43. Inspecta natæ resectæ substantia, quæ omnino erat carnosa fuisque venis & arterijs prædita, quæsiuimus ex patiente, an à natura tam macilentus fuerit: hic respondit, se ante huius natæ exortum & augmentum corpus habuisse mediocriter crassum. Ex qua responsione fuimus edocti, quod excrescentia omne ferè alimentum, quo totum nutriri corpus debuisset, per venas & arterias obseruatas attraxerit. Restituto iamiam Vlma discessuro consului, vt moderato victu uteretur, singulisque mensibus dorso sex cucurbitulas scarificatas adhiberet, donec corporis habitus paulatim iterum assuesceret sanguinem sibi assimilare, quem natura prius ad nutritionem tumoris transmittere consueuit. Hoc consilium iuuenis per semestre diligenter obseruauit, & post hac incolumis vixit vsque ad Ann. 1644. quo sub exercitu Bauarico militans me visitauit, & pro datis consilijs magnas retulit gratias.

OBSERVATIO XCIV.

Vulnus sclopeti cum fractura tibiæ.

ANNO 1644. Die 31. Maij hora 6. post meridiem Leonardus Denseler, Bubulcus Vlmensis, læsus est plumbea sclopeti glande, quæ non solum sinistram tibiam paulo infra genu

fregit,

fregit, vt os extra vulnus prominerer; verum etiam crus dextrum sine ossium læsione perforauit. Rebus ita habentibus, prima visitatione, partibus affectis (ob medicamentorum aliorum defectum) sequentia fuerunt adhibita. Dextro cruris vulneri oleum violarum, albumine oui mixtum, siphone inieci, turundasque exiguas & eodem medicamento imbutas imposui, desuper ceratum diapalmæ, cataplasma (ex farina hordei & maluarum, mica panis, & lacte paratum) & fasciā duobus capitibus præditam adhibui. Sinistram deinde tibiam, quantum possibile fuit, composui, & albumen oui oleo violato concussum infudi, & fotamiuibus turundam ex filamentis aridis contortam inmisi, desuper diapalma, atque prædictum cataplasma applicui, pedemque fascijs serratis (Tabul. XXVII. Figur. I. & Tabul. XXVIII. Figur. X.) obligatum, in canalem ritè deposui. Die 1. Iunij, frustulum ossis, quod carnem & cutim pupugit, & ægrum tota nocte inquietum reddidit, forfice (Tabul. XX. Figur. I.) abscidi Osse abscisso, foraminum interstitium cutaneum syringotomo (Tabul. XIV. Figur. II.) incidi, vulnusque hac ratione dilatatum digestiuo repleui.

℞. Resin. Terebinth. lot. in aq.
Plantag. ℥iij.
Olei lumbric. terrest. ℥ß.
Vitell. oui j.
Mell. ros. col. q.s.
M. pro digestiuo.
℞. Rad. Aristol. rotund.
Irid. Flor. ana ʒj.
M.F. Puluis.

Ossibus aspersi puluerem, filamenta arida apposui, carni vero digestiuo oblita: deinde vulneris labia cerato diapalmæ obtexi, pedemque cataplasmate & fascijs serratis obligatum, denuò in suum canalem deposui. Interim patiens ob animi deliquium per interualla sumpsit cochlear vnum vel alterum sequentis aquæ cordialis:

℞. Aq. cerast. nigr.
℥ij.
Borrag.
Rosarum ana ℥j.
Cinam. ℥ij.

V Spir.

Spir.Cephal.Anhalt. ℈is.
Mag.Corall.rubr. ℈ij.
Man.Christ.perlat.℥ß.
Misc.

Ad extinguendam sitim præscripsi Syrupum refrigerantem:

℞.Syrup.Acetos.simpl.℥ij.
Granar.acid.
Acetositat.citr.ana ℥is.

quo miscuit aquam hordei pro potu ordinatam. Deinde propter præsentem dolorem, atque inflammationem imminentem, vsus est Enemate refrigerante & humectante: quo reiecto, Barbitonsor venam medianam dextri brachij incidit, & sex vncias sanguinis emisit. Die 2. Iunij, æger aliquantulum melius habuit. Die 3. Iunij, cum præterita nocte ob aliud ossis frustulum, quod carnosas partes maximè pupugit, inquietè dormiuisset, illud modiolis excidi, ossi reliquo puluerem præscriptum inspergens, & labijs digestiuum apponens. Æger eodem die, ob constipationem ventris, & maximum humorum ad partes læsas decursum assumpsit potionem medicam:

℞.Syrup.ros.sol.℥ij.
Elect.Lenitiu.ʒvj.
de succ.ros.ʒis.
Decoct.fl. & fr.q.s.
M.& F.sec.art.potio.

à qua quinquies deiecit biliosam & serosam materiam. Die 4. melius habuit, quam die præterito. Die 5. conquestus est de doloribus colicis, quare ipsi exhibui Ol. amyd. dulc. ℥ijs. cum brodio florum chamomillæ, à quo dolor cessauit. Die 6. cum aluus denuò esset constipata, assumpsit potiunculam nuper præscriptam, à cuius operatione patiens optimè dormiuit. Die 7. post eschare casum, vulnus obligaui digestiuo *sine oleo*, & loco cataplasmatis, ferè integrum crus cerato diapalmæ perforato, & fascijs serratis inuolui. Die 8. vulneribus imposui sequens digestiuum.

℞. Resin.Tereb. lot. in Aq.
scord. ʒiij.
Pulu.radic.irid.Flor.
Aristol. rot. ana ℥j.
Aloës.
Myrrh.

Thur.

Thur. maſcul.
Bol.armen. præp.ana ℈j.
Balſam.Peruuian.ʒj.
Syrup. de roſ.ſicc. &
Mell.roſ.col. ana q.s.
M.in form. linimenti.

Die 9.patiens, quod pedes attinet, benè habuit, ſed iterum conqueſtus eſt de dolore colico, qui, poſt ſpontaneam bilioſæ materiæ per aluum euacuationem, ceſſauit.

Propter vulneris fœtorem ſiphone decoctum diuinum inieci. Die 10. æger benè habuit, & vulnus tibiæ ſiniſtræ fudit pus coctum, ſub tibia fracta obſeruaui particulam oſſis putridam, quam decocto diuino laui & puluere appropriato obtexi: dein vulnus linimento præſcripto, & cerato diapalmæ obligaui. A die 15. æger benè habuit vſque ad trigeſimum, quo ſiniſtræ tibiæ os in ſuperficie & externa ſui parte ſeſe deſquamauit. Vulnus dextræ tibiæ ad cicatricem tetendit. Die 17. Iulij, fruſtulum oſſis ſeparatum volſella extraxi. Vulnus tibiæ dextræ cicatrice fuit obductum. Die 15. propter inordinatam victus rationem conqueſtus eſt de inſigni dolore ſiniſtri pedis, duorum tranſuerſorum digitorum ſupra genu. Religato vulnere, deprehendi abſceſſum, qui digitis preſſus magnam puris quantitatem effudit. Die 26. patiens ſumpſit puluerem, propter amaritudinem oris.

℞.Rhab.elect.ʒj.
Mechoac.nigr.℈j.
Crem Tart. ℈ß.
M.F.Puluis.

à quo ſæpius deiecit materiam bilioſam & inde melius habuit. Die 25. Auguſti extraxi fruſtulum oſſis, quod longitudinem digiti minimi æquaret. Die 14. Septembris ſub genu & circa anteriorem patellæ partem alius apparuit ſinus, quem, cum per foramen ſuperius expurgari non potuiſſet, inſtrumenti Tab. XIV. Fig. V. cuſpide incerato perforaui, &, euacuata prius materia, ſpongia in vino expreſſa, faſciaque duobus capitibus agglutinaui. Poſt agglutinationem ſinus, vulnus pauciſſimis diebus cerati diuini opera cicatrice obduxi, ita vt patiens die 4. Octob. ſine grallis ambulare, & menſe Decembri ſuo citra impedimentum officio fungi cæperit.

OBSERVATIO XCV.

Fractura femoris.

ANno 1644. Die 24. Decembris *Ioanni* Ariesinger cauponi Grimelsingensi, dum ligna ex syluis veheret, plaustrum lignis onustum femur sinistrum cum vulnere fregit. Æger rheda delatus est Vlmam, vbi chirurgi Ioh. Medenried & Georgius Riedlen femur vulneratum obligarunt. Die 27. ob maximum femoris dolorem atque inflammationem in subsidium vocatus, primo ad ægrum ingressu quæsiui, vtrum vulnus ab osse facto, an verò à stipite proueniat. Patiens & chirurgi vulnus stipiti adscripserunt. Cum autem indicassem, hoc plurimum ad curationem femoris facere, & ex femoralibus addisci posse: si enim perforata fuerint, vulnus proficisci ab extra; sin minus, ab intra. In femoralibus autem nullum foramen inuenire potuerunt, ex quibus clarum fiebat, vulnus à fracto femore fuisse inflictum. Itaque femoris extensi fracturam composui, integrum femur tribus fascijs perforatis (vt vulnus magnum quotidiè expurgari possit) & medicamento idoneo (oleo scilicet rosarum, albumine oui agitato, & aqua rosarum) ad inflammationem depellendam & dolorem nimium mitigandum insuccatis obligaui, & in suum canalem deposui. Die 28. ob inquietam noctem, & amaritudinem oris æger vsus est syrupo liquido.

℞. Syrup.rof sol.℥ij.
Extract.Rhab.℈iv.
Diacarth. ℈ij.
Mag.Tart.℈j.
Aq.cichor.q.s.
M.F.P.breu.

à quo aliquoties deiecit materiam biliosam. Die 29. secta fuit vena mediana sinistri brachij & eductus sanguis ad ℥vij. Vesperi patiens sumpsit haustum emulsionis syrupo violaceo edulcoratæ. Illam noctem quietissimè patiens transegit, & inflammatio cum dolore cessauit. Curata inflammatione, calli generationem ligaturis, medicamentis externis, & conuenienti victus ratione, procuraui: patiens tamen claudicat in hunc vsque diem, quoniam natura valdè iratus pedem canali impositum inquiete nunquam detinuit, sed nunc huc nunc illuc mouit. Nec mirum est, quoniam, vt in fracturarum cura monui, adultiores in femore fracti, etiamsi obe-

obedientissimi fuerint, rarissimè (& quidem tunc, quando femur beneficio instrumenti glossocomi Galeni Tabul. XXI. Figur. IV. seruatur extentum, si non per totum curationis tempus, saltem, dum excrementa alui deponit æger, aut ipsi sternitur lectus) citra claudicationem curantur.

OBSERVATIO XCVI.

Tinea capitis, cubitus conuulsus.

Virgo quædam Vlmensis, anno suæ ætatis duodecimo, ob consuetam narium hæmorrhagiam suppressam, nimio mensium fluxu laborauit, eoque restricto de horrenda capitis tinea & molestissima sinistri cubiti conuulsione (quem extendere minimè potuit) valdè conquesta est. Purgato igitur corpore per pilulas de nitro Tralliani repetitis vicibus assumptas, & promotis iterum mēstruis, caput inunxi quotidiè semel linimento de amiantho (quod ex historiæ lapidum & gemmarum Anselmi Boetii l. 2. c. 204. ipsus paraui) cubitum verò bis vnguento Euæ seu polychresto Spigelij, cuius descriptio videatur supra Tab. XLIII. fol. 63. quibus vnguentis ægra breui felicissimè curata fuit.

OBSERVATIO XCVII.

Lepra Græcorum.

ANNO 1641. Die 17. Decembris ego & Clariss. D. D. Ioan. Regulus Villinger, charissimus meus affinis, nobilem quandam Vlmensem visitauimus, adeo miseram & aspectu horrendam, vt verbis sufficienter exprimi nequeat. Primo enim non potuit stare pedibus, nisi à duabus ancillis firmata: facie pallida, fronte rugosa & squamosa, oculis concauis, glabris superciliis, naribus internè à crustis totaliter obstructis, externè verò squamis obsitis, ore tumido & labijs liuidis: inclinato capite, thorace incuruato, atrophia laborante, & crassissimis crustis vndique obtecto. Sub axillis non aderant pili. Sic quoque dispositum fuit abdomen, seu infimus venter. Artus etiam macilentissimi, squamis crustisque omninò cooperti. Apices digitorum, tam manuum quàm pedum, nullum habuerunt sensum, propter insignem erosionem & crustarum crassitiem. Vltimo totum corpus fœtidissimum spira-

uit odorem. His symptomatibus omnibus probè consideratis, affe-ctum nobilis, non Elephantiasin, sed lepram Græcorum appellauimus, & de restitutione multum sperauimus, propterea quod sumptus hic non deessent, neque etiam de obedientia patientis, quæ sanitatem auidè expetijt, quicquam dubitaretur. Quare ad purificandum sanguinem præscripsimus sequentem sacculum catharticum.

℞.Rad.Polyp.querc.
Enul.camp.
Cichor. ana ℥ß.
Herb.Fumar.
Veronic.
Borrag.
Scolopend.
Dentis Leon.
Beton.ana p.j.
Fol.sen.Alex.s.st. ℥j.
Rhab.Elect.℥ß.
Agar.troch. ʒiij.
Mechoac.nigr.ʒij.
Rad.Helleb.nig. ʒis.
Semin.Carth.℈iv.
Gingeb.
Cinam. acut. ana ℈j.

Incis. & contus. M. ad sacculum, qui per 24. horas infundatur in mensura maiori Mellicratis, de quo postea sumat mane 2. horis ante prandium ℥vij. per biduum: tertio die abstineat à medicamento purgante, & quatuor horis ante prandium, tribusque ante cœnam sumat portionem conditi (quod

℞.Conseru.Borrag.
Enul. campan.
ana ʒvj.
Pulu.marg.præp.
coral.rub.præp.ana ℈js.
Trochisc.de vip. ℥ß.
Syr.corall.q.s.M.Pro Condit.)

& superbibat haustum seri lactis caprini optimè depurati. Post reiterationem sacculi purgantis, vsa est balneo aquæ dulcis (herbis alterato v.gr.Fumar.Malu.Veronic.Enulæ Campan.) per horam; postea, deterso prius corpore se ipsam inunxit sequenti vnguento:

℞.Vng.Pomat ℥ij.
Balsam.Peruu.ʒij.

Flor.

Flor.sulphur.℥ijs.
Olei Tart. ℥ij.
M.F.Vng.

Ab vsu dictorum medicamentorum fœtor ille magnus & pruritus totius corporis continuus aliquantulum remisit, & crustæ ab apicibus digitorum deciderunt. Ad carnis nouæ generationem, quæ fuit erosa in apicibus, admoni vnguentum ex cerato citrino & oleo myrtino confectum. Dorsum ancillæ inunxerunt pinguedine viperina.

Pro potu ordinario bibit decoctum Chinæ. Hic posset aliquis objicere, hæc patiens laborauit atrophia totius corporis, cur vsa est carne viperina? Respondemus, morbi totius substantiæ cum non curentur nisi medicamentis tota substantia seu occulta qualitate agentibus: Lepra Græcorum est talis morbus, Ergo non curabitur, nisi medicamentis occulta proprietate pugnantibus, inter quæ caro viperina non infimum obtinet locum. Die 6. Ianuar. 1642. aperta fuit vena communis sinistri brachij, & vnciæ quatuor emissæ sanguinis, qui in superficie visus est albus, semiuiridis,& putridus, in fundo verò nigerrimus & minimè concretus. Addebat Barbitonsor, qui venam incidit, se magnum fætorem percepisse, dum sanguinem emitteret. Hisce peractis, tertia vice vsa est sacculo laxatiuo, & condito, in quo trochiscorum de vipertina carne quantitatem adauxi:

℞.Conseru. Borrag. ℥x.
Trochiscor.de vip. ʒiv.
Corall.rubr. præp.
Marg.præp. ana ℈is.
Syr. corall.q.s. pro cond.

quod materiam malignam à centro ad circumferentiam corporis efficacissimè expellit. Cum iam situs remisisset, & ægra dormire incepisset, post assumptionem conditi non amplius bibit serum caprinum deputatum. Spatio quatuordecim dierum bis vsa est sequentibus pilulis:

℞.Mass.pilul.aurear. ℈ij.
Extract.cochiar. ℈ß.
Mag.mech.nigr.gr. vij.
Extr. Helleb.nigr. ℈ß.
cum syrup.de beton.
F.pill.n.xxj.deaurentur.

à quibus decies deiecit. Post repetitum pilularum vsum, pili in superciliis, sub axillis, & in pube recrescere cœperunt. Rebus ita se habentibus, ob instans mensium tempus, patienti vlteriorem medicamentorum vsum interdiximus, & consuluimus, vt in posterum menses diminutè fluentes, vel præter spem retardantes ʒj. pilularum de Ammoniaco Magistralium promoueret.

℞. Extract. Aloës cum aq. End.
Gumm. Ammon. aceto.
squillit. diss.
Myrrh. præp. ana ʒj.
Mastich.
Spec. diatrion. sant. ana ℈j.
Sal. absynth. ʒj.
Syrup. de succ. ros. q. s.
M. F. Massa.

His remedijs ægra nobilis pristinæ sanitati fuit restituta.

OBSERVATIO XCVIII.

Inflammationes Erysipelatosæ & Oedematosæ.

IN inflammationibus Erysipelatosis & Oedematosis simul, quæ vt plurimum artus inuadunt, & magnum sæpè tam Medicis quàm Chirurgis negotium facessunt, nihil præstantius vnquam expertus sum sequenti remedio, quod Excellentissimo Spigelio Chirurgus quidam Germanus, pro summo secreto, vt certè est, communicauit:

℞. Lixiuij ex ciner. sarment. vit.
mediocr. ℔ j.
Nitr. ʒjs.
Salis commun. ʒj.
Aceti ex vino optim. ℥j.
F. Mixtura.

quæ, post vniuersalem curam, splenio duplici tepidè excepta, locoque affecto, fascijs strictè superligata, spatio trium dierum, vel ad summum quatuor, insignes tumores, qui etiam periculosam minantur gangrænam, mirè discutit, atque absorbet.

OB-

OBSERVATIO XCIX.

Os tibiæ corruptum & scalpris derasum.

Miles quidam Gallus, laborauit gonorrhæa virulenta, eaque intempestiuè per iniectiones suppressa, aliquando ex equo decidit in silices, & crus superficialiter excoriauit. Vlcusculum remedijs vulgaribus tractatum malignitatem adquirit, & os tibiæ corrodit. His perceptis curam sudoriferam proposui, eaque finita crus secundùm longitudinem scalpello incidi, vulnus stegnoticis dilataui, os scalpro derasum pulueribus cephalicis obtexi, vlcus vnguento citrino (*quod in vlceribus phagedenicis præstantissimum est, & mire operatur*) incarnaui, & cerato notissimo ad cicatricem perduxi. vid. Tabul.XLIII. sub Litt.R.Obseruat.Martini Ochmid, qui eiusmodi quoque cruris & ossis tibiæ corrosionem atque derasionem felici successu sustinuit.

OBSERVATIO C.

Lepra ex esu carnium leprosarum originem sumens.

ANNO 1637. tempore Autumnali, Vlmensis Lanio, in medio fermè Viennensi itinere, à venefica quadam hospite, inque diuersorio, demortui cuiusdam leprosi carnibus coctis, mensæque appositis tractatus fuit, quarum esu tota ipsius sanguinea massa infecta, breui temporis interstitio, proradici instar, malignas pustulas cum defædatione capitis in primis, ad superficiem corporis expulit, & percepto rumore, quod scelesta illa femina, ob plura alia & varia delicta, publicè flammis combusta fuerit, vultuosus patiens de sanitatis suæ restitutione desperare cœpit: Nihilominus tamen ne sibi ipsi deesse videatur, chirurgum aliàs exercitatum in consilium vocauit, qui re non satis ponderata solis externis vnguẽtis eundem, sed inani spe, restituere attentauit, vsque dum, aliquoties in nostris obseruationibus citatum, Clarissimum Dominum meum Collegam, Doctorem Iohannem Georgium Gockelium (ex cuius communicatione & hanc curationem habeo) summis precibus exorauit, vt hac in parte sibi gratificari, & extrema tentare velit.

Hic pro sua humanitate, & ægro & chirurgo, solidis rationibus demonstrans, absque iuge internorum remediorum vsurpatione, sat-

sanguineæ massæ per præparantia, purgantia & venæ sectionem exacta depuratione; communicatæ malignitatis mediantibus sudoriferis discussione, hepatis corroboratione, &, vel tandem, externorum debita inunctione, huic, etsi nondum radicato, malo, occurri minimè posse. Quare carnario illi omnem in curando assiduitatem, & diligentiam promisit, modo patiens se in omnibus morigerum præstare velit, quoddum sanctè sponderet, curam sequenti methodo aggressus est.

I. Ordinata victus ratione, præscribendo videlicet cibos optimi nutrimenti, ac omni acredine destitutos, vt in morbi Gallici cura fieri debet; pro potu decoctum ligni Guiaci & sassafras cum seminibus anisi & fæniculi debitè præparari curauit. *Primo, ad sudorem mouendum, reseruato, altero vero tanquam debiliori ad sitim compescendam concesso.*

II. Corpus per biduum digestiuo hoc ad expurgationem præparauit.

℞. Syrup. de duab. rad. ℥j.
Cell. rof. col. ℥ß.
Crem. Tart. pulu. ℈js.
Aq. Asparag.
Fumar. ana ℥ij.
M. pro desi vna.

III. Vitiosam venticuli saburram, per sequens medicamentum, vino assumptum, remouit.

℞. Merc. opt. dulcis. ℈j.
Croc. metall. gr. vj.
Gut. Gamand. gr. vij.
M. F. Puluis.

VI. Hinc medianam dextri brachij primùm aperiri detractis ℥v. sanguinis, iussit.

V. Per aliquot dies concessa quiete, rursus ad corporis præparationem, quater in iusculo repetitam, accessit.

℞. Pulueris tartari vitriol. ℥ß.
dentur doses quatuor & qualibet ad singularem chartam.

VI. Fæliciſſimè sanguinis mundificationem molitus est per appositas pilulas.

℞. Panchym. Crol. ℈ij.
Mercur. dulcis. ℈j.
Gutt. Gaman. gr. vij.

cum

cum aq.ceraſ.nig.
Form.pilul.communes.
pro vna doſi.

VII. Acceſſit ad ſudorifera, vbi æger maximè obediens quotidiè in prioris decocti ſaſſafras hauſtu, doſin ſequentis hydropici accepit.

Rec.Sulpher. Aurat.diaphor.à gr.xij.
vſque ad gr.xv.F.puluis ad cartulam.

Quare ad quatuor ſeptimanas, tempore matutino ſolum,in lecto per binas horas commorando, largiſſimum ſudorem mouit, excepto ſeptimo quouis die, in quo ſuperius notatus pilulas reiterando aſſumpſit.

VIII. Siniſtri hinc lateris vena tacta ſanguinis emanans priori longè purior inuentus eſt. IX. Sordium recrementa laconico abſterſa, & caput appropriatis, altero lixiuio, mundificatum fuit.

Rec.Radic.Byron. ℥j.
Lapat.acut. ℥ß.
Herb.Marrub.
Menth.Criſp.
Origan.
Bethon.ana M ß.
Flor.Chamomill.
Rad. Aſar. cum toto ana
p. ii.
Agaric.crud.℥ß.

Craſſiuſculè l.a.conciſa coquantur in lixiuio communi.

X. Remanentes quædam puſtulæ,in quibuſdam corporis partibus & capite,depulſæ,& omnia externa inquinamenta ſequenti vnguento in fine ſublata fuerunt.

Rec.Vnguent.alb.camphor. ℥i.
Mercur.dulc. ʒii.
Terendo probè M. ad vaſculum.

Sic diuino fauore, patiens mihi maximè notus, decem hebdomatibus feliciſſimè reſtitutus, aliquandiu decoctum ſaſſafras pro potu ordinario vſurpauit, ita vt per dies vitæ non amplius malum hoc repullauerit.

TYPO-

TYPOGRAPHVS LECTORI.

Coronidis loco visum fuit hic adiungere descriptionem Noui Instrumenti Chirurgici pro Vvula abscindenda; quam vir doctissimus Thomas Bartholinus in *secūda sua Centuria Historiarum Anatomicarum rariorum* ante paucos annos publicauit, vnde de verbo ad verbum HISTORIAM LXXXVIII. huc transtulimus.

INcolis Norvvegiæ familiaris est Catarrhus, qui hyemali tempestate ad fauces & vuulam destillans, hanc in tantam molem extendit, vt soffocationis periculum afferat, nisi maturè huic malo sucurratur. Confugiunt verò medicamentis deficientibus ad manuum operam, forficique quocunque obuio tumentem prolapsamque vuulam abscindunt sine vllo aut vitæ aut vocis dispendio. Sanguinem autem profluentem statim sedant pulte ex farina & aqua. Domestico morbo vt occurrant nihil non tentant. In quem vsum Rusticus quidam Norvvegus Canutus Thoberni in Diœcesi Bergensi, ingenio minimè plebeio, excogitauit nuper instrumentum singulare, magna celeritate & dexteritate nictu oculi vuulam tumidam exscindens, quod ad *VVormium* nostrum magnum non ita pridem transmissum operæ duxi pretium & Lectorum oculis depictum exhibere & breuibus describere.

Lamina ferrea oblonga, & angusta unciarum vndecim longitudine, in extremo manubrio exornatur globulo ad firmiorem apprehensionem, paulatim deinde amplior circa medium fermè duarum vnciarum latitudinem acquirit, hinc adscendens quadratam constituit capacitatem vnius vnciæ cum dimidia longitudine, cui inseritur lignum planum ad linguæ deprimendæ figuram efformatum dolatumque, tres circiter vncias longum, in extremitate rotundum. Per ambitum circularem rima præditum profunda pro ferro acuto & incuruo recipiendo, quod ferrum machinis quibusdam ab altera parte laminæ extendi & exseri pro libitu potest, ac vuulam abscindendam comprehendere inter ferri aciem & laminam ligneam. Altera huius instrumenti facies clauum habet mobilem, qui ferreum funiculum vna extremitate sibi annexum extendit vel retinet retractum donec laxari vsus postulat. Retinacula duo huic clauo adhærent, quorum vnum extensum firmat clauum, alterum compressum laxat.

Interiori fasciæ machinæ bellicæ speciem refert, exteriore verò plana spatulæ similis, quæ nonnihil incurua & linguam deprimit

& Chi-

& Chirurgi visum non impedit, imò regit subiectum machinæ clauum & retinacula, vt æger timidus nihil mali suspicari possit. Commodum omnino organon & his alijsque vsibus accommodum. Celsus volsella vtebatur, cuius incommoda recenset *Aquapendens* in Oper. Chir. qui forficulam eligit. *Hildanus* Cen. 2. Obs. 21. onerosum instrumentum ad vuulam depinxit & descripsit, quo tardior fit operatio, ægro non ita iucunda, Chirurgo denique operanti molesta.

Modus applicandi hic est: Primò clauo sublato eleuatur quoque ferreus funiculus clauo alligatus, hinc funiculus sequax sursum pellitur, & ex extrema ligni rotundi rima protruditur, spatiumque relinquit pro excipienda vuula tumida. Hoc modo præparatum instrumentum aperto ore per Chirurgum linguæ superponitur, planâ parte sursum vergente, aspera vero, ne machinas æger videat, deorsum spectante. In Fauces eo vsque protrudatur organon, donec vuula inter ferreum funiculum incuruum acutumque & ligneum circulum comprehendatur. Apprehensa vuulâ, digito tangendum est retinaculum secundum, vt in locum clauus redeat, retrahatque annexum funiculum ferreum. Dictum factum concidente clauo & retracto funiculo, acutus ille circulus rimam suam repetendo vuulam comprehensam rescindit.

Commodum instrumentum etiam alijs in corpore tumoribus, & verrucis exstirpandis, quod incredibili celeritate, ægris nihil cogitantibus, timentibus nil, omnia absoluit breuissimè, nihil minus quàm rus olet.

Vt rudi penicillo adumbraretur, sculptorem advocaui. Prima figura instrumentum exhibet clauo adhuc laxato & in rima sua funiculo ferreo latente. Altera clauum eleuatum monstrat, funiculum sursum protrursum & ad excipiendam vuulam paratum. Singularum instrumenti particularum indicem signatæ litteræ edicunt.

aaaaa *Ferrea lamina.*
bb *Lignum rotundum.*
cc *Clauus machinæ.*
ddddddd *Ferreus funiculus, circa laminam & lignum repens.*
ee *Ferreus funiculus circa clauum alligatus.*
e *Ferrei funiculi incurua pars, interius acuta.*
f *Spatium inter funiculum & lignum.*
gggg *Retinaculum claui primum firmans.*
hhhhh *Retinaculum secundum retrahens.*
ii *Capulus organi ferreus.*
kk *Globulus extremus capulo appositus.*

INDEX

OBSERVATIONVM.

A.

C.

D.

Dolor

318

E.

F.

G.

H.

INDEX
OBSERVATIONVM.

A.

C.

D.

Dolor

Inter

Tumor

INDEX RERVM.

A.

C.

Chia.

G.

H.

Her-

3

Ma-

M.

N.

O.

P.

Re-

R.

S.

T.

V.

Vn-

F I N I S.

